Agatha Christie

Nebylus liudytojas

Agata Kristi

NEBYLUS LIUDYTOJAS

UDK 821.111-31
Ch525

Agatha Christie

Dumb Witness

First published in Great Britain in 1937

Iš anglų kalbos vertė **Lina Bucevičienė**

ISSN 1822-7376 ; 59
ISBN 978-609-8057-15-7

1 skyrius

"LITLGRINHAUSO" ŠEIMININKĖ

Mis Arandel mirė gegužės pirmąją. Nors sirgo trumpai, tačiau mažame Market Beisingo miestelyje, kuriame ji gyveno nuo šešiolikos metų, jos mirtis nieko labai nenustebino. Nes septintą dešimtį perkopusi Emilė Arandel, nors ir pergyvenusi keturis savo šeimos narius, jau daugybę metų buvo silpnos sveikatos ir sykį vos nenumirė nuo tos pačios ligos, kuri ją pribaigė prieš aštuoniolika mėnesių.

Žmones stebino ne mis Arandel mirtis, o kai kas kita. Ypač daug kalbų ir emocijų sukėlė velionės testamentas. Vieni stebėjosi, kiti džiaugsmingai pritarė, dar kiti griežtai smerkė, tūžo, pyko ir sielvartavo. Ištisas savaites ir netgi mėnesius Market Beisingo gyventojai apie tai ir tekalbėjo. Šiuo klausimu visi turėjo savo nuomonę: pradedant bakalėjininku misteriu Džounsu, teigusiu, kad

„kraujas – ne vanduo“, ir baigiant pašto viršininke misis Lafri, kuri iki koktumo kartojo, jog už to kažkas slypi: „Paminėsite mano žodžius!“

Visas šias kalbas sukėlė faktas, kad testamentas buvo sudarytas prieš pat mirtį, balandžio 21 dieną. O tai, kad artimiausi Emilės Arandel giminaičiai kartu su ja praleido Velykų atostogas, paskatino netikėčiausias spėliones, sudrumstusias monotonišką Market Beisingo gyvenimą.

Daugiausiai įtarimų kėlė velionės kompanionė mis Vilhelmina Louson, kuri vienintelė galėjo žinoti, kodėl taip nutiko. Tačiau ji pareiškė, jog žino ne ką daugiau, nei visi kiti, ir kad buvo ne mažiau priblokšta, kai sužinojo mirusiosios valią.

Žinoma, daugelis tuo netikėjo. Kaip ten bebūtų, tikrą tiesą žinojo tik pati velionė. Emilė Arandel mokėjo laikyti liežuvį už dantų – todėl net notarui nepaaiškino savo poelgio motyvų.

Prieš Velykas, Didįjį penktadienį, Emilė stovėjo „Litlgrinhauso“ hole ir davė nurodymus mis Louson.

– Na ką gi, Mine, kur mes juos visus įkurdinsime? – paklausė ji.

– Na, aš pamaniau... tikiuosi, kad padariau teisingai... daktarą ir misis Tanijos reikėtų apgyvendinti ąžuoliniame, Terezą – mėlynajame, o misterį Čarlzą – senajame vaikų kambaryje.

– Ne. Terezą apgyvendinsite vaikų, o Čarlzą – mėlynajame kambaryje, – pertraukė ją mis Arandel.

– Kaip pageidausite... Atleiskite... Tiesiog pamaniau, kad buvęs vaikų kambarys nėra toks patogus...

– Terezai kuo puikiausiai tiks ir jis.

Mis Arandel jaunystės laikais moterys buvo antroje vietoje. Svarbiausią vietą visuomenėje užėmė vyrai.

– Kaip gaila, kad nebus mažylių, – jausmingai sumurmėjo mis Louson.

Ji mylėjo vaikus, nors visai nemokėjo jų suvaldyti.

– Keturių svečių bus per akis, – paprieštaravo mis Arandel. – Tuo labiau, kad Bela siaubingai išlepino savo atžalas ir jie visai neklauso.

– Misis Tanijos – labai rūpestinga motina, – nesutiko Minė Louson.

– Taip, tiesa. Bela gera moteris, – pritarė mis Arandel.

– Ko gero, kartais jai išties nelengva – gyventi taip toli nuo tėvynės, tokiame užkampyje, kaip Smirna, – atsiduso mis Louson.

– Kaip pasiklojo, taip išsimiegos, – senovine patarle atrėžė Emilė Arandel, o paskui pridūrė: – Einu į miestelį, krautuvėlėse užsakysiu ko nors savaitgaliui.

– Ak, mis Arandel, leiskite man. Norėjau pasakyti...

– Niekai! Verčiau pati nueisiu. Su Rodžersu reikia kalbėtis griežtai. Bėda ta, Mine, kad jums trūksta tvirtumo. Bobai! Bobai! Kur gi tas šuo?

Laiptais žemyn atidūmė šiurkščiaplaukis terjeras ir džiaugsmingai amsėdamas, ėmė sukti ratus aplink šeimininkę.

Netrukus šeimininkė ir šuo išėjo pro paradines duris ir takeliu patraukė prie vartelių.

Šiek tiek pravėrusi burną ir kvailai šypsodamasi, mis Louson stovėjo tarpduryje ir lydėjo juos akimis.

Jai už nugaros nuskambėjo pašaipus kambarinės balsas:

– Tie pagalvių užvalkalai, kuriuos man davėte, mis, ne iš to paties komplekto.

– Tikrai? Ir kaip gi aš taip apsižioplinau...

Ir Minė Louson vėl grįžo prie namų ūkio darbų.

Lydima Bobo, mis Arandel karališkai oriai žingsniavo pagrindine Market Beisingo gatve. Vos tik ji įkeldavo koją į kokią nors krautuvę, šeimininkas tuoj skubėdavo jos pasitikti. Mis Arandel iš „Litlgrinhauso“! Viena seniausių pirkėjų! Seno sukirpimo dama, kokių šiais laikais praktiškai jau nebeliko.

– Labas rytas, mis. Ko pageidausite? Mėsa nepakankamai minkšta? Jūs klystate, mis. Manau, kad tai puikus nugarinės gabalėlis. Taip, žinoma, mis Arandel. Jei taip sakote, vadinasi taip ir yra... Ne, ne, ką jūs, net minties neturėjau pas jus siųsti Kenterberį, mis Arandel... Taip, aš pats tuo pasirūpinsiu, mis Arandel.

Bobas ir mėsininko šuo Spotas, abu pasišiaušę, suko ratus aplink vienas kitą ir tyliai urzgė. Spotas – tvirto sudėjimo, tačiau neaiškios kilmės šuva – žinojo, kad negalima peštis su pirkėjų šunimis, tačiau jis leido sau subtiliai parodyti, ką jiems padarytų, jei tik jam būtų leista. Narsaus būdo Bobas atsakė tuo pačiu.

– Bobai! – griežtai pašaukė šunį Emilė Arandel ir išėjo iš mėsinės.

Žalumynų krautuvėlėje ji sutiko dar vieną vietinę žvaigždę.

– Labas rytas, Emile, – pasisveikino apvalių kūno formų, tačiau taip pat karališkos laikysenos dama.

– Labas rytas, Karolina.

– Laukiate atvykstant savo jaunimo? – paklausė Karolina Pibodi.

– Taip. Atvyksta visi – Tereza, Čarlzas ir Bela.

– Vadinasi, Bela jau čia? Su vyru?

– Taip.

Tai buvo viso labo vienskiemenis žodis, tačiau jame glūdėjo kontekstas, suprantamas abiems damoms. Bela Bigs, Emilės Arandel dukterėčia, ištekėjo už graiko. O Emilės Arandel giminė priklausė valstybės tarnautojų luomui, todėl tekėti už graikų nepriderėjo.

Norėdama paguosti (nes tokiais atvejais negalima kalbėti atvirai) mis Pibodi pasakė:

– Belos vyras protingas ir gerų manierų.

– Tikra tiesa, jo manieros iš tiesų nepriekaištingos, – pritarė mis Arandel.

Eidama pro duris mis Pibodi pasidomėjo:

– O kaip dėl Terezos sužadėtuvių su jaunuoju Donaldsonu?

Mis Arandel gūžtelėjo pečiais.

– Jaunimas šiais laikais toks nerūpestingas. Bijau, kad vestuvių dar ilgai teks laukti, na, jei jos apskritai įvyks. Juk jis neturi pinigų.

– Bet juk Tereza turi, – paprieštaravo mis Pibodi.

– Vyras neturėtų tikėtis, kad jį išlaikys žmona, – šaltai pareiškė mis Arandel.

Mis Pibodi kimiai susijuokė.

– Šiais laikais vyrai visai nesuka sau galvos dėl to. Mes abi esame pernelyg senamadiškos, Emile. Man tik nesuprantama, ką mergaitė jame tokio pamatė. Juk jis pedantas!

– Manau, kad jis geras gydytojas.

– Ta jo pensnė ir manieringa kalba! Mūsų jaunystės laikais būtume jį vadinę menkysta!

Įsivyravo tyla, nes mis Pibodi pasinėrė į prisiminimus – prieš akis jai iškilo šaunių jaunuolių su žandenomis vaizdas...

– Pasakykite jaunajam Čarlzui, kad užsuktų pas mane. Žinoma, jeigu norės, – atsidususi pasakė ji.

– Žinoma. Būtinai pasakysiu.

Ir abi damos išsiskyrė.

Jos pažinojo viena kitą daugiau kaip pusę amžiaus. Mis Pibodi žinojo apie kai kuriuos Emilės tėvo, generolo Arandelo apgailėtinus poelgius. Puikiai prisiminė, kaip Tomo Arandelo vedybos pribloškė jo seseris. Taip pat gerai numanė apie problemas, susijusias su jaunąja Arandelų karta. Tačiau šiomis temomis damos niekada nekalbėjo, nes abi buvo ištikimos tradicijoms ir saugojo šeimos garbę.

Mis Arandel pasuko namo. Bobas ramiai bidzeno jai iš paskos. Emilė Arandel sau pripažino tai, ko niekada nebūtų prisipažinusi kam nors kitam – ji buvo nepatenkinta jaunąja savo šeimos karta.

Pavyzdžiui, imkime kad ir Terezą. Nuo to laiko, kai Terezai sukako dvidešimt vieneri ir ji įgijo teisę valdyti savo pinigus, mergina tapo nesuvaldoma ir įgijo prastą reputaciją. Ji buvo susidėjusi su linksmų ir pašėlusių Londono jaunuolių kompanija, kurios audringi vakarėliai retkarčiais baigdavosi teismuose. Ne tokios šlovės Emilė Arandel troško savo šeimai. Tiesą sakant, jai labai nepatiko Terezos gyvenimo būdas. O dėl Terezos sužadėtuvių su daktaru Donaldsonu ji jautėsi šiek tiek sutrikusi. Iš vienos pusės, jai atrodė, kad šis išsišokėlis yra tinkamas vyras Arandelų giminės merginai, o iš kitos pusės, ji suvokė, kad Tereza būtų visiškai netinkama

žmona ramiam provincijos gydytojui.

Atsidususi, ji ėmė mąstyti apie Belą. Čia, regis, nėra prie ko prikibti. Bela buvo gera, pavyzdingo elgesio moteris, atsidavusi žmona ir motina, tačiau be galo nuobodi! Bet net ir ji negalėjo tikėtis visiško Emilės pritarimo, nes Bela ištekėjo už užsieniečio, ir dar už graiko. Mis Arandel nuomone, graikas ne ką geresnis už argentinietį ar turką. O tai, kad daktaras Tanijos pasižymėjo puikiomis manieromis ir buvo laikomas geru gydytoju, senąją damą tik dar labiau nuteikė prieš jį. Ji nepasitikėjo žavesiu ir pagyromis. Dėl šios priežasties jai buvo sunku mylėti ir jo vaikus, kurie buvo labai panašūs į savo tėvą ir savyje neturėjo nieko angliško.

Pagaliau Čarlzas...

Taip, Čarlzas...

Faktų nepaneigsi. Žavusis Čarlzas taip pat nekėlė pasitikėjimo...

Emilė Arandel dar kartą atsiduso. Staiga ji pasijuto pavargusi, susenusi ir prislėgta. Ir pagalvojo, kad ilgai ji nepratemps.

Mintimis sugrįžo prie testamento, kurį surašė prieš kelerius metus. Nedidelę dalį ji paskyrė tarnams, labdarai, o visą kitą nemenko palikimo dalį ji po lygiai padalino šiems trims savo giminaičiams.

Ji vis dar manė, kad pasielgė teisingai. Staiga Emilė pagalvojo, ar nebūtų galima kaip nors apsaugoti Belos dalį, kad į tuos pinigus negalėtų pretenduoti jos vyras... Reikės paklausti misterio Perviso.

Ji pasuko prie „Litlgrinhauso“ vartelių.

Čarlzas ir Tereza atvažiavo automobiliu, o Tanijos šeima – traukiniu.

Pirmieji atvyko brolis su seseria. Čarlzas – aukštas, patrauklus jaunuolis – pasisveikino šiek tiek pašaipiai:

– Sveika, teta Emile! Kaip laikosi mūsų senutė? Atrodote puikiai! – ir pabučiavo ją.

Tereza abejingai priglaudė savo rožinį skruostą prie suvytusio tetos veido.

– Kaip laikotės, teta Emile?

Emilė pagalvojo, kad Tereza atrodo ne kaip. Net ir storas kosmetikos sluoksnis negalėjo paslėpti nuovargio ir raukšlelių aplink akis.

Arbata buvo patiekta svetainėje. Bela Tanijos, kuriai iš po madingos, tačiau juokingai užmaukšlintos skrybėlaitės vis slydo plaukų sruogos, spoksojo į savo pusseserę Terezą, degdama aistringu troškimu įsiminti visas jos aprangos detales. Vargšę Belą, kuri visiškai neturėjo stiliaus pojūčio ir gero skonio, nenumaldomai traukė madingi rūbai. Nepriekaištingos figūros Tereza rengdavosi brangiais, šiek tiek ekstravagantiškais drabužiais. Grįžusi į Angliją, Bela nuoširdžiai stengėsi kopijuoti elegantiškus Terezos apredus, žinoma, tik ne už mažesnę kainą.

Daktaras Tanijos, augalotas linksmo būdo barzdočius, kalbėjosi su mis Arandel. Jo žemas, tačiau malonus balsas nejučiom užburdavo kiekvieną pašnekovą. Nelauktai sau pačiai, juo susižavėjo ir mis Arandel.

Mis Louson nenustygo vietoje. Ji tai pašokdavo, tai vėl atsisėsdavo, padavinėjo lėkštes, bruzdėjo aplink arbatos stalelį. Nepriekaištingomis manieromis pasižymintis Čarlzas ne kartą kilo jai padėti, tačiau ji net nepadėkojo.

Po arbatėlės, kai svečiai išsiruošė pasivaikščioti po sodą, Čarlzas sušnibždėjo seseriai:

– Man regis, Louson manęs nemėgsta. Keista, ar ne?

– Labai keista, – pašaipiai atsakė Tereza. – Pasirodo, dar yra žmonių, kurie gali atsispirti tavo nepaprastam žavesiui.

– Visa laimė, kad tik viena Louson, – išsišiepęs pasakė Čarlzas.

Mis Louson, vaikštinėdama kartu su misis Tanijos, klausinėjo apie vaikus. Pilkas, neišraiškingas Belos Tanijos veidas nušvito. Ji liovėsi stebėti Terezą ir ėmė gyvai pasakoti:

– Kai mes plaukėme laivu, Merė papasakojo tokį keistą dalyką...

Minė jai pasirodė esanti puiki klausytoja.

Tuo metu iš namo į sodą įžengė rimto veido šviesiaplaukis jaunuolis su pensnė. Jis atrodė šiek tiek sutrikęs. Mis Arandel mandagiai pasisveikino, o Tereza, šūktelėjusi „Sveikas, Reksai!“, paėmė jį už parankės ir nusivedė.

Čarlzas padarė grimasą ir nuėjo paplepėti su sodininku – savo vaikystės žaidimų draugu.

Kai mis Arandel įėjo į namą, Čarlzas žaidė su Bobu. Šuo, įsikandęs kamuoliuką, stovėjo viršutinėje laiptų aikštelėje ir patenkintas vizgino uodegą.

– Nagi, drauguži! – paragino Čarlzas.

Bobas atsisėdo ant užpakalinių kojų ir neskubėdamas ėmė nosimi stumti kamuoliuką krašto link. Kai pagaliau jį nustūmė, džiaugsmingai pašoko ant kojų. Kamuoliukas lėtai nububsėjo laiptais. Čarlzas pačiupo jį ir vėl nusviedė šuniui. Bobas pagavo kamuoliuką ir žaidimas prasidėjo iš naujo.

– Jo mėgstamiausias užsiėmimas, – pasakė Čarlzas.

Emilė Arandel nusišypsojo.

– Šuo gali taip žaisti valandų valandas, – tarstelėjo ji ir pasuko į svetainę. Čarlzas leidosi jai iš paskos. Nusivylęs Bobas sulojo.

Dirstelėjęs pro langą, Čarlzas pasakė:

– Pažvelkite į Terezą ir jos kavalierių. Kokia keista pora!

– Tu manai, kad Tereza žiūri į į tuos santykius rimtai?

– O taip, ji tiesiog galvą pametusi dėl jo! – užtikrintai pareiškė Čarlzas. – Keistas skonis, bet ką padarysi. Manau, kad jis į ją žiūri kaip į bandomąjį egzempliorių, o ne kaip į gyvą moterį. O Terezai tai naujovė. Gaila, kad vyrukas neturtingas. Tereza pripratusi prie prabangos.

– Esu tikra, kad ji galėtų pakeisti savo gyvenimo būdą. Žinoma, jei tik to panorėtų, – sausai atkirto mis Arandel. – Ir, pagaliau, ji turi savo pinigų.

– O, taip, taip, žinoma, – sutiko Čarlzas, metęs į ją kaltės kupiną žvilgsnį.

Vakare, kai visi susirinko į svetainę, laukdami vakarienės, ant laiptų pasigirdo bildesys ir keiksmai. Į kambarį įžengė išraudęs Čarlzas.

– Atleiskite, teta Emile. Aš nepavėlavau? Per jūsų šunį aš vos nenusiridenau nuo laiptų. Laiptų aikštelėje jis paliko savo kamuoliuką.

– Ak, tu mažasis nenaudėli! – sušuko mis Louson lenkdamasi prie šuns.

Bobas vos teikėsi pažvelgti į ją ir nusisuko.

– Taip, taip, žinau, tai labai pavojinga, – pasakė mis Arandel. – Mine, paimkite nuo laiptų kamuoliuką.

Mis Louson išskubėjo.

Vakarienės metu daugiausiai kalbėjo daktaras Tanijos.

Jis papasakojo įdomių nutikimų iš savo gyvenimo Smirnoje.

Miegoti visi nuėjo gana anksti. Prigriebusi siūlus, akinius, aksominį krepšį ir knygą, mis Louson linksmai čiauškėdama lydėjo savo šeimininkę į miegamąjį.

– Daktaras Tanijos iš tiesų labai malonus žmogus! Jis toks įdomus pašnekovas! Žinoma, toks gyvenimo būdas ne man... Visą laiką reikėtų virinti vandenį... Gerti ožkų pieną... o jis tokio bjauraus skonio...

– Netaukškite niekų, Mine, – piktai išdrožė mis Arandel. – Ar perspėjote Eleną, kad pažadintų mane pusę septynių?

– O, taip, mis Arandel. Pasakiau, kad arbatos neneštų, tačiau, ar nemanote, kad būtų geriau... Žinote, vikaras iš Sautbridžo – labai doras žmogus – man aiškiai pasakė, kad prieš pamaldas nebūtina pasninkauti...

Mis Arandel dar kartą pertraukė ją:

– Niekada nevalgiau prieš rytines pamaldas ir neketinu to daryti dabar. O jūs galite elgtis kaip tinkama.

– Ne, ne... Norėjau pasakyti... Nė neabejoju...

Mis Louson pasimetė ir nusiminė.

– Ir nusekite Bobo antkaklį, – paliepė mis Arandel.

Vergė suskubo vykdyti įsakymą. Vis dar mėgindama įtikti šeimininkei, ji pasakė:

– Koks nuostabus vakaras! Atrodo, kad visiems čia labai patinka.

– Kur gi ne! – atšovė mis Arandel. – Jie juk čia susirinko ne šiaip sau, o dėl to, kad kažko nori iš manęs.

– Na ką jūs, brangioji mis Arandel!

– Mieloji Mine, kad ir ką apie mane galvotumėte, aš nesu kvailė! Įdomu, kuris iš jų pirmas pradės apie tai šne-

ką?

Mis Arandel nereikėjo ilgai laukti. Kai šiek tiek po devynių ji drauge su mis Louson grįžo iš rytinių pamaldų, daktaras Tanijos su žmona pusryčiavo valgomajame. Tačiau nė vieno iš jaunųjų Arandelų čia nebuvo.

Po pusryčių visi išsiskirstė, o mis Arandel pasiliko, norėdama padaryti keletą įrašų į sąskaitų knygelę.

Apie dešimtą į kambarį įžengė Čarlzas.

– Atleiskite, kad pavėlavau, teta Emile. Bet Tereza dar net akių nepramerkė.

– Pusę vienuoliktos stalas bus nukraustytas, – perspėjo mis Arandel. – Žinau, kad šiais laikais madinga nesiskaityti su tarnais, bet tik ne mano namuose.

– Gerai. Štai kur senųjų papročių dvasia!

Čarlzas įsidėjo kepenėlių ir atsisėdo šalia tetos. Jo šypsena, kaip visuomet, buvo kerinti. Atlyžusi Emilė jam taip pat nusišypsojo. Padrąsintas tokio palankumo, Čarlzas pradėjo:

– Teta Emile, apgailestauju, kad tenka jūsų prašyti, bet man labai reikia pinigų. Ar negalėtumėte man padėti? Šimtinės visiškai pakaktų.

Staiga atšiauria tapusi tetos veido išraiška nieko gero nežadėjo.

Emilė Arandel niekada nebijojo išsakyti tai, ką galvoja. Todėl ir pasakė.

Skubėdama per prieškambarį, mis Louson vos nesusidūrė su iš valgomojo išeinančiu Čarlzu. Ji smalsiai pažvelgė į jį. Kai Minė įėjo į valgomąjį, mis Arandel sėdėjo išsitempusi kaip styga. Jos skruostai degė.

2 skyrius

GIMINAIČIAI

Čarlzas lengvai užbėgo laiptais ir pabeldė į sesers duris.

– Įeikite! – tuojau pat atsišaukė ji.

Jis įėjo.

Tereza sėdėjo lovoje ir žiovavo.

Čarlzas prisėdo šalia.

– Kokia tu vis dėlto daili, Tereza! – pasakė jis, vertinančiai nužvelgęs seserį.

– Kas atsitiko? – griežtu tonu paklausė Tereza.

– Esi įžvalgi, ar ne? Na taip, aš aplenkiau tave, mergyt! Nusprendžiau išbandyti laimę pirmas.

– Na ir kaip?

Čarlzas bejėgiškai nuleido rankas.

– Neišdegė! Teta Emilė mane visiškai išmušė iš pusiausvyros. Ji davė suprasti, kad nepuoselėja jokių iliuzijų

ir numano, dėl ko mes susirinkome pas ją. Ir dar pridūrė, kad mūsų laukia didelis nusivylimas, nes tikėtis iš jos ko nors daugiau, nei trupučio meilės, tikrai neverta.

– Galėjai šiek tiek palaukti, – sausai pareiškė Tereza.

– Nenorėjau, kad tu arba Tanijos aplenktumėte mane, – vėl išsišiepė Čarlzas. – Brangioji Tereza, bijau, kad šį kartą mums nieko neišdegs. Tetulė Emilė ne tokia jau kvaila – jos neapgausi.

– Aš niekada nelaikiau jos kvaila.

– Aš netgi mėginau ją pagąsdinti.

– Ką nori tuo pasakyti? – griežtai paklausė sesuo.

– Pasakiau, kad jai bet kada gali kas nors nutikti. Ir kad, šiaip ar taip, pinigų į dangų nenusineš. Tai kodėl šiek tiek nepravėrus piniginės jau dabar?

– Čarlzai, tu kvailys!

– Tikrai ne. Aš šiek tiek išmanau psichologiją. Mūsų senutė negali pakęsti pataikavimo. Jai labiau patinka, kai kalbama tiesmukai. Ir pagaliau, aš samprotavau logiškai. Juk po jos mirties pinigai atiteks mums, tai kodėl šiek tiek jų nedavus jau dabar? Antraip mus išties gali užvaldyti troškimas padėti jai išeiti į aną pasaulį.

– Na ir kaip, ji suprato tave? – paklausė Tereza, paniekinamai šypsodamasi.

– Abejoju. Ji nesureagavo. Tik sausai padėkojo už patarimą ir pasakė, kad tikrai sugebės savimi pasirūpinti. „Ką gi, įspėjau jus“, – pasakiau aš. O ji atsakė, kad šito nepamirš.

– Garbės žodis, Čarlzai, tu visiškas kvailys, – supyko Tereza.

– Velniai griebtų, Tereza! Aš buvau susierzinęs! Senutė juk maudosi piniguose. Lažinuosi, kad ji neišleidžia

nė dešimtosios dalies savo pajamų. Ir, šiaip ar taip, kam ji juos lėistų? Mes jauni ir norime mėgautis gyvenimu. O ji, mūsų pykčiui, gyvens iki šimto metų... Aš noriu džiaugtis gyvenimu jau dabar... Tu – taip pat...

Tereza linktelėjo.

– Seniai nesupranta... – tyliai dusliu balsu ištarė ji. – Jie nesugeba... Nežino, ką reiškia gyventi pilnavertį gyvenimą!

Brolis ir sesuo keletą minučių tylėjo.

Čarlzas atsistojo.

– Gerai, brangioji, galbūt tau seksis geriau. Nors aš tuo abejoju.

– Tiesą sakant, aš dedu viltis į Reksą, – prisipažino Tereza. – Jei tik man pavyktų įtikinti tetą Emilę, kad jis gabus, kad jam dabar reikėtų suteikti galimybę prasimušti, kol jo dar nesugniuždė kaimo gydytojo rutina... Ak, Čarlzai! Keletas tūkstančių galėtų akimirksniu pakeisti mūsų gyvenimą!

– Tikiuosi, tau pavyks, nors aš tuo abejoju. Tu ir taip prašvilpei nemažą sumą pinigų taip palaidai gyvendama. Klausyk, Tereza, ar nemanai, kad greičiau ką nors gaus nuoboda Bela ir tas jos įtartinas Tanijos?

– O kam Belai pinigai? Ji visiškai neturi skonio ir atrodo kaip tikra provincialė.

– Na, pinigai reikalingi jos bjauriems vaikams: jų mokyklai, priekinių dantų plokštelėms ir muzikos pamokoms. Ir pinigų labiau reikia ne Belai, o tam Tanijos. Kertu lažybų, kad jis turi labai gerą uoslę pinigams! Ne veltui jis graikas. Ar žinai, kad jis išeikvojo visus Belos pinigus? Lošė biržoje ir viską prarado.

– Tu manai, kad jis ką nors gaus iš tetulės Emilės?

– Negaus, jei tik galėsiu tam užkirsti kelią, – niūriai atsakė Čarlzas.

Paskui išėjo iš sesers kambario ir nusileido žemyn. Hole buvęs Bobas džiaugsmingai metėsi prie Čarlzo. Šunims jis patiko.

Bobas pribėgo prie svetainės durų ir atsigręžė į Čarlzą.

– Ko tau? – paklausė šis, eidamas paskui.

Bobas nuskubėjo į svetainę ir, viltingai pažvelgęs, atsisėdo prie nedidelio rašomojo stalo. Čarlzas priėjo prie jo.

– Na ir kas?

Įsmeigęs akis į stalo stalčius, Bobas ėmė vizginti uodegą ir maldaujamai inkšti.

– Nori kažko, kas ten padėta?

Čarlzas atitraukė viršutinį stalčių ir iš nuostabos išpūtė akis.

– Va tai tau! – išlemeno jis.

Stalčiaus kampe gulėjo krūvelė banknotų.

Čarlzas paėmė pluoštelį ir suskaičiavo. Išsišiepęs atskyrė tris vieno svaro, dvi dešimties šilingų vertės kupiūras ir įsidėjo jas į kišenę. Likusius pinigus rūpestingai padėjo į stalčių, ten pat, kur juos rado.

– Tu man pakišai puikią mintį, Bobai, – pasakė jis. – Dabar tavo dėdulė Čarlzas bent jau galės atiduoti skolas. Šiek tiek grynųjų kišenėje visuomet praverčia.

Kai Čarlzas uždarė stalčių, Bobas priekaištingai sulojo.

– Atleisk, drauguži, – atsiprašė jis ir atidarė kitą stalčių. Jo kampe gulėjo Bobo kamuoliukas. Čarlzas jį paėmė. – Štai, imk ir pažaisk.

Pagavęs kamuoliuką, Bobas išbėgo iš kambario ir netrukus pasigirdo laiptais šokčiojančio kamuoliuko bumbsėjimas.

Čarlzas išėjo į sodą. Buvo nuostabus saulėtas rytas. Kvepėjo alyvos.

Mis Arandel vaikštinėjo su daktaru Tanijos. Jis postringavo apie angliško išsilavinimo privalumus, tvirtino, jog tai geriausias išsilavinimas vaikams, ir labai apgailestavo, kad saviesiems tokios prabangos jis suteikti negali.

Čarlzas piktdžiugiškai nusišypsojo. Jis nerūpestingai prisijungė prie pokalbio ir meistriškai pakeitė temą. Emilė Arandel jam meiliai šypsojosi. Čarlzui netgi pasirodė, kad temos pakeitimas ją labai pralinksmino ir ji sumaniai palaikė tokią taktiką. Jo nuotaika pasitaisė. Kas žino, gal prieš jam išvažiuojant... Čarlzas buvo nepataisomas optimistas.

Po pietų savo automobiliu atvyko daktaras Donaldsonas ir, įsisodinęs Terezą, patraukė į Vortemo abatiją – vieną iš gražiausių vietos įžymybių. Iš abatijos jie pasuko į giraitę.

Ten Reksas Donaldsonas ėmė pasakoti Terezai apie savo teorijas ir neseniai atliktus eksperimentus. Ji mažai ką suprato, tačiau klausėsi tarytum pakerėta ir mąstė: „Koks protingas ir nuostabus tas Reksas!“

Staiga jos sužadėtinis nutilo ir akivaizdžiai dvejodamas paklausė:

– Turbūt tau nuobodu, Tereza?

– Nė trupučio, mielasis. Visa tai taip įdomu! – patikino jį Tereza. – Tęsk. Taigi, imi šiek tiek infekuoto triušio kraujo...

Daktaras Donaldsonas pasakojo toliau.

– Atrodo, kad darbas tau labai svarbus, brangusis, – netrukus atsidususi pasakė Tereza.

– Savaime suprantama, – sutiko daktaras Donaldsonas.

Tačiau Terezai tai neatrodė savaime suprantama. Beveik niekas iš jos draugų nedirbo, o jei ir dirbo, vaizdavo, kad tai daryti nepakeliamai sunku. Tereza jau ne pirmą kartą pagalvojo: kaip negerai, kad ji įsimylėjo Reksą Donaldsoną. Ir kodėl žmones apima ši nesuprantama, nuostabi beprotybė? Beprasmis klausimas, nes ji jau įsimylėjo. Tereza susiraukė, stebėdamasi pati savimi. Visi jos draugai buvo nerūpestingi linksmuoliai ir cinikai. Žinoma, meilės romanai – būtina gyvenimo dalis, tačiau kam taip rimtai į juos žiūrėti? Juk meilė ateina ir praeina.

Tačiau jos jausmai Reksui Donaldsonui buvo visai kitokie, gilesni. Ji instinktyviai jautė, kad ši meilė nepraeis... Jai reikėjo Rekso. Terezą jame žavėjo viskas: jo ramumas ir abejingumas, kurių trūko jos palaidame gyvenime, jo šaltakraujiška logika ir dar kažkokia slapta, jai nevisiškai suvokiama galia, slypinti po kuklaus ir šiek tiek pedantiško žmogaus kauke.

Reksas Donaldsonas buvo nepaprastai gabus ir tai, kad ne Tereza, o jo profesija užėmė svarbiausią vietą jo gyvenime, darė Reksą dar patrauklesniu. Pirmą kartą gyvenime ši egoistė, pripratusi vien prie malonumų, tenkinosi antrąja vieta. Tokia perspektyva ją netgi žavėjo. Dėl Rekso ji padarytų absoliučiai viską!

– Vis dėlto, koks niekingas dalykas yra pinigai!– suirzusi prašneko Tereza. – Jei teta Emilė numirtų, mes kaip mat galėtume susituokti. Tuomet galėtum persikelti į Londoną, ten įkurti savo laboratoriją, pilną visokių prie-

taisų ir jūros kiaulyčių, ir nesukti sau galvos dėl kiaulyte sergančių vaikų bei nesveikas kepenis turinčių senučių.

– Tavo teta, jei gerai rūpinsis savimi, gali gyventi dar daug metų, – atsakė Donaldsonas.

– Taip, aš žinau... – liūdnai sutiko Tereza.

Tuo metu dideliame kambaryje su dvigule lova ir senoviniais ąžuoliniais baldais daktaras Tanijos dėstė savo žmonai:

– Man regis, aš pakankamai paruošiau dirvą. Dabar tavo eilė, brangioji.

Jis pylė vandenį iš senamadiško varinio ąsočio į rožėmis dabintą porceliano dubenį.

Sėdėdama priešais tualetinį stalelį ir žvelgdama į savo atvaizdą veidrodyje, Bela Tanijos stebėjosi, kodėl jos plaukai, nors ir sušukuoti taip pat, kaip Terezos, atrodė visiškai kitaip.

– Nenoriu tetos Emilės prašyti pinigų, – ne iš karto atsakė ji.

– Juk tu prašysi ne sau, o vaikams. Ką padarysi, kad mūsų investicijos buvo tokios nesėkmingos.

Stovėdamas nugara į Belą, daktaras Tanijos negalėjo matyti, kokiu žvilgsniu žmona nuvėrė jį.

– Nepaisant to, aš negaliu... – atkakliai atsikalbinėjo ji. – Su teta Emile nelengva susitarti. Ji moka būti dosni, tačiau nemėgsta, kai iš jos kaulijama.

Šluostydamas rankas, Tanijos pasitraukė nuo prausyklės.

– Kodėl staiga taip užsispyrei, Bela? Galų gale, ko gi mes čia atvažiavome?

– Aš nemaniau... kad čia važiuojame prašyti pinigų... – sumurmėjo ji.

– Bet juk tu sutinki, kad jeigu norime savo vaikams suteikti gerą išsilavinimą, be tavo tetos pagalbos mes neišsiversime.

Bela Tanijos neatsakė, tik neramiai pasimuistė krėsle. Jos veido išraiška, pažįstama daugumai protingų vyrų, turinčių kvailas žmonas, bylojo, kad ji nenusileis.

– Galbūt pati teta Emilė pasiūlys... – pradėjo ji.

– Galimas dalykas, tačiau kol kas ji neparodė nė mažiausio noro tai padaryti.

– Jeigu tik būtume galėję atsivežti vaikus, – toliau kalbėjo Bela, – teta Emilė būtų tikrai pamilusi Merę. Jau nekalbant apie Džoną– juk jis toks protingas!

– Nepanašu, kad tavo teta labai mylėtų vaikus, – sausai pareiškė Tanijos. – Gal net ir geriau, kad jų čia nėra.

– Na ką tu, Jakobai...

– Taip, taip, brangioji. Aš suprantu tavo jausmus. Tačiau tos perdžiūvusios anglų senmergės – fe! – neturi nė lašo žmogiškumo. Nejaugi vardan Merės ir Džono mes nepadarysime visko, ką galime? Juo labiau, kad mis Arandel visiškai nesunku mums šiek tiek padėti.

Misis Tanijos atsigręžė. Jos skruostai degė.

– Ak, Jakobai, prašau, tik ne šį kartą. Esu įsitikinusi, kad tai būtų neprotinga. Aš tikrai labai nenorėčiau to daryti.

Tanijos prigludo prie jos ir apkabino per pečius. Ji suvirpėjo ir sustingo.

– Ir vis dėlto, Bela, – švelniu balsu prabilo jis, – aš manau, kad tu padarysi tai, ko prašau... Pati žinai, kad galų gale vis tiek padarai tai, ko prašau. Esu įsitikinęs, kad tu išpildysi mano prašymą...

3 skyrius

NELAIMINGAS ATSITIKIMAS

Buvo antradienio popietė. Šoninės durys į sodą buvo atidarytos. Mis Arandel, stovėdama ant slenksčio, mėtė Bobo kamuoliuką ant takelio. Terjeras lekiojo paskui jį.

– Paskutinį kartą, Bobai, – pasakė Emilė Arandel. – Pasistengsiu numesti kuo toliau.

Kamuoliukas vėl nuskriejo takeliu, o šuo visu greičiu pasileido paskui jį ir, pačiupęs, atnešė prie šeimininkės kojų. Mis Arandel pakėlė kamuoliuką ir, lydima Bobo, grįžo į namus. Uždariusi paskui save duris, pasuko į svetainę, o šuo sekė iš paskos. Emilė padėjo kamuoliuką į stalčių ir dirstelėjo į laikrodį ant židinio. Buvo pusė septynių.

– Manau, kad prieš vakarienę galima truputį pailsėti, Bobai.

Ji užlipo laiptais ir nuėjo į savo miegamąjį. Bobas

nusekė paskui ją. Mis Arandel atsigulė ant kartūnu aptrauktos kušetės ir atsiduso, o Bobas įsitaisė prie jos kojų. Ji džiaugėsi, kad jau antradienis ir svečiai rytoj išvažiuos. Per šį savaitgalį ji nesužinojo nieko naujo. Daug labiau neramino tai, kad negalėjo atsikratyti ją kamuojančių įkyrių minčių.

„Tikriausiai senstu..." – pagalvojo ji. Ir tuoj pat, priblokšta to, ką staiga suvokė, pasitaisė: „Aš jau esu sena..."

Užmerkusi akis pagulėjo pusvalandį, kol pagyvenusi kambarinė Elena atnešė jai karšto vandens. Tuomet atsikėlė ir persirengė vakarienei.

Vakarienei buvo pakviestas ir daktaras Donaldsonas. Emilei Arandel tai buvo galimybė artimiau su juo susipažinti. Jai vis dar buvo sunku patikėti, kad tokia egzotiška būtybė, kaip Tereza, nori ištekėti už tokio šalto ir pedantiško jaunuolio. Ne mažiau keista atrodė ir tai, kad šis šaltas, pedantiškas jaunuolis nori vesti Terezą.

Vakaras jau artėjo prie pabaigos, tačiau mis Arandel atrodė, kad ji apie daktarą Donaldsoną žino ne daugiau, nei anksčiau. Jis buvo itin mandagus, labai formalus ir, jos manymu, be galo nuobodus. Širdyje ji visiškai pritarė mis Pibodi nuomonei. Ir nejučia pagalvojo: „Mūsų laikais jaunuoliai buvo šaunesni".

Daktaras Donaldsonas ilgai neužsilaikė. Dešimtą valandą jis pakilo nuo užstalės. Jam išvažiavus, Emilė Arandel pareiškė, jog eina gulti. Ji užlipo laiptais į viršų, netrukus jos pavyzdžiu pasekė ir jos jaunieji giminaičiai. Šį vakarą visi atrodė šiek tiek prislėgti. Mis Louson užtruko apačioje, kad atliktų paskutines prievoles: išleisti Bobą pasivaikščioti, užgesinti ugnį židinyje, užstumti

skląstį ir suvynioti židinio kilimėlį, kad netyčia iškritusi žarija nesukeltų gaisro.

Maždaug po penkių minučių, gerokai uždususi, ji įžengė į savo darbdavės kambarį.

– Man regis, padariau viską, ką reikėjo, – pasakė ji dėdama vilną, rankdarbių krepšį ir knygą, paimtą iš bibliotekos. – Tikiuosi, kad knyga jums patiks. Nė vienos iš tų, kurias surašėte, nebuvo, tačiau bibliotekininkė mane užtikrino, kad ši jums tikrai patiks.

– Ta mergina – kvailė, – pareiškė Emilė Arandel. – Tokio prasto skonio žmogaus aš dar niekada nebuvau sutikusi.

– Ai–ai–ai! Atsiprašau. Tikriausiai man derėjo...

– Kvailystė! Tai ne jūsų kaltė, – nuramino ją Emilė Arandel ir maloniai pridūrė: – Tikiuosi, maloniai praleidote šį vakarą?

Mis Louson veidas nušvito. Ji netgi pažvalėjo.

– O, taip, labai jums ačiū. Esu be galo dėkinga, kad mane išleidote. Laiką praleidau labai įdomiai. Mes naudojome planšetę, ant kurios atsirado labai įdomūs įrašai. Gavome keletą pranešimų... Žinoma, tai neprilygsta tikram spiritizmo seansui... Džulija Trip puikiai tvarkėsi su lentele. Gavome keletą pranešimų iš Tų, kurie jau Iškeliavę. Aš taip džiaugiuosi... kad tokie dalykai nėra draudžiami...

– Tik nepasakokite apie tai vikarui, – su šypsenėle ištarė mis Arandel.

– Ak, brangioji mis Arandel, esu visiškai tikra, kad tame nėra nieko blogo. Aš tik norėčiau, kad gerbiamasis misteris Lonsdeilas ištirtų šį dalyką. Man atrodo, kad tik riboti žmonės gali smerkti tai, apie ką neturi nė men-

kiausio supratimo. O Džulija ir Izabelė Trip išties labai dvasingos moterys.

– Kaip gyvos būtybės – net per daug dvasingos, – pajuokavo mis Arandel.

Jai nelabai patiko Džulija ir Izabelė Trip. Jų apranga jai atrodė juokinga, žavėjimasis vegetariško, nevirto maisto vartojimu – absurdiškas, o jų manieros – dirbtinos. Tos moterys nežinojo savo šaknų, neturėjo tradicijų ir buvo prastai išauklėtos. Tačiau jai patiko šių moterų rimtumas, todėl, būdama geros širdies, ji niekada neprieštaravo tai draugystei, kuri taip džiugino vargšelę Minę.

Vargšė Minė! Emilė Arandel savo kompanionę kartu ir mylėjo, ir niekino. Pas ją buvo dirbę daugybė tokių vidutinio amžiaus moterų, ir visos jos buvo vienodos – malonios, pataikaujančios, šiek tiek nervingos, tačiau neturinčios nė lašo sveiko proto.

Tą vakarą vargšelė Minė išties atrodė susijaudinusi. Jos akys spindėjo. Bruzdėjo po kambarį, lietė įvairius daiktus, visiškai nesuvokdama, ką daro.

– Kaip gaila, kad jūsų nebuvo kartu su mumis... – nervingai lemeno ji. – Aš žinau, jog tuo netikite. Tačiau šį vakarą gavome žinią, skirtą E. A. Inicialai buvo nurodyti visiškai aiškiai. Pranešimas atėjo iš vyro – labai išvaizdaus kariškio, mirusio prieš daugelį metų. Izabelė jį matė labai ryškiai. Galimas dalykas, kad ten buvo pats generolas Arandelas. Toks nuostabus pranešimas, pilnas meilės, paguodos ir tikėjimo, kad kantrybės dėka galima viską pasiekti.

– Tokie sentimentai mano tėveliui buvo visai nebūdingi, – pareiškė mis Arandel.

– Ak, bet nepamirškite, kad mūsų mirusių Artimųjų

sielos labai pasikeičia ten, kur viešpatauja meilė ir supratimas. O paskui planšetė sudėliojo žodį „raktas". Manau, kad omenyje turėtas raktas nuo sekretero. Ar taip gali būti?

– Raktas nuo sekretero? – susidomėjusi paklausė Emilė Arandel.

– Man regis, taip. Tikriausiai jame guli kokie nors svarbūs dokumentai ar kas nors panašaus. Toks atvejis jau buvęs, kai pranešime nurodytame balde iš tiesų rado testamentą.

– Mano sekretere nėra jokio testamento, – pasakė mis Arandel ir griežtai pridūrė: – Eikite miegoti, Mine. Jūs pavargusi. Aš taip pat. Greitu metu pasikviesime seseris Trip vakarienės.

– Ak, tai būtų nuostabu! Labos nakties, mieloji. Jums tikrai daugiau nieko nereikia? Tikiuosi, jūs nepervargote. Čia juk buvo tiek daug žmonių! Reikės Elenai pasakyti, kad rytoj gerai išvėdintų svetainę ir išpurtytų užuolaidas. Cigaretės palieka tokį bjaurų kvapą! Man atrodo, kad jūs jiems pernelyg nuolaidžiaujate, leisdama rūkyti svetainėje.

– Tenka padaryti nuolaidų šiuolaikiniams papročiams, – paaiškino Emilė Arandel. – Labanakt, Mine.

Kai toji išėjo, Emilei Arandel dingtelėjo, jog toks susižavėjimas spiritizmu vargu ar išeis Minei į naudą. Iš susijaudinimo ji išversdavo akis ir negalėdavo nustygti vietoje.

O štai istorija su sekreteru išties keista, pagalvojo Emilė Arandel guldamasi į lovą. Ji niūriai šyptelėjo prisiminusi sceną, kurią pamatė prieš daugelį metų. Po tėvelio mirties rado raktą ir kai atrakino sekreterą, iš ten išvirto

krūva tuščių brendžio butelių! Tai buvo viena iš tų mažų paslapčių, kurių negalėjo žinoti nei Minė Louson, nei Izabelė ir Džulija Trip. O tai verčia manyti, kad gal tas spiritizmas ne vien tik prasimanymai...

Emilė gulėjo savo didžiulėje lovoje su baldakimu, bet niekaip negalėjo užmigti. Paskutiniu metu vis dažniau kamuodavo nemiga, tačiau ji griežtai atsisakė vartoti daktaro Greindžerio pasiūlytus migdomuosius. Jos manymu, migdomieji yra skirti silpnavaliams žmonėms, lepūnams, negalintiems ištverti piršto skausmo, danties maudimo ar bemiegės nakties nuobodulio.

Dažnai ji keldavosi ir tyliai vaikštinėdavo po namus – į vietą padėdavo kur nors numestą knygą, apžiūrėdavo kokią nors namų puošmeną, perstatydavo vazą su gėlėmis, parašydavo keletą laiškų. Tomis vidurnakčio valandomis jai atrodydavo, kad namas taip pat kupinas gyvybės. Jai netgi patiko tos naktinės klajonės. Jai dingojosi, kad kartu su ja po namą vaikštinėja seserų Arabelos, Matildos, Agnesės vėlės. Taip pat ir mielasis brolis Tomas, koks jis buvo iki tol, kol jo nesuvystė Ta Moteris. Ir net pats generolas Džonas Lavertonas Arandelas, žavių manierų namų tironas, kuris šaukdavo ant savo dukterų ir bjauriai su jomis elgdavosi, tačiau kuriuo, nepaisant visko, jos didžiavosi, kadangi jis dalyvavo slopinant sipajų maištą ir, apskritai, buvo nemažai patyręs. Ką padarysi, jei kartais jis būdavo „lyg nesavas“, kaip sakydavo jo dukterys.

Mintimis vėl grįžo prie savo dukterėčios sužadėtinio. „Tikriausiai visai negeria. Irgi mat vyras – vakarienės metu gėrė tik vandenį! Misą! O aš dar atkimšau nuo tėvelio laikų išlikusį portveiną“, – pagalvojo ji.

Užtat Čarlzas deramai įvertino portveiną. Ak, jei tik

būtų galima pasitikėti Čarlzu! Jei tik nežinočiau, kad su juo...

Jos mintis nutrūko... Vėl prisiminė praėjusio savaitgalio įvykius... Visa tai kėlė kažkokį nepaaiškinamą nerimą...

Ji pamėgino nuvyti nerimą keliančias mintis. Tačiau veltui.

Emilė pasirėmė alkūne ir lempelės, kuri visuomet degdavo lėkštelėje ant naktinio staliuko, šviesoje pažiūrėjo, kelinta valanda.

Buvo pirma valanda nakties, o jai visiškai nesinorėjo miego. Emilė atsikėlė, įsispyrė į šlepetes, apsivilko šiltą chalatą ir nutarė nusileisti žemyn, patikrinti išlaidų knygose sąskaitas, kurias reikėjo kitą rytą apmokėti. Tarsi šešėlis išsmuko iš kambario ir patraukė koridoriumi, apšviestu maža elektros lempute, kuri būdavo paliekama degti per visą naktį. Priėjusi prie laiptų, ištiesė ranką link turėklų ir tuomet, nežinia kodėl, susvyravo. Ji pamėgino atgauti pusiausvyrą, tačiau nesugebėjo ir stačia galva krito nuo laiptų.

Krintančio kūno bildesys ir riksmas pažadino visus. Prasivėrė durys, užsidegė šviesa.

Iš savo kambario, išeinančio į laiptų aikštelę, išbėgo mis Louson. Šūkčiodama ir sielvartaudama, ji nutapsėjo laiptais žemyn. Netrukus pasirodė žiovaujantis Čarlzas, vilkintis prašmatniu chalatu, paskui jį – į tamsų šilką susisupusi Tereza ir Bela tamsiai mėlynu kimono, šukutėmis subanguotais plaukais.

Apsvaigusi ir sukrėsta, Emilė Arandel gulėjo kaip sudaužytas kledaras. Petys ir kelis maudė, visą kūną varstė skausmai. Ji matė aplink ją susirinkusius žmones. Kvai-

liukė Minė Louson verkė ir bergždžiai mosavo rankomis. Tamsiose Terezos akyse atsispindėjo išgąstis. Bela stovėjo išsižiojusi ir kažko viltingai laukė. Kažkur iš toli – Emilei taip pasirodė – pasigirdo Čarlzo balsas:

– Tai vis per tą prakeiktą šuns kamuoliuką! Šuo tikriausiai jį paliko laiptų aikštelėje ir teta ant jo užmynė. Matote? Štai jis!

Ir tada kažkas autoritetingai liepė visiems atsitraukti, atsiklaupė šalia jos ir, čiuopdamas pirštais, ėmė ją profesionaliai apžiūrinėti.

Jai išsyk palengvėjo. Dabar viskas bus gerai.

Daktaras Tanijos kalbėjo tvirtu, raminamu tonu:

– Viskas gerai. Lūžių nėra... Tik sumušimai ir nubrozdinimai. Žinoma, ir stiprus išgąstis. Gerai, kad dar taip lengvai atsipirko. Galėjo būti daug blogiau.

Tuomet, paprašęs visų šiek tiek atsitraukti, lengvai pakėlė ją ir nunešė į lovą. Miegamajame minutę palaikęs jos riešą, paskaičiavo pulsą, linktelėjo galvą ir pasiuntė vis dar verkiančią, jau įkyrėt spėjusią Minę atnešti brendžio ir karšto vandens šildyklei.

Sutrikusi, sukrėsta ir iškankinta skausmo Emilė Arandel tą akimirką buvo labai dėkinga Jakobui Tanijos už tą palengvėjimą, kurį pajuto atsidūrusi jo patikimose rankose. Jis, kaip ir pridera gydytojui, kėlė pasitikėjimą.

Vis dėlto kažkas ją neramino, tačiau ji niekaip negalėjo susikaupti ir suprasti, kas gi jai kelia nerimą. Tiek to, apie tai ji pagalvos vėliau. O dabar ji išgers tai, kas jai siūloma, ir užmigs, kaip buvo pažadėta.

Tačiau jai tikrai kažko trūko.

„Na, jau geriau dabar negalvoti... Taip skauda petį...“

Ji išgėrė tai, kas buvo duota. O paskui išgirdo, kaip

daktaras Tanijos ramiu, užtikrintu balsu pasakė:

– Dabar viskas bus gerai.

Ji užmerkė akis.

O pabudo nuo gerai pažįstamo garso – tylaus, prislopinto amsėjimo.

Po akimirkos visi miegai išlakstė. Bobas, išdykėlis Bobas! Jis lojo už paradinių durų, lojo taip, tarytum būtų labai susigėdęs, jog pralakstė visą naktį lauke. Amsėjo tyliai, tačiau atkakliai.

Mis Arandel įsiklausė. Ak, taip, viskas gerai. Ji girdėjo, kaip Minė nusileido laiptais, kaip sugirgždėjo praveriamos durys. Girdėjo, kaip Minė tyliai priekaištavo: „Ak, tu, išdykėli šunyti... Šunelis Bobas labai padūkęs..." Išgirdo, kaip atsidarė virtuvės durys. Bobo guolis buvo virtuvėje po stalu.

Ir tada Emilė aiškiai suvokė, ko ji pasigedo tą akimirką, kai krito. Jai trūko Bobo! Kaip įprasta, Bobas į visą tą sąmyšį – jos kritimą, bruzdančius žmones – būtų atsiliepęs garsiu lojimu.

Štai kas pasąmonėje jai vis nedavė ramybės. Dabar viskas aišku: vakar vakare išleistas pabėgioti, jis begėdiškai nusprendė dar pasimėgauti laisve ir negrįžti namo. Šuo taip pasielgęs buvo jau ne kartą, nors po to, jausdamasis kaltas, bandydavo vėl įsiteikti šeimininkei.

Vadinasi, viskas gerai. Bet ar tikrai? Ne, dar kažkas jai nedavė ramybės. Kažkas, kas buvo susiję su jos kritimu.

Ak, taip, regis, Čarlzas pasakė, kad ji užmynė ant Bobo kamuoliuko, kurį šis buvo palikęs laiptų aikštelėje.

Čarlzas iš tiesų jį laikė rankoje...

Emilei Arandel sopėjo galvą. Petys tvinkčiojo. Skaudėjo visą sumuštą kūną. Tačiau nepaisant fizinės kančios,

ji buvo aiškaus proto. Šoko paveikta sąmonė prašviesėjo. Ji prisiminė viską.

Prisiminė visus įvykius, pradedant nuo šeštos valandos vakaro... Atmintyje atkūrė kiekvieną savo žingsnį... iki pat tos akimirkos, kai priėjo prie laiptų ir ėmė leistis žemyn...

Ir staiga suvirpėjo iš siaubo...

Ne, negali būti! Ji, tikriausiai, klysta... Maža ko žmogus gali prisigalvoti po tokio įvykio. Ji iš visų jėgų stengėsi prisiminti, įsivaizduoti slidų Bobo kamuoliuką sau po koja...

Tačiau nieko panašaus negalėjo prisiminti. Vietoj to...

„Tai tik nervai, – ramino save Emilė Arandel. – Kvailos fantazijos“.

Tačiau jos sveikas, senamadiškas protas bylojo, kad tai ne fantazijos. Karalienės Viktorijos laikų žmonės tikrai nebuvo naivūs optimistai. Jiems nebuvo sunku patikėti ir pačiais blogiausiais dalykais.

Emilė Arandel tuo patikėjo.

4 skyrius

MIS ARANDEL RAŠO LAIŠKĄ

Išaušo penktadienis. Giminaičiai išvažiavo.

Jie išvyko trečiadienį, kaip ir buvo planuota. Visi iki vieno pareiškė norą pasilikti. Tačiau visiems buvo atsakyta. Mis Arandel paaiškino, kad nori „visiškos ramybės“.

Per tas dvi dienas po svečių išvykimo Emilė Arandel buvo nepaprastai susimąsčiusi. Dažnai ji net negirdėdavo, ką jai sako Minė Louson. Įsistebeilydavo į ją ir prašydavo pakartoti iš naujo.

– Vargšelė! Tai šoko padariniai, – kalbėjo mis Louson. – Manau, kad ji jau niekad neatsigaus, – pridurdavo ji, mėgaudamasi šeimininkę ištikusia nelaime, kuri savotiškai praskaidrino jos nykią egzistenciją.

Tačiau daktaras Greindžeris iš tokių samprotavimų tik juokėsi.

Jis garantavo, kad baigiantis savaitei mis Arandel jau

galės leistis žemyn. Jai labai pasisekė, kad nesusilaužė kaulų, ir ji tikrai nėra ta pacientė, kuriai reikėtų rimto gydytojo. Jei visi jo pacientai būtų tokie, kaip mis Arandel, jam tektų uždaryti savo praktiką.

Emilė Arandel mielai bendravo su senuoju daktaru Greindžeriu – jie buvo seni geri draugai. Kalbėdamas su ja, jis nevyniodavo žodžių į vatą, o ji atvirai nesilaikydavo jo nurodymų. Nepaisant to, jie abu mėgaudavosi vienas kito draugija.

Tačiau po to, kai gydytojas išpėdino, senutė ilgai gulėjo susiraukusi ir mąstė. Kartais išsiblaškiusi atsiliepdavo į aplink ją šokinėjančios Minės Louson tauškalus. Ir tuomet, staiga atitokusi, kandžiai užsipuolė ją.

– Vargšas mažytis Bobis, – čiauškėjo mis Louson lenkdamasi prie Bobo, gulėjusio ant šeimininkės lovos krašto patiesto kilimėlio. – Argi mažasis Bobis nenuliūstų, jei suprastų, ką padarė savo vargšei šeimininkei?

– Nesielkite kaip idiotė, Mine! – piktai išrėžė mis Arandel. – Ir kur gi jūsų angliškas teisingumo jausmas? Nejaugi nežinote, kad šioje šalyje kiekvienas laikomas nekaltu, kol neįrodoma jo kaltė?

– Ak, bet mes juk žinome...

– Mes visiškai nieko nežinome! – atšovė Emilė. – Raminkitės, Mine! Nustokite blaškytis. Jūs neturite jokio supratimo, kaip dera elgtis prie ligonio. Eikite ir atsiųskite man Eleną.

Mis Louson paklusniai išslinko iš kambario.

Emilė Arandel nulydėjo ją akimis, jausdamasi šiek tiek kalta. Nors Minė ir varo ją iš proto, bet ta juk stengiasi iš visų jėgų.

Mis Arandel vėl susiraukė. Ji buvo siaubingai nepa-

tenkinta. Energinga ir tvirtavalė senutė buvo pripratusi ryžtingai veikti bet kurioje situacijoje. Tačiau šioje situacijoje ji negalėjo apsispręsti, ką daryti.

Pasitaikydavo akimirkų, kai ji nebepasitikėdavo nei savo gebėjimais, nei atmintimi. O tokio žmogaus, su kuriuo galėtų pasitarti, nebuvo.

Po pusvalandžio, nešina jautienos sultiniu, į kambarį girgždančiomis grindimis įstypseno mis Louson. Pamačiusi, kad jos darbdavė guli užmerktomis akis, Minė sustojo. Ir staiga Emilė Arandel taip ryžtingai prabilo, jog mis Louson iš netikėtumo vos neišmetė puodelio.

– Merė Foks, – pasakė mis Arandel.

– Dėžutę, mieloji*? – paklausė mis Louson. – Norite, kad atneščiau jums dėžutę?

– Jūs apkurtote, Mine? Aš nieko nesakiau apie dėžutę. Aš pasakiau: „Merė Foks“. Su ja susipažinau praeitais metais Čeltneme. Ji yra vieno Ekseterio katedros kanauninko sesuo. Duokite man tą puodelį. Jūs jau prilaistėte sultinio į lėkštelę. Ir liaukitės vaikščioti ant pirštų galų! Jūs net neįsivaizduojate, kaip tai erzina! O dabar nusileiskite į apačią ir atneškite man Londono telefonų knygą.

– Gal jums surasti reikiamą numerį, brangioji? Ar adresą?

– Jeigu norėčiau, kad tai padarytumėte, taip ir pasakyčiau. Darykite tai, ką liepiu. Atneškite telefonų knygą ir padėkite mano rašymo reikmenis šalia lovos.

Mis Louson puolė vykdyti paliepimus.

Kai ji jau ėjo iš kambario, atlikusi viską, ko buvo paprašyta, Emilė Arandel netikėtai pasakė:

---

* Box (angl.) – dėžutė; skamba panašiai kaip Foks.

– Jūs gera ir atsidavusi būtybė, Mine. Nekreipkite dėmesio į mano rėkavimą. Aš ne tokia pikta, kaip atrodo. Jūs labai kantri ir gera man.

Mis Louson iš kambario išėjo degančiais skruostais, kažką padrikai burbuliuodama panosėje.

Sėdėdama lovoje, mis Arandel parašė laišką. Ji rašė neskubėdama ir kruopščiai, dažnai susimąstydama ir pabraukdama svarbiausius žodžius. Išbraukusi nereikalingas frazes, vėl rašydavo virš jų, nes dar mokykloje buvo išmokyta tausoti laiškinį popierių. Pagaliau, iš pasitenkinimo atsidususi, pasirašė ir įdėjo laišką į voką. Ant jo užrašė gavėjo vardą ir pavardę. Tuomet paėmė švarų popieriaus lapą. Šį kartą ji sukurpė juodraštį, jį perskaitė ir, šį bei tą pataisiusi bei išbraukusi, švariai perrašė. Dar kartą labai įdėmiai perskaičiusi ir likusi patenkinta savo darbo rezultatu, įdėjo laišką į kitą voką ir adresavo jį eskvairui Viljamui Pervisui iš Harčesterio advokatų kontoros „Pervisas, Pervisas, Čarlzvortas ir Pervisas“.

Tada ji vėl paėmė pirmąjį voką, skirtą mesjė Erkiuliui Puaro, ir ant jo užrašė telefonų knygoje rastą adresą.

Pasigirdo beldimas į duris.

Mis Arandel paskubomis įkišo laišką į bloknotą.

Ji visiškai neketino kurstyti Minės smalsumo. Ji ir taip pernelyg mėgo kišti nosį ten, kur jai nereikia.

– Užeikite, – pasakė ji ir su palengvėjimu atsirėmė į pagalves.

Dabar ji padarė viską, kad rastų išeitį iš susidariusios padėties.

5 skyrius

ERKIULIS PUARO GAUNA LAIŠKĄ

Įvykiai, apie kuriuos ką tik papasakojau, man tapo žinomi tik daug vėliau, po išsamios šeimos narių apklausos. Manau, kad viską išdėsčiau pakankamai tiksliai.

Aš ir Puaro įsitraukėme į šį reikalą tik tuomet, kai gavome laišką iš mis Arandel.

Gerai prisimenu tą dieną. Buvo karštas ir tvankus besibaigiančio birželio rytas.

Puaro, laikydamasis savo ypatingos, seniai nusistovėjusios tvarkos, peržiūrinėjo rytinę korespondenciją. Paėmęs laišką, atidžiai jį apžiūrėdavo, o paskui atidarydavo voką popieriaus pjaustikliu. Įdėmiai perskaitęs laišką, dėdavo jį į vieną iš keturių krūvelių šalia puodelio su karštu šokoladu (Puaro turėjo bjaurų įprotį per pusryčius gerti šokoladą). Visa tai jis atlikdavo taip mašinaliai, kad net menkiausias stabtelėjimas išsyk patraukdavo dėmesį.

Įsitaisęs prie lango, aš stebėjau pravažiuojančius automobilius. Buvau neseniai grįžęs iš Argentinos, todėl šurmuliuojančio Londono vaizdas mane išties labai džiugino.

Atsigręžęs į Puaro su šypsena veide tariau:

– Puaro, jūsų kuklusis Votsonas drįs padaryti vieną išvadą.

– Labai džiaugiuosi, mano drauge. Apie ką?

Aš nutaisiau teatrališką pozą ir iškilmingai pareiškiau:

– Šįryt gavote vieną laišką, kuris jus ypač sudomino.

– Jūs tikras Šerlokas Holmsas! Taip, jūs visiškai teisus.

– Matote, aš perpratau jūsų metodus, Puaro, – nusijuokiau aš. – Jeigu laišką perskaitėte du kartus, vadinasi, jis jus sudomino.

– Spręskite pats, Hastingsai.

Susidomėjęs paėmiau laišką ir išsyk susiraukiau. Dvejų puslapių laiškas buvo parašytas senamadiška, voratinkliška rašysena, be to, jame buvo daug išbraukymų ir pataisymų.

– Turėčiau jį perskaityti, Puaro? – nepatenkintas paklausiau aš.

– Žinoma, ne. Nebūtina.

– Ar galite papasakoti, kas jame rašoma?

– Norėčiau sužinoti, ką jūs apie tai manote. Tačiau jei nenorite – nesivarginkite.

– Ne, ne, aš noriu žinoti, apie ką jis, – paprieštaravau aš.

– Vargu, ar jūs ką nors suprasite, – ironiškai pasakė jis. – Tiesą sakant, laiške nieko konkrečiai neparašyta.

Manydamas, kad jis kiek perdeda, aš iš karto puoliau skaityti laišką.

„Mesjė Erkiuliui Puaro.

Gerbiamas sere,

Po ilgai trukusių abejonių ir svyravimų, rašau (paskutinis žodis buvo išbrauktas) *išdrįsau jums parašyti tikėdamasi, kad sugebėsite man padėti grynai asmeninio pobūdžio reikale* (žodžiai „grynai asmeninio pobūdžio" buvo pabraukti tris kartus). *Turiu pasakyti, kad apie jus man papasakojo mis Foks iš Ekseterio, ir nors ji nėra su jumis asmeniškai pažįstama, mis Foks sakė, kad jos svainio sesuo (kurios vardo, deja, aš nepamenu) apibūdino jus kaip itin gerą ir protingą žmogų* (žodis „itin" pabrauktas vieną kartą). *Savaime suprantama, aš neklausinėjau, kokio pobūdžio* („pobūdžio" pabraukta) *tyrimą jūs dėl jos atlikote, tačiau iš mis Foks žodžių supratau, kad tai buvo labai nemalonus ir konfidencialus reikalas* (paskutiniai keturi žodžiai buvo pabraukti ypač ryškiai)."

Staiga lioviausi skaityti laišką, nes tos keverzonės šifravimas buvo išties nelengvas darbas, ir vėl paklausiau:

– Puaro, ar man verta tęsti? Ar ji prieis prie dalyko esmės?

– Kantrybės, mano drauge. Perskaitykite visą.

– Lengva pasakyti – kantrybės! Čia tokia keverzonė, jog atrodo, tarsi voras būtų įlindęs į rašalinę, o paskui pasivaikščiojęs popieriaus lapu! Pamenu, jog mano senelės sesers Merės rašysena buvo tokia pati, – suniurnėjau aš ir vėl ėmiausi laiško.

„Man regis, jūs galėtumėte imtis tyrimo ir padėti išspręsti dilemą, su kuria susidūriau pastaruoju metu. Reikalas, kaip netrukus suprasite, labai delikatus, be to, vis dar nuoširdžiai tikiuosi ir meldžiuosi („meldžiuosi“ pabraukta du kartus), *kad paaiškėtų, jog mano įtarimai neturi jokio pagrindo. Žmogus yra linkęs pernelyg sureikšminti faktus, kuriuos galima labai paprastai paaiškinti.“*

– Ar nepraleidau jokio puslapio? – paklausiau aš suglumęs.

– Ne, ne, – sukikeno Puaro.

– Nieko nesuprantu. Čia nėra jokios prasmės. Apie ką ji kalba?

– *Continue toujours.**

„Reikalas, kaip netrukus suprasite...“ – Tai jau buvau perskaitęs, todėl praleidau keletą eilučių ir suradau reikiamą vietą. – *„Esant tokioms aplinkybėms, kurias jūs netrukus sužinosite, Market Beisinge neturiu su kuo pasitarti.“* – Aš pasižiūrėjau į laiško siuntėjos adresą ir perskaičiau: „Litlgrinhausas“, Market Beisingas, Berkšyras. – *„Tačiau tuo pat metu, kaip suprantate, mane nuolat kankina nerimas* (žodis „nerimas“ pabrauktas). *Pastarosiomis dienomis aš sau nuolat priekaištauju, kad pernelyg fantazuoju* („fantazuoju“ pabraukta tris kartus), *tačiau netikrumo jausmas vis stiprėja. Galbūt aš per daug sureikšminu smulkmenas* („smulkmenas“ pabraukta du kartus), *tačiau nieko su savimi padaryti negaliu. Ir, matyt, nenusiraminsiu tol, kol neišsiaiškinsiu. Visa tai mane kamuoja ir gadina sveikatą. Bet niekam nieko pasakoti*

* Tęskite (pranc.).

negaliu („niekam nieko" pabraukta storomis linijomis). *Žinoma, kadangi esate išmintingas žmogus, galite pamanyti, kad visa tai tik fantazijos. Ir faktus galima paaiškinti labai paprastai* („paprastai" pabraukta).

Tačiau, kad ir kaip banaliai tai atrodytų iš šalies, nuo to įvykio su šuns kamuoliuku mane vis labiau kamuoja nerimas ir abejonės. Todėl man tikrai praverstų jūsų nuomonė ir patarimai. Tuomet man akmuo nuo širdies nusiristų. Gal malonėtumėte pranešti, kiek kainuotų jūsų paslaugos ir kaip patartumėte elgtis šiuo atveju?

Dar kartą norėčiau jums priminti, kad čia niekas nieko nežino. Aš suprantu, kad faktai itin trivialūs ir nereikšmingi, tačiau jie mane galutinai pribaigs, nes sveikata ir šiaip nėra gera, o nervai – visai pašliję (žodis „nervai" pabrauktas tris kartus). *Nors jaudulys labai žalingas mano sveikatai, kuo daugiau galvoju apie tai, tuo labiau įsitikinu, jog mano įtarimai teisingi ir aš neklystu. Žinoma, nė neketinu apie tai* (pabraukta) *kam nors* (pabraukta) *sakyti.*

Nekantriai laukiu jūsų patarimo.

Su pagarba,

Emilė Arandel."

– Bet, Puaro, apie ką vis dėl to šis laiškas?

Mano draugas gūžtelėjo pečiais.

– Iš tiesų, apie ką?

Aš nekantriai pirštais pabarbenau per laišką.

– Kokia keista moteris! Kodėl ši misis ar mis Arandel negalėjo...

– Manau, kad mis. Tai tipiškas senmergės laiškas.

– Greičiausiai, – sutikau aš. – Be to, labai nervinga

senmergė. Kodėl ji aiškiai nepasako, ko jai reikia?

Puaro atsiduso.

– Kaip jūs ir sakote, jos mąstyme trūksta tvarkos ir nuoseklumo. O be tvarkos ir nuoseklumo, Hastingsai...

– Visiškai teisingai! – paskubėjau pritarti aš. – Ji beveik neturi pilkųjų ląstelių.

– Jūs neteisus, mano drauge.

– Ne, teisus! Kokia prasmė rašyti tokį laišką?

– Beveik jokios, tas tiesa, – sutiko Puaro.

– Visiška nesąmonė – laiškas apie nieką. Tikriausiai kas nors nutiko jos storam šuneliui: astmatikui mopsui arba kiauksinčiam pekinui, – pasakiau aš, o po to, smalsiai pažvelgęs į savo draugą, pridūriau: – Ir nepaisant to, jūs laišką perskaitėte du kartus. Nesuprantu jūsų, Puaro.

Puaro nusišypsojo.

– O jūs, Hastingsai, iš karto jį išmestumėte į šiukšliadėžę?

– Manau, kad taip. – Aš dar kartą pašnairavau į laišką. – Galbūt aš, kaip visuomet, kažko nesuprantu, tačiau, man regis, jame nėra nieko įdomaus.

– Jūs klystate. Laiške yra viena detalė, kuri man iššyk krito į akis ir labai sudomino.

– Palaukite! Nieko nesakykite! – sušukau aš. – Pats pamėginsiu atspėti.

Galbūt elgiausi kiek vaikiškai. Dar kartą labai atidžiai perskaičiau laišką. Galiausiai papurčiau galvą.

– Ne, nieko įdomaus neradau. Suprantu, kad senutė yra išsigandusi, tačiau senutėms dažnai taip nutinka! Galimas dalykas, kad ją išgąsdino kokia nors smulkmena, o gal ir kas nors rimto. Tačiau iš laiško apie tai spręsti

negalime. Nebent jūsų nuojauta...

Įsižeidęs Puaro rankos mostu pertraukė mane.

– Nuojauta! Juk žinote, kaip nepakenčiu šio žodžio! „Nuojauta man kužda..." Jūs tai turėjote galvoje? *Jamais de la vie!** Aš mąstau. Naudojuosi savo pilkosiomis ląstelėmis. Laiške yra viena svarbi detalė, kurią jūs praleidote, Hastingsai.

– Gerai, – su nuovargio gaidele balse sutikau aš. – Pasiduodu, pasakykite!

– Perkate? Ką perkate?**

– Tai toks vaizdingas posakis, kuris reiškia, kad leidžiu jums pasimėgauti mano pralaimėjimu ir pasakyti, kad aš kvailys.

– Jūs ne kvailys, Hastingsai, tiesiog esate nepastabus.

– Na, sakykite! Kokia ta įdomi detalė? Man regis, tame „naktiniame atsitikime su šunimi" įdomiausia yra tai, kad jame nėra nieko įdomaus.

– Įdomi detalė yra data, – ramiai pareiškė Puaro, nekreipdamas dėmesio į mano sarkazmą.

– Data?

Paėmiau laišką. Viršuje, kairiajame kampe buvo parašyta „Balandžio 17 d."

– Taip, – lėtai ištariau aš. – Keista. Balandžio septyniolikta.

– O šiandien yra birželio dvidešimt aštunta. *C'est curieux, n'est-ce pas?**** Praėjo daugiau kaip du mėnesiai.

Abejodamas papurčiau galvą.

---

* Niekada gyvenime! (pranc.)

** I will buy it (angl.) - pasiduodu, pasakykite. Pažodžiui – aš pirksiu tai.

*** Įdomu, ar ne? (pranc.)

– Tikriausiai tai neturi jokios reikšmės. Senutė tiesiog apsiriko. Vietoj „birželio“ ji parašė „balandžio“.

– Net jei jūsų prielaida būtų teisinga, keista, kad laiškas atėjo pavėlavęs dešimt ar vienuolika dienų. Tačiau jūs klystate. Pažvelkite į rašalo spalvą. Tas laiškas parašytas daugiau nei prieš dešimt ar vienuolika dienų. Be jokios abejonės, balandžio septynioliktoji – tiksli jo parašymo data. Tik kodėl laiškas tada nebuvo išsiųstas?

Gūžtelėjau pečiais.

– Tai galima lengvai paaiškinti. Senutė persigalvojo.

– Tuomet kodėl ji jo nesuplėšė? Kodėl laikė daugiau kaip du mėnesius ir išsiuntė tik dabar?

Turėjau pripažinti, kad į šį klausimą atsakyti buvo sunkiau. Tiesą sakant, nieko įtikinamo nesugalvojau, todėl tik papurčiau galvą.

Puaro linktelėjo.

– Na va, matote, štai kokia detalė. Neabejotinai įdomi detalė.

Jis priėjo prie rašomojo stalo ir paėmė plunksnakotį.

– Ketinate rašyti jai atsakymą? – paklausiau aš.

– *Oui, mon ami.**

Kambaryje įsivyravo tyla, girdėjosi tik Puaro plunksnos skrebėjimas. Buvo karštas, tvankus rytas. Pro langą skverbėsi dulkių ir deguto kvapas.

Laikydamas užbaigtą laišką rankoje, Puaro pakilo nuo stalo. Jis atidarė stalčių ir iš jo išėmė kvadratinę dėžutę, o iš šios – pašto ženklą. Sudrėkinęs jį kempinėle, jau rengėsi priklijuoti prie voko, bet staiga apsigalvojo ir energingai papurtė galvą.

---

* Taip, mano drauge (pranc.).

–*Non!* * – sušuko jis. – Taip daryti negalima. – Jis perplėšė laišką per pusę ir išmetė jį į šiukšliadėžę. – Reikia veikti kitaip! Mes ten nuvažiuosime, mano drauge.

– Norite pasakyti, kad važiuosime į Market Beisingą?

– Būtent. O kodėl ne? Londone šiandien nepakenčiamai tvanku. Kaime mums bus kur kas maloniau.

– Kaip pageidaujate, – sutikau aš ir, kadangi neseniai buvau įsigijęs nenaują „Austin", pasiūliau: – Gal važiuokime automobiliu?

– Puiku! Kaip tik tinkama diena važiuoti automobiliu. Net šaliko nereikės. Pakaks užsivilkti lengvą paltą, šilkinę kaklajuostę...

– Brangus mano drauge, juk jūs važiuojate ne į Šiaurės ašigalį! – užprotestavau aš.

– Reikia saugotis peršalimo, – pamokomai išrėžė Puaro.

– Tokią dieną, kaip ši?

Nekreipdamas dėmesio į mano protestus, Puaro apsivilko gelsvai rudą paltą, kaklą apvyniojo balta šilkine skepetaite.

Jis atsargiai padėjo dar drėgną pašto ženklą džiūti ant sugeriamojo popieriaus ir mes išėjome iš kambario.

---

* Ne (pranc.).

6 skyrius

IŠVYKA Į „LITLGRINHAUSĄ“

Nežinau, kaip Puaro jautėsi vilkėdamas paltu ir šilkine skepetaite, tačiau aš, kol važiavome per Londoną, tiesiog kepiau nuo karščio. Tokią kaitrią vasaros dieną, kai gatvėse kamščiai, net ir automobilyje su atverčiamu stogu belieka svajoti apie vėsą. Bet vos tik palikome Londoną ir ėmėme dumti plentu, mano nuotaika pasitaisė.

Visa kelionė truko maždaug pusantros valandos, ir kai pagaliau pasiekėme Market Beisingo miestelį, buvo beveik dvylika. Kažkada per miestelį driekėsi pagrindinis kelias, tačiau nutiesus aplinkkelį, nuo plento jis nutolo kokiomis trejomis myliomis į šiaurę, todėl išsaugojo savo senamadišką orumą ir ramybę. Vienintelė plati gatvė ir erdvi turgaus aikštė, regis, bylojo: „mes taip pat kažkada vaidinome svarbų vaidmenį, todėl protingiems ir išauklėtiems žmonėms tokie ir likome. Lai šiuolaikiniai au-

tomobiliai švilpia sau nauju keliu, o mes buvome pastatyti dar tuo metu, kai vienybė ir grožis ėjo išvien."

Didžiulio skvero viduryje buvo stovėjimo aikštelė, kurioje stovėjo tik keli automobiliai. Aš, kaip ir dera, pastačiau savo „Austin", o Puaro nusiėmė visiškai nereikalingą paltą bei šilkinę skepetaitę ir įsitikino, kad jo ūsai neprarado nepriekaištingos simetrijos. Mes susiruošėme eiti.

Pirmą kartą, mums klausinėjant, neišgirdome atsakymo: „Atleiskite, bet aš ne vietinis". Tikriausiai, atvykėlių Market Beisinge apskritai nebuvo. Bent jau taip atrodė. Aš iš karto pajutau, kad tiek aš, tiek Puaro (o ypač jis) labai išsiskyrėme senąsias tradicijas išsaugojusio Anglijos miestelio fone.

–„Litlgrinhausas"? – pakartojo apkūnus vyras didelėmis apvaliomis akimis, nužvelgęs mus nuo galvos iki kojų. – Eikite tiesiai Haistrytu ir jūs tikrai jo nepraeisite. Kairėje pusėje. Ant vartelių nėra lentelės su savininko pavarde, tačiau tai pirmas didelis namas po banko. – Ir vėl pakartojo: – Jūs tikrai jo nepraeisite.

Mes patraukėme toliau, o jis dar ilgai lydėjo mus akimis.

– Ai–ai–ai! Šiame miestelyje jaučiuosi kaip balta varna, – pasiskundžiau aš. – O jūs, Puaro, atrodote tiesiog egzotiškai.

– Argi matosi, kad esu užsienietis?

– Žinoma, – patikinau aš jį.

– Bet juk mano drabužiai angliško kirpimo, – susimąstęs ištarė Puaro.

– Drabužiai – dar ne viskas. Niekas nepaneigs, kad esate labai ryški asmenybė. Aš visuomet stebėjausi, kaip

tai nesutrukdė jums daryti karjerą.

Puaro atsiduso.

– Viskas tik dėl to, kad įsikalėte į galvą, jog detektyvas privalo nešioti dirbtinę barzdą ir slapstytis už kolonų. Dirbtinė barzda – *vieux jeu**, o už stulpų slapstosi tik labiausiai nevykę mano profesijos atstovai. Erkiuliui Puaro, mano drauge, pakanka sėdėti krėsle ir mąstyti.

– Tai štai kodėl mes per tokį baisų karštį pėdiname šia įkaitusia gatve!

– Taiklus pastebėjimas, Hastingsai. Pripažįstu, šį kartą laimėjote jūs.

„Litlgrinhausą“ radome gana lengvai, tačiau mūsų laukė netikėtumas – nekilnojamojo turto agentūros skelbimas apie namo pardavimą.

Kol stovėjome ir skaitėme skelbimą, mano dėmesį patraukė šuns lojimas. Retuose krūmuose pamačiau šiurkščiaplaukį, seniai nešukuotą terjerą. Jis stovėjo plačiai išskėtęs kojas ir džiaugsmingai lojo, iš ko buvo galima spręsti, kad buvo vedinas pačių geriausių ketinimų.

„Esu geras namų sargas, ar ne? – regis, sakė jis. – Nekreipkite dėmesio į mano lojimą. Man tai – vienas malonumas. Žinoma, ir pareiga. Lai visi žino, kad čia gyvena šuo. Labai nuobodus rytas. Todėl ir džiaugiuosi, kad pasirodėte – galiu paloti. Tikiuosi, užsuksite pas mus? Nes velniškai nuobodu! Man pakaktų ir trumpo pokalbio“.

– Sveikas, seni! – pakalbinau aš ir ištiesiau ranką.

Iškišęs nosį pro virbus, iš pradžių nepatikliai apuostė, o paskui ėmė vizginti uodegą ir kelis kartus suamsėjo: „Mes dar deramai nesusipažinome, tačiau matau, kad mokate sutarti su šunimis“.

* Senamadiškas, atgyvenęs dalykas (pranc.).

– Geras šunelis, – pagyriau aš jį.

– Au! – draugiškai atsakė terjeras.

– Na, Puaro? – kreipiausi į savo bičiulį, pasikalbėjęs su šunimi.

Puaro veido išraiška buvo keista, nesuprantama. Sakyčiau, kad joje atsispindėjo įtampa, sąmoningai mėginant nuslopinti susijaudinimą.

– Atsitikimas su šuns kamuoliuku, – sumurmėjo jis. – Taigi, šunį jau turime.

– Au! – patvirtino mūsų naujasis bičiulis. Paskui atsisėdo, plačiai nusižiovavo ir viltingai pažvelgė į mus.

– Kas toliau? – paklausiau aš.

Šuo, regis, uždavė tą patį klausimą.

–*Parbleu**, eisime į tą – kaip ji vadinasi? – Geblerio ir Stretčerio nekilnojamojo turto agentūrą.

– Ir aš taip manau, – pritariau aš.

Apsisukome ir patraukėme ta pačia gatve atgal. Mūsų draugelis palydėjo mus nusivylimo kupinu amsėjimu.

Geblerio ir Stretčerio nekilnojamojo turto agentūra buvo įsikūrusi pastate, besiribojančiame su turgaus aikšte. Mes įėjome į prieblandoje skendintį priimamąjį, kur mus pasitiko jauna moteris apsiblaususiomis akimis.

– Labas rytas, – mandagiai pasisveikino Puaro.

Mergina, tuo metu kalbėjusi telefonu, gestu parodė kėdę ir Puaro atsisėdo. Aš susiradau dar vieną kėdę ir, atsinešęs, įsitaisiau šalia.

– Tikrai negaliu pasakyti, – abejingai į telefono ragelį kalbėjo moteris. – Ne, nežinau, kokia bus kaina... Ką sakėte? Man regis, centrinis vandentiekis, tačiau tiksliai pasakyti negaliu... Tikrai labai apgailestauju... Ne, jo

* Žinoma (pranc.).

nėra... Ne, negaliu pasakyti... Taip, žinoma, aš jo paprašysiu... Taip... Aštuoni vienas trys penki? Atleiskite, man regis, aš ne taip išgirdau. A... aštuoni devyni trys penki... trys devyni... A, penki vienas trys penki... Taip, aš paprašysiu, kad jis jums paskambintų... po šešių... Ak, atleiskite, prieš šešias... Dėkoju.

Ji padėjo ragelį, ant sugeriamojo popieriaus brūkštelėjo 5319 ir nukreipė klausiamą, tačiau abejingą žvilgsnį į Puaro.

– Mačiau, kad miestelio pakraštyje parduodamas namas, – gyvai pradėjo Puaro. – Man regis, „Litlgrinhausas".

– Atleiskite, ką sakėte?

– Išnuomojamas arba parduodamas namas, – lėtai ir aiškiai pakartojo Puaro. – „Litlgrinhausas".

– A, „Litlgrinhausas"... Sakote, „Litlgrinhausas"? – tarytum pabudusi iš miego pakartojo mergina.

– Būtent.

– „Litlgrinhausas", – dar kartą pakartojo mergina, įtemptai galvodama. – Manau, kad misteris Gebleris apie tai žinos daugiau.

– Ar galėčiau pasikalbėti su misteriu Gebleriu?

– Dabar jo nėra, – atsakė mergina su šiokiu tokiu pasitenkinimu, tarytum būtų jos viršus.

– O jūs nežinote, kada jis ateis?

– Sunku pasakyti.

– Jūs supratote, kad noriu nusipirkti namą šioje vietovėje? – paklausė Puaro.

– O taip! – abejingai atsakė jauna moteris.

– Man atrodo, kad „Litlgrinhausas" yra būtent tai, ko ieškau. Ar galite man suteikti smulkesnę informaciją?

– Informaciją? – Mergina atrodė išsigandusi.

– Taip, smulkesnę informaciją apie „Litlgrinhausą“.

Ji nenoromis atidarė stalčių ir išėmė šūksnį netvarkingai sukrautų dokumentų.

– Džonai! – šūktelėjo ji.

Kampe sėdėjęs ilgakojis vaikinas pakėlė akis.

– Klausau, mis.

– Ar turime kokios nors informacijos apie... kaip jūs sakėte?

– Apie „Litlgrinhausą“, – aiškiai ištarė Puaro.

– Pas jus gi kabo didžiulis skelbimas apie jo pardavimą, – pastebėjau aš, rodydamas į sieną.

Mergina šaltai pažvelgė į mane. Dviem pulti vieną, jos nuomone, buvo nesąžininga. Ji tuoj pat kreipėsi pastiprinimo į savo padėjėją.

– Džonai, tau kas nors žinoma apie „Litlgrinhausą“?

– Ne, mis. Visa informacija turėtų būti dokumentuose.

– Apgailestauju, – pasakė mergina, akivaizdžiai dėl nieko neapgailestaudama. – Manau, kad mes visus dokumentus kažkam išsiuntėme.

– *C'est damage.**

– Ką?

– Gaila.

– Mes turime puikų namuką Helmet Ende, su dviem miegamaisiais ir svetaine, – pasakė ji be jokio entuziazmo, vaizduodama, jog mielai atlieka savo pareigas.

– Ačiū, nereikia.

– Ir kotedžą su nedidele oranžerija. Apie jį galiu suteikti detalią informaciją.

* Kaip gaila (pranc.).

– Dėkoju, bet nereikia. Norėčiau žinoti, kiek prašote už „Litlgrinhauso“ nuomą.

– Bet namas nenuomojamas, – atsakė mergina, atsisakiusi minties vaizduoti, jog nieko nežino apie „Litlgrinhausą“ vien tam, kad laimėtų kovą. – Jis parduodamas.

– Tačiau skelbime parašyta: „Nuomojamas arba parduodamas“.

– Nežinau, kas ten parašyta, tačiau namas parduodamas.

Pačiame mūsų kovos įkarštyje atsidarė durys ir į priimamąjį įlėkė žilas vidutinio amžiaus vyras. Jis permetė mus karingu žvilgsniu ir klausiamai pažvelgė į savo sekretorę.

– Tai misteris Gebleris, – pristatė jį mums.

Misteris plačiai atlapojo duris, vedančias į jo kabinetą.

– Prašau čionai, džentelmenai. – Jis įleido mus vidun, rankos mostu parodė į krėslus, o pats atsisėdo priešais, už rašomojo stalo.

– Kuo galėčiau jums padėti?

– Norėčiau gauti šiek tiek informacijos apie „Litlgrinhausą“, – vėl atkakliai pradėjo Puaro, tačiau daugiau nespėjo nieko pasakyti, nes iniciatyvą perėmė misteris Gebleris.

– O, „Litlgrinhausas“ – puikus namas ir parduodamas labai pigiai! Apie jo pardavimą ką tik paskelbėme. Galiu jus, džentelmenai, užtikrinti, kad mes ne taip jau dažnai galime pasiūlyti tokios klasės namą už tokią palyginti nedidelę kainą. Senoviniai namai ir vėl madingi. Žmonėms jau atsibodo greitai, pigiai ir prastai sulipdyti namai. Kitas reikalas – tvirtas, gražus, karalių Jurgių epochos sti-

liaus namas. Dabar žmonės trokšta gyventi tam tikrą laikmetį atspindinčiuose namuose, jei suprantate, ką noriu pasakyti. Taip, „Litlgrinhausas" ilgai tuščias nestovės. Jį greit nupirks. Praeitą šeštadienį jį apžiūrėti buvo atvažiavęs parlamento narys. Namas jam taip patiko, kad atvažiuos ir šį savaitgalį. Juo susidomėjo ir biržos makleris. Šiais laikais žmonės ieško ramybės. Atvykę į provinciją, jie trokšta apsigyventi kuo toliau nuo pagrindinių kelių. Tokių pageidaujančių yra daug, tačiau mes ieškome ne šiaip sau pirkėjo, o pirkėjo, kuris vertina aukščiausią klasę. Nes šis namas būtent toks ir yra – aukščiausios klasės. Turite pripažinti, kad tais laikais mokėjo statyti namus džentelmenams. Taip, „Litlgrinhausas" neilgai puikuosis mūsų registruose.

Misteris Gebleris, kuris, mano manymu, buvo vertas savo pavardės , pagaliau nutilo, kad atsikvėptų.

– Ar paskutiniaisiais metais dažnai keitėsi namo savininkai ? – pasidomėjo Puaro.

– Tikrai ne. Daugiau kaip penkiasdešimt metų jis priklausė Arandelų šeimai. Miestelyje ši šeima buvo labai gerbiama. Jame gyveno seno sukirpimo damos. – Misteris Gebleris pašoko ir, atidaręs duris, šūktelėjo: – Mis Dženkins, prašau atnešti „Litlgrinhauso" dokumentus! Ir paskubėkite! – Paskui vėl atsisėdo už stalo.

– Norėčiau apsigyventi toliau nuo Londono, – pasakė Puaro. – Provincijoje, tačiau ne kokiame nors užkampyje. Tikiuosi, jūs mane suprantate ?

– Žinoma. Pernelyg toli nuo pagrindinių kelių – nepatogu. Ir tarnai to nemėgsta. O čia jūs rasite visus gyvenimo kaime privalumus ir nė vieno trūkumo.

Į kabinetą įplasnojo mis Dženkins, nešina mašinėle

spausdintu lapu, kurį padėjo priešais savo šefą. Šis galvos linktelėjimu leido suprasti, kad ji daugiau nereikalinga.

– Štai, prašau.

Ir misteris Gebleris nekilnojamojo turto agentams įprasta greitakalbe ėmė skaityti: „Karalių Jurgių epochos stiliaus namas: keturios svetainės, aštuoni miegamieji su drabužinėmis, vonios kambariai, jaukios virtuvės patalpos, erdvūs ūkiniai pastatai, arklidės ir taip toliau. Centrinis vandentiekis, didelių išlaidų nereikalaujantis senovinis sodas, du vasarnamiai ir taip toliau. Apytikslė kaina – 2850 svarų sterlingų“.

– Ar galiu gauti leidimą apžiūrėti namą?

– Žinoma, gerbiamas sere. – Misteris Gebleris ėmėsi raityti leidimą. – Jūsų pavardė ir adresas?

Mano nuostabai, Puaro pasivadino misteriu Paročiu.

– Turime dar keletą namų, kurie jus galėtų sudominti, – tęsė misteris Gebleris.

Puaro leido jam išsamiai papasakoti apie dar porą namų.

– „Litlgrinhausą“ galima apžiūrėti bet kuriuo metu? – paklausė jis.

– Žinoma, gerbiamasis. Name yra tarnų. Tikriausiai man derėtų paskambinti ir perspėti juos, kad ateisite. Jūs eisite ten dabar ar po pietų?

– Greičiausiai, po pietų.

– Žinoma, žinoma. Aš jiems paskambinsiu ir pasakysiu, kad užsuksite apie antrą. Jums tiks?

– Dėkoju. Jūs sakėte, kad namo šeimininkė – mis Arandel, ar ne?

– Louson. Mis Louson. Tai dabartinė savininkė, o mis Arandel, deja, neseniai mirė, todėl namas ir parduoda-

mas. Užtikrinu jus, namą netrukus kas nors nupirks. Nė trupučio tuo neabejoju. Tarp mūsų kalbant, jei nuspręstumėte pirkti, padėčiau viską greitai sutvarkyti. Kaip jau minėjau, namu domisi dar du džentelmenai, todėl esu įsitikinęs kad bet kuriuo metu vienas iš jų pareikš norą pirkti. Abu žino, kad pretenduoja į vieną ir tą patį namą. O konkurencija, kaip žinia, skatina veikti. Cha, cha! Nenorėčiau, kad liktumėt be nieko.

– Kaip suprantu, mis Louson skuba jį parduoti?

Misteris Gebleris pusiau pašnibždom, tarytum išduodamas paslaptį, pranešė:

– Taip. Namas pernelyg didelis vienišai pagyvenusiai damai. Ji nori juo atsikratyti ir nusipirkti namuką Londone. Ją galima suprasti. Todėl tas namas ir parduodamas už tokią juokingai mažą kainą.

– Tikriausiai su ja bus galima pasiderėti?

– Žinoma, sere. Pasiūlykite savo kainą. Tačiau turiu jums pasakyti, sere, vargu, ar ji daug nuleis. Ir bus teisi! Šiais laikais pastatyti tokį namą kainuotų ne mažiau kaip šešis tūkstančius svarų, jau nekalbant apie žemės ir kitų statinių kainą.

– Mis Arandel numirė labai netikėtai, ar ne?

– Na, nepasakyčiau. *Anno domini, anno domini.** Jai buvo virš septyniasdešimt ir jau ilgą laiką negalavo. Ji buvo paskutinė iš Arandelų šeimos. Ar ką nors žinote apie šią šeimą?

– Pažįstu keletą žmonių tokia pat pavarde, turinčių giminaičių šiuose kraštuose. Galimas dalykas, kad jie kažkaip susiję su šia šeima.

– Galbūt. Iš viso buvo keturios seserys. Viena iš jų iš-

* Viešpaties metais (lot.).

tekėjo gana vėlai, o trys taip ir liko senmergėmis. Gyveno čia. Seno sukirpimo damos. Mis Emilė – paskutinioji. Miestelyje ji buvo labai gerbiama.

Jis pasilenkė ir ištiesė Puaro leidimą apžiūrėti namą.

– Paskui užsukite ir pasakykite, ką nusprendėte, gerai? Žinoma, gali tekti šį bei tą modernizuoti. Bet tai natūralu. Aš visuomet sakau: „Atnaujinti vieną kitą vonios kambarį ne taip jau ir sunku".

Išeidami girdėjome, kaip mis Dženkins pasakė:

– Skambino misis Samuel, sere. Prašė, kad paskambintumėte. Jos numeris Olandija penki trys devyni vienas.

Prisiminiau, kad tai buvo visai ne tas numeris, kurį mis pakeverzojo ant sugeriamojo popieriaus lapo, ir tikrai ne tas, kuris jai buvo padiktuotas telefonu.

Be jokios abejonės, mis Dženkins tokiu būdu keršijo už tai, kad buvo priversta ieškoti informacijos apie „Litlgrinhausą".

7 skyrius

PIETŪS VIEŠBUTYJE „JURGIS“

Kai mes išėjome į aikštę, aš atkreipiau Puaro dėmesį į tai, kad misteriui Gebleriui puikiai tinka jo pavardė. Puaro pritariamai nusišypsojo.

– Jis labai nusivils, kai negrįšite, – pasakiau aš. – Man regis, jis nė kiek neabejoja, kad namą jums jau pardavė.

– Taip, bijau, kad jo lūkesčiai neišsipildys.

– Prieš išvažiuodami galėtume čia papietauti. Ar pageidautumėte užkąsti kokioje nors tinkamesnėje vietoje pakeliui į Londoną?

– Mano brangus Hastingsai, aš neketinu taip greitai išvažiuoti iš Market Beisingo. Mes dar neužbaigėme to, dėl ko čia atvažiavome.

Aš išpūčiau akis.

– Norite pasakyti, kad... Bet, mano mielas drauge, viskas jau aišku. Mūsų senutė numirė.

– Būtent.

Jis tokiu tonu ištarė šį žodį, kad aš dar labiau įsistebeilijau į jį. Buvo akivaizdu, kad tas nerišlus laiškas jį tiesiog apsėdo.

– Puaro, bet jeigu ji mirusi, – švelniai įtikinėjau jį, – kokia prasmė mums čia pasilikti? Ji jums jau nieko nepapasakos. Net jei ir buvo kas nors nutikę, dabar ji mirusi ir viskas baigta.

– Kaip jums viskas lengva ir paprasta! Leiskite jums priminti, kad Erkiulis Puaro bylą laiko baigta tik tuomet, kai pats taip nusprendžia.

Žinojau, kad ginčytis su juo beprasmiška. Tačiau vis tiek mėginau jį atkalbėti:

– Bet ji juk mirė...

– Būtent, Hastingsai. Būtent – mirė... Jūs vis kartojate šį svarbų faktą, tačiau visiškai nekreipiate dėmesio į tai, ką jis reiškia. Argi nesuprantate? Mis Arandel mirė.

– Bet, mano brangus Puaro, ji mirė natūralia mirtimi! Kas gi čia keisto ir nepaaiškinamo? Gebleris juk sakė...

– Gebleris sakė ir tai, kad už „Litlgrinhausą“ prašoma 2850 svarų. Ir jūs juo šventai tikite?

– Žinoma, ne. Man pasirodė, kad Gebleris nekantrauja parduoti tą namą. Greičiausiai jį visą reikia modernizuoti. Galėčiau prisiekti, kad jis, o teisingiau – jo klientė pasiruošusi parduoti namą už daug mažesnę sumą. Parduoti tokį karalių Jurgių laikų stiliaus namą, ir dar stovintį prie pat gatvės, turbūt bus velniškai sunku.

–*Eh bien*[*], todėl ir nėra ko kartoti „Gebleris sakė tą, Gebleris sakė aną“, tarytum jis būtų koks pranašas, kuris negali meluoti.

* Taigi (pranc.).

Buvau jau bepradedąs prieštarauti, bet kaip tik tuo metu žengėm per viešbučio slenkstį ir Puaro, šūktelėjęs „Nagi!“, nutraukė visas kalbas.

Mes buvome palydėti į nedidelį bufetą aklinai uždarytais langais, todėl tvyrojo nešviežio maisto kvapas. Mus, sunkiai šnopuodamas, aptarnavo pagyvenęs lėtapėdis padavėjas. Be mūsų, bufete daugiau nieko nebuvo. Mums buvo patiekta puiki aviena, stambiai supjaustyti pavandeniję kopūstai ir bulvių piurė. Paskui atnešė beskones vaisių salotas su saldžiu padažu. Po gorgonzolos sūrio ir sausainių buvo patiekti du puodeliai kažkokio neaiškus skysčio, pavadinto „kava“.

Tuomet Puaro išsitraukė leidimus apžiūrėti namus ir kreipėsi pagalbos į padavėją.

– Taip, sere, žinau beveik visus. „Hemeldaunas“ visai nedidukas. Jis yra už trijų mylių nuo čia, Mač Benhemroude. „Neiloro sodyba“ – maždaug už mylios. Į jį veda keliukas, esantis tuoj už „Kingshedo“. „Biset Greindžas“? Ne, nesu apie tokį girdėjęs. O „Litlgrinhausas“ visiškai netoli – tik kelios minutės pėstute.

– Man regis, aš jau mačiau tą namą iš lauko. Jis mane labiausiai ir domina. Jo būklė gera?

– Taip, sere. Jis geros būklės – stogas, vamzdžiai ir visa kita. Žinoma, senamadiškas. Jis niekada nebuvo modernizuotas. O sodas tiesiog nuostabus. Mis Arandel jį labai mėgo.

– Bet dabar, regis, namas priklauso mis Louson?

– Visiškai teisingai, sere. Mis Louson buvo mis Arandel kompanionė. Senutė testamentu paliko visą turtą jai, tame tarpe – ir namą.

– Iš tiesų? Vadinasi ji neturėjo giminaičių?

– Na, ne visai taip, sere. Ji turėjo dvi dukterėčias ir sūnėną. Tačiau mis Louson visuomet rūpinosi ja. Juk mis Arandel buvo labai sena... Štai taip.

– Tikriausiai, išskyrus namą, ji nelabai ką turėjo?

Aš turėjau ne vieną progą įsitikinti: kai tiesmukais klausimais nepavykdavo išgauti tiesos, Puaro specialiai darydavo klaidingas prielaidas, kurios visuomet susilaukdavo prieštaravimų, ir tokiu būdu jis gaudavo jį dominančią informaciją.

– Priešingai, sere. Visiškai priešingai. Mes buvome priblokšti, kai sužinojome, kokią sumą jai paliko senutė. Testamentas buvo sudarytas taip, kaip priklauso. Regis, ji išleisdavo tik labai nedidelę dalį savo pajamų, todėl paliko apie tris keturis šimtus tūkstančių.

– Stebėtinas dalykas! Tiesiog pasaka, ar ne?!– sušuko Puaro. – Vargšė kompanionė staiga tapo nepaprastai turtinga moterimi. O ar ta mis Louson jauna? Ar sugebės mėgautis jai atitekusiu turtu?

– O ne, sere. Tai vidutinio amžiaus persona.

Pavadinęs ją „persona“, padavėjas aiškiai leido suprasti, kad buvusi mis Arandel kompanionė Market Beisinge nebuvo itin gerbiama.

– Įsivaizduoju, kaip nusivylė mis Arandel dukterėčios ir sūnėnas, – susimąstęs ištarė Puaro.

– Taip, sere. Jiems tai buvo didelis smūgis. Jie to nesitikėjo. Market Beisingo gyventojai tik apie tai ir kalbėjo. Vieni mano, kad nedera skriausti giminaičių, kiti – kad kiekvienas turi teisę elgtis kaip tinkamas. Žinoma, teisūs ir vieni, ir kiti.

– Mis Arandel ilgai čia gyveno, tiesa?

– Taip, sere. Kartu su savo seserimis. O prieš tai čia

gyveno jų tėvas, senasis generolas Arandelas. Aš, savaime suprantama, jo neprisimenu, bet žmonės kalba, kad jis buvo keistokas tipas. Dalyvavo malšinant sipajų maištą.

– Ir kiek jis turėjo dukterų?

– Aš pažinojau tris, tačiau buvo ir dar viena – ištekėjusi. Mis Matilda, mis Agnesė ir mis Emilė. Pirmoji mirė mis Matilda, paskui Agnesė, o štai dabar ir mis Emilė.

– Visai neseniai?

– Taip, gegužės pradžioje, o gal net balandžio gale.

– Ji sirgo?

– Taip, retkarčiais. Buvo paliegusi. Prieš metus vos nenumirė nuo geltos. Po to dar ilgai buvo išgeltusi kaip citrina. Paskutiniuosius penkerius metus ji išties buvo ligota.

– Tikriausiai čia yra gerų gydytojų?

– Taip, daktaras Greindžeris čia gyvena jau keturiasdešimt metų. Dažniausiai žmonės kreipiasi į jį. Nors ir keistokas, bet gydytojas geras. Geresnio ir nerasi. Jis turi ir jauną kolegą – daktarą Donaldsoną. Tas šiuolaikiškesnis. Dar yra daktaras Hardingas, tačiau jis beveik nepraktikuoja.

– Spėju, kad daktaras Greindžeris buvo ir mis Arandel gydytojas?

– Taip, daktaras Greindžeris ne kartą vadavo ją iš bėdos. Jis iš tų gydytojų, kurie neleis tau ramiai pasimirti – nori tu to ar ne.

Puaro linktelėjo.

– Kiekvienas turi nors truputį sužinoti apie tą kraštą, kuriame rengiasi įsikurti, – pastebėjo jis. – Turėti gerą gydytoją taip pat labai svarbu.

– Tikra tiesa, sere.

Puaro apmokėjo sąskaitą ir dosniai pridėjo arbatpinigių.

– Dėkoju, sere. Labai jums ačiū, sere. Tikiuosi, kad įsikursite čia, sere.

– Ir aš tikiuosi, – pamelavo Puaro.

Mes išėjome iš „Karaliaus Jurgio".

– Dabar jūs patenkintas, Puaro? – pasiteiravau, kai atsidūrėme gatvėje.

– Anaiptol, mano drauge.

Mano nuostabai, jis pasuko visai į priešingą pusę.

– Kur jūs einate, Puaro?

– Į bažnyčią, mano drauge. Ten visuomet galima pamatyti ką nors įdomaus. Apžiūrėsime memorialines lentas, senus antkapius.

Abejodamas papurčiau galvą.

Bažnyčios vidų Puaro apžiūrinėjo neilgai. Nors ten ir buvo dailių ankstyvosios architektūros reliktų, karalienės Viktorijos laikais bažnyčia buvo pernelyg sąžiningai atrestauruota, kad joje dar būtų likę kas nors itin įdomaus.

Paskui tarsi be jokio tikslo jis ėmė klaidžioti po kapines, skaitydamas epitafijas, stebėdamasis mirusiųjų skaičiumi kai kuriose šeimose ir balsiai ištardamas juokingai skambančias pavardes.

Aš nė kiek nenustebau, kai jis galų gale sustojo priešais paminklą, dėl kurio, be abejo, jis ir atėjo į kapines.

Ant impozantiškos marmurinės plokštės išblukusiomis raidėmis buvo užrašyta:

Šviesios atminties Džonas Lavertonas Arandelas, dvidešimt ketvirto sikų pulko generolas, mirė Kristuje 1888 metų gegužės 19 dieną, sulaukęs 69 metų. „Šioje kovoje

kaukis iš visų jėgų".

*Matilda Ana Arandel, mirė 1912 metų kovo 10 dieną. „Kelsiuos, eisiu pas tėvą**".

*Agnesė Džordžina Merė Arandel, mirė 1921 metų lapkričio 20 dieną. „Prašyk ir tau bus duota***".

O paskui sekė naujas, akivaizdžiai neseniai padarytas įrašas:

*Emilė Harietė Leiverton Arandel, mirė 1936 metų gegužės 1 dieną. „Teesie tavo valia****".

Puaro kurį laiko stovėjo ir žiūrėjo į šį užrašą.

– Gegužės pirmą... Gegužės pirmą... O laišką iš jos gavau šiandien, birželio dvidešimt aštuntąją. Hastingsai, ar jūs suprantate, kad šį faktą reikia išsiaiškinti?

Aš supratau. Supratau, kad Puaro buvo pasiryžęs tai išsiaiškinti.

---

* Lk 15,18

** Mt 7,7

*** Mt 6,10

8 skyrius

„LITLGRINHAUSE“

Išėjęs iš kapinių, Puaro sparčiai nužingsniavo „Litlgrinhauso“ kryptimi. Aš supratau, kad jis vis dar vaidina galimo pirkėjo vaidmenį. Laikydamas rankoje leidimą apžiūrėti namą, jis atidarė vartelius ir nuėjo takeliu, vedančiu prie paradinių durų.

Šį kartą mūsų draugužio terjero nebuvo matyti, tačiau iš namo gilumos, greičiausiai – iš virtuvės, girdėjosi šuns lojimas.

Greitai pasigirdo žingsniai. Duris atidarė malonios išvaizdos penkiasdešimties-šešiasdešimties metų moteris, tipiška anų laikų tarnaitė. Tokių šiais laikais beveik nepamatysi.

Puaro parodė jai leidimą apžiūrėti namą.

– Taip, sere, nekilnojamojo turto agentas mums skambino. Prašau, sere, užeikite.

Langinės, kurios buvo aklinai uždarytos tuomet, kai lankėmės čia pirmą kartą, dabar, laukiant mūsų vizito, buvo plačiai atvertos. Aplinkui – nepaprasta švara ir tvarka. Mus pasitikusi moteris savo pareigas atliko labai sąžiningai.

– Tai svetainė, sere.

Apsidairiau. Jaukus kambarys su aukštais langais, išeinančiais į gatvę, buvo apstatytas gerais senamadiškais, daugiausia karalienės Viktorijos laikų stiliaus baldais, nors čia stovėjo ir Čipendeilo stiliaus knygų lentyna bei dailus Heplvaito kėdžių komplektas.

Aš ir Puaro elgėmės kaip tipiški pirkėjai: stovėjome kaip įbesti ir, šiek tiek susivaržę, dairydamiesi į šalis, murmėjome: „labai gražu", „labai jaukus kambarys", „tai, sakote, kad čia svetainė?"

Kambarinė per holą nuvedė mus į kitoje namo pusėje esantį kambarį. Jis buvo toks pats, tik daug didesnis.

– Valgomasis, sere.

Tai buvo grynai karalienės Viktorijos laikų stiliaus kambarys. Masyvus raudonmedžio stalas, tokia pat masyvi, tik sodresnės spalvos, vaisių motyvais išraižyta indauja, ir tvirtos, oda aptrauktos kėdės. Ant sienų kabėjo, greičiausiai, šeimos narių portretai.

Kažkur namo gilumoje vis dar skalijo terjeras. Staiga lojimas pasidarė garsesnis ir netrukus pasiekė holą. „Kas išdrįso įeiti į namą? Sudraskysiu į gabalėlius!" – greičiausiai tokia ir buvo jo pagrindinė mintis.

Šuo sustojo prie durų ir ėmė intensyviai uostinėti.

– Ak, Bobai, nenaudėli tu! – sušuko mūsų palydovė.

– Nekreipkite į jį dėmesio, sere. Jis jums nieko blogo nepadarys.

Ir iš tiesų, pamatęs savo senus pažįstamus, Bobas išsyk pasikeitė. Įbėgo ir tarsi sveikindamas mus, ėmė draugiškai vizginti uodegą.

„Malonu jus matyti, – tarytum sakė jis, uostinėdamas mūsų kulkšnis. – Atleiskite už lojimą, tačiau tai mano pareiga. Turiu stebėti, kas įeina į mūsų namą. Tiesą pasakius, man nuobodu ir aš džiaugiuosi, kad atėjo lankytojai. O jūs turite šunį?"

Paskutinis klausimas buvo skirtas man, todėl aš pasilenkiau ir jį paglosčiau.

– Puikus šuo, – pasakiau aš kambarinei. – Nors jį reikėtų šiek tiek apkirpti.

– Taip, sere, paprastai jis apkerpamas tris kartus per metus.

– Jis jau senas?

– O ne, sere. Bobui ne daugiau kaip šešeri. O kartais jis elgiasi visai kaip šunytis. Pasičiumpa virėjos šlepetes ir bėgioja įsikandęs jas po visą namą. Jis labai romus, nors tuo ir sunku patikėti, girdint kaip jis kartais skalija. Vienintelis, kurio jis negali pakęsti, yra paštininkas. Tas jo siaubingai bijo.

Dabar Bobas tyrinėjo Puaro kelnių klešnes. Išsiaiškinęs, viską, ką galėjo, jis garsiai prunkštelėjo: „Hm! Žmogus gal ir neblogas, bet šunimis nesidomi". Paskui grįžo prie manęs ir, pakreipęs galvą į šoną, įsmeigė viltingą žvilgsnį.

– Nesuprantu, kodėl šunys nemėgsta paštininkų? – nusistebėjo kambarinė.

– Viskas priklauso nuo mąstymo, – paaiškino Puaro.

– Šuo protingas ir daro savo išvadas. Vieniems žmonėms leidžiama įeiti į namus, kitiems – ne. Šuo greitai tai perpranta. *Eh bien*, kas atkakliai mėgina patekti į namus ir po du tris kartus per dieną beldžia į duris, tačiau niekada į vidų neįleidžiamas? Paštininkas. Vadinasi, namo šeimininko požiūriu, jis yra nepageidaujamas svečias. Jo neįleidžia, o jis vėl ateina ir beldžia, mėgindamas patekti į vidų. Todėl šuo ir laiko savo pareiga padėti šeimininkui atsikratyti nepageidaujamo svečio, o jeigu įmanoma, tai ir įkasti. Visiškai logiška. – Jis džiugiai nusišypsojo Bobui. – Išsyk matyti, kad tai labai protingas šuo.

– O taip, sere. Bobas viską supranta, neprasčiau nei žmogus.

Ji plačiai atvėrė kitas duris.

– Salonas, sere.

Šis kambarys tarsi grąžino mus į praeitį. Ore tvyrojo džiovintų žolelių ir žiedlapių aromatas. Rožių girliandomis išpiešti apmušalai – išblukę. Ant sienų kabojo graviūros ir akvarelės. Visur buvo pristatyta trapaus porceliano piemenų ir piemenaičių statulėlių. Ant krėslų ir sofų gulėjo kryžiuku išsiuvinėtos pagalvėlės. Aplinkui buvo daugybė išblukusių nuotraukų dailiuose sidabriniuose rėmeliuose, inkrustuotų rankdarbių ir arbatos dėžučių. Tačiau mane labiausiai sužavėjo iš šilkinio popieriaus meistriškai iškirptos ir po stiklu įrėmintos dvejų moterų figūrėlės: viena su verpimo rateliu, o kita – su kate ant kelių.

Salone viešpatavo seniai praėjusių, rafinuotų „ledi ir džentelmenų“ laikų dvasia. Šiame kambaryje išties buvo galima pailsėti nuo kasdienio gyvenimo šurmulio. Čia damos užsiimdavo rankdarbiais, ir jei kas nors iš stiprio-

sios lyties atstovų leisdavo sau šiame kambaryje surūkyti cigaretę, tai paskui užuolaidos būdavo kruopščiai išpurtomos, o kambarys – gerai išvėdinamas.

Mano dėmesį patraukė Bobas. Atsisėdęs šalia elegantiško rašomojo stalo su dviem stalčiais, jis nenuleido žvilgsnio nuo vieno iš jų.

Kai tik jis pastebėjo, kad aš į jį žiūriu, negarsiai, graudžiai amtelėjo, ir vėl atsigręžė į rašomąjį stalą.

– Ko jis nori? – paklausiau aš.

Mūsų susidomėjimas Bobu kambarinei neabejotinai buvo malonus, nes ji, matyt, labai mylėjo šunį.

– Savo kamuoliuko, sere. Jis visuomet buvo laikomas tame stalčiuje. Todėl jis sėdi čia ir prašo.

Ir visai kitu balsu, kone falcetu kreipėsi į Bobą:

– Nėra čia tavo kamuoliuko, gražuoli. Bobo kamuoliukas virtuvėje. Virtuvėje, Bobai.

Bobas nekantriai nukreipė savo žvilgsnį į Puaro.

„Kvaila moteris, – regis, sakė jis. – O jūs, regis, esate protingas vyrukas. Kamuoliukai laikomi tam tikrose vietose. Ir šis stalčius – viena iš tokių vietų. Jame visuomet gulėdavo mano kamuoliukas. Ir dabar jis turi būti ten. Tokia juk šuns logika, ar ne?“

– Jo ten nėra, drauguži, – patvirtinau aš.

Jis nepatikliai pažvelgė į mane. Ir kai mes išėjome iš kambario, nenoromis nusekė iš paskos.

Paskui mums aprodė spintas, drabužinę po laiptais ir nedidelę virtuvėlę, kurioje, anot tarnaitės, šeimininkė rišdavo puokštes.

– Ar seniai čia tarnaujate? – paklausė Puaro.

– Dvidešimt du metus, sere.

– Daugiau tarnų nėra?

– Tik aš ir virėja, sere.

– Ji taip pat seniai dirba pas mis Arandel?

– Keturis metus, sere. Prieš ją dirbusi virėja mirė.

– Jeigu aš nupirkčiau namą, ar liktumėte čia?

Moteris išraudo.

– Labai jums ačiū, sere, bet aš nusprendžiau nebedirbti. Šeimininkė man paliko šiek tiek pinigų ir aš ketinu išvažiuoti pas savo brolį. Gyvenu čia paprašyta mis Louson, kad prižiūrėčiau namą, kol jis nebus parduotas.

Puaro linktelėjo.

Įsivyravusioje tyloje pasigirdo naujas garsas: bumbt, bumbt, bumbt. Jis vis stiprėjo ir, regis, leidosi kažkur iš viršaus.

– Tai Bobas, sere, – nusišypsojo kambarinė. – Susirado savo kamuoliuką ir ridena jį nuo laiptų. Tai jo mėgstamiausias žaidimas.

Kai mes priėjome prie laiptų, ant apatinio laiptelio, šoktelėjęs, nusileido juodas guminis kamuoliukas. Aš pagavau jį ir pažvelgiau į viršų. Laiptų aikštelėje, atstatęs letenas, gulėjo Bobas ir vizgino uodegą. Aš sviedžiau jam kamuoliuką. Šuo mikliai jį pagavo, patenkintas minutėlę pakramtė, paskui pasidėjo tarp letenų ir ėmė jį nosimi atsargiai stumti laiptų link, kol kamuoliukas nenuriedėjo nuo viršutinės pakopos ir nenubumbsėjo laiptais žemyn. O tada, stebėdamas, kaip rieda kamuoliukas, iš pasitenkinimo ėmė smarkiai vizgint uodegą.

– Ir taip jis gali linksmintis valandų valandas, sere. Tai jo mėgstamiausias užsiėmimas. Žaistų kad ir visą dieną. Pakaks, Bobai! Džentelmenai čionai atėjo ne tam, kad su tavim žaistų.

Šuo visuomet padeda užmegzti draugiškus santykius.

Mūsų susidomėjimas ir simpatija Bobui ištirpdė gerai tarnaitei būdingą santūrumą. Kol mes apžiūrinėjom miegamuosius, kambarinė mielai pasakojo apie nepaprastą Bobo sumanumą. Kamuoliukas tebegulėjo prie laiptų. Kai ėjome pro šalį, Bobas nulydėjo mus priekaištingu žvilgsniu ir išdidžiai nusileido žemyn pasiimti kamuoliuką. Pasukęs į dešinę pamačiau, kaip jis su kamuoliuku dantyse lėtai lipo į viršų. Jo eisena buvo kaip labai seno žmogaus, kurį kažkokie lengvabūdžiai privertė įtempti paskutines jėgas.

Kol mes vaikštinėjome po miegamuosius, Puaro iš kambarinės po truputį traukė jį dominančią informaciją.

– Čia gyveno visos keturios mis Arandel, ar ne? – pasidomėjo jis.

– Taip, sere, tačiau tuomet aš čia dar nedirbau. Kai atėjau į šiuos namus, buvo likusios tik mis Agnesė ir mis Emilė, tačiau ilgai netrukus mirė ir mis Agnesė. Ji buvo pati jauniausia, tačiau kažkodėl paliko šį pasaulį anksčiau už savo seserį.

– Tikriausiai ji buvo silpnos sveikatos?

– Ne, sere. Būtent tai ir keista. Mano mis Arandel, tai yra mis Emilė, labai dažnai sirgo ir nuolat turėjo reikalų su gydytojais. O mis Agnesė pasižymėjo gera sveikata. Ir vis dėlto mirė anksčiau už mis Emilę, kuri, nepaisant to, kad nuo pat vaikystės buvo silpnos sveikatos, pergyveno visą savo šeimą. Štai kaip kartais būna.

– Stebėtina, tačiau taip būna dažnai. Ir Puaro ėmė pasakoti, mano tvirtu įsitikinimu, išgalvotą istoriją apie savo sergantį dėdę, todėl net neketinu jos čia pakartoti. Pakanka pasakyti, kad savo pasakojimu pasiekė tai, ko

norėjo. Kalbos apie mirtį ir panašius dalykus liežuvius atriša kur kas labiau, nei kitos temos. Dabar Puaro galėjo uždavinėti klausimus, kurie prieš dvidešimt minučių būtų sutikti įtariai ir priešiškai.

– Ar mis Arandel ilgai ir sunkiai sirgo?

– Ne, nepasakyčiau, sere. Ji visą gyvenimą buvo ligota, bet labiausiai sveikata pašlijo prieš dvi žiemas, kai ją patiesė gelta. Jos veidas ir net akių baltymai pageltonavo...

– Taip, aš žinau, ką tai reiškia... – Ir tuojau sekė pasakojimas apie Puaro pusseserę, kuri taip pat sirgo gelta.

– Taip, teisybė. Viskas taip ir buvo, kaip pasakojote, sere. Ji siaubingai sirgo, vargšelė. Nieko negalėjo valgyti, ją nuolat pykino. Tiesą sakant, daktaras Greindžeris buvo jau netekęs vilties, kad ji išsikapstys. Tačiau jis žinojo, kaip su ja elgtis. Visiškai nenuolaidžiavo. „Nusprendėte užversti kojas ir užsisakyti antkapį?“ – klausdavo jos. O ji sakydavo: „Ne, daktare, aš dar pakovosiu“. Į tai jis atsakydavo: „Na ir puiku. Būtent tai aš ir norėjau išgirsti“. Ją prižiūrėjo ligoninės slaugė. Ji nusprendė, kad mis Arandel dienos suskaičiuotos ir netgi pasakė gydytojui, jog nebėra prasmės kamuoti senutę kišant jai maistą per prievartą. „Nesąmonė!– užsipuolė slaugę gydytojas. – Kamuoti? Jūs turite priversti ją valgyti!“ Ir liepė ją nurodytu laiku girdyti „Valentino toniku“, „Brando ekstraktu“ , duoti kelis arbatinius šaukštelius konjako. O paskui pasakė žodžius, kurių aš niekad nepamiršiu. „Jūs dar jauna, mano mergyt, todėl net neįsivaizduojate, kiek jėgų žmogus įgyja su amžiumi, kai jam tenka kovoti su mirtimi. Tai jauni žmonės užverčia kanopas – miršta tik dėl to, kad neturi pakankamai noro gyventi. Pažvelkite į žmogų, kuriam virš septyniasdešimt. Jis dega troškimu

gyventi ir yra pasiruošęs kovoti už savo gyvybę". Tai tiesa, sere. Net nuostabu, kiek jėgų ir kokį aštrų protą turi tie senukai, todėl, kaip sakė gydytojas, jie taip ilgai gyvena ir sulaukia garbaus amžiaus.

– Labai išmintingi žodžiai! Geriau ir nepasakysi! O mis Arandel būtent tokia ir buvo? Energinga? Mylinti gyvenimą?

– O taip, sere. Jos sveikata buvo prasta, tačiau protas – aštrus. Todėl ji ir pasveiko. Slaugė – ta pasipūtusi jauniklė iškrakmolytomis apykaklėmis bei rankogaliais – tiesiog negalėjo tuo patikėti.

– Nuostabus išgijimas!

– O taip, sere. Žinoma, šeimininkė privalėjo laikytis griežtos dietos: viskas virta arba troškinta, jokių riebalų ir net kiaušinių. Jai toks vienodas maistas labai įgriso.

– Bet svarbiausia, kad ji pasveiko.

– Taip, sere. Pasitaikydavo tam tikrų paūmėjimų. Ją kankino tulžies pūslės skausmai. Ji juk ne visuomet valgė tik tai, ką jai derėjo valgyti, bet tie negalavimai nebuvo labai rimti.

– Ir vėl atsinaujino liga, kuri buvo prasidėjusi prieš dvejus metus?

– Taip, tie patys simptomai. Vėl visa pagelto, pradėjo vemti ir taip toliau. Manau, kad dėl to ji buvo pati kalta. Valgė tai, ko jai nederėjo valgyti. Tą patį vakarą, kai jai pasidarė bloga, ji valgė troškinio su kariu, o kaip žinote, sere, kario troškinys – aštrus ir riebokas.

– Ir išsyk pasijuto prastai?

– Regis, taip, sere. Daktaras Greindžeris sakė, kad liga jau kurį laiką progresavo, kad tai persišaldymo – tuo metu orai buvo labai permainingi – ir maitinimosi per-

nelyg riebiu maistu pasekmė.

– Nejaugi kompanionė – mis Louson, jei neklystu, – negalėjo mis Arandel atkalbėti nuo riebaus maisto?

– Nemanau, kad mis Louson būtų išdrįsusi ką nors pasakyti. Mis Arandel buvo ne iš tų, kurie klauso kieno nors nurodymų.

– Ar mis Louson jau gyveno „Litlgrinhause“, kai šeimininkė susirgo gelta pirmą kartą?

– Ne, ji atsikėlė vėliau ir išdirbo čia maždaug metus.

– O prieš tai mis Arandel taip pat turėjo kompanionių?

– Taip, sere, ir ne vieną.

– Regis, šeimininkės kompanionės užsilaikydavo šiuose namuose ne taip ilgai, kaip tarnai, – nusišypsojęs pasakė Puaro.

Moteris išraudo.

– Matot, sere, tarnai – visai kitas reikalas. Mis Arandel, dėl vienokios ar kitokios priežasties, labai retai išeidavo iš namų... – sutrikusi kambarinė nutilo.

Puaro akimirką žvelgė į ją, o paskui tarė:

– Aš perpratęs pagyvenusių damų galvoseną. Joms greitai viskas atsibosta. Norisi kažko naujo, ar ne? O kai apie žmogų žinai viską iki menkiausių smulkmenų, darosi nebeįdomu.

– Labai išmintingi žodžiai, sere. Taip, jūs labai taikliai pastebėjote. Kai pasirodydavo nauja kompanionė, mis Arandel ja labai domėdavosi. Klausinėdavo apie vaikystę, asmeninį gyvenimą, pažiūras, ankstesniąją tarnybą. O kai viską sužinodavo, pradėdavo nuobodžiauti.

– Visai teisingai. Tačiau, tarp mūsų kalbant, kompanionėmis dirbančios damos dažniausiai nėra labai įdo-

mios, ar ne?

– Taip, sere. Dauguma jų – bailios būtybės. Ir visiškai kvailos. Mis Arandel greitai tokiomis atsikratydavo, taip sakant. O tada ieškodavo naujos.

– Tikriausiai ji buvo neįprastai prisirišusi prie mis Louson?

– Nemanau, sere.

– Vis dėlto, gal mis Louson buvo kažkuo ypatinga?

– Nepasakyčiau, sere. Visiškai eilinė moteris.

– Ji jums patiko?

Moteris nežymiai gūžtelėjo pečiais.

– Negaliu pasakyti, kad ji man patiko ar nepatiko. Mis Louson buvo gana nervinga. Tipiška senmergė, be visa ko dar besidominti tokiomis kvailystėmis, kaip dvasios...

– Dvasios? – sukluso Puaro.

– Taip, sere, dvasios. Ji iš tų, kurie, tamsoje sėdėdami aplink stalą, kviečia mirusiųjų dvasias ir su jomis bendrauja. Mano galva, tikintiems žmonėms nuodėmė tuo užsiimti, todėl, kad mirusiųjų sielos iškeliauja ten, kur joms priklauso, ir niekada negrįžta.

– Vadinasi, mis Louson buvo spiritistė! O mis Arandel taip pat tuo užsiimdavo?

– Mis Louson apie tai tiesiog svajojo! – piktdžiugiškai išrėžė kambarinė.

– Vadinasi, jai taip ir nepavyko įtikinti mis Arandel? – toliau klausinėjo Puaro.

– Žinoma, kad ne. Mano šeimininkė buvo pernelyg protinga, – purkštelėjo ji. – Ją tai linksmino, ir tiek. „Pamėginkite mane įtikinti“, – sakydavo ji, žvelgdama į mis Louson, o iš jos akių buvo galima išskaityti: „Vargšelė!

Kokia kvailute reikia būti, kad tikėtum tokiomis nesąmonėmis!“

– Supratau. Vadinasi, ji tuo netikėjo, bet vertino kaip pramogą.

– Visiškai teisingai, sere. Man regis, ji dalyvaudavo spiritizmo seansuose tam, kad pasilinksmintų. Tačiau kitos į tai žvelgė rimtai.

– Kitos?

– Na, taip, mis Louson ir seserys Trip.

– Mis Louson buvo prisiekusi spiritistė?

– Aklai priėmė kaip tiesą, sere.

– Tikriausiai mis Arandel buvo labai prisirišusi prie mis Louson? – sąmoningai pakartojo klausimą Puaro ir išgirdo tą patį atsakymą: – Abejoju, sere.

– Tuomet kodėl visą savo turtą mis Arandel paliko būtent jai? – pasidomėjo Puaro.

Kambarinė persimainė. Jos pasitikėjimas dingo. Prieš mus vėl stovėjo savo vietą žinanti tarnaitė.

– Ne mano reikalas, sere, kam ir kodėl šeimininkė paliko savo pinigus, – išsitempusi atrėžė ji. Jos bespalviame balse nuskambėjo priekaištas už mūsų familiarų elgesį.

Aš supratau, kad Puaro padarė nedovanotiną klaidą. Jis ką tik neteko išsikovoto kambarinės palankumo. Tačiau Puaro buvo pakankamai išmintingas, kad suvoktų – neverta tuoj pat imtis priemonių atgauti prarastą pasitikėjimą.

Uždavęs nereikšmingą klausimą apie tai, kiek name miegamųjų ir kokio jie dydžio, jis pasuko link laiptų aikštelės. Bobas kažkur prapuolė, tačiau kai jau norėjau leistis žemyn, staiga suklupau ir vos nenusiritau žemyn. Visa laimė, kad suspėjau įsitverti į turėklus. Pažvelgęs sau

po kojom, supratau, kad užmyniau ant Bobo kamuoliuko, kurį jis buvo palikęs ant laiptų aikštelės krašto.

Kambarinė puolė atsiprašinėti.

– Atleiskite, sere. Tai Bobo kaltė. Jis dažnai palieka čia savo kamuoliuką. O ant tamsaus kilimo jį sunku pastebėti. Kas nors tikrai nusisuks sprandą. Mūsų vargšė šeimininkė taip pat per jį nukrito. Galėjo ir užsimušti.

Puaro jau ruošėsi lipti žemyn, bet staiga sustojo.

– Sakote, buvo įvykęs nelaimingas atsitikimas?

– Taip, sere. Bobas kaip visuomet paliko savo kamuoliuką ant laiptų, šeimininkė ėjo iš kambario, suklupo ir nusirito nuo laiptų. Galėjo užsimušti.

– Ar ji labai nukentėjo?

– Nelabai. Daktaras Greindžeris sakė, kad jai labai pasisekė. Prakirto galvą, susitrenkė nugarą, įsitaisė mėlynių ir, žinoma, labai išsigando. Maždaug savaitę pagulėjo lovoje, bet, laimė, neliko jokių rimtų pasekmių.

– Ar seniai tai atsitiko?

– Savaitę ar dvi prieš jos mirtį.

Puaro pasilenkė prie laiptelio.

– Atleiskite. Kažkur pamečiau savo plunksnakotį. Ak, štai kur jis.

Puaro atsitiesė.

– Na ir išdykėlis, tas jūsų ponaitis Bobas, – pastebėjo jis.

– Ko iš jo norėti, sere, – atlaidžiu tonu pasakė kambarinė. – Bobas, žinomas, protingas, bet jis juk tik šuo. Šeimininkę kamavo nemiga, todėl ji dažnai keldavosi, leisdavosi laiptais žemyn ir vaikščiodavo po namą.

– Ir dažnai taip būdavo?

– Beveik kiekvieną naktį. Tačiau ji neleisdavo nei mis

Louson, nei kam nors kitam aplink ją tūpinėti.

Puaro vėl grįžo į svetainę.

– Koks gražus kambarys, – pagyrė jis. – Įdomu, ar šioje nišoje tilptų mano knygų spinta? Kaip manote, Hastingsai?

Nieko nesupratau, tačiau apdairiai atsakiau, kad sunku nustatyti iš akies.

– Taip, iš akies sunku nustatyti atstumą. Paimkite, prašau, mano liniuotę ir išmatuokite plotį, o aš užsirašysiu.

Paklusniai paėmiau iš Puaro sulankstomą liniuotę ir ėmiau matuoti tai, ko jis prašė, o jis užsirašinėjo mano diktuojamus skaičius ant kitos voko pusės.

Jau ketinau nusistebėti, nes Puaro reikalingus dalykus visuomet žymėdavosi užrašų knygelėje, tačiau jis ištiesė man voką ir paklausė:

– Gal galite patikrinti, ar viską teisingai užsirašiau?

Bet ant voko nebuvo jokių skaičių. Ten buvo parašyta: „Kai mes užlipsime į viršų, apsimeskite, kad prisiminėte sutartą susitikimą ir paprašykite, kad leistų jums pasikalbėti telefonu. Tegu moteris eina kartu su jumis ir pasistenkite ją užlaikyti kaip galima ilgiau“.

– Viskas teisingai, – pasakiau aš, dėdamas voką į kišenę. – Man regis, čia lengvai tilps abi spintos.

– Vis dėlto pasitikrinti neprošal. Jeigu neprieštaraujate, norėčiau dar sykį apžiūrėti pagrindinį miegamąjį. Neatkreipiau dėmesio į kambario išmatavimus.

– Žinoma, sere. Su malonumu.

Mes vėl pakilome į viršų. Kai Puaro ėmė matuoti sieną ir garsiai svarstyti, kur jam būtų geriau pastatyti lovą, drabužių spintą ir rašomąjį stalą, aš pažvelgiau į laikrodį

ir susirūpinęs sušukau:

– Dieve mano, jūs žinot, kad jau trečia valanda? Ką pagalvos Andersonas? Man būtinai reikia jam paskambinti. – Ir atsisukęs į kambarinę paklausiau: – Ar galėčiau pasinaudoti jūsų telefonu? Žinoma, jei jį turite.

– Savaime suprantama, sere. Mažame kambarėlyje, tuoj už holo. Aš jus palydėsiu.

Mudu kartu išėjome iš kambario. Paskui aš jos paprašiau padėti man surasti reikalingą numerį telefonų knygoje. Pagaliau aš paskambinau kažkokiam misteriui Andersonui iš gretimo miestelio, pavadinimu Harčesteris. Laimė, jo nebuvo namuose, todėl aš paprašiau jam perduoti, kad reikalas, dėl kurio skambinu, nėra labai skubus ir kad aš jam paskambinsiu vėliau.

Kai išėjau iš kambarėlio, Puaro jau buvo nulipęs žemyn ir laukė hole. Jo akyse švietė žalsvi žiburėliai – buvo aišku, kad jis susijaudinęs.

– Nuo laiptų nukritusi šeimininkė turbūt patyrė stiprų šoką. Ar vėliau ji labai nerimavo dėl Bobo ir jo kamuoliuko?

– Keista, kad to klausiate, sere. Ji išties dėl to labai nerimavo. Netgi prieš mirtį, kliedėdama kažką murmėjo apie Bobą, jo kamuoliuką ir kažkokį „pravirą vaizdą".

– Sakote, „pravirą vaizdą"? – susimąstęs ištarė Puaro.

– Žinoma, mes nieko nesupratome, bet ji juk kliedėjo, suprantate.

– Minutėlę! Turiu dar kartą užsukti į svetainę.

Jis apėjo kambarį, įdėmiai apžiūrinėdamas kiekvieną daiktą. Jo dėmesį patraukė didelis ąsotis su dangteliu. Mano supratimu, tai buvo niekuo neypatingas porceliano dirbinys – tipiškas karalienės Viktorijos laikų humo-

ro pavyzdys: ant jo buvo gana primityviai pavaizduotas liūdnas buldogas, tupintis prie uždarytų durų. O po paveikslėliu buvo užrašas: „Visą naktį praleidau už durų, nes nepasiėmiau rakto“.

– „Visą naktį praleidau už durų, nes nepasiėmiau rakto“, – sumurmėjo Puaro. – Juokinga. O jūsų ponaičiui Bobui taip nenutinka? Jam netenka nakvoti lauke prie durų?

– Labai retai, sere. Tikrai labai retai. Mūsų Bobas – labai paklusnus šuo.

– Nė trupučio tuo neabejoju. Bet net ir geriausi šunys...

– Jūs teisus, sere. Kelis kartus jis buvo išbėgęs ir pasirodė tik ketvirtą ryto. Tuomet jis atsisėsdavo prie durų ir lodavo tol, kol kas nors jam atidarydavo duris.

– O kas jį įleisdavo? Mis Louson?

– Kas išgirsdavo, tas ir atidarydavo, sere. Paskutinį kartą jį įleido mis Louson. Tai atsitiko kaip tik tą naktį, kai šeimininkė nukrito nuo laiptų. Bobas grįžo apie penktą. Mis Louson paskubėjo jį įleisti, kad jis nepažadintų visų namų. Ypač ji bijojo, kad neatsibustų šeimininkė. Ji, nenorėdama jaudinti mis Arandel, net nesakė, kad Bobo nėra namuose.

– Vadinasi, kompanionė manė, kad mis Arandel geriau to nesakyti?

– Taip, sere. Ji pasakė: „Bobas būtinai sugrįš. Jis visuomet grįžta. O ji tik be reikalo jaudinsis“. Todėl mes nieko ir nesakėme.

– O Bobas mylėjo mis Louson?

– Man regis, sere, Bobas jos visai nepaisė. Su šunimis taip jau būna. Ji buvo jam labai gera. Vadino jį „geru,

mielu šuneliu", o jis nekreipė į ją jokio dėmesio ir niekada jos neklausė.

– Aišku, – linktelėjo Puaro.

Ir staiga, mano didžiai nuostabai, jis išsitraukė šįryt gautą laišką.

– Elena, jūs ką nors žinote apie šį laišką? – paklausė jis.

Elenos veidas ištįso. Sumišusi, ji įsistebeilijo į Puaro.

– Pirmąsyk jį matau! – sušuko ji.

Šie žodžiai jai išsprūdo nevalingai, bet išsyk tapo aišku, kad ji kažkaip susijusi su visu tuo.

Suėmusi save į rankas, ji paklausė:

– Tai jūs ir esate tas džentelmenas, kuriam buvo skirtas šis laiškas?

– Taip, aš esu Erkiulis Puaro.

Kaip ir dauguma žmonių, Elena net nesiteikė pažvelgti į pavardę leidime, kurį Puaro pateikė vos mums atėjus.

Ji lėtai linktelėjo galvą.

– Vadinasi, jūs ir esate tas Erkiulesas Puarotas? O kaip nustebs virėja! – sušuko kambarinė.

– Tuomet, jei neprieštaraujate, eikime į virtuvę ir kartu su jūsų bičiule viską aptarsime, – greitai pasakė Puaro.

– Žinoma, kaip pageidaujate, sere, – netvirtai atsakė Elena. Ją trikdė tai, kad ponai eis į virtuvę ir dar kalbėsis su ja ir virėja. Tačiau dalykiškas Puaro tonas įtikino ją, kad nieko blogo tame nėra. Mes patraukėme į virtuvę, kur Elena nušvietė susiklosčiusią situaciją augalotai, malonaus veido moteriai, kuri kaip tik kėlė virdulį nuo dujinės viryklės.

– Ane, jūs nieku gyvu nepatikėsite! Čia tas pats džentelmenas, kuriam buvo adresuotas laiškas. Tas, kurį radau bloknote su sugeriamuoju popieriumi.

– Prašau nepamiršti, kad aš nieko nežinau, – pasakė Puaro. – Ar negalėtumėte man paaiškinti, kodėl laiškas buvo išsiųstas taip vėlai?

– Tiesą pasakius, sere, aš nežinojau, ką su juo daryti. Ir Anė taip pat. Tiesa, Ane?

– Tikra tiesa, – patvirtino virėja.

– Suprantate, sere, po šeimininkės mirties mis Louson atrinkinėjo daiktus. Kai ką išdalino, kai ką išmetė. Tarp jų buvo mažas papjė mašė bloknotas. Labai dailus, su pakalnutėmis ant viršelio. Šeimininkė juo naudodavosi tuomet, kai rašydavo laiškus sėdėdama lovoje. Mis Louson jis buvo nereikalingas, todėl atidavė man kartu su daugybe kitų šeimininkei priklausiusių mažmožių. Aš pasidėjau bloknotą į stalčių ir išėmiau tik vakar, norėdama įdėti sugeriamąjį popierių, kad turėčiau, jei staiga sugalvočiau kam nors parašyti laišką. Jame buvo tokia kišenėlė. Aš įkišau į ją ranką ir radau voką su adresu, užrašytu šeimininkės ranka. Tai štai, aš nežinojau, kaip man pasielgti. Voke buvo laiškas, ir aš supratau, kad šeimininkė įkišo jį į bloknotą tam, kad kitą dieną galėtų išsiųsti, o paskui, tikriausiai, pamiršo. Vargšelei taip dažnai nutikdavo. Vieną kartą tas pats atsitiko ir su dividendų gavimo kuponu. Niekas nežinojo, kur jis dingo, o paskui jį rado užkištą rašomojo stalo dokumentų skyrelio pačiame gale.

– Ji buvo netvarkinga?

– O ne, sere, kaip tik priešingai. Ji neišmėtydavo daiktų kur papuola, o sudėliodavo juos į savo vietą. Štai čia ir

buvo problema! Verčiau jau nieko nebūtų tvarkiusi. Nes padėdavo kur nors, o paskui pamiršdavo, kur.

– Ir Bobo kamuoliuką? – šypsodamasis paklausė Puaro.

Gera klausa pasižymintis terjeras tuoj pat įbėgo į virtuvę ir džiaugsmingai metėsi prie mūsų.

– Taip, sere, kai tik Bobas baigdavo žaisti, ji tučtuojau paimdavo kamuoliuką. Bet kadangi jį dėdavo į vieną ir tą pačią vietą – į stalčių, kurį jums jau rodžiau, – jį buvo lengva rasti.

– Aišku. Bet aš jus pertraukiau. Prašau, tęskite. Jūs radote laišką bloknote...

– Taip, sere. Ir paklausiau Anės, ką, jos manymu, turėčiau daryti. Deginti jo nenorėjau, o atplėšti niekad nebūčiau išdrįsusi. Tiek Anė, tiek ir aš buvau tos nuomonės, kad mis Louson tai neliečia. O paskui, pasitarusios, nusprendėme išsiųsti laišką adresatui. Priklijavau prie voko pašto ženklą ir įmečiau į pašto dėžutę.

Puaro pasisuko į mane.

– *Voilà**, – sumurmėjo jis.

– Tiesiog nuostabu, kaip paprastai galima viską paaiškinti! – nesusilaikiau neįgėlęs aš.

Man pasirodė, kad jis truputį nusiminė, ir jau ėmiau gailėtis savo žodžių.

Jis vėl kreipėsi į Eleną:

– Girdėjote, ką sakė mano draugas? „Kaip paprastai galima viską paaiškinti!“ Tačiau juk pati suprantate, kaip nustebau gavęs dvejų mėnesių senumo laišką.

– Žinoma, suprantu, sere. Mes apie tai nepagalvojome.

* Štai taip (pranc.).

– Be to, – kostelėjo Puaro, – aš susidūriau su tam tikra dilema. Iš laiško supratau, kad mis Arandel norėjo man patikėti asmeninio pobūdžio užduotį. – Jis vėl reikšmingai kostelėjo. – O dabar ji mirusi, todėl ne visai aišku, kaip turėčiau elgtis toliau. Ar mis Arandel būtų norėjusi, kad įvykdyčiau jos valią tokiomis aplinkybėmis, ar ne? Taip, nelengvas klausimas, išties nelengvas.

Abi moterys pagarbiai sužiuro į jį.

– Turbūt reikėtų pasimatyti su mis Arandel advokatu. Juk ji, tikriausiai, turėjo savo advokatą, ar ne?

– O taip, sere, – greitai atsakė Elena. – Tai misteris Pervis iš Harčesterio.

– Jis žinojo apie visus jos reikalus?

– Manau, kad taip. Kiek pamenu, visus jos reikalus tvarkė tik jis. Juk būtent jį šeimininkė prašė pakviesti po to nelaimingo atsitikimo.

– Po to, kai nukrito nuo laiptų?

– Taip, sere.

– Sakykite, prašau, kada tiksliai tai įvyko?

– Kitą dieną po to, kai buvo uždaryti visi bankai, – įsiterpė virėja. – Gerai tai pamenu. Tą dieną aš dirbau, nes šeimininkė turėjo svečių, o mano laisvadienį perkėlė į trečiadienį.

Puaro išsiėmė kišeninį kalendorių.

– Teisingai. Šiais metais visi bankai Velykų šventėms buvo uždaryti tryliktąją. Vadinasi, mis Arandel nukrito nuo laiptų keturioliktąją. Laiškas man parašytas praėjus trims dienoms po įvykio. Gaila, kad ji jo taip ir neišsiuntė. Bet gal ir dabar dar ne per vėlu... – Jis nutilo. – Man atrodo, kad tas pavedimas, dėl kurio ji ketino kreiptis į mane, yra susijęs su vienu iš svečių, kuriuos minėjote.

Puaro išsakyta prielaida joms nesukėlė jokios nuostabos. Elena, regis, kažką prisiminė. Ji klausiamai pažvelgė į virėją, o ši nebyliai pritarė.

– Tikriausiai, su misteriu Čarlzu, – pasakė ji.

– Kas tuomet svečiavosi pas jūsų šeimininkę? – paklausė Puaro.

– Daktaras Tanijos su žmona – mis Bela, mis Tereza ir misteris Čarlzas.

– Visi jie – mis Arandel giminaičiai?

– Visiškai teisingai, sere. Išskyrus daktarą Tanijos – mis Belos vyrą. Mis Bela yra mis Arandel dukterėčia, jos sesers dukra. O jis – užsienietis, lyg ir graikas. Misteris Čarlzas ir mis Tereza – brolis ir sesuo.

– Aišku. Vadinasi, šventėms susirinko tik jos giminaičiai. O kada jie išvažiavo?

– Trečiadienio rytą, sere. Tačiau daktaras Tanijos ir mis Bela atvažiavo ir kitą savaitgalį, nes labai nerimavo dėl mis Arandel sveikatos.

– O misteris Čarlzas ir mis Tereza?

– Jie atvažiavo dar kitą savaitgalį, po kurio ji ir mirė.

Puaro smalsumas buvo nepasotinamas. Aš niekaip negalėjau suprasti, kam gi jam visa tai. Laiško mįslė buvo įspėta, todėl, mano galva, buvo pats laikas garbingai atsitraukti.

Mano mintys, regis, persidavė ir jam.

–*Eh bien*, – pasakė jis, – viskas, ką dabar papasakojote, yra labai naudinga. Dabar reikia pasitarti su misteriu Perviu. Regis, tokia advokato pavardė? Labai dėkoju už pagalbą.

Jis pasilenkė ir paglostė Bobą.

–*Brave chien, va**? Tu mylėjai savo šeimininkę.

Bobas džiugiai atsiliepė į tas liaupses ir vildamasis pažaisti, atnešė didelį gabalą anglies. Už tai jį smarkiai išbarė, o anglis buvo atimta. Jis pažvelgė į mane, ieškodamas užuojautos. „Ach, jau tos moterys!– regis, sakė jis. – Ėdalo negaili, o pažaisti nenori!“

* Šaunus šunelis, ar ne? (pranc.)

9 skyrius

ATSITIKIMO SU BOBO KAMUOLIUKU TYRIMAS

– Tikiuosi, Puaro, kad dabar jūs patenkintas? – paklausiau aš, kai mes atsidūrėme už „Litlgrinhauso“ vartų.

– Taip, mano drauge, patenkintas.

– Na ir ačiū Dievui! Pagaliau visos mįslės įmintos! Mitas apie piktą kompanionę ir turtingą senutę sugriautas. Paaiškėjo, kodėl pavėlavo laiškas ir netgi atsitikimas su šuns kamuoliuku. Viskas puikiai išsisprendė.

– Aš negalėčiau pasakyti, kad viskas puikiai išsisprendė, Hastingsai, – atsikrenkštęs pasakė Puaro.

– Bet juk jūs pats ką tik pasakėte, kad esate patenkintas.

– Ne, ne. Aš tik pasakiau, kad mano smalsumas patenkintas. Dabar aš žinau, kas slypi už to atsitikimo su Bobo

kamuoliuku.

– Ir ši mįslė buvo labai paprasta!

– Ne tokia paprasta, kaip jūs manote, – palinkčiojęs galvą, pasakė jis. – Yra viena svarbi aplinkybė, apie kurią jūs net nenutuokiate.

– Kokia gi? – skeptiškai nusiteikęs paklausiau aš.

– Aš radau į grindjuostę, ties viršutiniu laipteliu, įkaltą vinį.

Nustebęs pažvelgiau į Puaro. Jo veidas buvo liūdnas.

– O kodėl ten jos neturėtų būti? – po minutėlės paklausiau aš.

– Hastingsai, reikėtų klausti taip: o kodėl ji ten turėtų būti?

– Iš kur man žinoti? Gal kokiais praktiniais sumetimais. Argi tai svarbu?

– Žinoma, svarbu. Aš net neįsivaizduoju, kam reikėtų kalti vinį į grindjuostę ties viršutine laiptų pakopa. Ir dar kruopščiai padengti laku, kad jos nesimatytų.

– Kur link jūs sukate, Puaro? Ar ką nors įtariate?

– Tai galima labai lengvai paaiškinti. Jei norėtumėte ištempti tvirtą siūlą ar vielą skersai viršutinio laiptelio, maždaug pėdos aukštyje nuo grindų, vieną jos galą pririštumėte prie turėklų, o kitą – prie vinies.

– Puaro! – sušukau aš. – Kur link, velniai griebtų, jūs sukate?

–*Mon cher ami**, aš tik bandau ištirti atsitikimą su Bobo kamuoliuku. Norite išgirsti mano versiją?

– Dėstykite!

–*Eh bien*, viskas vyko taip. Kažkas pastebėjo, kad Bobas įpratęs palikinėti savo kamuoliuką ant laiptų aikšte-

* Mano brangus drauge (pranc.).

lės krašto. Tai pavojinga ir gali baigtis nelaime. – Puaro minutėlę patylėjo, o paskui, šiek tiek pasikeitusiu tonu, paklausė: – Hastingsai, jeigu sugalvotumėte ką nors nužudyti, kokia mintis jums pirmiausiai ateitų į galvą?

– Na, aš... nežinau. Kad reikia užsitikrinti sau alibi ar kažkas panašaus.

– Įvykdyti žmogžudystę sunku ir pavojinga, juo labiau, jei nesate šaltakraujis žudikas. Nejaugi jums nešautų į galvą, kad pats lengviausias būdas ką nors pašalinti iš kelio – imituoti nelaimingą atsitikimą? Juk nelaimingų atsitikimų pasitaiko labai dažnai. O kartais, Hastingsai, galima pasirūpinti, kad jie įvyktų. – Puaro šiek tiek patylėjo, o paskui tęsė: – Manau, kad ant laiptų šuns paliktas kamuoliukas žudikui pakišo mintį. Mis Arandel turėjo įprotį naktimis vaikštinėti po namus. Jos regėjimas nebuvo geras, todėl ji tikrai galėjo ant jo užminti, pagriūti ir nusiristi laiptais žemyn. Tačiau atsargus žudikas nepasikliauja atsitiktinumu. Siūlas, ištiestas skersai viršutinio laiptelio, daug patikimiau. Auka nulėks nuo laiptų žemyn galva, o kai subėgs namiškiai, paaiškės, kad įvyko nelaimingas atsitikimas ir dėl to kaltas Bobo kamuoliukas!

– Koks siaubas! – sušukau aš.

– Taip, iš tiesų siaubinga... –niūriai sutiko Puaro. – Tačiau žudikui nepasisekė. Mis Arandel atsipirko mėlynėmis, o juk galėjo nusisukti sprandą. Įsivaizduoju, kaip nusivylė žudikas! Tačiau mis Arandel buvo nuovoki moteris. Ir nors visi įtikinėjo, kad ji užmynė kamuoliuką, ji, prisiminusi, kaip viskas įvyko, suprato, kad kamuoliukas čia niekuo dėtas. Ji ant jo neužmynė. Matyt, ją neramino ir dar kažkas. Be to ji prisiminė, kai penktą ryto lauke

lojo Bobas. Jis prašėsi į vidų.

– Žinoma, visa tai tik mano prielaidos, tačiau manau, kad esu teisus. Mis Arandel vakare pati padėjo kamuoliuką į rašomojo stalo stalčių. Paskui šuo išbėgo į lauką ir nebegrįžo. Vadinasi, laiptų aikštelėje kamuoliuką paliko ne jis.

– Bet visa tai tik prielaidos, Puaro, – pasakiau aš.

– Ne visai, mano drauge, – paprieštaravo jis. – Prisiminkite, kokius reikšmingus žodžius kliedėdama ištarė mis Arandel. Ji paminėjo Bobo kamuoliuką ir „pravirą vaizdą“. Dabar suprantate, ką noriu pasakyti?

– Ne.

– Keista. Jūsų kalbą moku pakankamai gerai, kad suprasčiau, jog nesakoma „praviras vaizdas“. Durys gali būti praviros. O vaizdas – iškraipytas.

– Arba tiesiog apgaulingas.

– Arba, kaip jūs sakote, apgaulingas. Taigi, aš iššsyk supratau, kad Elena neteisingai suprato girdėtų žodžių prasmę. Mis Arandel kalbėjo ne apie kažką pravirą, o apie ąsotį. Svetainėje stovi vertas dėmesio porcelianinis ąsotis. Aš pastebėjau, kad ant jo nupieštas šuo. Kai Elena mums papasakojo, ką kliedėdama kalbėjo jos šeimininkė, aš nuėjau į svetainę jo apžiūrėti. Ant ąsočio nupieštas šuo, prasėdėjęs visą naktį lauke. Ar dabar suprantate, apie ką sukosi karščiuojančios moters mintys? Bobas jai priminė ant ąsočio nupieštą šunį, kuris visą naktį praleido lauke. Vadinasi, kamuolį ant laiptų paliko ne jis.

– Puaro, jūs tiesiog genijus! – susižavėjęs sušukau aš. – Ir kaip jūs atspėjote? Man tokia mintis į galvą net nebūtų atėjusi.

– Aš „nespėlioju“. Tiesiog analizuoju esamus faktus.

Eh bien, dabar suprantate, kokia susiklostė situacija? Atgulusią į lovą po nelaimingo atsitikimo mis Arandel ima kamuoti įtarimai. Kad ir kokie absurdiški jie jai atrodo, negali jų atsikratyti. „Nuo to įvykio su šuns kamuoliuku mane vis labiau kamuoja nerimas ir abejonės“. Todėl ji ir rašo man, tačiau laiškas mane pasiekia tik po dvejų mėnesių. Sakykite, ar jos laiško turinys neatitinka visų šių faktų?

– Regis, jūs teisus, – sutikau aš.

– Yra ir dar viena aplinkybė, į kurią tikrai vertėtų atsižvelgti. Mis Louson darė viską, kad tik mis Arandel nesužinotų, jog Bobas visą naktį praleido ne namie.

– Jūs manote, kad ji...

– Aš manau, kad į šį faktą būtina atkreipti ypatingą dėmesį.

Kurį laiką mąsčiau apie tai, ką išgirdau.

– Ką gi, – pagaliau pasakiau, atsidusęs. – Visa tai labai įdomu. Ir gera mankšta smegenims. Turiu nukelti prie jus skrybėlę. Jūs meistriškai atlikote nelaimingo atsitikimo tyrimą. Man iš tikrųjų gaila, kad senutė mirė.

– Tikrai gaila. Ji man parašė, kad kažkas mėgino ją nužudyti – juk būtent apie tai ir buvo rašoma laiške, – ir netrukus mirė.

– Bet ji juk mirė sava mirtimi, o jūs, regis, esate nusivylęs. Nagi, pripažinkite!

Puaro gūžtelėjo pečiais.

– O gal jūs manote, kad ji buvo nunuodyta? – ironizuodamas paklausiau aš.

Puaro liūdnai papurtė galvą.

– Mis Arandel, greičiausiai, mirė sava mirtimi.

– Todėl, pabrukę uodegas, grįšime į Londoną.

–*Pardon**, mano drauge, bet mes negrįžtame į Londoną.

– Ką norite tuo pasakyti, Puaro?! – sušukau aš.

– Jei parodysite šuniui triušį, argi jis sugrįš į Londoną? Ne, jis bėgs paskui triušį į olą.

– Ką turite omenyje?

– Šunys medžioja triušius. Puaro – žudikus. Čia yra žudikas, kuriam nepavyko įvykdyti nusikaltimo. Nepaisant to, jis vis tiek žudikas. Ir aš, mano drauge, bėgsiu paskui jį ar ją į bet kokią olą.

Ir jis staiga pasuko link vartelių.

– Kur jūs einate, Puaro?

– Į vieną iš olų, Hastingsai. Šis namas – daktaro Greindžerio, kuris gydė mis Arandel jos paskutinėmis dienomis.

Daktarui Greindžeriui buvo virš šešiasdešimt. Jo veidas buvo liesas, smakras atsikišęs. Pilkos akys skvarbiai žvelgė iš po vešlių antakių. Jis smalsiai nužvelgė mane, o paskui – Puaro.

– Kuo galiu padėti? – gana griežtai paklausė jis.

Puaro ėmė atsiprašinėti.

– Daktare Greindžeri, prašome atleisti už tokį netikėtą įsibrovimą. Iškart turiu prisipažinti, kad ne dėl sveikatos atėjau su jumis pasikonsultuoti.

– Malonu girdėti, – sausai atsakė daktaras Greindžeris. – Jūs atrodote pakankamai sveikas.

– Turiu paaiškinti savo vizito tikslą, – tęsė Puaro. – Reikalas tas, kad aš rašau knygą apie velionį generolą Arandelą. Kiek man žinoma, paskutiniuosius savo gyvenimo metus jis praleido čia, Market Beisinge.

* Atleiskite (pranc.).

Gydytojas atrodė nustebęs.

– Taip, generolas Arandelas iš tiesų čia gyveno iki savo mirties. „Litlgrinhause“, kaip tik už banko. Jūs, tikriausiai, ten jau buvote?

Puaro linktelėjo.

– Tačiau jis čia gyveno dar prieš mano atvykimą. Aš įsikūriau Market Beisinge 1919 metais.

– Bet jūs pažinojote jo dukterį, velionę mis Arandel?

– Emilę Arandel aš gerai pažinojau.

– Žinia, kad ji neseniai pasimirė man buvo labai netikėta.

– Taip, ji mirė balandžio pabaigoje.

– Man taip ir sakė. Matote, aš tikėjausi gauti iš jos duomenų apie tėvą ir pasiklausyti jos prisiminimų.

– Suprantu, suprantu. Bet kuo gi aš galiu jums padėti?

– Ar kuris nors iš generolo Arandelo sūnų ar dukterų tebegyvas? – paklausė Puaro.

– Ne, visi mirę.

– O kiek jų buvo?

– Penki. Keturios dukterys ir sūnus.

– O vaikaičių?

– Čarlzas Arandelas ir jo sesuo Tereza. Jūs galėtumėte su jais pasimatyti, tik abejoju, ar iš to bus kokios naudos. Jaunoji karta nelabai domisi savo protėviais. Dar yra misis Tanijos, bet ir iš jos taip pat nedaug ką pešite.

– Gal jie yra išsaugoję kokius nors šeimos dokumentus?

– Galbūt. Nors aš tuo abejoju. Kiek man žinoma, po Emilės mirties didžiąją dokumentų dalį išmetė arba sudegino.

Puaro gailiai sudejavo.

Greindžeris smalsiai pažvelgė į jį.

– O kodėl jūs taip domitės senuoju Arandelu? Niekad neteko girdėti, kad jis būtų kuo nors pasižymėjęs.

– Gerbiamas sere, – Puaro akys ėmė fanatiškai blizgėti. – Argi neteko girdėti posakio, kad istorija nieko nežino apie tuos, kurie ją kuria? Visai neseniai buvo atrasti dokumentai, kurie visiškai kitaip nušviečia sipajų maišto įvykius. Ten buvo įvykdytas sąmokslas, ir jame ne paskutinį vaidmenį atliko Džonas Arandelas. Ši istorija tiesiog stulbinanti! Užtikrinu jus, sere, kad šiuo metu susidomėjimas šiais įvykiais labai išaugęs. Anglijos politika Indijos atžvilgiu – itin aktualus nūdienos klausimas.

– Hm, – susimąstęs numykė gydytojas. – Teko girdėti, kad generolas Arandelas labai mėgo kalbėti šia tema. Tiesą sakant, jis daugeliai čia įkyrėjo savo pasakojimais .

– Kas jums tai sakė?

– Mis Pibodi. Tarp kitko, galite pas ją užsukti. Ji viena seniausių miestelio gyventojų, gerai pažinojo mis Arandel. Be to, ji tiesiog dievina paskalas. Ir šiaip verta su ja susipažinti. Ji – neeilinė asmenybė.

– Dėkoju. Puiki mintis. Ar negalėtumėte man duoti generolo vaikaičio, jaunojo misterio Arandelo adreso?

– Čarlzo? Žinoma. Bet perspėju – jis ne itin pagarbus vyrukas. Ir šeimos istorija jam nerūpi.

– Dar labai jaunas?

– Jis iš tų, kuriuos tokie nukaršę seniai, kaip aš, vadina „jaunikliais“, – mirktelėjęs pasakė gydytojas. Tokie jaunuoliai jau nuo gimimo savo šeimoms kelia vien rūpesčius. Žavus jaunuolis, bet tai ir viskas. Apkeliavo visą pasaulį, bet taip nieko gero ir nenuveikė.

– Jo teta, tikriausiai, jį labai mylėjo? – įsidrąsinęs spėjo Puaro. – Taip dažnai būna.

– Hm, nežinau. Emilė Arandel buvo nekvaila moteris. Kiek man žinoma, jam niekad nėra pavykę gauti iš jos pinigų. Senoji dama buvo ūmaus būdo. Man ji patiko ir aš ją gerbiau. Mis Arandel buvo kovotoja.

– Jos mirtis buvo netikėta?

– Tam tikra prasme – taip. Žinoma, pastaraisiais metais ji dažnai sirgdavo. Bet visuomet išsikapanodavo.

– Kalbama – bet turbūt tai tik gandai (Puaro nepritariamai mostelėjo ranka), – kad ji nelabai sutarė su savo giminaičiais.

– Nemanau. Kiek man žinoma, ji su jais rimtai nesipyko, – susimąstęs ištarė daktaras Greindžeris.

– Atleiskite. Turbūt kišu nosį ne į savo reikalus.

– Nesijaudinkite. Anksčiau ar vėliau viskas iškyla į viešumą.

– Kaip supratau, giminaičiams ji nieko nepaliko?

– Taip. Ji viską paliko tai baugščiai, kudakuojančiai vištai – savo kompanionei. Pats nesuprantu. Labai keistas ir jai nebūdingas poelgis.

– Na, tai galima suprasti, – susimąstęs ištarė Puaro. – Daug kas priklauso nuo žmogaus, kuris ja rūpinosi. Protinga moteris galėjo ligonei padaryti stiprią įtaką.

Į paskutinį Puaro ištartą žodį daktaras Greindžeris sureagavo kaip bulius į raudoną skraistę.

– Įtaką? Sakote įtaką? – pasipiktino daktaras Greindžeris. – Nieko panašaus! Emilė Arandel elgėsi su Mine Louson blogiau, nei su šunimi. Tos kartos damoms tai būdinga. Šiaip ar taip, moterys, kurios pelno sau duoną tarnaudamos kompanionėmis, dažniausiai dideliu pro-

tu nepasižymi. Antraip rastų sau geresnį darbą. Emilė Arandel nepakentė kvailių. Todėl ji keisdavo kompanio-nes kaip pirštines. Nė kalbos negali būti apie kokią nors įtaką!

Puaro suskubo keisti temą.

– Gal pas mis Louson dar užsiliko seni šeimos laiškai ir dokumentai? – paklausė jis.

– Galimas dalykas, – atsakė Greindžeris. – Paprastai senmergių namuose susikaupia daugybė visokių doku-mentų. Todėl manau, kad mis Louson dar nespėjo per-žiūrėti nė pusės jų.

Puaro atsistojo.

– Labai jums dėkoju, daktare Greindžeri. Jūs labai malonus.

– Nėra už ką, – atsakė gydytojas. – Gaila, kad niekuo negalėjau padėti. Jums geriau kreiptis į mis Pibodi. Ji gy-vena „Morton Meinore“ – maždaug už mylios nuo čia.

Puaro pasilenkė ir pauostė didžiulę rožių puokštę, stovėjusią ant gydytojo stalo.

– Nuostabus aromatas, – sumurmėjo jis.

– Tikriausiai. Bet aš neužuodžiu kvapų, nes prieš ke-tverius metus persirgau gripu ir praradau uoslę. Nebloga reklama gydytojui, ar ne? „Gydytojau, pats pasigydyk“, kaip sakoma Šventajame Rašte. Velniškai nemalonu! Netgi rūkymas man neteikia tokio malonumo, kaip anksčiau.

– Išties, labai nemalonu. Ak, tiesa, ar duosite man jau-nojo Arandelo adresą?

– Minutėlę, – jis palydėjo mus į prieškambarį ir šūkte-lėjo: – Donaldsonai!

– Mano kolega, – paaiškino jis. – Jis tikrai turės Čarl-

zo adresą. Juk jis susižadėjęs su Čarlzo seserimi, Tereza. – Ir dar kartą šūktelėjo: – Donaldsonai!

Iš kambario namo gilumoje išėjo neišvaizdus, vidutinio ūgio vyras. Skirtingai nei daktaras Greindžeris, jis buvo pedantiškumo įsikūnijimas. Didesnį kontrastą sunku ir įsivaizduoti.

Greindžeris paaiškino, koks reikalas.

Daktaras Donaldsonas vertinančiai nužvelgė mus blyškiai mėlynomis, šiek tiek išsprogusiomis akimis. Kalbėjo jis aiškiai, atsargiai rinkdamas žodžius:

– Nežinau, kur rasti Čarlzą, tačiau galiu jums duoti mis Terezos Arandel adresą. Ji tikrai padės jums susisiekti su savo broliu.

Puaro jį patikino, kad jam tai kuo puikiausiai tinka.

Daktaras užrašė adresą ant bloknoto lapelio, išplėšė jį ir padavė Puaro. Šis jam padėkojo ir mes atsisveikinome su abiem gydytojais. Jau einant pro duris, aš atsigręžiau ir pamačiau, kad prieškambaryje stovėjęs Donaldsonas lydėjo mus išsigandusiu žvilgsniu.

10 skyrius

VIZITAS PAS MIS PIBODI

– Nejaugi būtina visą laiką meluoti, Puaro? – paklausiau jo, kai mudu išėjome.

Puaro gūžtelėjo pečiais.

– Tai šventas melas, Hastingsai, kurio, kaip matau, jūs tiesiog negalite pakęsti. Ir aš ketinu juo naudotis be jokios sąžinės graužaties.

– Aš tai jau pastebėjau.

– Tai štai, jei iškyla būtinybė meluoti, tai reikia daryti sumaniai, kūrybiškai ir įtikinamai.

– Jūs manote, kad savo „sumaniu" melu jums pavyko įtikinti daktarą Donaldsoną ir jis jumis patikėjo?

– Taip, reikia pripažinti, kad šis jaunuolis ne itin patiklus, –susimąstęs ištarė Puaro.

– Man regis, jis kažką įtarė.

– Nesuprantu, kodėl. Kvailiai nuolat rašo apie kitus

kvailius. Būtent tai ir darau.

– Pirmą kartą girdžiu, kaip jūs vadinate save kvailiu, – juokdamasis pasakiau aš.

– Aš sugebu suvaidinti vaidmenį ne prasčiau, nei kiti, – šaltai atsakė Puaro. – Gaila, kad jums nepatiko mano išmonė. O aš esu ja labai patenkintas.

Aš pakeičiau temą.

– Ką darysime toliau?

– Nieko ypatingo. Sėsime į jūsų automobilį ir važiuosime į „Morton Meinorą“.

„Morton Meinoras“ pasirodė besąs bjaurus ir didžiulis karalienės Viktorijos laikų stiliaus namas. Nukaršęs liokajus mus sutiko įtariai ir, prieš pranešdamas apie mūsų atvykimą, paklausė, ar esame kviesti.

– Prašau pasakyti mis Pibodi, kad mus atsiuntė daktaras Greindžeris.

Po kelių minučių durys atsidarė ir į kambarį įriedėjo stora nedidelio ūgio moteriškė. Jos reti žili plaukai buvo tvarkingai perskirti per vidurį. Juoda aksominė suknelė keliose vietose buvo stipriai apsitrynusi, tačiau ją labai puošė puikių nėrinių apykaklė, susegta didele sage su kamėja.

Ji priėjo žvelgdama į mus primerktomis trumparegėmis akimis. Pirmieji jos klausimai mus gerokai sutrikdė.

– Kuo nors prekiaujate?

– Niekuo, madam, – atsakė Puaro.

– Tikrai?

– Žinoma.

– O dulkių siurbliais?

– Ne.

– Ir kojinėmis neprekiaujate?

– Tikrai ne.

– O kilimais?

– Ne.

– Na ir gerai, – pasakė mis Pibodi, sėsdamasi į krėslą. – Vadinasi, viskas tvarkoje. Tuomet prisėskite.

Mes paklusniai atsisėdome.

– Atleiskite, kad jus kamantinėjau, – atsiprašė mis Pibodi, – bet tenka būti atsargiai. Jūs net neįsivaizduojate, kokie tipai čionai užsuka. Iš tarnų irgi maža naudos. Jie visiškai nesigaudo žmonėse. Tačiau jų negali kaltinti. Žiūri, – balsas, apranga, vardas – viskas, kaip pridera. Viršininkas Ridžvėjus, misteris Skotas Edžvertonas, kapitonas Darsis Fitzherbertas. Iš pažiūros – malonūs žmonės, bent jau kai kurie iš jų. Bet dar net nespėjai su jais susipažinti, o jie jau bruka kokį plakiklį.

– Užtikrinu jus, madam, – visiškai rimtai įtikinėjo Puaro, – mes tokių ketinimų neturime.

– Jums geriau žinoti, – atsakė mis Pibodi.

Puaro vėl ėmė pasakoti savo išgalvotą istoriją. Mis Pibodi klausėsi jo tylomis, beveik nemirksėdama. Išklausiusi iki galo, paklausė:

– Ketinate rašyti knygą?

– Taip.

– Anglų kalba?

– Taip, anglų kalba.

– Bet juk jūs – užsienietis. Juk taip?

– Tikra tiesa.

Ji nukreipė žvilgsnį į mane.

– O jūs, tikriausiai, esate jo sekretorius?

– Na... taip, – netvirtai atsakiau aš.

– Ar gerai mokate rašyti?

– Tikiuosi.

– Kur mokėtės?

– Etone.

– Vadinasi, nemokate.

Buvau priverstas tyliai iškęsti šį išpuolį prieš seniausią ir gerbiamiausią Anglijos mokslo instituciją, nes mis Pibodi vėl kreipėsi į Puaro:

– Ketinate rašyti generolo Arandelo biografiją, ar ne?

– Taip. Jūs jį pažinojote?

– Taip, aš gerai pažinojau tą girtuoklį.

Kurį laiką visi tylėjo. O paskui mis Pibodi susimąsčiusi tęsė:

– Sakote, sipajų maištas? Šiais laikais rašyti apie neramumus Indijoje yra tuščias reikalas. Bet tai, žinoma, jūsų reikalas.

– Žinote, madam, mados keičiasi. Dabar madinga tapo Indija.

– Galbūt jūs ir teisus. Visos mados kažkada grįžta. Pavyzdžiu imkime kad ir rankoves.

Mes pagarbiai tylėjome, laukdami, ką ji dar pasakys.

– Viršuje pūstos rankovės visais laikais atrodė bjauriai, – toliau kalbėjo mis Pibodi. – O štai plačios, galuose sutrauktos rankovės man visuomet labai tiko. – Ji įsmeigė įdėmų žvilgsnį į Puaro. – Tai ką gi jūs norite sužinoti?

Puaro skėstelėjo rankomis.

– Viską! Šeimos istoriją, asmeninį gyvenimą, gandus.

– Apie įvykius Indijoje aš jums nieko papasakoti negaliu, – prisipažino mis Pibodi. – Tiesą pasakius, aš nesiklausydavau senojo Arandelo paistalų. Seniokai ir jų pasakojimai man visuomet atrodė nuobodūs. Be to Arandelas buvo be galo kvailas. Manau, kad visoje armi-

joje nerastumėte už jį kvailesnio generolo. Kalbama, kad protingas žmogus armijoje karjeros nepadarys. Mano velionis tėvas sakydavo: „Jeigu nori, kad tave paaukštintų, turi šokinėti aplink pulkininko žmoną ir pagarbiai klausytis aukštesnio rango karininkų“.

Pagarbiai išklausęs šį autoritetingą pareiškimą, Puaro paklausė:

– Ar gerai pažinojote generolo Arandelo šeimą?

– Taip, visus juos pažinojau, – atsakė mis Pibodi. – Vyriausia buvo spuoguotoji Matilda. Ji dirbo sekmadieninėje mokykloje ir buvo įsimylėjusi vieną iš vikarų. Po jos – Emilė. Buvo puiki jojikė. Ji vienintelė sugebėdavo suvaldyti tėvą, kai šis užgerdavo. Iš namų vežimais veždavo tuščius butelius, o naktį juos užkasdavo. O kas buvo po jo: Arabela ar Tomas? Manau, kad Tomas. Man visuomet buvo gaila jo. Vienas tarp keturių moterų! Galima ir pakvaišti! Jis ir pats tapo kaip boba. Niekas net neįsivaizdavo, kad jis kada nors gali vesti. O kada tai įvyko, visi buvo pritrenkti.

Mis Pibodi ėmė nuoširdžiai juoktis. Be jokios abejonės, pokalbis su mumis jai teikė didžiulį malonumą. Pamiršusi apie mūsų egzistavimą, ji visiškai paniro į prisiminimus.

– Už Tomą jaunesnė – neišvaizdžioji Arabela. Jos veidas priminė avižinį sklindį. Nors iš seserų ji buvo pati nepatraukliausia, sėkmingai ištekėjo už pagyvenusio Kembridžo profesoriaus. Tuo metu jam buvo apie šešiasdešimt, jei ne daugiau. Jis čia skaitė paskaitų ciklą, regis, apie šiuolaikinės chemijos stebuklus. Aš taip pat į jas vaikščiojau. Pamenu, jis kažką murmėdavo sau po nosimi į barzdą, taigi, nelabai ką ir girdėjau. Arabela likdavo

po paskaitų ir uždavinėdavo klausimus. Tuo metu jai jau buvo virš keturiasdešimt. Jų jau seniai nebėra gyvųjų tarpe. Tai buvo laiminga pora. Neveltui sakoma, kad reikia vesti negražią moterį, nes ji tikrai nebus lengvabūdė. Ir pagaliau, jauniausioji – Agnesė. Ji buvo graži ir linksmo būdo. Visi manė, kad ji tai tikrai ištekės, o išėjo priešingai. Ji mirė jauna, tuoj po karo.

– Jūs sakėte, kad misterio Tomo vedybos buvo visiems labai netikėtos? – sumurmėjo Puaro.

– Netikėtos? Švelniai pasakyta! Tai buvo sensacija! Niekas to nesitikėjo iš drovaus, kuklaus tylenio, kuris nė žingsnio nežengdavo be savo seserų. – Mis Pibodi minutėlę patylėjo, o paskui tęsė: – Ar pamenate skandalą, kilusį paskutiniojo dešimtmečio gale? Misis Varli buvo apkaltinta tuo, kad nunuodijo savo vyrą arseniku. Ji buvo tikra gražuolė. Ši byla sukėlė didžiulį visuomenės susidomėjimą. Misis Varli buvo išteisinta. Tai štai, Tomas Arandelas tiesiog pametė galvą dėl jos. Pirko laikraščius, kuriuose buvo rašoma apie tą bylą, ir išsikirpdavo misis Varli nuotraukas. O kai procesas baigėsi, nuvyko į Londoną ir jai pasipiršo. Tomas! Tylenis Tomas! Išties, vyrai tokie nenuspėjami! Jie gali iškrėsti bet ką.

– Ir kuo gi tai baigėsi?

– Ji ištekėjo už jo.

– Jo seserims tai buvo didžiulis smūgis?

– Be jokios abejonės. Jos netgi nepageidavo su ja susipažinti. Bet jas galima suprasti. Po tos istorijos... Tomas mirtinai įsižeidė, išvažiavo su žmona į kažkurią iš Lamanšo sąsiaurio salų ir niekada negrįžo. Nežinau, ar misis Varli nunuodijo savo pirmąjį vyrą, tačiau Tomo ji tikrai nenunuodijo. Tomas pergyveno ją trimis metais.

Jiems gimė berniukas ir mergaitė. Abu labai gražūs, panašūs į savo motiną.

– Ar jiedu atvažiuodavo aplankyti tetą?

– Tik po tėvų mirties. Tuo metu jie jau mokėsi koledže ir atvažiuodavo čionai per atostogas. Emilė buvo palikusi visai viena, todėl jie ir Bela Bigs buvo vieninteliai jos giminaičiai.

– Bigs?

– Arabelos dukra. Nuobodi mergina, keleriais metais vyresnė už Terezą. Ji taip pat apsikvailino. Ištekėjo už užsieniečio, kuris mokėsi čionykščiame universitete. Jis graikas, pagal profesiją – gydytojas. Negražus, tačiau, turiu pripažinti, gerų manierų. Na, nemanau, kad vargšelė Bela turėjo iš ko rinktis. Ji leisdavo laiką talkindama savo tėvui arba padėdama motinai vynioti siūlus į kamuoliukus. O šis egzotiškas vyrukas praskaidrino jos pilką kasdienybę, ir jai tai patiko.

– Ar jų santuoka pavykusi?

– Iš kur man žinoti, laiminga jų santuoka ar ne, – atsakė mis Pibodi. – Abu atrodo laimingi. Jie turi du išgeltėlius vaikus. Gyvena Smirnoje.

– Tačiau dabar jie, regis, Anglijoje?

– Taip, jie atvyko kovo mėnesį ir netrukus ketina grįžti namo.

– Ar mis Arandel mylėjo savo dukterėčią?

– Ar mylėjo Belą? Manau, kad taip, nors ji labai nuobodi moteris. Visiškai atsidavusi savo vaikams ir vyrui.

– Ar mis Arandel pritarė šioms vedyboms?

Mis Pibodi nusijuokė.

– Žinoma, ne. Nors aš manau, kad jai patiko tas nenaudėlis Belos vyras. Protingas žmogus. Man regis, jis

tiesiog nėrėsi iš kailio, siekdamas pelnyti Emilės palankumą. Jis turi gerą uoslę pinigams.

Puaro kostelėjo.

– Kaip supratau, mis Arandel mirė būdama turtinga moteris?

– Taip, dėl to ir kilo tas erzelis. Niekas nė nenutuokė, kad ji tokia turtinga. Reikalas tas, kad generolas Arandelas paliko gana nemažą sumą, padalino ją po lygiai savo sūnui ir dukroms. Dalis pinigų buvo investuota į akcijas ir atnešė nemažą pelną. Žinoma, sukūrę šeimas Tomas ir Arabela savo dalis pasiėmė. Likusios trys seserys kartu gyveno čia, neišleisdamos nė dešimtosios dalies jų bendrų pajamų, kurios vėl būdavo reinvestuojamos. Kai mirė Matilda, jos dalis atiteko Emilei ir Agnesei, o po Agnesės mirties viskas liko Emilei. O ji, kaip ir anksčiau, išleisdavo labai mažai. Todėl ir mirė būdama labai turtinga moteris. O štai dabar viskas atiteko Minei Louson!

Paskutinę frazę ji ištarė su piktdžiuga.

– Ar jus tai nustebino, mis Pibodi?

– Tiesą pasakius, taip. Emilė niekada neslėpė, kad po jos mirties pinigai bus padalinti dukterėčioms ir sūnėnui. Taip buvo surašyta ir jos pirmajame testamente. Nedidelę dalį – tarnams, o visa kita – Terezai, Čarlzui ir Belai. Net neįsivaizduojate, koks buvo šokas, kai sužinojome, kad ji prieš mirtį surašė naują testamentą, kuriuo viską paliko vargšei Louson.

– Naujasis testamentas buvo surašytas prieš pat mirtį?

Mis Pibodi įsmeigė į Puaro skvarbų žvilgsnį.

– Manote, kad ją privertė? Ne, jūsų įtarimai neturi jokio pagrindo. Vargšelei Louson nepakaktų nei proto,

nei drąsos tai padaryti. Tiesą sakant, ji buvo nustebusi ne mažiau, nei kiti. Bent jau taip tvirtina ji.

Išgirdęs paskutinę pastabą, Puaro nusišypsojo.

– Testamentas buvo surašytas dešimt dienų prieš jos mirtį, – tęsė mis Pibodi. – Advokatas tvirtina, kad viskas teisėta. Galbūt.

– Norite pasakyti, kad... – Puaro palinko į priekį.

– Noriu pasakyti, kad čia kažkas ne taip, – paaiškino mis Pibodi. – Labai jau įtartina.

– Kas konkrečiai?

– Negaliu paaiškinti. Iš kur man žinoti? Aš ne teisininkė. Bet čia kažkas ne taip. Dar paminėsite mano žodžius!

– Ar kas nors iš giminaičių bandė užginčyti testamentą?

– Tereza konsultavosi su advokatu. Bergždžiai! Kokia būna advokato nuomonė devyniais atvejais iš dešimties? „Net nemėginkite!" Kartą man net penki advokatai patarė į teismą nesikreipti. Ir ką? Aš jų nepaklausiau. Ir bylą laimėjau. Mane iškvietė liudyti, o kažkoks gudročius iš Londono, mėgindamas mane supainioti, ėmė uždavinėti kvailus klausimus. Bet jam nepavyko! „Mis Pibodi, kaip galite įrodyti, kad šie kailiniai jūsų? – paklausė jis manęs. – Ant jų netgi nėra kailiadirbio markės!"

– „Galbūt, – atsakiau aš, – tačiau pamušalas yra suadytas ir jei kas nors šiais laikais moka šitaip adyti, aš pasiruošusi atsiimti savo ieškinį". Jis patyrė visišką fiasko! Štai taip!

Mis Pibodi pratrūko nuoširdžiu juoku.

– Turbūt dabar santykiai tarp mis Louson ir mis Arandel šeimos narių yra labai įtempti? – atsargiai pa-

klausė Puaro.

– O ko jūs tikitės? Juk žinote, kokia žmogaus prigimtis. Tereikia kam nors pasimirti ir išsyk prasideda rietenos. Velionis dar nė nepalaidotas, o gedintys artimieji jau pasiruošę vienas kitam perkąsti gerkles.

– Deja, bet jūs teisi, – atsiduso Puaro.

– Tokia jau žmogaus prigimtis, – atlaidžiai pasakė mis Pibodi.

Puaro nusprendė pakeisti temą.

– Ar tiesa, kad mis Arandel domėjosi spiritizmu?

Mis Pibodi vėl įdėmiai pažvelgė į Puaro.

– Jei manote, kad jai apsireiškė Džono Arandelo dvasia ir liepė pinigus palikti Minei Louson, o Emilė ėmė ir pakluso, tuomet jūs smarkiai klystate. Emilė nebuvo kvaila. Mano manymu, spiritizmas jai buvo tokia pat, o gal net geresnė pramoga, nei pasjansas ar kribidžas. Tarp kitko, ar jūs jau susipažinote su seserimis Trip?

– Ne.

– Jei susipažintumėte, tuomet suprastumėte, kokios jos kvailos. Aš jų tiesiog negaliu pakęsti! Nuolat lenda į akis su savo pranešimais nuo mirusių giminaičių ir amžinai paisto kokias nors kvailystes. Ir jos tuo tiki! Minė Louson – taip pat. Matyt, reikia kažkaip prastumti laiką vakarais.

Puaro vėl pamėgino pakeisti temą.

– Jūs, tikriausiai, gerai pažįstate jaunąjį Čarlzą Arandelą? Koks jis?

– Gražus plevėsa. Amžinai paskendęs skolose, niekuomet neturi pinigų ir nuolat bastosi po pasaulį. Moka moterims apsukti galvas. – Ji sukikeno. – Per savo gyvenimą teko sutikti nemažai tokių, kaip jis. Čarlzas vi-

sai nepanašus į Tomą. Tasai buvo rimtas, konservatyvių pažiūrų jaunuolis, tiesiog dorumo įsikūnijimas. Matyt, Čarlzo gyslomis teka netikęs kraujas. Tiesą sakant, jis man patinka, nors yra iš tų, kurie dėl kelių šilingų gali nužudyti ir nuosavą senelę. Jokios moralės. Kai kurie, matyt, tokiais jau gimsta.

– O jo sesuo?

– Tereza? – mis Pibodi papurtė galvą ir susimąsčiusi pasakė: – Nežinau. Egzotiška būtybė. Ekstravagantiška. Ji susižadėjusi su tuo pamaiva gydytoju. Jūs jį matėte?

– Daktarą Donaldsoną?

– Taip. Kalbama, kad jis geras gydytojas, bet tai, matyt, vienintelis jo privalumas. Jei būčiau jauna, į tokį nė nežiūrėčiau. Ką gi, Tereza geriau žino, ką daro. Man regis, ji mergina su patirtim.

– Daktaras Donaldsonas gydė mis Arandel?

– Tik tuomet, kai Greindžeris išvykdavo atostogauti.

– O jos paskutinio priepuolio metu?

– Nemanau.

– Mis Pibodi, man atrodo, kad jis, kaip gydytojas, jums nekelia pasitikėjimo, ar ne? – šypsodamasis paklausė Puaro.

– Niekuomet taip nesakiau. Tiesą sakant, jūs klystate. Jis pakankamai geras ir sumanus gydytojas, tačiau jo metodai man ne prie širdies. Pavyzdžiui, senais laikais, kai vaikas prisivalgydavo žalių obuolių ir jam išsiliedavo tulžis, gydytojai taip ir sakydavo. Paskui grįždavo namo ir atsiųsdavo kelias piliules iš savo priimamojo. O šiais laikais jums sako, kad vaikas kenčia nuo ryškios acidozės, rekomenduoja laikytis dietos, išrašo tokių pat vaistų, tik mažų, farmacijos gamyklose gaminamų tablečių

pavidalu, už kurias reikia mokėti tris kartus daugiau! Donaldsonas – tokios mokyklos šalininkas. Ir jaunos motinos juo pasitiki labiau. Nemanau, kad šis jaunuolis čia liks ilgam, gydydamas tymus ir tulžies išsiliejimą. Jis ketina persikelti į Londoną. Jis ambicingas ir nori specializuotis.

– Kurioje srityje?

– Seroterapijoje. Manau, kad pasakiau teisingai. Tai reiškia, kad žmogui, nepaisant jo savijautos, padaroma serumo injekcija, kad jis įgytų atsparumą užkrečiamoms ligoms. Asmeniškai aš niekada neleisiu, kad man švirkštų kažkokius neaiškius serumus.

– Ar daktaras Donaldsonas atlieka eksperimentus, susijusius su kokia nors konkrečia liga?

– Nežinau. Aš tik matau, kad jo netenkina paprasto provincijos gydytojo darbas. Jis veržiasi į Londoną. Tačiau tam reikalingi pinigai, o jis neturtingas kaip bažnyčios pelė.

– Liūdna, kad tikri talentai dažnai žlunga tik dėl to, kad trūksta pinigų. O tie, kurie jų turi, nenori padėti, – sumurmėjo Puaro.

– Šiaip ar taip, Emilė Arandel tokio noro nepareiškė, – pasakė mis Pibodi. – Jos testamentas daugelį pribloškė. Turiu omenyje pinigų sumą, o ne tai, kam ji tuos pinigus paliko.

– Kaip manote, ar giminaičiai taip pat buvo priblokšti?

– Sunku pasakyti, – iš pasitenkinimo prisimerkdama atsakė mis Pibodi. – Ir taip, ir ne. Bet kuriuo atveju, vienas iš jų tikrai nutuokė.

– Kuris?

– Čarlzas. Jis pats maždaug pasiskaičiavo. Jis nekvailas.

– Bet kartu ir šelmis, ar ne?

– Bet kuriuo atveju – ne lepšis, kaip kiti, – pagiežingai pasakė mis Pibodi. Ir, patylėjusi, paklausė: – Ketinate su juo susitikti?

– Taip, ketinu, – iškilmingai patvirtino Puaro. – Galbūt pas jį dar išliko kokie nors su jo seneliu susiję dokumentai.

– Greičiausiai bus viską sudeginęs. Šis jaunuolis savo protėviams nejaučia jokios pagarbos.

– Reikia išnaudoti visas galimybes, – pamokomai pasakė Puaro.

– Tikriausiai, – sausai pritarė mis Pibodi. Jos mėlynos akys piktai žybtelėjo ir tai, regis, privertė Puaro atsistoti.

– Nebedrįstu daugiau gaišinti jūsų laiko, madam. Esu be galo dėkingas už viską, ką papasakojote.

Ji paspaudė mums abiems rankas.

– Praneškite man, kai išleisite knygą, – pasakė ji atsisveikindama. – Mielai paskaitysiu.

Paskutinis dalykas, kurį išgirdome išėję iš kambario, buvo kimus mis Pibodi juokas.

11 skyrius

VIZITAS PAS SESERIS TRIP

– O ką darysime toliau? – paklausė Puaro, kai vėl įsėdome į automobilį.

Jau pasimokęs, šįkart nepasiūliau jam grįžti į Londoną. Jei Puaro nori pasilinksminti, kodėl gi jam turėčiau trukdyti?

Aš pasiūliau išgerti arbatos.

– Arbatos, Hastingsai? Kokia keista mintis! Pažiūrėkite, kiek dabar valandų!

– Aš jau žiūrėjau. Pusė šešių. Pats laikas gerti arbatą.

– Jūs, anglai, negalite be tos savo arbatos, – atsiduso Puaro. – Ne, *mon ami*, dabar mes arbatos negersime. Neseniai knygoje apie etiketą skaičiau, kad po šešių vizitai nedaromi. Lankyti žmones po šeštos valandos, reiškia nusižengti mandagumo taisyklėms. Todėl savo ketinimams įgyvendinti turime tik pusvalandį.

– Jau pastebėjau, kad šiandien kaip niekad esate linkęs bendrauti, Puaro. Ką lankysime šįkart?

– Madmuazeles Trip.

– O dabar tvirtinsite, kad rašote knygą apie spiritizmą, ar ne? Ar vis dar generolo Arandelo biografiją?

– Šįkart viskas bus daug paprasčiau, mano drauge. Tačiau pirmiausiai turime sužinoti, kur tos damos gyvena.

Paklausus kelio, mums buvo paaiškinta nors ir mielai, tačiau painiai, todėl ilgokai klaidžiojome įvairiais takeliais. Seserys Trip gyveno gražiame senamadiškame namelyje, kuris buvo toks senas, jog atrodė, kad gali tuoj pat subyrėti.

Duris mums atidarė maždaug keturiolikos metų mergaitė, kuri turėjo stipriai prisispausti prie sienos, kad mes galėtume įeiti į vidų.

Seno ąžuolo sijomis dekoruotoje svetainėje buvo įrengtas didelis atviras židinys. Tačiau langai buvo tokie maži, kad dėl šviesos stygiaus buvo sunku ką nors įžiūrėti. Visi ten stovėję baldai buvo pseudo kaimiško stiliaus, kurį taip mėgo provincijos gyventojai. Ant stalo mediniuose dubenėliuose buvo gausybė vaisių, o ant sienų – fotografijų, daugumoje kurių pozavo tos pačios dvi moterys, prie krūtinės glaudžiančios puokštes gėlių arba šiaudines plačiabryles skrybėles.

Mus įleidusi mergaitė kažką sumurmėjo ir dingo, tačiau netrukus jos balsas aiškiai nuskambėjo viršutiniame aukšte:

– Pas jus du džentelmenai, mis.

Pasigirdo moteriškas čiauškesys, sugirgždėjo grindys, ėmė šnarėti sijonai. Laiptais nusileido dama ir patraukė link mūsų.

Ji greičiausiai buvo arti penkiasdešimties, nei keturiasdešimties. Jos plaukai, kaip ir Madonos, buvo perskirti per vidurį, o rudos akys – šiek tiek išsprogusios. Vilkėjo šakelėmis puoštą muslino suknelę, primenančią maskaradinį kostiumą.

Puaro žengė žingsnį į priekį ir pradėjo įmantrią kalbą:

– Atsiprašau už įsibrovimą, madmuazele, tačiau aš patekau į ganėtinai keblią situaciją. Atvykau čionai, norėdamas aplankyti vieną damą, tačiau ji išsikėlė iš Market Beisingo. Man sakė, kad jūs tikrai turėsite jos adresą.

– Štai kaip? Ką turite omenyje?

– Mis Louson.

– A, Minę Louson! Žinoma, turiu. Mes esame geros draugės. Prašau, sėskitės misteri... ė...

– Parotis, o čia mano draugas – kapitonas Hastingsas.

Mis Trip nusilenkė ir ėmė čiauškėti.

– Sėskitės, ponai... Ne, ne čia... ant kėdės atsisėsiu aš, nes man labiau patinka stati atkaltė. Jums išties patogu? Mieloji Minė Louson... O štai ir mano sesuo.

Vėl pasigirdo grindlenčių girgždėjimas, sijonų šnarėjimas ir po akimirkos prie mūsų prisijungė antroji dama languota medvilnine suknele, kuri būtų labiau tikusi šešiolikmetei mergaitei.

– Mano sesuo Izabelė. Misteris Parotas ir ė... kapitonas Hokinsas. Izabele, mieloji, šie džentelmenai – Minės Louson bičiuliai.

Mis Izabelė Trip nebuvo tokia apkūni, kaip jos sesuo. Ją netgi buvo galima pavadinti liesa. Itin šviesūs plaukai krito netvarkingomis garbanėlėmis. Ji elgėsi kaip maža

mergaitė ir buvo ta būtybė su gėlėmis, kurią matėme nuotraukose.

– Kaip nuostabu! – su vaikišku jauduliu balse šūktelėjo ji ir pliaukštelėjo rankomis. – Mieloji Minė! Gal neseniai buvote su ja susitikę?

– Nemačiau jos jau keletą metų, – paaiškino Puaro. – Mes buvome visai praradę ryšį. Aš keliavau. Štai kodėl mane taip nustebino ir pradžiugino žinia apie tai, kaip pasisekė mano senai bičiulei.

– O taip! Minė to nusipelnė! Ji tokia gera, paprasta ir nuoširdi.

– Džulija! – sušuko Izabelė.

– Klausau, mieloji.

– Kaip nuostabu! Raidė P. Pameni, vakar vakare planšetė aiškiai rodė raidę P? Svetimšalis lankytojas, kurio vardas prasideda raide P.

– Taip, tikrai, – sutiko Džulija.

Abi damos įsmeigė į Puaro susižavėjimo kupinus žvilgsnius.

– Ji niekuomet nemeluoja, – ramiai paaiškino mis Džulija. – Ar jūs domitės okultizmu, misteri Parotai?

– Nesu labai patyręs, madmuazele, tačiau kaip žmogus, nemažai keliavęs po Rytų šalis, turiu pripažinti, kad egzistuoja tokie reiškiniai, kurių mokslas paaiškinti negali.

– Tikra tiesa, – pritarė Džulija.

– Rytai, – sumurmėjo Izabelė. – Mistikos ir okultizmo lopšys.

Kiek man buvo žinoma, visos mano draugo kelionės į Rytų šalis – tai vienintelė išvyka į Iraką, kuri truko vos kelias savaites. Tačiau sprendžiant iš jo žodžių, galėjai su-

sidaryti įspūdį, kad didžiąją savo gyvenimo dalį jis praleido džiunglėse bei turguose, kur artimai bendravo su fakyrais, dervišais ir mahatmomis.

Kaip supratau, abi seserys Trip buvo vegetarės, teosofės, anglų žydės, „Krikščioniškojo mokslo“ pasekėjos, spiritistės ir entuziastingos fotografės mėgėjos.

– Kartais atrodo, kad Market Beisinge tiesiog neįmanoma gyventi, – atsidususi pasakė Džulija. – Vietiniai žmonės nepasižymi dvasingumu. O žmogus juk turi būti dvasingas. Argi ne taip, kapitone Hastingsai?

– O taip! – šiek tiek sumišęs pritariau aš. – Visiškai teisingai!

– Siaurų pažiūrų žmonių laukia pražūtis, – atsidususi pacitavo kažkieno žodžius Izabelė. – Aš ne kartą mėginau apie tai padiskutuoti su mūsų vikaru, tačiau man jis pasirodė be galo ribotas žmogus. Misteri Paroti, ar nemanote, kad religija riboja žmogaus dvasingumą?

– O juk viskas taip paprasta, – įsiterpė jos sesuo. – Aplink turi viešpatauti džiaugsmas ir meilė!

– Kaip tik taip, jūs visiškai teisi! – pritarė Puaro. – Todėl labai gaila, kad tarp žmonių kyla nesusipratimai ir kivirčai, o ypač – dėl pinigų.

– Pinigai – niekingas dalykas, – atsidususi ištarė Džulija.

– Kaip supratau, velionė mis Arandel buvo viena iš jūsų atsivertėlių? – pasidomėjo Puaro.

Seserys susižvalgė.

– Vargu bau, – atsakė Izabelė.

– Niekuomet nebuvome tuo tikros, – tyliai antrino Džulija. – Kartais atrodydavo, kad ji tiki, o kartais kalbėdavo tokius baisius dalykus...

– Ar pameni tą paskutinį apsireiškimą? – paklausė Džulija sesers, o tada atsisuko į Puaro. – Jis buvo išties nuostabus. Tai įvyko kaip tik vakarą, kai mieloji mis Arandel susirgo. Po vakarienės mes su seseria užsukome pas mis Arandel ir visos keturios surengėme spiritizmo seansą. Įsivaizduojate, visos trys – mudvi ir mis Louson aiškiai matėme aureolę aplink mis Arandel galvą.

– *Comment**?

– Na taip, tokią šviečiančią miglą virš jos galvos.

O tada Džulija kreipėsi į savo seserį: – Ar aš teisingai sakau, Izabele?

– Visiškai teisingai. Mis Arandel galvą palaipsniui apsupo šviečianti migla – blyški aureolė. Dabar mes jau žinome, kad tai buvo ženklas, jog ji netrukus iškeliaus į kitą pasaulį.

– Nuostabu! – susijaudinimo kupinu balsu ištarė Puaro. – Ar kambaryje buvo tamsu?

– Taip, tamsoje mums visuomet geriau sekasi užmegzti ryšį, o kadangi vakaras buvo pakankamai šiltas, židinys taip pat nesikūreno.

– Su mumis bendravo be galo įdomi dvasia, – pasakė Izabelė. – Vardu Fatima. Ji pasakė, kad mirė kryžiaus žygių metu ir perdavė mums nuostabią žinią.

– Ji su jumis kalbėjosi balsu?

– Ne, ne balsu, o stuksenimu. Meilė. Viltis. Gyvenimas. Nuostabūs žodžiai!

– Mis Arandel pasijuto blogai seanso metu?

– Ne, tuoj po seanso. Mums patiekė sumuštinių ir portveino, tačiau mieloji mis Arandel pasakė, kad jaučiasi prastai, todėl nieko nevalgė ir negėrė. Taip prasidėjo jos

* Ką jūs sakote? (pranc.).

liga. Laimė, kad jai nereikėjo ilgai kankintis.

– Ji mirė po keturių dienų, – paaiškino Izabelė.

– Ir mes jau gavome iš jos keletą pranešimų, – entuziastingai pareiškė Džulija. – Ji sakė, kad yra labai laiminga ir viskas nuostabu. Ji tikisi, kad tarp jos artimųjų viešpatauja meilė ir taika.

Puaro kostelėjo.

– Bijau, kad taip... ė... nėra.

– Mis Arandel giminaičiai su vargše Mine elgėsi tiesiog siaubingai, – pasakė Izabelė ir iš pasipiktinimo nukaito.

– Minė tokia dvasinga ir niekada nesiekė žemiškų dalykų, – įsiterpė Džulija.

– Žmonės apie ją prikalbėjo siaubingų dalykų. Neva ji surezgė kažkokias pinkles, kad tie pinigai atitektų jai!

– O iš tikrųjų jai tai buvo didelis netikėtumas...

– Negalėjo patikėti savo ausimis, kai advokatas perskaitė mis Arandel testamentą...

– Ji pati mums taip sakė. „Džulija, – sakė ji man, – mieloji, aš buvau tiesiog priblokšta. Nedidelė dalis pinigų skiriama tarnams, o „Litlgrinhausas“ ir visas likęs turtas atitenka Vilhelminai Louson“. Ji taip apstulbo, kad negalėjo ištarti nė žodžio. O kai atsitokėjo ir paklausė, kokia gi tai suma, manydama, kad bus paveldėjusi ne daugiau kaip kelis tūkstančius svarų, misteris Pervisas, mikčiodamas ir užsikirsdamas, ilgai samprotavo apie tokius nesuprantamus dalykus, kaip kilnojamasis ir nekilnojamasis turtas, kol pagaliau teikėsi pasakyti, kad palikimą sudaro beveik trys šimtai septyniasdešimt penki tūkstančiai svarų sterlingų. Išgirdusi tai, vargšelė Minė vos nenualpo.

– Ji net nenutuokė, – pakartojo kita sesuo. – Ir nemanė, kad taip galėtų nutikti.

– Ji pati jums tai sakė?

– O taip, ji ne kartą mums tai pasakojo. Todėl ignoruodami ir įtarinėdami ją, Arandelų šeimos nariai elgiasi itin bjauriai. Galų gale, Anglija – laisva šalis...

– Atrodo, kad anglai vis dar tuo tiki, – sumurmėjo Puaro.

– Esu įsitikinusi, kad kiekvienas gali tvarkytis su savo pinigais kaip tinkamas! Mano galva, mis Arandel pasielgė labai išmintingai. Matyt, nepasitikėjo savo giminaičiais ir, manyčiau, pagrįstai.

– Jūs taip manote? – susidomėjęs Puaro palinko į priekį.

Toks meilikaujamas dėmesys dar labiau paskatino Izabelę kalbėti.

– Žinoma. Misteris Čarlzas Arandelas, jos sūnėnas, yra užkietėjęs sukčius. Visi tai žino! Man regis, jo net ieško kažkokios užsienio šalies policija. Labai bjaurus tipas. Su jo seserimi, tiesą sakant, man neteko bendrauti, bet atrodo ji gana keistai. Puošiasi ekstravagantiškais apdarais ir naudoja labai daug kosmetikos. Kai aš žiūriu į jos pridažytas lūpas, man darosi bloga. Atrodo taip, tarsi būtų išteptos krauju. Jau pradedu įtarti, kad ji vartoja narkotikus, nes kartais elgiasi išties labai keistai. Tarp kitko, ji susižadėjusi su daktaru Donaldsonu, labai maloniu jaunuoliu. Bet, man atrodo, kad ir jis kartais bjaurisi ja. Žinoma, ji savotiškai patraukli, tačiau aš tikiuosi, kad jis ateis į protą ir ves kokią nors mielą anglų merginą, kuriai patinka gyvenimas kaime ir poilsis gamtoje.

– O kiti giminaičiai?

– Taip pat labai nemalonūs. Nors apie misis Tanijos nieko blogo pasakyti negalėčiau – ji gana maloni moteris, tačiau visiškai kvaila ir po vyro padu. Žinoma, ko norėti – juk jis, regis, turkas. Ir kodėl reikėjo anglei tekėti už turko? Koks neišrankumas! Žinoma, misis Tanijos – puiki motina, nors jos vaikai labai jau negražūs. Vargšeliai!

– Taigi, jūs manote, kad mis Louson pelnytai atiteko mis Arandel palikimas?

– Minė Louson – labai gera moteris, – ramiai atsakė Džulija. – Ir tokia dvasinga. Pinigai jai niekuomet nerūpėjo. Minė niekada nebuvo godi.

– Tačiau jai neatėjo į galvą mintis atsisakyti palikimo?

Izabelė šiek tiek atsitraukė.

– Vargu, ar kas nors ryžtųsi tokiam žingsniui.

– Taip, ko gero jūs teisi, – nusišypsojo Puaro.

– Matote, misteri Parotai, – įsiterpė Džulija, – palikimą ji priėmė kaip patikėtąją nuosavybę, kaip šventą pareigą.

– Minė pasiruošusi skirti tam tikrą dalį pinigų misis Tanijos ir jos vaikams, – tęsė Izabelė, – tačiau ji nenori, kad tie pinigai patektų į jos vyro rankas.

– Ji netgi sakė, kad ketina duoti pinigų Terezai.

– Iš Minės pusės tai būtų buvę labai kilnu. Ypač atsižvelgus į tai, kaip ta mergina su ja elgdavosi.

– Misteri Parotai, Minė iš tiesų yra labai kilni būtybė. Bet jūs ir pats tai žinote!

– Taip, žinau, – patvirtino Puaro. – Nežinau tik vieno dalyko – jos adreso.

– Na, žinoma! Kokia aš kvaila! Jums jį užrašyti?

– Galiu ir pats užsirašyti.

Puaro išsitraukė savo nepamainomąją užrašų knygelę.

– „Klenroiden Menšns", septyniolika. V.2. Visai netoli „Vaitlio" prekybos centro. Perduokite jai, kad ją labai mylime. Jau senokai negavome iš jos jokių žinių.

Puaro atsistojo, o aš pasekiau jo pavyzdžiu.

– Noriu jums abiems padėkoti už be galo įdomų pokalbį ir už tai, kad buvote tokios malonios ir davėte mano bičiulės adresą, – iškilmingai pareiškė jis.

– Keista, kad jums nedavė adreso „Litlgrinhause", – sušuko Izabelė. – Greičiausiai ta Elena! Tarnai yra tokie pavydūs, be to – riboto proto. Kartais su Mine jie elgdavosi labai šiurkščiai.

Atsisveikindama Džulija manieringai paspaudė mums rankas.

– Labai džiaugiamės, kad apsilankėte, – maloningai pareiškė ji. – Gal...

Ji klausiamai pažvelgė į savo seserį.

– O gal... – Izabelė nuraudo. – O gal liksite vakarienei? Žinoma, ji labai kukli – smulkintos žalios daržovės, juoda duona ir vaisiai.

– Skamba labai viliojančiai, – paskubomis atsakė Puaro. – Bet, deja! Mudu su draugu turime grįžti į Londoną.

Dar kartą paspaudę rankas ir pažadėję perduoti linkėjimus mis Louson, mes pagaliau išėjome.

12 skyrius

PUARO APTARIA BYLĄ

– Ačiū Dievui, Puaro, – su įkarščiu pasakiau aš, – jūs išgelbėjote mus nuo žalių morkų! Kokios baisios moterys!

–*Pour nous, un bon bifteck** su keptomis bulvėmis ir butelis gero vyno. Įdomu, ką jos būtų pasiūliusios mums išgerti?

– Manau, kad vandens iš šulinio arba nealkoholinio sidro, – nusipurtęs atsakiau aš. Ne namai, o kažkoks siaubas! Galiu lažintis, kad jame nėra nei vonios, nei kanalizacijos, o išvietė – sode.

– Nesuprantu, kaip moterys gali gyventi tokiomis necivilizuotomis sąlygomis, – susimąstęs ištarė Puaro. – Ir skurdas čia niekuo dėtas – net esant sunkioje materialinėje padėtyje išeitį galima rasti.

* Mums –geras žlėgtainis (pranc.).

– O kokie bus nurodymai vairuotojui? – paklausiau aš, išsukęs iš vingiuoto takelio į kelią, vedantį į Market Beisingą. – Pas kokią vietos garsenybę užsuksime šį kartą? Ar grįšime į „Jurgį“ ir dar kartą apklausime tą astmatiką kelnerį?

– Džiaukitės, Hastingsai – mes išvažiuojame iš Market Beisingo...

– Nuostabu!

– Tačiau tik trumpam. Aš dar čionai sugrįšiu!

– Tęsti nevykėlio žudiko paieškas?

– Visiškai teisingai.

– Ar jums pavyko ką nors išpešti iš tų kvailysčių, kurių mums pripasakojo abi seserys?

– Yra tam tikrų detalių, kurios vertos dėmesio, – atsakė Puaro. – Visų mūsų dramos veikėjų portretai po truputį ima ryškėti. Tam tikra prasme, tai primena senovinį romaną. Kažkada niekinta kukli kompanionė staiga pralobsta ir ima vaidinti dosnią damą.

– Įsivaizduoju, kaip toks globėjiškas elgesys erzina žmones, laikančius save teisėtais paveldėtojais!

– Jūs teisus, Hastingsai. Taip ir yra.

Keletą minučių tylėjo. Pravažiavę Market Beisingą, vėl išsukome į pagrindinį kelią. Aš tyliai niūniavau tuo metu madingą dainelę „Žmogeli, tau buvo sunki diena“.

– Puaro, ar jūs patenkintas? – pagaliau paklausiau aš.

– Nežinau, ką turite omenyje, Hastingsai, – šaltai atsakė Puaro.

– Na, man pasirodė, kad ir šiandien užsiėmėte tuo, kas jums labiausiai patinka.

– Jums atrodo, kad aš nusiteikęs nerimtai?

– Jokiu būdu. Tiesiog manau, kad šiuo reikalu jūs už-

siėmėte tik tam, kad pramankštintumėte protą. Juk ši byla – netikra.

– *Au contraire**, ji – tikrų tikriausia.

– Turbūt aš nelabai aiškiai išsireiškiau. Norėjau pasakyti, kad ketinome padėti senai damai, norėjome ją nuo kažko apsaugoti. Tačiau ji mirė, todėl neverta sukti sau galvos.

– Tokiu atveju, *mon ami*, žmogžudystės byla apskritai nebūtų tiriama!

– Ne, tai visai kas kita. Norėjau pasakyti, kad tik tuomet, kai yra lavonas... Po šimts pypkių! Ką aš kalbu!

– Nenirškite ant savęs, mano drauge. Aš jus puikiai suprantu. Jūs skiriate žmogžudystę nuo natūralios mirties. O jeigu staigi mis Arandel mirtis būtų smurtinė, o ne nuo įsisenėjusios ligos? Tuomet jūs neliktumėte abejingas mano pastangoms atskleisti tiesą?

– Žinoma, nelikčiau.

– Bet juk kažkas mėgino ją nužudyti.

– Taip, tačiau jam nepavyko. Tai viską keičia.

– Ir jums visiškai neįdomu, kas mėgino ją nužudyti?

– Kodėl gi ne? Įdomu.

– Mes turime labai siaurą įtariamųjų ratą, – susimąstęs ištarė Puaro. – Tas siūlas...

– Išvadą apie siūlą jūs padarėte vien remdamasis vinimi, įkalta į grindjuostę, – pertraukiau aš jį. – O ta vinis ten galėjo būti jau daugybę metų!

– Ne. Vinis nulakuota visiškai neseniai.

– O aš manau, kad priežastys, dėl kurių ji ten įkalta, gali būti pačios įvairiausios.

– Pasakykite nors vieną.

* Priešingai (pranc.).

Tą akimirką negalėjau sugalvoti nė vienos tikėtinos priežasties. Pasinaudojęs mano tyla, Puaro dėstė toliau:

– Taigi, įtariamųjų ratas siauras. Siūlas galėjo būti ištemptas skersai laiptų tik tuomet, kai visi nuėjo miegoti. Todėl įtarti galima tik tuos, kurie ten nakvojo. Jų buvo septyni: daktaras Tanijos, misis Tanijos, Tereza Arandel, Čarlzas Arandelas, mis Louson, Elena ir virėja.

– Tarnaites, tikriausiai, galima iš šito sąrašo išbraukti.

– Nepamirškite, *mon cher*, kad jos taip pat šį bei tą paveldėjo. Galėjo būti ir kitų priežasčių: neapykanta, kivirčas, skriauda. Kas žino?

– Vargu bau.

– Taip, sutinku su jumis. Bet negalima atmesti nė vienos galimybės.

– Tokiu atveju, įtariamųjų yra aštuoni, o ne septyni.

– Kaip tai?

Jaučiausi laimėjęs tašką.

– Į įtariamųjų sąrašą turite įtraukti ir pačią mis Arandel. O gal ji pati ištempė siūlą skersai laiptų, norėdama pražudyti kurį nors namiškį?

Puaro gūžtelėjo pečiais.

– Kalbate *bétise**, mano drauge. Jeigu mis Arandel būtų paspendusi spąstus, ji būtų pasistengusi į juos nepakliūti. Bet būtent ji ir nusirito nuo laiptų.

Man teko pasiduoti, o Puaro susimąstęs tęsė:

– Įvykių seka visiškai aiški: mis Arandel nukrenta nuo laiptų, rašo man laišką, pasikviečia advokatą. Neaišku tik viena: kodėl ji išsyk neišsiuntė man laiško? Dvejojo arba paprasčiausiai pamiršo, kad jo neišsiuntė?

– Šito mes negalime žinoti, – pasakiau aš.

* Niekai, kvailystė (pranc.).

– Teisingai. Tačiau galime spėti. Mano galva, ji manė, kad laiškas išsiųstas. Ir tikriausiai stebėjosi, kad negauna atsakymo...

Mano mintys sukosi apie kitką.

– O ką manote apie tas spiritistines kvailystes? – paklausiau aš. – Kaip vertinate mis Pibodi juokelius apie tai, kad vieno seanso metu mis Arandel gavo nurodymą pakeisti savo testamentą ir visus pinigus palikti Minei Louson?

– Tai neatitinka to įspūdžio, kurį susidariau apie mis Arandel charakterį, – abejodamas papurtė galvą Puaro.

– Seserys Trip tvirtina, kad mis Louson buvo tiesiog priblokšta, kai sužinojo testamento turinį, – susimąstęs ištariau aš.

– Na taip. Tačiau jos tik pakartojo Minės Louson žodžius, – paprieštaravo Puaro.

– Jūs tuo netikite?

– *Mon ami*, jūs gi žinote, koks aš įtarus. Kad ir kas ką sakytų, netikėsiu nė vienu žodžiu, kol tai nebus patvirtinta ar paremta faktais.

– Kas tiesa, tai ne melas, drauguži, – jausmingai patvirtinau aš. – Jau seniai pastebėjau, kad esate itin malonus ir patiklus žmogus.

– Kokią reikšmę turi tai, ką „sako jis“, „sako ji“ ar „sako jie“? Fe! Absoliučiai jokios! Tai gali būti ir gryna tiesa, ir naudingas melas. O man rūpi tik faktai.

– Ir kokie gi tie faktai?

– Mis Arandel nukrito nuo laiptų – šito niekas nepaneigs. Ir tai buvo ne nelaimingas atsitikimas, o suplanuotas pasikėsinimas.

– O to įrodymas – Erkiulio Puaro žodžiai?

– Visai ne. Tai įrodo vinis grindjuostėje, mis Arandel laiškas man, šuo, kuris tą naktį praleido lauke, mis Arandel ištarti žodžiai apie ąsotį, paveikslą ir Bobo kamuoliuką. Visa tai – nepaneigiami faktai.

– O kas toliau?

– Toliau reikia atsakyti į įprastą klausimą. Kam naudinga mis Arandel mirtis? Štai ir atsakymas: mis Louson.

– Nedorai kompanionei! Tačiau ir kiti tikėjosi po mis Arandel mirties gauti savo dalį. Jei ji tada būtų nusisukusi sprandą, jie būtų pasidalinę jos palikimą.

– Būtent, Hastingsai. Štai kodėl jie gali meluoti – juk jie visi įtartini. Nepamirškite ir dar vieno fakto: mis Louson stengėsi, kad mis Arandel nesužinotų, jog naktį Bobas praleido lauke.

– Jūs manote, kad tai irgi įtartina?

– Jokiu būdu. Tiesiog atkreipiu į tai dėmesį. Galbūt ji iš tiesų nenorėjo, kad senutė jaudintųsi. Tai labiausiai tikėtinas paaiškinimas.

Aš pašnairavau į Puaro. Jis nuolat išsisuka nuo tiesaus atsakymo!

– Mis Pibodi išsakė prielaidą, kad su tuo testamentu kažkas ne taip, – pasakiau aš. – Kaip manote, ką ji turėjo omenyje?

– Man regis, tokiu būdu ji norėjo išreikšti savo nuostabą velionės poelgiu.

– Spiritizmo seansų įtaką taip pat galime atmesti, – susimąstęs pasakiau aš. – Atrodo, kad Emilė Arandel buvo pernelyg protinga, kad tikėtų visomis tomis spiritistinėmis nesąmonėmis.

– Hastingsai, o kodėl jūs manote, kad spiritizmas yra

kvailystė?

Nustebęs įdėmiai pažvelgiau į jį.

– Mielas Puaro, tos baisios moterys...

Jis nusišypsojo.

– Apie seseris Trip esu tokios pat nuomonės, kaip ir jūs. Tačiau tas faktas, kad jos entuziastingai tiki „Krikščionišku mokslu“, vegetarizmu, teosofija bei spiritizmu, dar nereiškia, jog šie dalykai yra nesąmonės. Jeigu kokia nors kvailutė prišnekės jums visokių niekų apie padirbtą, iš kokio nors sukčiaus pirktą skarabėją, tai dar nereiškia, jog reikia skeptiškai vertinti visą egiptologiją.

– Puaro, jūs norite pasakyti, kad tikite spiritizmu?

– Šiuo klausimu aš neturiu išankstinio nusistatymo. Man niekada neteko tyrinėti šio reiškinio, tačiau nemažai mokslininkų ir mokytų žmonių yra įsitikinę, kad egzistuoja fenomenai, kurių neįmanoma paaiškinti. Ir tai niekaip nesusiję su tuo, kuo tiki tokios damos, kaip seserys Trip.

– Tai jūs tikite ir tais tauškalais apie šviesos ratą aplink mis Arandel galvą?

Puaro numojo ranka.

– Aš kalbėjau apie tą reiškinį apskritai, kritikuodamas jūsų niekuo nepagrįstą skepticizmą. Aš jau susidariau tam tikrą nuomonę apie seseris Trip, todėl ketinu itin atidžiai patikrinti kiekvieną jų pateiktą faktą. Nesvarbu, apie ką jos šneka: apie spiritizmą, apie vyrų ir moterų tarpusavio santykius, ar budizmo doktriną. Kvailos moterys, *mon ami*, visuomet tokiomis ir liks.

– Tačiau klausėtės jų labai įdėmiai.

– Šiandien mano užduotis buvo klausyti, kuo daugiau sužinoti apie tuos septynis įtariamuosius, nors mane

labiausiai domina penki. Šį bei tą apie tuos žmones jau žinome. Imkime kad ir mis Louson. Seserys Trip tvirtina, kad ji yra atsidavusi, nesavanaudė, negodi ir apskritai puiki moteris. Mis Pibodi sako, kad ji pernelyg patikli ir kvaila, todėl nesugebėtų įvykdyti nusikaltimo. Daktaro Greindžerio manymu, ji buvo užguita ir įbauginta, jo žodžiais tariant, „kudakuojanti višta". Iš mūsų padavėjo sužinojome, kad mis Louson yra „persona", o iš Elenos, kad mis Arandel šuo Bobas ją niekino. Kaip matote, kiekvienas ją matė savaip. Tą patį galima pasakyti ir apie kitus. Visi mano, kad Čarlzas Arandelas nedoras, tačiau kiekvienas tai nupasakoja kitaip. Daktaras Greindžeris jį atlaidžiai vadina „nepagarbiu jaunuoliu". Mis Pibodi sako, kad už du pensus jis nužudytų ir savo senelę, tačiau jai šis nedorėlis labiau patinka nei koks stuobrys. O mis Trip davė suprasti, kad jis ne tik gali, bet ir yra įvykdęs nusikaltimą, be to – ne vieną. Visa ši informacija yra labai naudinga ir įdomi. Be to, skatina mus žengti kitą žingsnį.

– Kokį?

– Viskuo įsitikinti patiems, mano drauge.

13 skyrius

TEREZA ARANDEL

Kitą rytą mes išsiruošėme daktaro Donaldsono duotu adresu. Pasiūliau Puaro iš pradžių užsukti pas advokatą, misterį Pervisą, tačiau jis šią idėją kategoriškai atmetė.

– Jokiu būdu, mano drauge. Kokia dingstimi prašysime suteikti informaciją?

– Jūs visuomet sugalvojate kokį nors pretekstą, Puaro! Tiks bet kuri iš jūsų melagysčių.

– Priešingai, mano drauge, „bet kuri iš mano melagysčių“, kaip jūs išsireiškėte, netiks. Jūs pamiršote, kad turime reikalų su advokatu. Jei meluosime, mus – kaip jūs ten sakote? – išprašys lauk.

– Na gerai, – sutikau aš, – tuomet nerizikuokime.

Taigi, kaip jau sakiau, mes patraukėme pas Terezą Arandel. Ji gyveno daugiabutyje Londono Čelsio rajone. Butas buvo apstatytas brangiais šiuolaikiniais baldais,

tviskančiais chromuota apdaila, geometriniais raštais puoštais apmušalais. Pro langus vėrėsi vaizdas į Temzę.

Mums teko palaukti keletą minučių. Pagaliau į kambarį įžengė mergina ir klausiamai pažvelgė į mus.

Terezai Arandel buvo maždaug dvidešimt aštuoni dvidešimt devyni metai. Aukšta ir labai liekna, juodais kaip anglis plaukais ir gausiai nupudruotu, blyškiu veidu, ji priminė keistą juodai baltą piešinį. Skaisčiu raudoniu spindėjo tik lūpos. Neįprastai išpešioti antakiai suteikė jos veidui pašaipią išraišką. Nepaisant jos išorinio abejingumo, man susidarė įspūdis (nežinau, kodėl), kad ji kone dvigubai energingesnė, nei dauguma žmonių. Ta energija pleveno virš jos tarytum kirčiui paruoštas rimbas.

Ji abejingai nužvelgė mane ir Puaro.

Matyt Puaro įgriso prisistatinėti išgalvotu vardu, todėl šįkart jis buvo padavęs savo vizitinę kortelę, kurią ji dabar ir vartė.

– Tai jūs ir esate mesjė Puaro? – paklausė ji.

Puaro galantiškai nusilenkė.

– Jūsų paslaugoms, madmuazele. Ar galėtumėte man skirti šiek tiek savo brangaus laiko?

Mėgdžiodama Puaro manierą, ji atsakė:

– Mielai, mesjė Puaro. Prašau, sėskitės.

Puaro gana nedrąsiai atsisėdo į žemą kvadratinį krėslą. Aš pasirinkau chromuotą krėslą su stačia pinučių atkalte. Tereza nerūpestingai klestelėjo ant žemo suoliuko priešais židinį ir pasiūlė mums cigarečių. Mes atsisakėme, o ji užsirūkė.

– Tikriausiai jums teko girdėti mano pavardę, madmuazele?

Ji linktelėjo.

– Jūs esate mažasis Skotlend Jardo draugas, ar ne?

Puaro, man regis, nelabai patiko toks apibūdinimas. Todėl jis oriai pareiškė:

– Aš domiuosi sudėtingais nusikaltimais, madmuazele.

– Labai įdomu, – nuobodžiaujančiu balsu ištarė Tereza Arandel. – Kaip apmaudu, kad aš kažkur pamečiau knygelę su įžymybių parašais.

– Pas jus atvykau, nes domiuosi vienu reikalu, – tęsė Puaro. – Vakar gavau laišką iš jūsų tetos.

Jos pailgos, migdolų formos akys kiek išsiplėtė. Tereza išpūtė dūmų debesėlį.

– Iš mano tetos, mesjė Puaro?

– Būtent, madmuazele.

– Atleiskite, jei jus nuvilsiu, tačiau nė vienos iš mano tetų jau nebėra tarp gyvųjų. Paskutinė mirė prieš du mėnesius.

– Mis Emilė Arandel?

– Taip, mis Emilė Arandel. Juk jūs negalėjote gauti laiško iš velionės, mesjė Puaro?

– Kartais ir taip atsitinka, madmuazele.

– Kaip baisu!

Tačiau šįkart jos balse pasigirdo nauja – budrumo intonacija.

– Ir ką gi mano teta jums parašė, mesjė Puaro?

– Dabar, madmuazele, šito negaliu jums pasakyti. Kalbama, – jis kostelėjo, – apie delikatų reikalą.

Minutėlę tvyrojo tyla. Tereza Arandel rūkė.

– Skamba labai intriguojančiai, tačiau kuo čia dėta aš? – pagaliau pasakė ji.

– Tikėjausi, madmuazele, kad sutiksite atsakyti į keletą klausimų.

– Klausimų? Apie ką?

– Apie šeimą.

Ji vėl išplėtė akis.

– Skamba ganėtinai rimtai! Ar duosite man pavyzdį?

– Žinoma. Ar galite man pasakyti savo brolio Čarlzo dabartinį adresą?

Terezos akys vėl susiaurėjo. Jos užslėpta energija tapo ne tokia pastebima. Ji tarsi sulindo į kiautą.

– Bijau, kad negalėsiu. Mes mažai bendraujame. Man regis, jis išvyko iš Anglijos.

– Aišku.

Puaro nutilo. Praėjo minutė, kita.

– Ar tai viskas, ką norėjote sužinoti?

– Ne, turiu ir kitų klausimų. Pavyzdžiui, ar jūs patenkinta tuo, kaip teta sutvarkė palikimo reikalus? Ir dar: ar seniai esate susižadėjusi su daktaru Donaldsonu?

– Nerimstate, ar ne?

– *Eh bien*?

– *Eh bien*, kadangi mes esame visiškai svetimi, mano atsakymas į abu klausimus yra štai koks: tai ne jūsų reikalas! *Ça ne vous regarde pas, M. Hercule Poirot**?

Puaro kurį laiką akylai ją stebėjo. O tada, nerodydamas jokio nusivylimo, atsistojo.

– Štai kaip! Nors tai manęs nestebina. Leiskite, madmuazele, pagirti jūsų puikią prancūzišką tarseną. Ir palinkėti gero ryto. Eime, Hastingsai.

Mes jau buvome prie durų, kai mergina prašneko. Ir aš kažkodėl vėl pagalvojau apie rimbą. Ji nepajudėjo iš

* Ar jums taip neatrodo, mesjė Puaro? (pranc.)

vietos, tačiau jos ištartas žodis nuskambėjo kaip rimbo kirtis:

– Grįžkite!

Puaro neskubėdamas pakluso. Jis vėl atsisėdo ir klausiamai pažvelgė į Terezą.

– Pakaks kvailioti! – pasakė ji. – Manau, kad galite man būti naudingas, mesjė Erkiuli Puaro.

– Su malonumu, madmuazele. Bet kuo?

Prieš užsitraukdama antrą dūmą ji labai ramiai ištarė:

– Pasakykite man, kaip užginčyti tą testamentą.

– Man regis, bet koks advokatas...

– Taip, jei tik aš tokį pažinočiau. Tačiau visi man žinomi advokatai yra respektabilūs žmonės! Jie man pasakys, kad testamentas surašytas tinkamai ir kad bet koks mėginimas jį nuginčyti bus bevaisis ir grės bereikalingomis išlaidomis.

– Bet jūs jais netikite?

– Aš manau, kad viską galima išspręsti, jei neturi jokių moralinių skrupulų ir tau už tai gerai sumoka. O aš pasirengusi mokėti.

– Ir jūs įsitikinusi, kad už pinigus aš pasirengęs veikti be jokių moralinių skrupulų?

– Manau, kad taip elgiasi dauguma žmonių. Nesuprantu, kodėl jūs turėtumėte būti išimtis. Žinoma, iš pradžių visi mėgsta pasigirti savo sąžiningumu bei dorumu.

– Tikra tiesa. Tai tiesiog dalis žaidimo, ar ne? Taigi, tarkime, kad aš sutiksiu numoti ranka į moralinius skrupulus. Ką gi aš, jūsų manymu, turėčiau daryti?

– Nežinau. Tačiau jūs protingas žmogus. Visi tai žino. Kažką sugalvosite.

– Pavyzdžiui?

Tereza Arandel gūžtelėjo pečiais.

– Tai jūsų reikalas. Pavokite testamentą ir pakeiskite jį klastote... Pagrobkite ir įbauginkite tą Louson, kad prisipažintų privertusi tetą Emilę palikti visą turtą jai. Pateikite dar vieną testamentą, kurį tetulė Emilė neva surašė prieš pat mirtį.

– Madmuazele, jūsų laki vaizduotė man tiesiog užima kvapą!

– Taigi, sutinkate ar ne? Aš buvau pakankamai atvira. Jeigu ketinate vaizduoti teisuolį ir atsisakyti, štai ten durys.

– Aš neketinu vaizduoti teisuolio, tačiau... – pradėjo Puaro.

Tereza Arandel nusijuokė ir pažvelgė į mane.

– Jūsų draugas atrodo šokiruotas, – pastebėjo ji. – Gal jam geriau išeiti pasivaikščioti?

– Hastingsai, meldžiu jus, tvardykitės ir slopinkite savo įgimtą sąžiningumą, – šiek tiek susierzinęs pasakė man Puaro.

– Atsiprašau už savo draugą, madmuazele. Jis, kaip jau pastebėjote, sąžiningas žmogus. Tačiau ir ištikimas, absoliučiai lojalus. Bet kuriuo atveju, leiskite man pabrėžti, kad imsimės tik teisėtų priemonių, – pasakė Puaro ir labai įdėmiai pažvelgė į Terezą.

Ši kilstelėjo antakius.

– Įstatymus galima labai plačiai interpretuoti, – susimąstęs ištarė Puaro.

– Aišku, – šyptelėjo ji. – Gerai, reiškia mes supratome vienas kitą. Norite pasikalbėti apie savo dalį? Žinoma, jei tik jums pavyks laimėti.

– Savaime suprantama. Man pakaks ir nedidelės dalies.

– Sutarta, – atsiliepė Tereza.

Puaro palinko į priekį.

– O dabar paklausykite, madmuazele. Paprastai, sakykime, devyniasdešimt devyniais atvejais iš šimto aš būnu įstatymo pusėje. Tačiau šimtasis atvejis gali būti kitoks. Visų pirma, dėl to, kad jis žymiai pelningesnis... Bet veikti reikia labai apdairiai, suprantate? Mano reputacija neturi nukentėti. Turiu būti atsargus.

Tereza Arandel linktelėjo.

– Ir aš turiu žinoti visus bylos faktus! Turiu žinoti tiesą! Sutikite – kai žinai tiesą, tuomet žinai, ką gali pameluoti.

– Taip, reikalavimas visiškai pagrįstas.

– Labai gerai. Vadinasi, mes supratome vienas kitą. Kada buvo sudarytas šis testamentas?

– Balandžio dvidešimt pirmąją.

– O ankstesnis testamentas?

– Teta Emilė jį surašė prieš penkis metus.

– Ir pagal jį...

– Išmokėjus nedideles sumas Elenai ir ankstesnei virėjai, visas jos turtas turėjo būti padalintas jos brolio Tomo ir sesers Arabelos vaikams.

– Ar tuos pinigus turėjo valdyti patikėtinis?

– Ne. Jie turėjo būti perduoti mums tiesiogiai.

– O dabar atsakinėkite tiksliai. Ar žinojote šio testamento sąlygas?

– O taip. Čarlzas, Bela ir aš viską žinojome. Teta Emilė nieko neslėpė. Tiesą sakant, jei kuris iš mūsų prašydavo jos paskolinti pinigų, ji visuomet sakydavo: „Kai

mirsiu, visi pinigai atiteks jums. O dabar tenkinkitės šiuo faktu“.

– Ar ji būtų atsisakiusi paskolinti pinigų, jei kuris nors iš jūsų būtų susirgęs arba būtų susiklosčiusi kokia nors ypatinga situacija?

– Nemanau, kad būtų atsisakiusi, – susimąsčiusi ištarė Tereza.

– Tačiau ji laikėsi nuomonės, kad turite pakankamai pinigų pragyvenimui?

– Būtent taip ji ir galvojo, – Terezos balse girdėjosi kartėlis.

– Bet jūs manėte kitaip?

Tereza minutėlę patylėjo, o paskui prašneko:

– Tėvas mums abiems paliko po trisdešimt tūkstančių svarų. Saugiai juos investavus, per metus galima gauti apie tūkstantį du šimtus svarų palūkanų. Žinoma, tenka mokėti pajamų mokestį, tačiau lieka ganėtinai padori suma, už kurią galima visai neblogai gyventi. Bet aš, – jos balsas pasikeitė, liaunas kūnas išsitiesė, galva išdidžiai pakilo, visa ta užslėpta energija, kurią buvau pajutęs, staiga iškilo į paviršų, – aš noriu iš gyvenimo gauti daug daugiau. Aš noriu visko, kas geriausia! Geriausio maisto, geriausių drabužių – ir ne vien madingų, bet gražių, atitinkančių mano stilių. Noriu mėgautis gyvenimu: važinėti prie Viduržemio jūros, kaitintis prieš kaitrią vasaros saulę, kazino lošti iš stambių sumų, rengti audringus, absurdiškus, ekstravagantiškus vakarėlius. Aš noriu visko, kas tik egzistuoja šiame sugedusiame pasaulyje. Ir ne kada nors, o dabar!

Jos balsas buvo nuostabiai jausmingas, šiltas, įkvepiantis ir svaiginantis.

Puaro ją įdėmiai stebėjo.

– Spėju, kad visa tai jūs sau jau leidote.

– Taip, Erkiuli, leidau.

– Ir kiek gi liko iš tų trisdešimties tūkstančių?

Staiga ji ėmė kvatoti.

– Du šimtai dvidešimt vienas svaras, keturiolika šilingų ir septyni pensai. Tiksliai toks yra likutis. Taigi, jūsų atlyginimas priklausys nuo rezultatų. Nebus rezultatų, nebus ir atlyginimo.

– Tokiu atveju, – rimtai pareiškė Puaro, – teks pasistengti, kad rezultatai būtų.

– Jūs didis žmogus, mažasis Erkiuli. Džiaugiuosi, kad susitikome.

– Yra keletas dalykų, kuriuos man būtina žinoti, – dalykišku tonu tęsė Puaro. – Vartojate narkotikus?

– Ne. Niekada.

– Geriate?

– Gana daug, bet ne dėl potraukio į alkoholį. Mano draugai geria ir aš kartu su jais. Tačiau galiu mesti kad ir rytoj.

– Labai gerai.

Ji nusijuokė.

– Nebijokite, net ir išgėrusi nieko neišplepėsiu.

– Meilės ryšiai? – toliau klausinėjo Puaro.

– Daugybė, tačiau praeityje.

– O dabar?

– Tik Reksas.

– Turite omenyje daktarą Donaldsoną?

– Taip.

– Man atrodo, kad toks gyvenimo būdas, kokio trokštate jūs, jam yra svetimas.

– Taip.

– Ir nepaisant to, jūs jį mylite. Įdomu, kodėl?

– Kas žino? O kodėl Džiuljeta pamilo Romeo?

– Su visa pagarba Šekspyrui – visų pirma dėl to, kad jis buvo pirmas jos sutiktas vyras.

– Reksas nebuvo pirmas mano sutiktas vyras, – lėtai ištarė Tereza, – toli gražu ne pirmas. Tačiau aš manau... jaučiu, kad jis bus paskutinis, – tylesniu balsu pridūrė ji.

– Jis neturtingas, madmuazele.

Ji linktelėjo.

– Ir jam reikalingi pinigai?

– Žūtbūt. Tačiau visai kitiems dalykams, nei man. Jam nereikia nei prabangos, nei grožio, nei pramogų. Jis dėvėtų tą patį kostiumą tol, kol jame atsirastų skylės, mielai kasdien pietums valgytų šaltą žlėgtainį ir praustųsi suskilinėjusioje skardinėje vonioje. Jei jis turėtų pinigų, visus juos išleistų laboratorijos įrengimui. Jis ambicingas. Jo darbas jam yra svarbiausias. Svarbesnis ir už mane.

– Ar jis žinojo, kad mirus mis Arandel jūs gausite pinigų?

– Aš jam tai pasakiau. Po to, kai mes susižadėjome. Taigi, jis tuoksis su manimi ne dėl pinigų, jei tai turite omenyje.

– Ar jūs vis dar susižadėję?

– Žinoma.

Puaro nieko neatsakė. Jo tylėjimas Terezai sukėlė nerimą.

– Žinoma, susižadėję, – griežtai pakartojo ji. O paskui paklausė: – Jūs jį matėte?

– Aš mačiau jį vakar, Market Beisinge.

– Kodėl? Ką jūs jam pasakėte?

– Nieko nepasakiau. Tik paprašiau jūsų brolio adreso.

– Čarlzo? – vėl veriamu balsu paklausė ji. – Ko jūs norite iš Čarlzo?

– Čarlzo? Kam reikalingas Čarlzas? – nuskambėjo malonus vyriškas balsas.

Į kambarį įžengė maloniai besišypsantis įdegęs jaunuolis.

– Kas kalba apie mane? – paklausė jis. – Išgirdau savo vardą dar būdamas prieškambaryje, bet aš slapčia nesiklausiau. Nepilnamečių nusikaltėlių kolonijoje už pasiklausymą baudė labai griežtai. Na, Tereza, mano mergyt, koks čia reikalas? Dėstyk.

14 skyrius

ČARLZAS ARANDELAS

Turiu prisipažinti – Čarlzas Arandelas man išsyk labai patiko. Jis buvo toks linksmas ir nerūpestingas. Jo akyse blykčiojo linksmos kibirkštėlės, o šypsena buvo tiesiog nuginkluojanti.

Jis perėjo kambarį ir atsisėdo ant masyvaus, gobelenu aptraukto krėslo ranktūrio.

– Tai koks čia reikalas, mergyt? – pakartojo jis.

– Tai mesjė Erkiulis Puaro, Čarlzai. Už nedidelį atlygį jis pasirengęs dėl mūsų atlikti vieną nešvarų darbelį.

– Aš protestuoju! – sušuko Puaro. – Ne nešvarų darbelį, o nekaltą gudrybę, kuri, sakykime, padės atstatyti pradinę testatorės intenciją.

– Vadinkite tai, kaip jums patinka, – sutiko Čarlzas. – Įdomu, kas privertė Terezą kreiptis į jus?

– Ji nesikreipė, – greitai atsakė Puaro. – Aš atėjau čia

savo noru.

– Pasiūlyti savo paslaugas?

– Ne visai taip. Aš ieškojau jūsų. Bet jūsų sesuo pasakė, kad išvykote į užsienį.

– Tereza – labai rūpestinga sesuo, – pasakė Čarlzas. – Ji niekada nepliurpia, ko nereikia. Tiesą sakant, ji labai įtari.

Jis meiliai jai nusišypsojo, tačiau Tereza neatsakė tuo pačiu. Ji atrodė sunerimusi.

– Man regis, čia viskas vyksta atvirkščiai. Mesjė Puaro pagarsėjęs tuo, kad gaudo nusikaltėlius. Bet jau tikrai ne tuo, kad eina su jais išvien!

– Mes ne nusikaltėliai, – griežtai pareiškė Tereza.

– Tačiau pasiruošę jais tapti, – draugiškai atsakė Čarlzas. – Aš jau ir pats mintijau apie klastotę – juk tai mano aistra. Mane kažkada išmetė iš Oksfordo per nesusipratimą dėl čekio. Tai buvo vaikiškai paprasta – aš pridėjau nulį. Paskui turėjau barnį su teta Emile ir vietiniu banku. Žinoma, pasielgiau kvailai. Turėjau suprasti, kad mūsų senutė labai įžvalgi. Tačiau tai buvo nereikšmingi incidentai dėl smulkmės – penkių ar dešimties svarų. O štai priešmirtinio testamento suklastojimas, be jokios abejonės, būtų žymiai rizikingesnis. Reikėtų suvilioti tą nepalenkiamą ir manieringą Eleną ir pakurstyti, įtikinti ją melagingai liudyti. Bijau, kad tam reikėtų įdėti nemažai pastangų. Galbūt netgi tektų ją vesti, kad paskui negalėtų duoti parodymų prieš mane.

Draugiškai nusišypsojęs, jis kreipėsi į Puaro:

– Esu įsitikinęs, kad kur nors įtaisėte slaptą diktofoną ir Skotlend Jardas dabar klausosi mūsų.

– Jūsų problema mane domina, – su vos juntamu

priekaištu balse atsakė Puaro. – Savaime suprantama, kad aš negaliu imtis to, kas kertasi su įstatymu. Tačiau yra ir daugiau būdų... – Jis reikšmingai nutilo.

Čarlzas Arandelas gracingai gūžtelėjo pečiais.

– Nė neabejoju, kad apeiti įstatymą įmanoma ir teisėtais būdais, – pritarė jis. – Jums geriau žinoti.

– Kas paliudijo testamentą? Turiu omenyje tą, kuris buvo surašytas balandžio dvidešimt pirmąją.

– Pervis atsivežė savo sekretorių, o antruoju liudytoju pabuvo sodininkas.

– Vadinasi, testamentas buvo pasirašytas misterio Perviso akivaizdoje?

– Taip.

– O tas misteris Pervis, spėju, yra itin respektabilus žmogus?

– Advokatų kontora „Pervis, Pervis, Čarlzvortas ir Pervis“ yra tokia pat gerbiama ir nepriekaištinga, kaip ir Anglijos bankas, – atsakė Čarlzas.

– Misteris Pervis nepritarė naujo testamento surašymui, – įsiterpė Tereza. – Jis netgi mėgino, – žinoma, labai korektiškai, – tetą Emilę atkalbėti.

– Jis pats tau tai pasakė, Tereza? – griežtai paklausė Čarlzas.

– Taip. Vakar vėl lankiausi pas jį.

– Be reikalo, brangioji. Tau derėtų tai suprasti. Veltui švaistai pinigus.

Tereza gūžtelėjo pečiais.

– Paprašysiu jūsų abiejų kaip galima detaliau papasakoti man apie paskutiniąsias mis Arandel gyvenimo savaites, – pasakė Puaro. – Kiek man žinoma, jūs su broliu, o taip pat daktaras Tanijos su žmona Velykas šventėte

„Litlgrinhause“?

– Taip.

– Ar per tą savaitgalį „Litlgrinhause“ įvyko kas nors reikšmingo?

– Regis, kad ne.

– Nieko? O aš maniau...

Įsiterpė Čarlzas:

–Kokia tu vis dėlto egoistė, Tereza! Tau iš tiesų nieko reikšmingo neįvyko! Esi paskendusi svajose apie meilę. Mesjė Puaro, leiskite jums pranešti, kad Tereza Market Beisinge turi mėlynakį draugužį. Jis – vienas iš vietos gydytojų. Todėl, būdama ten, ji dažnai praranda realybės jausmą. Tai štai, mano gerbiamoji tetulė stačia galva nudardėjo nuo laiptų ir vos nenusisuko sprando. Gaila, bet taip neatsitiko. Dabar mums nereikėtų sukti sau galvos.

– Ji nukrito nuo laiptų?

– Taip, užmynė ant kamuoliuko, su kuriuo žaidžia šuo. Tas mažas nenaudėlis paliko jį viršutinėje aikštelėje ir tetulė naktį kūliais nusirito nuo laiptų.

– Kada tai nutiko?

– Leiskite pagalvoti... Antradienį. Mūsų išvažiavimo išvakarėse.

– Ar jūsų teta stipriai nukentėjo?

– Deja, galvos ji nesusižeidė. Jei būtų susižeidusi, būtume galėję kreiptis į teismą dėl smegenų suminkštėjimo, ar kaip ten moksliškai vadinasi ta diagnozė. Tačiau ji beveik nesusižeidė.

– Jūs labai nusivylėte, – sausai pasakė Puaro.

– Ką? A, supratau, ką turite omenyje. Taip, jūsų tiesa, aš labai nusivyliau. Kieti riešutėliai, tos pagyvenusios damos.

– Jūs visi išvažiavote trečiadienį ryte?

– Visiškai teisingai.

– Tai buvo trečiadienis, penkiolikta. Kada jūs vėl aplankėte savo tetą?

– Beveik po dvejų savaičių, savaitgalį.

– Tai yra dvidešimt penktąją, taip?

– Taip.

– O kada mirė jūsų teta?

– Kitą penktadienį.

– Susirgo pirmadienio vakare?

– Taip.

– Tą pirmadienį jūs išvažiavote?

– Taip.

– Ir nebuvote sugrįžę, kol ji sirgo?

– Ne. Atvažiavome tik penktadienį. Mes nežinojome, kad ji taip rimtai serga.

– Kai atvažiavote, ji dar buvo gyva?

– Ne, ji mirė prieš mums atvykstant.

Puaro nukreipė žvilgsnį į Terezą Arandel.

– Abu kartus važiavote su savo broliu?

– Taip.

– Ir paskutinio apsilankymo metu jūsų teta neužsiminė apie naują testamentą?

– Ne, – atsakė Tereza.

Tačiau Čarlzas tuo pat metu išrėžė:

– Taip, užsiminė.

Šiuos žodžius jis ištarė nerūpestingai, tačiau nenatūraliu tonu, tarytum stengtųsi atrodyti nerūpestingas.

– Užsiminė? – paklausė Puaro.

– Čarlzai! – sušuko Tereza.

Čarlzas vengė sesers žvilgsnio. Kreipėsi į ją nusukęs

akis šalin.

– Manau, kad prisimeni, mergyt. Aš juk tau pasakojau. Teta Emilė tam tikra prasme pateikė mums ultimatumą. Sėdėjo kaip teisėja proceso metu ir rėžė kalbą. Pasakė, kad visiškai nepritaria savo giminaičių, tai yra, mano ir Terezos elgesiui. Ji pareiškė, kad Belai priekaištų neturi, tačiau jai nepatinka Belos vyras ir ji juo nepasitiki. Tetulė Emilė visuomet rinkosi tik tai, kas angliška. Jeigu Bela paveldės didžiulę sumą, tai ji nė kiek neabejoja, kad Tanios vienu ar kitu būdu juos užvaldys. Nebūtų jis graikas, jei to nepadarytų! „Todėl jai geriau nieko neturėti“, – pareiškė ji. O paskui pridūrė, kad nei man, nei Terezai negalima patikėti pinigų, nes juos tuoj pat praloštume ir iššvaistytume. Todėl ji surašė naują testamentą, pagal kurį visas turtas atiteks mis Louson. „Ji – kvaila, – pasakė teta Emilė, – tačiau ištikima. Ir aš tikiu, kad ji nuoširdžiai myli mane. Ne jos kaltė, kad jai trūksta proto. Pamaniau, kad bus teisingiau, jei tau tai pasakysiu, Čarlzai, kad nepuoselėtum jokių vilčių, jog gausi pinigų iš manęs“. Buvo gana nemalonu visa tai girdėti. Nes aš tikrai tikėjausi po jos mirties gauti pinigų.

– Kodėl tu man viso to nepapasakojai, Čarlzai? – nirtulingai paklausė Tereza.

– Maniau, kad pasakojau, – atsakė Čarlzas, į šalį sukdamas akis.

– O ką jūs jai į tai atsakėte, misteri Arandelai? – paklausė Puaro.

– Aš? – nerūpestingai perklausė Čarlzas. – Aš tik nusijuokiau. Širsdamas nieko nebūčiau laimėjęs. „Kaip pageidaujate, teta Emile, – pasakiau aš. – Žinoma, tam tikra prasme, tai smūgis, bet, šiaip ar taip, tai jūsų pini-

gai, todėl su jais galite elgtis kaip tinkama“.

– Kaip į šiuos žodžius sureagavo jūsų teta?

– Ji sureagavo gerai, išties labai gerai. „Ką gi, Čarlzai, matau, kad puikiai atlaikai likimo smūgius“, – pareiškė ji. O aš pasakiau: „Reikia ramiai sutikti nelaimes ir džiaugsmus. Ir jeigu jau man nieko neatiteks, tai gal bent dabar duosite dešimtinę?“ Ji pavadino mane akiplėša ir davė penkis svarus.

– Jūs labai meistriškai nuslėpėte savo tikruosius jausmus.

– Tiesą sakant, aš nemaniau, kad ji kalbėjo rimtai.

– Štai kaip?

– Taip. Aš pamaniau, kad senutė mus mausto. Nori mus visus pagąsdinti. Aš buvau įsitikinęs, kad praeis kelios savaitės, gal net mėnesiai, ir ji suplėšys tą testamentą. Teta Emilė dažnai ant mūsų pykdavo. Tiesą sakant, aš nė neabejoju, kad ji būtų taip ir padariusi, jei jos nebūtų ištikusi tokia staigi mirtis.

– Įdomi mintis, – pasakė Puaro ir akimirką patylėjęs, tęsė: – Ar galėjo kas nors, pavyzdžiui, mis Louson, nugirsti jūsų pokalbį?

– Žinoma, taip. Mes kalbėjomės garsiai. Tiesą pasakius, kai aš išėjau, ta Louson sukinėjosi apie duris. Matyt, šniukštinėjo.

Susimąstęs Puaro pažvelgė į Terezą.

– Ir jūs nieko apie tai nežinojote?

Ji nespėjo atsakyti, nes įsiterpė Čarlzas:

– Tereza, mergyt, aš buvau įsitikinęs, kad pasakojau tau ar bent užsiminiau.

Įsivyravo keista tyla. Čarlzas nenuleido akių nuo Terezos. Žvelgė taip nerimastingai ir įdėmiai, kad atrodė, jog

kalbama dar rimtesne tema.

– Jei man būtum papasakojęs, tikrai nebūčiau pamiršusi. Kaip jūs manote, mesjė Puaro? – lėtai ištarė Tereza.

Jos tamsios migdolo formos akys nukrypo į jį.

– Ir aš manau, kad nebūtumėt pamiršusi, mis Arandel, – taip pat lėtai atsakė Puaro.

Ir griežtai kreipėsi į Čarlzą:

– Paaiškinkite man vieną dalyką. Mis Arandel pasakė, kad ketina pakeisti testamentą, ar tai, kad jį jau pakeitė?

– Ji aiškiai pasakė, kad pakeitė. Tiesą sakant, ji man parodė tą testamentą, – greitai atsakė Čarlzas.

Puaro palinko į priekį ir išpūtė akis.

– Tai labai svarbu. Sakote, kad mis Arandel jums parodė testamentą?

Čarlzas tarytum vaikas suspurdėjo. Puaro tonas privertė jį pasijusti nejaukiai.

– Taip, – patvirtino jis. – Ji man parodė testamentą.

– Galite prisiekti?

– Žinoma, galiu, – Čarlzas nervingai pažvelgė į Puaro. – Nesuprantu, kodėl tai taip svarbu?

Tereza netikėtai pašoko, priėjo prie židinio ir prisidegė dar vieną cigaretę.

– O jūs, madmuazele? – Puaro staiga kreipėsi į ją. – Ar jūsų teta tą savaitgalį jums nieko reikšmingo nepasakė?

– Ne. Teta Emilė buvo gana maloni. Tokia, kaip ir visuomet. Išdrožė pamokslą apie mano gyvenimo būdą ir kitus dalykus. Tačiau ji nuolat man skaitydavo moralus. Gal tik buvo nervingesnė, nei paprastai.

– Jūs, madmuazele, tikriausiai daugiau laiko praleidote su savo sužadėtiniu, ar ne? – šypsodamasis paklausė

Puaro.

– Jo ten nebuvo, – griežtai atsakė Tereza. – Jis buvo išvažiavęs į kažkokį medikų kongresą.

– Vadinasi, jūs jo nematėte nuo Velykų savaitgalio? Ar tada buvo paskutinis kartas, kai jį matėte?

– Taip. Mūsų išvažiavimo išvakarėse, jis atėjo vakarienei.

– Atleiskite man, bet ar jūs su juo nesusipykote?

– Žinoma, kad ne.

– Aš tik pamaniau, kad jei jo nebuvo kito jūsų apsilankymo pas tetą metu...

– Matote, – įsiterpė Čarlzas, – mūsų antrasis vizitas nebuvo suplanuotas. Mes nuvažiavome tenai ekspromtu.

– Štai kaip...

– Verčiau sakykime tiesą, – pavargusiu balsu pasakė Tereza. – Bela su savo vyru lankėsi ten praėjusį savaitgalį – šokinėjo aplink tetą Emilę po to, kai ši nukrito nuo laiptų. Mes išsigandome, kad jie gali mus aplenkti...

– Nusprendėme, kad taip pat turime parodyti susirūpinimą tetos Emilės sveikata, – nusijuokęs pasakė Čarlzas. – Nors senutė buvo pernelyg protinga, kad patikėtų mūsų rūpesčio nuoširdumu. Ji labai gerai suprato, ko jis vertas. Taip, tetulė Emilė nebuvo kvaila.

Staiga Tereza nusikvatojo.

– Nuostabi istorija, ar ne? Kaip mes, net liežuvius iškišę, vaikomės pinigų.

– Jūsų pusseserė ir jos sutuoktinis taip pat?

– Žinoma. Belai visuomet trūko pinigų. Graudu žiūrėti, kaip ji mėgina kopijuoti mano drabužius, mokėdama tik aštuntąją dalį jų tikrosios kainos. Tanijos biržoje

prašvilpė visus jos pinigus. Jie vos suduria galą su galu. O dar turi du vaikus, ir jie labai nori, kad šie įgytų išsilavinimą Anglijoje.

– Ar galite man duoti jų adresą? – paklausė Puaro.

– Jie apsistoję „Daramo“ viešbutyje, Blumsberyje.

– Kokia ji, ta jūsų pusseserė?

– Bela? Siaubingai nuobodi moteris. Argi ne taip, Čarlzai?

– O taip, siaubingai nuobodi. Panaši į auslindą*. Tačiau atsidavusi motina. Kaip, beje, ir auslindos.

– O jos vyras?

– Tanijos? Iš išvaizdos kiek keistokas, tačiau tikrai malonus vyrukas. Protingas, turi humoro jausmą ir šiaip geras žmogus.

– Jūs pritariate, madmuazele?

– Turiu prisipažinti, kad jo draugija man malonesnė, nei Belos. Manau, kad jis velniškai geras gydytojas. Nepaisant to, aš juo nepasitikiu.

– Tereza niekuo nepasitiki, – pasakė Čarlzas ir apkabino seserį. – Ji nepasitiki net ir manimi.

– Mielasis, tavimi galėtų pasitikėti nebent protiškai atsilikęs žmogus, – švelniu balsu pasakė Tereza.

Jie atsiskyrė ir nukreipė akis į Puaro.

Puaro nusilenkė ir patraukė link durų.

– Turiu, taip sakant, darbo! Bus nelengva, tačiau madmuazelė teisi. Visada yra išeitis. Tarp kitko, kaip jūs

* Auslinda – vabzdys. Daugelyje kalbų šių vabzdžių pavadinimas susijęs su ausimis. Dėl pilvelio gale esančių kietų žnyplių, panašių į pjautuvą, kadaise manyta, kad auslindos mėgsta lįsti į ausis, jas gręžti, karpyti ausų būgnelius ar pan. Iš tikrųjų žnyplės naudojamos tik kovai ir prilaikyti sugautą grobį.

manote, ar mis Louson bus lengva išmušti iš vėžių per kryžminę apklausą teisme?

Čarlzas ir Tereza susižvalgė.

– Manau, kad kiekvienas geras advokatas galėtų priversti ją pasakyti, kad juoda yra balta!

– Tai gali būti labai naudinga, – pareiškė Puaro.

Jis išėjo iš kambario, o aš nusekiau paskui jį. Prieškambaryje jis pasiėmė savo skrybėlę, patraukė link paradinių durų, jas atidarė ir su trenksmu jas vėl uždarė. Tuomet ant pirštų galiukų nusėlino prie svetainės durų ir nesigėdydamas pridėjo ausį prie durų užrakto skylės. Nežinau, kokioje mokykloje mokėsi Puaro, tačiau ten, matyt, už pasiklausymą nebausdavo.

Aš pasibaisėjau, tačiau nieko padaryti negalėjau. Aš ženklais Puaro rodžiau savo pasipiktinimą, tačiau jis nekreipė jokio dėmesio.

Ir tuomet aiškiai nuskambėjo gilus, virpantis Terezos Arandel balsas:

– Tu kvailys!

Koridoriuje pasigirdo žingsniai. Puaro čiupo mane už rankos ir nėrė iš buto, tyliai uždarydamas paskui save duris.

15 skyrius

MIS LOUSON

– Puaro, nejaugi mums tikrai buvo būtina klausytis prie durų? – paklausiau aš.

– Nusiraminkite, mano drauge. Pasiklausiau tik aš. Juk ne jūs prikišote ausį prie durų užrakto skylės. Priešingai, jūs stovėjote išsitempęs kaip kareivis.

– Tačiau aš taip pat girdėjau, ką ji sakė.

– Tiesa. Bet juk madmuazelė kalbėjo ne pašnibždomis.

– Nes galvojo, kad mes išėjome.

– Taip, mes griebėmės nedidukės apgaulės.

– Man tokie dalykai nepatinka.

– Jūsų moralė nepriekaištinga! Tačiau nesikartokime. Mes jau apie tai kalbėjome. Jūs manote, kad tai – ne žaidimas. O aš sakau, kad žmogžudystė – ne žaidimas.

– Tačiau tai neturi nieko bendro su žmogžudyste!

– Nebūkite toks tikras.

– Galbūt kažkas ir ketino įvykdyti žmogžudystę. Bet žmogžudystė ir mėginimas ją įvykdyti – du skirtingi dalykai.

– Moraline prasme – tai vienas ir tas pats dalykas. Tačiau aš turėjau omenyje ką kita. Jūs įsitikinęs, kad mes tiriame tik mėginimą nužudyti?

Apstulbęs pažvelgiau į jį.

– Bet juk mis Arandel mirė sava mirtimi!

– Aš kartoju: jūs tuo įsitikinęs?

– Visi taip sako.

– Visi? Cha, cha, cha!

– Ir gydytojas tvirtina tą patį, – argumentavau aš. – Daktaras Greindžeris. O jis tikrai žino, ką sako.

– Taip, jis žino, ką sako, – Puaro balse nuskambėjo dvejonė. – Bet prisiminkite, Hastingsai, kaip dažnai atliekama ekshumacija, net jei yra gydžiusio gydytojo pasirašytas mirties liudijimas.

– Tiesa. Bet juk mis Arandel mirė nuo įsisenėjusios ligos.

– Regis, taip.

Ir vėl Puaro balse nuskambėjo dvejonė.

Įdėmiai pažvelgiau į jį.

– Puaro, o dabar leiskite man paklausti: ar jūs įsitikinęs, kad nesate vedinas profesinio įkarščio? Jūs norite, kad tai būtų žmogžudystė, todėl ir manote, kad tai yra žmogžudystė.

Jis susiraukė ir lėtai linktelėjo galvą.

– Protingai šnekate, Hastingsai. Pataikėte į mano silpną vietą. Aš tiriu žmogžudystes. Taip, aš elgiuosi kaip patyręs chirurgas, kuris specializuojasi tam tikroje sri-

tyje. Pavyzdžiui, atlieka apendicito ar dar sudėtingesnes operacijas. Ir kai į jį kreipiasi pacientas, chirurgas tiria, ieškodamas tik tų ligų, kurias jis gydo. Kokia tikimybė, kad jis ieškos ir kitų susirgimų? Aš elgiuosi taip pat. Visuomet klausiu savęs: ar tai ne žmogžudystė? Nes tokia galimybė visuomet egzistuoja.

– Šiuo atveju tokia galimybė mažai tikėtina, – pastebėjau aš.

– Bet ji mirė, Hastingsai! Šio fakto jūs nepaneigsite. Ji mirė!

– Ji buvo silpnos sveikatos. Be to, jai buvo gerokai virš septyniasdešimt. Man jos mirtis atrodo visiškai natūrali.

– O tai, kad Tereza Arandel su tokiu įniršiu pavadino savo brolį kvailiu, taip pat visiškai natūralu?

– O kaip visa tai susiję?

– Susiję, ir dar kaip! Sakykite, ką jūs galvojate apie misterio Čarlzo Arandelo prisipažinimą? Kad jo teta parodė jam savo naują testamentą?

Aš atsargiai pažvelgiau į Puaro.

– O ką jūs pats apie tai manote? – paklausiau aš.

Kodėl tik aš visuomet turiu atsakinėti į jo klausimus?

– Sakyčiau, kad tas prisipažinimas yra labai įdomus. Tikrai vertas dėmesio. Kaip ir mis Arandel reakcija į jį. Ir tas jų susirėmimas sukelia išties daug minčių.

– Hm! –numykiau aš.

– Jų elgesys pakiša mintį, kad tyrimą reikia atlikti dvejomis skirtingomis kryptimis.

– Atrodo, kad tai puiki sukčių porelė, – pastebėjau aš. – Jie pasiryžę bet kam. Mergina nepaprastai graži. O jaunasis Čarlzas – tikras niekšas, nors ir labai žavus.

Puaro šūktelėjo taksi. Jis sustojo prie šaligatvio krašto

ir Puaro pasakė vairuotojui adresą:

– Beisvoteris, „Klenroiden Menšns“, 17.

– Vadinasi, dabar važiuojame pas Louson, o paskui – pas Tanijos? – paklausiau aš.

– Visiškai teisingai, Hastingsai.

– Ir kokį vaidmenį vaidinsite čia? – pasidomėjau aš, kai taksi privažiavo „Klenroiden Menšns“. Generolo Arandelo biografo, būsimo „Litlgrinhauso“ savininko ar sugalvosite ką nors dar įmantresnio?

– Paprasčiausiai prisistatysiu kaip Erkiulis Puaro.

– Jūs mane nuvylėte, – pasišaipiau aš.

Tačiau Puaro tik metė į mane žvilgsnį ir apsiskaitė su taksi vairuotoju.

Septynioliktas butas buvo trečiame aukšte. Duris atidariusi linksmo būdo kambarinė mus palydėjo į svetainę. Po apsilankymo apytuščiame Terezos Arandel bute, šis kambarys atrodė iš tiesų juokingai. Mis Louson butas buvo taip užgrūstas baldais ir visokiais niekučiais, kad iš baimės ką nors nuversti, buvo nedrąsu žengti net žingsnį.

Atsidarė durys ir į kambarį įžengė apkūni vidutinio amžiaus moteris. Būtent tokią aš ją ir įsivaizdavau. Gyvo, tačiau kvailoko veido, netvarkingai sušukuotais žilais plaukais ir su kreivai ant nosies uždėta pensnė. Kalbėjo neritmingai, žodžius tarė dusdama.

– Labas rytas! Nemanau, kad...

– Mis Vilhelmina Louson?

– Taip, taip. Toks mano vardas...

– Aš vadinuosi Puaro, Erkiulis Puaro. Vakar apžiūrėjau „Litlgrinhausą“.

– Štai kaip?

Mis Louson šiek tiek pravėrė burną ir nevykusiai pamėgino suglostyti išsidraikiusius plaukus.

– Prašau sėstis, – tęsė ji. – Štai čia, prašom. O varge, bijau, kad jums trukdys šis stalas. Čia šiek tiek per daug baldų. Taip sunku! Tie butai tokie mažyčiai! Tačiau pačiame centre. Man patinka gyventi centre. O jums?

Taip ir nepasitaisiusi pensnė, ji atsisėdo į iš pažiūros nepatogų Viktorijos laikų stiliaus krėslą. Sulaikiusi kvapą palinko į priekį ir viltingai pažvelgė į Puaro.

– Nuvykau į „Litlgrinhausą“ apsimetęs pirkėju, – pradėjo Puaro. – Tačiau noriu iškart pasakyti, kad tai itin konfidencialu...

– Žinoma, – tyliai sutiko mis Louson, maloniai susijaudinusi.

– Išduosiu jums paslaptį, kuri turi likti tik tarp mūsų, – tęsė Puaro. – Aš nuvažiavau ten visai kitu tikslu... Ar žinojote, kad prieš mirtį mis Arandel parašė man laišką? – Ir šiek tiek patylėjęs, pridūrė: – Aš esu labai garsus privatus detektyvas.

Raustelėjusio mis Louson veido išraiška nuolat kito. Jame atsispindėjo įvairūs jausmai: baimė, susijaudinimas, nuostaba, sumišimas... Mėginau spėti, kuris iš šių jausmų Puaro pasirodys reikšmingiausias.

– Ak! – ištarė ji. Patylėjusi dar kartą aiktelėjo. O paskui, visai netikėtai, paklausė: – Ar tai susiję su pinigais?

Apstulbo netgi Puaro.

– Turite omenyje tuos pinigus, kuriuos... – nedrąsiai pradėjo jis.

– Taip, taip. Tuos pinigus, kurie buvo paimti iš rašomojo stalo stalčiaus.

– Mis Arandel jums nesakė, kad parašė man apie tuos

pinigus? – ramiai paklausė Puaro.

– Ne. Nieko nežinojau apie laišką ir turiu prisipažinti, kad esu labai nustebinta...

– Manote, kad jai nederėjo kam nors apie tai užsiminti?

– Ne, aš taip nemanau. Suprantate, ji labai gerai nutuokė...

Mis Louson vėl nutilo.

–Mis Arandel puikiai žinojo, kas juos paėmė, – paskubėjo užbaigti mintį Puaro. – Jūs būtent tai norėjote pasakyti, ar ne?

Mis Louson linktelėjo galvą ir sulaikiusi kvapą pasakė:

– Niekada nebūčiau pagalvojusi, kad ji norėtų... Na, ji sakė, kad... Ji, regis, jautė...

Puaro vėl nutraukė jos nerišlią kalbą:

– Ji manė, kad pinigus paėmė kažkuris iš šeimos narių?

– Būtent.

– Bet aš kaip tik specializuojuosi šeimos problemų srityje. Suprantate, esu labai, nepaprastai diskretiškas.

Mis Louson energingai palinkčiojo galvą.

– Tuomet visai kitas reikalas. Vadinasi, jūs neturite nieko bendro su policija?

– Ne, neturiu. Į tokį reikalą policijos velti tikrai nedera.

– Visiškai teisingai. Mieloji mis Arandel buvo labai išdidi moteris. Žinoma, jau ir anksčiau dėl Čarlzo kildavo nemalonumų, tačiau juos visuomet pavykdavo užglaistyti. Vieną kartą, man regis, jam netgi teko išvykti į Australiją!

– Štai kaip? – pasakė Puaro. – O dabar pereikime prie faktų. Mis Arandel stalčiuje laikė tam tikrą sumą pinigų...

Jis nutilo. Mis Louson suskubo patvirtinti jo žodžius.

– Taip, pinigus, paimtus iš banko. Jie buvo skirti tarnų atlyginimams ir kasdienėms išlaidoms.

– Ir kiek pinigų prapuolė?

– Keturi svarai. Ne, ne, aš suklydau. Trys svarai ir du dešimties šilingų banknotai. Aš žinau, kad tokio pobūdžio reikaluose būtinas tikslumas. – Mis Louson įsmeigė į Puaro savo išverstas akis ir išsiblaškiusi dar labiau pakreipė pensnė.

– Dėkoju, mis Louson. Matau, kad esate labai dalykiška.

Mis Louson kilstelėjo galvą ir nepritariamai nusijuokė.

– Vadinasi, mis Arandel įtarė, ir ne be pagrindo, kad šią vagystę įvykdė jos sūnėnas Čarlzas? – tęsė Puaro.

– Taip.

– Nors šiuo atveju nebuvo akivaizdžių įrodymų?

– O, bet tai padaryti galėjo tik Čarlzas! Mis Tanijos niekad taip nepasielgtų, o jos vyras negalėjo žinoti, kur laikomi pinigai. Ir Tereza Arandel, man regis, to nepadarytų. Ji turi krūvą pinigų ir visuomet labai dailiai rengiasi.

– O gal kas nors iš tarnų? – spėjo Puaro.

Mis Louson pasibaisėjo tokia prielaida.

– Ką jūs! Tikrai ne. Nei Elenai, nei Anai net tokia mintis į galvą nešautų. Jos abi labai geros ir sąžiningos moterys.

Puaro minutėlę patylėjo, o paskui tarė:

– Esu tikras, kad jeigu mis Arandel kuo nors pasitikėjo, tai tik jumis. Todėl ar negalėtumėte man pasakyti...

– Nežinau, tikrai nežinau, – sutrikusi, tačiau pamaloninta sumurmėjo mis Louson.

– Tikiu, kad jūs tikrai galėsite man padėti.

– Ak, žinoma! Padėsiu, kuo galėsiu...

– Tai konfidencialu, – tęsė Puaro.

Mis Louson išpūtė akis. Jos veido išraiška priminė pelėdą. Stebuklingi žodžiai „tai konfidencialu“ ją veikė tarytum „Sezamai atsiverk“.

– Ar žinote, dėl kokios priežasties mis Arandel pakeitė savo testamentą?

– Testamentą?

Mis Louson, regis, šiek tiek sutriko.

– Ar tiesa, kad prieš mirtį ji surašė naują testamentą, kuriuo visą turtą paliko jums? – nenuleisdamas nuo jos akių, paklausė Puaro.

– Taip, bet aš nieko nežinojau. Visiškai nieko! – spigiu balsu pareiškė mis Louson. – Man tai buvo didžiulė staigmena! Tiesiog nuostabi staigmena. Miela mis Arandel buvo man tokia gera! Ir niekada net neužsiminė apie tai! Nė menkiausios užuominos! Aš taip apstulbau, kai misteris Pervis perskaitė testamentą, kad net nežinojau, juoktis man ar verkti. Patikėkite, misteri Puaro, buvau tiesiog sukrėsta. Mane sukrėtė nepaprastas mis Arandel gerumas. Žinoma, aš tikėjausi, kad ji ir man ką nors paliks, na, kad ir nedidelę sumą, nors, žinoma, net ir to tikėtis neturėjau jokio pagrindo. Juk aš ne taip jau ilgai dirbau pas ją. Ir tai, kas nutiko, panašu į pasaką! Suprantate, net ir dabar man sunku tuo patikėti. Kartais... kartais dėl to jaučiuosi labai nejaukiai. Noriu pasakyti,

kad... na, turiu omenyje...

Mis Louson numetė pensnė, paskui pakėlė ir, vartydama ją rankose, dar nerišliau tęsė:

– Kartais man atrodo, kad... šeima yra šeima, ir man nesmagu, jog mis Arandel visus savo pinigus paliko ne giminaičiams, o man, visai svetimam žmogui. Tai nelabai teisinga, ar ne? Visus pinigus! Ir dar tokią milžinišką sumą! Niekas net nenutuokė, kad palikimas toks didžiulis. Todėl ir jaučiuosi nejaukiai, o be to, – jūs jau tikriausiai žinote – sklinda įvairios kalbos... Bet aš niekuomet nebuvau godi! Man ir į galvą nebūtų atėję, kaip nors įtakoti mis Arandel. Net jei ir būčiau norėjusi, man nebūtų pavykę. Tiesą sakant, aš net prisibijodavau šeimininkės. Ji buvo labai griežta, nepakentė prieštaravimų. O kartais būdavo net atšiauri! „Nebūkite tokia kvaiša!“ – piktai sakydavo ji man. Labai nuliūsdavau, nes, galų gale, aš taip pat esu žmogus ir turiu jausmus... Ir staiga paaiškėjo, kad iš tikrųjų ji mane mylėjo. Na, argi tai ne nuostabu? Tik, žinoma, dėl to kai kurie žmonės pyksta, o aš jaučiuosi labai nejaukiai.

– Norite pasakyti, kad esate linkusi atsisakyti palikimo? – paklausė Puaro.

Akimirkai blyškiai mėlynų mis Louson akių išraiška neatpažįstamai pasikeitė. Man netgi pasirodė, kad prieš mus sėdi ne geraširdiška kvailutė, o labai gudri ir protinga moteris.

– Bet yra ir kita šio reikalo pusė... – nusijuokusi pasakė ji. – Norėjau pasakyti, kad kiekvienas medalis turi dvi puses. Mis Arandel norėjo, kad pinigai atitektų man. O tai reiškia, kad atsisakiusi jų, aš eičiau prieš jos valią. Bet juk tai taip pat būtų neteisinga, ar ne?

– Sunkus klausimas, – purtydamas galvą atsakė Puaro.

– Taip, tikrai sunkus. Tai mane labai neramina. Misis Tanijos – Bela – labai gera moteris ir turi tokius mielus vaikelius! Tačiau esu įsitikinusi, kad mis Arandel tikrai nenorėtų, kad ji... Suprantate, aš jaučiu, kad mieloji mis Arandel pasitikėjo mano įžvalga. Ji nenorėjo palikti pinigų Belai, nes bijojo, kad juos pasiglemš tas žmogus.

– Koks žmogus?

– Belos vyras. Žinote, misteri Puaro, vargšelė visiškai jo valdžioje. Daro viską, ko jis pageidauja. Manau, kad ji ir žmogų nužudytų, jei jis lieptų. Bela jo bijo. Esu tuo įsitikinusi. Kelis kartus mačiau ją persigandusią. Todėl, misteri Puaro, sutikite, kad tai būtų neteisinga.

Nieko į tai neatsakęs, Puaro uždavė klausimą:

– Koks žmogus tas daktaras Tanijos?

– Na, – neryžtingai pradėjo mis Louson, – jis labai malonus žmogus.

Ir dvejodama nutilo.

– Tačiau jūs juo nepasitikite?

– Na... taip, nepasitikiu. Aš apskritai nelabai pasitikiu vyrais, – tęsė mis Louson. – Apie juos išgirsti tokių dalykų! Tiesiog baisu, ką tenka iškęsti jų vargšėms žmonoms! Žinoma, daktaras Tanijos vaizduoja, kad labai myli savo žmoną ir elgiasi su ja gana gražiai. Jo manieros tikrai žavingos. Tačiau aš nepasitikiu užsieniečiais. Jie tokie apsukrūs! Ir aš esu visiškai tikra, kad mieloji mis Arandel nenorėjo, jog jos pinigai patektų į jo rankas!

– Tačiau palikimo neteko ir mis Tereza Arandel, ir misteris Čarlzas Arandelas. Vargu, ar tai teisinga, – pastebėjo Puaro.

Mis Louson išraudo.

– Man atrodo, kad Tereza ir be to turi pakankamai pinigų, – griežtai išpyškino ji. – Vien tik savo drabužiams ji išleidžia šimtus svarų. O jos apatiniai tiesiog nepadorūs! Kai pagalvoji, kiek puikių, gerai išauklėtų merginų turi savo darbu pelnytis duoną...

– Išsyk supranti, kad ir jai nepakenktų šiek tiek padirbėti, – ramiai užbaigė mintį Puaro.

– Darbas jai išeitų į naudą, – pasakė ji, įsmeigusi į Puaro išdidų žvilgsnį. – Galbūt tai ją atvestų į protą. Likimo smūgiai mus daug ko išmoko.

Puaro lėtai linktelėjo. Jis įdėmiai stebėjo mis Louson.

– O Čarlzas?

– Čarlzas nenusipelno nė grašio, – išrėžė mis Louson. – Jeigu mis Arandel išbraukė jį iš paveldėtojų sąrašo, vadinasi, tam buvo priežastis... Jis jai grasino.

– Grasino? – kilstelėjo antakius Puaro.

– Taip, grasino.

– Kuo grasino? Ir kada tai buvo?

– Leiskite pagalvoti... Taip, žinoma, per Velykas. Tiksliau – Velykų sekmadienį. O tai dar baisiau!

– Ir ką gi jis pasakė?

– Jis paprašė mis Arandel pinigų, tačiau ji atsisakė duoti. Tuomet Čarlzas pasakė, kad ji elgiasi neprotingai ir jei nepersigalvos, tuomet jis... Jis panaudojo kažkokį vulgarų amerikietišką išsireiškimą... Ak, taip, pasakė, kad ją pribaigs.

– Jis pagrasino, kad ją pribaigs?

– Taip.

– O ką atsakė mis Arandel?

– Ji pasakė: „Netrukus, Čarlzai, pats įsitikinsi, kad ga-

liu pasirūpinti savimi“.

– Tuo metu jūs buvote ten, kambaryje?

– Nevisai, – akimirką patylėjusi atsakė mis Louson.

– Viskas aišku, – paskubomis ištarė Puaro. – O ką į tai atsakė Čarlzas?

– Čarlzas pasakė: „Nebūkite tokia tikra“.

– Ar mis Arandel rimtai vertino Čarlzo grasinimą? – lėtai ištarė Puaro.

– Na, aš nežinau... Man ji nieko apie tai nesakė... Bet antra vertus, niekada ir niekam to nepasakytų.

– Jums, tikriausiai, buvo žinoma, kad mis Arandel rašo naują testamentą? – ramiai paklausė Puaro.

– Ne ne. Aš jums jau sakiau, kad man tai buvo didžiulis netikėtumas. Net nesvajojau...

– Jūs nežinojote testamento turinio, – pertraukė ją Puaro, – tačiau pats faktas, kad rašomas naujas testamentas, jums buvo žinomas?

– Aš įtariau... Kai mis Arandel atgulė, ji liepė pakviesti advokatą...

– Visiškai teisingai. Ir tai atsitiko po to, kai ji nukrito nuo laiptų?

– Taip. Bobas... Bobas – tai šuo. Jis paliko savo kamuoliuką viršutinėje laiptų aikštelėje. Ji užmynė jį ir nukrito nuo laiptų.

– Bjaurus atsitikimas.

– O taip! Ji lengvai galėjo susilaužyti koją ar ranką. Taip sakė gydytojas.

– Ji lengvai galėjo nusisukti sprandą.

– Žinoma, galėjo.

Mis Louson atsakymas nuskambėjo visai paprastai ir nuoširdžiai.

– Man regis, aš mačiau Bobą „Litlgrinhause“, – šypsodamas pasakė Puaro.

– Galimas dalykas. Labai mielas šunelis.

Mane siaubingai erzina, kai kas nors medžioklinį terjerą pradeda vadinti mielu šuneliu. Todėl nenuostabu, kad Bobas niekino mis Louson ir jos neklausė, pagalvojau aš.

– Ir jis labai protingas? – toliau klausinėjo Puaro.

– O taip, labai protingas.

– Ar jis labai nusimintų, jei žinotų, kad vos nenužudė savo šeimininkės?

Mis Louson neatsakė, tik papurtė galvą ir atsiduso.

– Ar jums neatrodo, kad kritimas nuo laiptų galėjo pastūmėti mis Arandel sudaryti naują testamentą?

Pamaniau, kad mes priartėjome prie paties pavojingiausio klausimo, bet mis Louson jis pasirodė visai natūralus.

– Žinote, – prabilo ji, – nenustebčiau, jei paaiškėtų, kad esate teisus. Esu tikra, kad nukritus, mis Arandel ištiko šokas. Seni žmonės nemėgsta galvoti apie mirtį. Toks nelaimingas atsitikimas verčia ne juokais apie tai susimąstyti. Galimas dalykas, kad ją apėmė nuojauta, jog mirtis ne už kalnų.

– Tuo metu jos sveikata buvo pakankamai gera, ar ne? – lyg tarp kitko paklausė Puaro.

– O taip, tikrai gera.

– Liga prasidėjo netikėtai?

– Taip, visiškai netikėtai. Tą vakarą pas mus svečiavosi viešnios... – mis Louson nutilo.

– Jūsų draugės, seserys Trip. Man teko garbė su jomis susipažinti. Labai mielos damos.

Mis Louson veidas iš pasitenkinimo nukaito.

– Jums jos patiko, ar ne? Tokios inteligentiškos moterys! Plačių interesų ir labai dvasingos! Ar jos pasakojo jums apie mūsų seansus? Jūs, tikriausiai, skeptikas, todėl neįsivaizduojate, kokį neapsakomą džiaugsmą patiri bendraudamas su tais, kurių jau nebėra tarp mūsų!

– Priešingai, mis Louson, net neabejoju.

– Žinote, mesjė Puaro, su manimi ne kartą kalbėjosi mano mamytė. Taip džiugu žinoti, kad tavo artimieji vis dar apie tave galvoja ir domisi tavo gyvenimu.

– Taip, aš tai puikiai suprantu, – maloniu balsu patvirtino Puaro. – O mis Arandel taip pat tuo tikėjo?

Mis Louson veidas apniuko.

– Ji norėjo įsitikinti, – šiek tiek dvejodama pasakė mis Louson. – Tačiau, mano manymu, rimtai į mūsų seansus nežiūrėjo. Visada buvo nusiteikusi skeptiškai, dėl to keletą kartų mus aplankė nelabai gera dvasia. Sulaukėme labai nepadorių pranešimų, o dėl to, mano įsitikinimu, buvo kaltas mis Arandel nusistatymas.

– Ir aš taip manau, – sutiko Puaro.

– Tačiau tą paskutinį vakarą... – tęsė mis Louson, – gal Izabelė ir Džulija jums pasakojo? – mes tapome išskirtinio reiškinio liudininkėmis. Stebėjome apsireiškimą. Ektoplazma... Jūs tikriausiai žinote, kas yra ektoplazma?

– Taip, žinau.

– Ji pasirodo iš mediumo burnos juostos pavidalu ir įgauna kokią nors formą. Dabar esu tikra, kad mis Arandel, pati to nežinodama, buvo mediumė, mesjė Puaro. Tą vakarą aš aiškiai mačiau šviečiančią juostą, išeinančią iš mielosios mis Arandel burnos! Tuomet jos galvą apgaubė švytinti migla.

– Labai įdomu!

– Ir tada, deja, mis Arandel staiga pasidarė bloga ir mes turėjome nutraukti seansą.

– O kada pakvietėte gydytoją?

– Kitą rytą.

– Jo manymu, mis Arandel būklė buvo sunki?

– Vakare jis atsiuntė jai ligoninės slaugę, tačiau, man regis, jis tikėjosi, kad mis Arandel išsikapstys.

– Atleiskite, bet kodėl nepakvietėte giminaičių?

Mis Louson nuraudo.

– Juos informavome pakankamai greitai. Tiksliau tada, kai daktaras Greindžeris pareiškė, kad ligonės gyvybei gresia pavojus.

– Kokia buvo priepuolio priežastis? Gal ji suvalgė ką nors netinkamo?

– Ne. Man regis, jokios konkrečios priežasties gydytojas nenustatė. Daktaras Greindžeris pasakė, kad mis Arandel griežtai nesilaikė jai paskirtos dietos. Bet man atrodo, kad jis manė, jog priepuolį sukėlė persišaldymas. Orai tuo metu buvo labai permainingi.

– Tereza ir Čarlzas Arandelai buvo atvažiavę tą savaitgalį?

– Taip, – atsakė mis Louson ir kietai sučiaupė lūpas.

– Ar jų apsilankymas šeimininkei buvo malonus? – nenuleisdamas nuo jos akių, paklausė Puaro.

– Ne. – Ir piktdžiugiškai pridūrė: – Mis Arandel žinojo, ko jie atvažiavo.

– Ko? – vis dar ją stebėdamas, paklausė Puaro.

– Pinigų! – išrėžė mis Louson. – Bet jų negavo.

– Štai kaip? – nusistebėjo Puaro.

– Manau, kad to paties norėjo ir daktaras Tanijos, –

kalbėjo ji toliau.

– Daktaras Tanijos? Bet juk jis tą savaitgalį nebuvo atvykęs, ar ne?

– Buvo. Jis atvažiavo sekmadienį ir pabuvo gal valandą.

– Visiems, matyt, reikėjo vargšės mis Arandel pinigų, – išdrįso pasakyti Puaro.

– Aš suprantu, kad taip kalbėti nėra labai gražu, tačiau taip jau yra.

– Taip, jūs teisi, – sutiko Puaro. – Turbūt tą savaitgalį sužinoję, kad iš jų atimtas palikimas, Čarlzas ir Tereza Arandelai buvo labai sukrėsti?

Mis Louson nustebusi pažvelgė į Puaro.

– Argi ne taip? – paklausė Puaro. – Nejaugi mis Arandel jų neinformavo?

– Negaliu pasakyti. Nieko apie tai negirdėjau. Kiek man žinoma, nebuvo jokio triukšmo. Ir Čarlzas su seseria, kaip man pasirodė, išvyko linksmai nusiteikę.

– Vadinasi, mane klaidingai informavo. Mis Arandel savo testamentą laikė namuose, ar ne?

Mis Louson nukrito pensnė, todėl pasilenkė, kad ją pakeltų.

– Tiksliai nežinau. Nors manau, kad jis buvo saugomas pas misterį Pervį.

– Kas buvo testamento vykdytoju?

– Misteris Pervis.

– Ar po mis Arandel mirties jis buvo atėjęs peržiūrėti jos dokumentus?

– Taip.

Puaro įdėmiai pažvelgė į mis Louson, tada netikėtai paklausė:

– Ar jums patinka misteris Pervis?

Mis Louson susijaudino.

– Ar man patinka misteris Pervis? Sunku pasakyti. Be abejonės, jis labai protingas žmogus, norėjau pasakyti – protingas advokatas. Tačiau ganėtinai stačiokiškas. Nelabai malonu, kai su tavimi bendrauja, tarytum... Man sunku paaiškinti... Kalba jis mandagiai, tačiau tuo pat metu ir kažkaip įžeidžiančiai. Nežinau, ar supratote, ką norėjau pasakyti.

– Sunki jūsų padėtis, – užjausdamas pasakė Puaro.

– Taip, tikrai, – atsiduso mis Louson ir papurtė galvą.

Puaro atsistojo.

– Labai jums ačiū, madmuazele, už jūsų geranoriškumą ir pagalbą.

Mis Louson taip pat pakilo.

– Na ką jūs, nėra už ką dėkoti! – šiek tiek sutrikusi pasakė mis Louson. – Džiaugiuosi, jei kuo nors galėjau padėti. Ir jei tik reikės ko nors...

Jau pasiruošęs žengti pro duris, Puaro staiga sugrįžo.

– Mis Louson, manau, kad turiu jums kai ką pasakyti, – tylesniu balsu prabilo jis. – Čarlzas ir Tereza ketina užginčyti testamentą.

Mis Louson skruostus užliejo raudonis.

– Jiems nepavyks, – griežtu tonu pareiškė ji. – Taip sako mano advokatas.

– Vadinasi, jūs jau konsultavotės su advokatu? – paklausė Puaro.

– Žinoma. O kodėl ne?

– Savaime suprantama. Labai išmintingas žingsnis. Geros dienos, madmuazele.

Kai, išėję iš „Klenroiden Mešns“, atsidūrėme gatvėje, Puaro giliai atsiduso.

– Hastingsai, *mon ami*, arba ta moteris tokia, kokia yra, arba labai gera aktorė.

– Ji neabejoja, kad mis Arandel mirė sava mirtimi, – pasakiau aš. – Juk pats girdėjote.

Puaro nieko neatsakė. Kai jam paranku, jis apsimeta kurčiu. Šūktelėjęs, jis sustabdė taksi.

– Blumsberis, „Daramo“ viešbutis, – pasakė jis vairuotojui.

16 skyrius

MISIS TANIJOS

– Kažkoks džentelmenas pageidauja jus matyti, madam.

„Daramo“ viešbučio bibliotekoje prie staliuko kažką rašiusi moteris atsigręžė, atsistojo ir pasuko link mūsų.

Iš pažiūros vyresnė nei trisdešimties metų, aukšta, liesa, tamsiaplaukė, neišraiškingų akių misis Tanijos atrodė šiek tiek sunerimusi. Ji vilkėjo neskoningą medvilninę suknelę, o ant galvos juokingai uždėta pūpsojo madinga skrybėlaitė.

– Atleiskite, bet... – nedrąsiai pradėjo ji.

Puaro nusilenkė.

– Aš ką tik iš jūsų pusseserės, mis Terezos Arandel.

– Ak, Terezos! Štai kaip?

– Ar galėtumėte man skirti keletą minučių?

Misis Tanijos apsidairė, ieškodama laisvos vietos, bet

Puaro parodė į odinę sofą tolimame kambario kampe. Kai tik patraukėme tenai, pasigirdo vaikiškas balselis:

– Mamyte, kur tu eini?

– Tuoj grįšiu. O tu toliau rašyk savo laišką, mieloji.

Liesa, maždaug septynių metų mergaitė vėl ėmėsi savo darbo.

Tame kambario kampe nieko nebuvo. Misis Tanijos atsisėdo, tad ir mes pasekėme jos pavyzdžiu. Ji klausiamai pažvelgė į Puaro.

– Kalbėsime apie jūsų tetos mirtį, – pradėjo jis.

– Klausau jūsų.

– Prieš pat savo mirtį mis Arandel pakeitė testamentą, pagal kurį visas jos turtas atiteko Vilhelminai Louson. Misis Tanijos, aš norėčiau žinoti, ar mėginsite kartu su savo giminaičiais – mis Tereza Arandel ir misteriu Čarlzu Arandelu užginčyti testamentą?

– Ak! – misis Tanijos giliai atsiduso. – Manau, kad tai beprasmiška. Mano vyras konsultavosi su advokatu ir tas sako, kad to daryti neverta.

– Advokatai, madam, atsargūs žmonės ir paprastai pataria vengti bylinėjimosi. Ir, be abejonės, dažniausiai jie yra teisūs. Tačiau būna išimtinių atvejų, kai rizikuoti verta. Aš ne advokatas, todėl laikausi kitokios nuomonės. Mis Arandel, norėjau pasakyti – mis Tereza Arandel yra pasiruošusi kovai. O kaip jūs?

– Aš... Ak! Net nežinau, ką ir pasakyti. – Ji nervingai sunėrė pirštus. – Turiu pasitarti su vyru.

– Žinoma, prieš ko nors imantis, jums reikėtų pasitarti su vyru. Bet vis dėlto, ką pati apie tai manote?

– Tiesą pasakius, nežinau. – Misis Tanijos dar labiau sunerimo. – Viskas priklauso nuo mano vyro.

– Bet ką pati manote apie tai, madam?

Misis Tanijos susiraukė, o paskui lėtai ištarė:

– Nepasakyčiau, kad ši mintis man labai patinka. Tai nelabai padoru.

– Kodėl, madam?

– Jeigu teta Emilė nusprendė savo pinigus palikti svetimam žmogui, manau, kad turime su tuo susitaikyti.

– Vadinasi, jūs nejaučiate jokios nuoskaudos?

– Kodėl gi nejaučiu? Jaučiu. – Jos skruostus užliejo raudonis. – Manau, kad tai neteisinga! Labai neteisinga! Ir netikėta. Didžiulė neteisybė ir vaikų atžvilgiu. Tetai Emilei toks elgesys nebuvo būdingas.

– Manote, kad mis Emilei Arandel toks elgesys nebuvo būdingas?

– Taip, tai visiškai nepanašu į ją!

– Gal teta taip pasielgė ne savo valia? Galbūt ją kas nors įtakojo?

Misis Tanijos vėl susiraukė.

– Žinote, aš paprasčiausiai negaliu įsivaizduoti, jog kam nors būtų pavykę įtakoti tetą Emilę, – nenoriai pasakė ji. – Ji buvo tokia ryžtinga senutė.

Puaro pritariamai linktelėjo.

– Taip, tai tiesa. O štai mis Louson vargu ar galima pavadinti stipria asmenybe.

– Ji miela moteris, nors ir nelabai protinga... Tačiau nepaprastai gera. Iš dalies dėl to aš...

– Taip, madam? – paklausė Puaro, kadangi ji nutilo.

Prieš atsakydama, misis Tanijos vėl nervingai sunėrė pirštus:

– Man regis, būtų labai negarbinga, jeigu mėgintume užginčyti testamentą. Esu visiškai tikra, kad mis Louson

čia niekuo dėta. Ji nemoka regzti intrigų...

– Visiškai su jumis sutinku, madam.

– Štai kodėl aš manau, kad kreipimasis į teismą būtų negarbingas ir tuščias reikalas. Be to, bylinėjimasis kainuotų didžiulius pinigus, ar ne?

– Taip, išlaidos būtų nemenkos.

– Ir, galimas dalykas, bereikalingos. Jūs turėtumėte apie tai pasikalbėti su mano vyru. Jis geriau nusimano tokiuose dalykuose, nei aš.

Palaukęs kelias minutes, Puaro paklausė:

– Kaip manote, dėl kokios priežasties buvo pakeistas testamentas?

– Neturiu nė menkiausio supratimo, – staiga išraudusi, sumurmėjo misis Tanijos.

– Madam, aš jums jau sakiau, kad nesu advokatas. O jūs kažkodėl net nepaklausėte manęs, kokia gi mano profesija.

Ji nukreipė į jį klausiamą žvilgsnį.

– Aš esu seklys. Visai prieš pat savo mirtį mis Emilė Arandel parašė man laišką.

Misis Tanijos palinko į priekį ir sugniaužė rankas.

– Laišką? – staiga paklausė ji. – Apie mano vyrą?

Minutėlę Puaro nenuleido nuo jos akių, o paskui lėtai pasakė:

– Apgailestauju, tačiau neturiu teisės atsakyti į šį klausimą.

– Vadinasi, ji iš tikrųjų parašė jums apie mano vyrą. – Misis Tanijos šiek tiek pakėlė balsą: – Ką būtent? Galiu užtikrinti jums, misteri... Atleiskite, nežinau, kuo jūs vardu.

– Mano pavardė Puaro. Erkiulis Puaro.

– Galiu užtikrinti jus, misteri Puaro, kad jei tame laiške buvo kas nors blogai parašyta apie mano vyrą, tai netiesa! Netgi nutuokiu, kas paskatino tetą parašyti tą laišką! Ir tai yra dar viena priežastis, kodėl aš nenorėčiau turėti ką nors bendra su Tereza ir Čarlzu! Tereza niekuomet nemėgo mano vyro. Prikalbėjusi apie jį tokių dalykų! Aš tai tikrai žinau! Teta Emilė taip pat buvo nusiteikusi prieš mano vyrą, nes jis ne anglas. Todėl ji ir tikėdavo viskuo, ką apie jį tauškė Tereza. Patikėkite mano žodžiu, misteri Puaro, visa tai – grynas melas!

– Mama, aš jau parašiau laišką.

Misis Tanijos greitai atsigręžė. Meiliai šypsodamasi, paėmė laišką, kurį jai ištiesė mergaitė.

– Labai gerai, mieloji, labai gerai. Ir kaip gražiai nupiešei peliuką Mikį!

– O ką man dabar daryti, mama?

– Ar nori nusipirkti gražų atviruką su paveikslėliu? Štai tau pinigai. Nueik pas džentelmeną hole ir išsirink tą, kurį norėtum nusiųsti Selimui.

Mergaitė nuėjo. Prisiminiau Čarlzo Arandelo žodžius. Misis Tanijos iš tiesų buvo atsidavusi žmona ir mylinti motina. Ir tikrai, kaip jis sakė, kažkuo priminė auslindą.

– Ar ši mergaitė – vienintelis jūsų vaikas, madam?

– Ne, aš turiu ir sūnelį. Dabar jis išėjęs kartu su tėvu.

– Ar imdavote vaikus su savimi, kai važiuodavote į „Litlgrinhausą“?

– Kartais. Nes teta buvo jau sena ir vaikai jai trukdydavo. Tačiau teta Emilė buvo labai gera ir per Kalėdas visuomet atsiųsdavo jiems nuostabių dovanų.

– Sakykite, kada paskutinį kartą matėte mis Emilę Arandel?

– Man regis, likus dešimčiai dienų iki jos mirties.

– Jūsų vyras ir abu giminaičiai tuo metu taip pat buvo ten, ar ne?

– O ne! Visi kartu „Litlgrinhause“ buvome savaite anksčiau, per Velykas.

– Bet jūs su vyru ten praleidote ir kitą savaitgalį po Velykų.

– Taip.

– Tada mis Arandel jautėsi puikiai ir buvo gerai nusiteikusi?

– Taip. Ji buvo tokia, kaip visuomet.

– Ji negulėjo lovoje?

– Po kritimo nuo laiptų gydytojas liepė jai gulėti, tačiau kol mes pas ją svečiavomės, teta Emilė nulipdavo žemyn.

– Ar mis ką nors sakė apie naują testamentą?

– Ne, nė žodžio.

– O jos elgesys jūsų atžvilgiu nepasikeitė?

Šįkart tyla truko žymiai ilgiau.

– Nepasikeitė, – pagaliau atsakė ji.

Buvau tikras, kad Puaro padarė tą pačią išvadą, kaip ir aš: misis Tanijos melavo!

– Tikriausiai turėčiau patikslinti tai, ką norėjau pasakyti, – minutėlę pagalvojęs, pasakė Puaro. – Kai klausiau, ar mis Arandel elgesys nepasikeitė jūsų atžvilgiu, turėjau omenyje būtent jus.

– Taip, suprantu. Teta Emilė buvo man labai maloni. Man ji padovanojo perlais ir deimantais puoštą sagę, o vaikams – po dešimt šilingų, – greitai atsakė misis Tanijos.

Dabar ji buvo atsipalaidavusi, žodžiai liejosi laisvai.

– O jūsų vyro atžvilgiu?

Misis Tanijos vėl įsitempė ir, stengdamasi nežiūrėti Puaro į akis, atsakė:

– Ne, žinoma, kad ne. Kodėl gi turėtų?

– Nes, kaip teigėte, jūsų pusseserė Tereza Arandel galėjo tetą Emilę nuteikti prieš jį.

– Ji taip ir padarė! Esu tikra, kad nuteikė! – Misis Tanijos palinko į priekį. – Jūs visiškai teisus. Jos elgesys pasikeitė! Teta Emilė staiga ėmė su juo bendrauti labai oficialiai. Ir elgėsi labai keistai! Mano vyras rekomendavo jai virškinimą gerinančią mikstūrą ir netgi pats nuvyko pas vaistininką, kad ją užsakytų. Teta šaltai jam padėkojo, o vėliau mačiau, kaip ji išpylė mikstūrą į kriauklę!

Ji buvo siaubingai pasipiktinusi.

Puaro akys blizgėjo.

– Išties labai keistas elgesys, – kaip įmanoma ramesniu balsu pasakė Puaro.

– Toks nedėkingumas! – piktinosi daktaro Tanijos žmona.

– Jūs pati sakėte, kad pagyvenusios damos ne visuomet pasitiki užsieniečiais, – pastebėjo Puaro. – Esu tikras, jos galvoja, kad tik anglų gydytojai moka gydyti. Dėl to reikėtų kaltinti žmonių ribotumą.

– Tikriausiai, – jau šiek tiek aprimusi, pasakė misis Tanijos.

– Madam, kada grįžtate į Smirną?

– Po kelių savaičių. Mano vyras... O štai ir mano vyras su Džonu.

17 skyrius

DAKTARAS TANIJOS

Turiu prisipažinti, kad pirmą kartą pamatęs daktarą Tanijos, apstulbau. Mintyse jam buvau priskyręs pačias blogiausias savybes. Įsivaizdavau tamsaus gymio, piktą juodabarzdį, o išvydau linksmą rudakį, rudaplaukį storulį. Daktaras Tanijos iš tiesų turėjo barzdą, tačiau ne juodą, kaip maniau, o rudą. Jis labiau panėšėjo į dailininką, nei į piktadarį. Angliškai jis kalbėjo puikiai. Balso tembras buvo labai malonus, o veidas bylojo apie geraširdiškumą ir linksmą būdą.

– O štai ir mes! – pasakė jis, šypsodamasis žmonai. – Pirmoji kelionė metro Džonui paliko didžiulį įspūdį. Iki šiol jam yra tekę važiuoti tik autobusais.

Išvaizda Džonas buvo panašus į tėvą, tačiau tiek jis, tiek jo sesuo kažkuo skyrėsi nuo vietinių vaikų. Dabar aš supratau, ką turėjo omenyje mis Pibodi, pavadinusi juos

geltonodžiais.

Atėjus vyrui, misis Tanijos tapo vėl nervinga. Šiek tiek mikčiodama, ji pristatė vyrui Puaro, o į mane tiesiog nekreipė dėmesio.

– Puaro? Mesjė Erkiulis Puaro? – staigiai sureagavo daktaras Tanijos. – Pavardė man labai gerai žinoma! Bet kas gi jus atvedė pas mus, mesjė Puaro?

– Velionės Emilės Arandel mirties aplinkybės, – atsakė Puaro.

– Mano žmonos tetos mirties aplinkybės? Kokios gi?

– Ryšium su jos mirtimi iškilo keletas klausimų... – lėtai pradėjo Puaro.

– Kalbama apie testamentą, Jakobai, – staiga įsiterpė misis Tanijos. – Mesjė Puaro apie tai kalbėjosi su Tereza ir Čarlzu.

Įtampa, atsispindėjusi daktaro Tanijos veide, išnyko. Jis dribtelėjo į krėslą.

– Ak, testamentas! Žinoma, testamentas labai neteisingas, bet aš manau, kad tai ne mano reikalas.

Puaro trumpai perpasakojo savo pokalbį su abiem Arandelais (negaliu tvirtinti, kad visiškai tiksliai) ir atsargiai užsiminė apie galimybę nuginčyti testamentą.

– Jūs mane labai sudominote, mesjė Puaro. Dar daugiau – visiškai su jumis sutinku, kad dar galima šį bei tą padaryti. Tiesą sakant, aš netgi leidau sau pasikonsultuoti su advokatu, tačiau jis mane užtikrino, kad tai beviltiškas sumanymas. Todėl... – daktaras Tanijos gūžtelėjo pečiais.

– Advokatai, kaip jau sakiau jūsų žmonai, atsargūs žmonės. Jie nemėgsta rizikuoti. Tačiau aš – kitoks! O jūs?

– O, aš tikras avantiūristas! – nerūpestingai nusijuokė daktaras Tanijos. – Ir tikrai nevengiu rizikuoti. Ar ne, Bela? – jis nusišypsojo jai ir ji atsakė šypsena, tik, mano galva, dirbtina. – Aš ne teisininkas, – jis vėl kreipėsi į Puaro, – tačiau net man aišku, kad testamentas buvo sudarytas tada, kai senutė jau negalėjo atsakyti už savo veiksmus. O mis Louson – protinga ir gudri moteris.

Misis Tanijos neramiai sujudėjo. Puaro metė žvilgsnį į ją.

– Jūs nesutinkate, madam?

– Ji visada buvo tokia gera, – tyliai pasakė misis Tanijos. – Ir aš jos nepavadinčiau protinga.

– Brangioji Bela, ji buvo tau gera todėl, kad jai nereikėjo tavęs bijoti. Tave lengva apsukti aplink pirštą, – tarsi juokaudamas paprieštaravo daktaras Tanijos, tačiau jo žmona išraudo.

– Kas kita – aš. Ji nemėgo manęs ir net nemėgino šito slėpti. Galiu pateikti pavyzdį. Kai mes svečiavomės pas senutę, nutiko nelaimė: ji nusirito nuo laiptų. Aš nusprendžiau atvažiuoti ir kitą savaitgalį, nes norėjau pasižiūrėti, kaip ji jaučiasi. Tačiau mis Louson iš visų jėgų stengėsi sukliudyti mums. Jai nepavyko pasiekti savo, bet aš mačiau, jog ji labai nepatenkinta. Kokia tokio elgesio priežastis? Labai paprasta – ji norėjo likti su senąja ledi vienut viena.

– Ir jūs taip manote, madam? – kreipėsi Puaro į misis Tanijos.

Tačiau ji nespėjo atsakyti, nes įsiterpė daktaras Tanijos.

– Bela – per daug geros širdies, – pareiškė jis. – Jai sunku patikėti, kad kas nors gali turėti negerų ketinimų.

Tačiau aš įsitikinęs, jog esu teisus. Mesjė Puaro, pasakysiu jums dar kai ką. Mis Louson įtaką senutei stiprino ir spiritizmas! Tai jų seansų pasekmė!

– Jūs taip galvojate?

– Esu tuo tikras, mano drauge. Teko matyti panašių dalykų. Sunku patikėti, tačiau spiritizmas lengvai užvaldo protą. Ypač pagyvenusių žmonių, sulaukusių tokio amžiaus kaip mis Arandel. Kertu lažybų, kad žinau, kaip tetai šovė mintis pakeisti testamentą. Kokia nors dvasia – greičiausiai, jos velionio tėvo – įsakė jai perrašyti testamentą ir visus pinigus palikti tai Louson. Juk ji blogai jautėsi, todėl ir patikėjo...

Misis Tanijos vėl sukrutėjo.

– Jūs sutinkate su tuo? Ar taip galėjo būti? – kreipėsi į ją Puaro.

– Kalbėk, Bela, – paragino ją daktaras Tanijos. – Pasakyk savo nuomonę.

Jo žvilgsnis drąsino, o josios buvo kažkoks keistas.

– Aš menkai išmanau tokius dalykus, – patylėjusi, atsakė ji. – Bet, tikriausiai, tu teisus, Jakobai.

– Mesjė Puaro, o ką jūs manote? Ar aš teisus?

– Greičiausiai taip, – linktelėjo galvą Puaro, o paskui paklausė: – Jūs lankėtės Market Beisinge savaitę prieš mis Arandel mirtį?

– Mes buvome ten per Velykas ir kitą savaitgalį po Velykų. Taip, teisingai.

– Ne, ne! Aš turiu omenyje dar kitą savaitgalį – balandžio dvidešimt šeštąją. Man regis, jūs lankėtės ten sekmadienį?

– Jakobai, tu ten buvai? – išpūtė akis misis Tanijos.

– Taip, – nedelsdamas atsakė jis. – Nejaugi tu neprisi-

meni? Aš išvažiavau ten po pietų. Aš juk sakiau tau.

Aš ir Puaro nenuleidome nuo jos akių. Nervingu judesiu ji stumtelėjo skrybėlaitę pakaušio link.

– Na nejaugi nepameni, Bela? – toliau kalbėjo vyras. – Kokia prasta tavo atmintis!

– Žinoma! – kaltai ištarė ji ir išspaudė šypsenėlę. – Tikra tiesa. Mano atmintis išties prasta. Be to, praėjo daugiau kaip du mėnesiai.

– Kiek man žinoma, ten buvo ir mis Tereza Arandel bei misteris Čarlzas Arandelas? – paklausė Puaro.

– Gal ir buvo, bet aš jų nemačiau, – nerūpestingai atsakė Tanijos.

– Vadinasi, pas tetą užtrukote neilgai?

– Ne, prabuvau viso labo kokį pusvalandį.

Regis, įdėmus Puaro žvilgsnis šiek tiek sutrikdė daktarą.

– Turiu prisipažinti, – mirktelėjo jis, – jog tikėjausi pasiskolinti pinigų, tačiau nieko negavau. Matyt, aš jau nuo pat pradžių nepatikau savo žmonos tetulei. Gaila, nes man ji patiko. Ji buvo šauni senutė.

– Daktare Tanijos, ar galiu jums užduoti tiesmuką klausimą?

Man pasirodė, kad Tanijos akyse šmėkštelėjo išgąstis.

– Žinoma, mesjė Puaro.

– Kokia jūsų nuomonė apie Čarlzą ir Terezą Arandelus?

Daktaras, regis, pajuto palengvėjimą.

– Apie Čarlzą ir Terezą? – Jis meiliai nusišypsojo žmonai. – Bela, brangioji, tikiuosi, tu neprieštarausi, jei aš atvirai pasakysiu, ką manau apie tavo giminaičius?

Šyptelėjusi, ji papurtė galvą.

– Tuomet galiu pasakyti, kad jie abu – visiškai sugedę žmonės! Nors Čarlzas man netgi patinka. Jis, žinoma, sukčius, bet malonus sukčius. Jis neturi jokių moralinių principų, tačiau tai ne jo kaltė. Toks jau gimė.

– O Tereza?

– Nežinau, – neišsyk atsakė daktaras Tanijos. – Ji stebėtinai žavi mergina, bet, mano manymu, visiška kietaširdė. Jei reikėtų, ji šaltakraujiškai nužudytų bet ką. Man taip atrodo. Jūs, tikriausiai, girdėjote, kad jos motina buvo teisiama už žmogžudystę?

– Ir buvo išteisinta, – pasakė Puaro.

– Taip, ją išteisino, – pritarė Tanijos. – Tačiau nepaisant to, tai kartais... priverčia susimąstyti.

– Ar jums teko susitikti su jos sužadėtiniu?

– Donaldsonu? Taip, kartą jis buvo atėjęs pas mus vakarieniauti.

– Ką manote apie jį?

– Labai protingas vyrukas. Manau, kad toli eis... jei tik bus galimybė. Norint specializuotis, reikia nemažai pinigų.

– Turite omenyje, kad jis gabus specialistas?

– Taip, būtent tai aš ir norėjau pasakyti. Nuostabus protas. – Jis nusišypsojo. – Tačiau visuomenėje dar nesublizgėjo. Jis pernelyg rimtas ir pedantiškas. Jis ir Tereza – juokinga pora. Priešybių trauka. Ji – vakarėlių liūtė, o jis – atsiskyrėlis.

Abu vaikai ėmė atakuoti motiną.

– Mama, kada eisime pietauti? Aš noriu valgyti. Mes pavėluosime.

Puaro dirstelėjo į laikrodį ir sušuko:

– Labai atsiprašau! Jau pietų metas, o aš jus gaišinu.

Pažvelgusi į vyrą, misis Tanijos netvirtai pasakė:

– Gal neatsisakysite...

– Jūs labai maloni, madam, bet aš jau pakviestas pietums ir taip pat vėluoju.

Atsisveikindamas Puaro paspaudė rankas sutuoktiniams ir jų vaikams. Aš padariau tą patį.

Mes dar užtrukome viešbučio hole, nes Puaro nusprendė kažkam paskambinti. Aš laukiau prie registratūros. Netrukus pamačiau, kaip į holą išėjo misis Tanijos ir ėmė dairytis. Ji atrodė užguita ir išvargusi. Pamačiusi mane, ji greitai priėjo.

– Jūsų draugas, mesjė Puaro, tikriausiai, jau išėjo?

– Ne, jis telefono būdelėje.

– A!

– Norite su juo pasikalbėti?

Misis Tanijos linktelėjo. Ji tapo dar nervingesnė.

Tą akimirką iš telefono būdelės išėjo Puaro ir, pamatęs mus, tučtuojau pasuko link mūsų.

– Mesjė Puaro, – greitai prašneko tyliu balsu, – norėčiau jums kai ką pasakyti... Turiu jums pasakyti...

– Taip, madam?

– Tai svarbu... Labai svarbu... Suprantate...

Ji nutilo. Į holą išėjo daktaras su abiem vaikais. Jis taip pat priėjo prie mūsų.

– Na, Bela, nori dar kažką pasakyti mesjė Puaro? – jo balsas buvo nepaprastai malonus, o šypsena tiesiog kerinti.

– Taip... – Patylėjusi, dar pasakė: – Štai ir viskas, mesjė Puaro. Aš tik norėjau, kad jūs perduotumėte Terezai, jog mes ją palaikysime bet kuriuo atveju. Manau, kad šeima turi laikytis išvien.

Atsisveikindama gyvai linktelėjo mums, įsikabino vyrui į parankę ir pasuko restorano link.

Čiupau Puaro už peties.

– Ji norėjo pasakyti kažką kitą, Puaro!

Stebėdamas nutolstančią porą, jis lėtai papurtė galvą.

– Ji persigalvojo? – tęsiau aš.

– Taip, *mon ami*, ji persigalvojo.

– Kodėl?

– Aš taip pat norėčiau tai žinoti, – sumurmėjo jis.

– Pasakys kitą kartą, – vyliausi aš.

– Nesu tuo tikras. Bijau, kad negalės...

18 skyrius

PASLAPTINGASIS ŽUDIKAS

Mes pietavome artimiausiame restoranėlyje. Aš degiau iš nekantrumo, norėdamas sužinoti, ką jis galvoja apie Arandelų šeimos narius.

– Na, Puaro? – paraginau jį.

Nužvelgęs mane priekaištingu žvilgsniu, Puaro visą savo dėmesį sutelkė į meniu. Užsisakęs patiekalus, jis atsilošė į krėslo atkaltę, perlaužė bandelę ir tik tuomet pašaipiu tonu pakartojo:

– Na, Hastingsai?

– Ką manote dabar, kai visus juos pamatėte?

– *Ma foi*, verta dėmesio šutvė! Ši byla be galo įdomi! Kaip jūs, anglai, sakote, tikra siurprizų dėžutė. Atkreipkite dėmesį: kiekvieną kartą, kai pasakau, kad „iš mis Arandel gavau laišką, kurį ji parašė prieš pat savo mirtį", paaiškėja kas nors nauja. Iš mis Louson sužinojau apie

dingusius pinigus; misis Tanijos iš karto paklausė: „Apie mano vyrą?“ Kodėl apie jos vyrą? Dėl ko mis Arandel turėtų man, Erkiuliui Puaro, rašyti apie daktarą Tanijos?

– Ta moteris kažką slepia, – pasakiau aš.

– Taip, ji kažką žino. Bet ką? Mis Pibodi mums sakė, kad Čarlzas Arandelas už du pensus nužudytų ir savo senelę. Mis Louson teigė, kad misis Tanijos nužudytų bet ką, jei tik lieptų jos vyras. Daktaras Tanijos pareiškė, kad Čarlzas ir Tereza yra visiškai sugedę žmonės, užsiminė, jog jų motina buvo žudikė, ir dar nerūpestingai pridūrė, kad esant reikalui, Tereza taip pat galėtų šaltakraujiškai žudyti.

– Tie žmonės neprastos nuomonės apie vienas kitą, ar ne? Daktaras Tanijos galvoja ar bent jau teigia galvojantis, kad mis Arandel buvo paveikta. Jo žmona, iki jam pasirodant, taip nemanė. Iš pradžių ji nenorėjo ginčyti testamento. O vėliau – nei iš šio, nei iš to – pakeičia nuomonę. Matote, Hastingsai, tai tarsi verdantis puodas, į kurio paviršių retkarčiais iškyla naujas reikšmingas faktas. Bet patys svarbiausi dalykai – kaip Dievą myliu! – vis dar tebėra dugne!

Jo rimtumas man išties padarė įspūdį.

– Gal jūs ir teisus, – šiek tiek patylėjęs, pasakiau aš, – tačiau viskas taip neaišku, taip miglota.

– Bet jūs sutinkate su manimi, kad čia kažkas ne taip?

– Taip, – dvejodamas atsakiau aš. – Tikriausiai, taip.

Puaro palinko į priekį, kiaurai verdamas mane akimis.

– Hastingsai, jūs pasikeitėte. Nebejuokaujate, nebesišaipote iš mano „grynai teorinių išvedžiojimų“. Bet kas

gi jus įtikino? Tikrai ne mano nepriekaištingi argumentai, *non, ce n'est pas ça**! Kažkas... kitas paveikė jus. Sakykite, mano drauge, kas gi jus staiga paskatino rimtai pažvelgti į šią bylą?

– Man regis, – susimąstęs ištariau aš, – misis Tanijos. Ji atrodė... atrodė tokia išsigandusi...

– Ji bijojo manęs?

– Ne, ne jūsų. Kažko kito. Iš pradžių ji kalbėjo ramiai ir protingai. Žinoma, tetos sprendimas palikti turtą svetimam žmogui ją įskaudino, tačiau ji su tuo susitaikė ir ketino viską palikti taip, kaip yra. Visiškai natūrali gerai išauklėtos, tačiau apatiškos moters pozicija. Ir staiga ta netikėta permaina – ji ėmė karštai pritarti viskam, ką sakė daktaras Tanijos. Ir kaip ji nusekė paskui mus į holą... kone slapstydamasi...

Puaro pritariamai linktelėjo galvą.

– Ir dar viena smulkmena, kurios jūs, tikriausiai, nepastebėjote...

– Aš pastebiu viską! Turiu omenyje jos vyro vizitą į „Litlgrinhausą" tą paskutinį sekmadienį. Galiu prisiekti, kad misis Tanijos apie šį vizitą nieko nežinojo – jai tai buvo didžiulis netikėtumas. Nepaisant to, ji greitai suprato vyro užuominą ir sutiko, kad jis apie tai buvo sakęs, tik ji pamiršo. Man... man tai nepatinka, Puaro.

– Jūs visiškai teisus, Hastingsai. Tai labai reikšminga detalė.

– Man susidarė įspūdis, kad ji kažko bijo.

Puaro susimąstęs linktelėjo galvą.

– Jūs irgi tai pajutote? – paklausiau aš.

– Taip, tai buvo akivaizdu. – Jis patylėjo, o paskui

* Ne, tikrai ne tai (pranc.)

tęsė: – Vis dėlto jums patiko daktaras Tanijos, ar ne? Nepaisant jūsų išankstinio nusistatymo prieš argentiniečius, portugalus ir graikus, jis jums paliko malonaus, nuoširdaus, linksmo ir geraširdžio žmogaus įspūdį.

– Taip, – prisipažinau aš.

Įsivyravus tylai, stebėjau Puaro.

– Apie ką galvojate, Puaro? – pagaliau paklausiau aš.

– Mąstau apie įvairius žmones. Žavų jaunąjį Normaną Geilą, apie šiurkštoką, bet geraširdišką Eveliną Hovard, malonųjį daktarą Šepardą, ramų ir patikimą Naitoną.

Iš pradžių negalėjau suprasti, kodėl jis prisiminė tuos žmones, su kuriais jam teko susidurti ankstesnėse bylose.

– Ir kas iš to?

– Visi jie buvo malonūs žmonės...

– Viešpatie! Puaro, nejaugi jūs iš tikrųjų manote, kad Tanijos...

– Ne, ne! Nedarykite skubotų išvadų, Hastingsai. Aš tik noriu pasakyti, kad asmeniškumas dažnai trukdo padaryti teisingas išvadas. Turime remtis faktais, o ne jausmais.

– Hm, – numykiau aš. – Faktų turime ne tiek jau daug. Ak, Puaro, tik nepradėkite jų vardinti iš naujo!

– Nebijokite, mano drauge, aš kalbėsiu glaustai. Visų pirma, nėra abejonių, kad buvo įvykdytas pasikėsinimas nužudyti. Jūs su tuo sutinkate, ar ne?

– Taip, sutinku, – neryžtingai atsakiau aš.

Iki šiol aš gana skeptiškai vertinau fantastiškas Puaro prielaidas apie tai, kas įvyko antradienio naktį. Tačiau buvau priverstas pripažinti, kad jo išvados buvo visiškai logiškos.

– *Très bien**. Jeigu buvo pasikėsinimas nužudyti, vadinasi buvo ir žudikas. Vienas iš tą vakarą namuose buvusių žmonių – žudikas, net jei jam nepavyko įvykdyti savo kėslų.

– Sutinku.

– Taigi, mūsų atskaitos taškas – žudikas. Ir ką gi išgirdome, atlikę keletą apklausų ir išjudinę širšių lizdą? Keletą labai įdomių kaltinimų, tarytum netyčia išsakytų besišnekučiuojant.

– Manote, kad jie buvo išsakyti tyčia?

– Šiuo metu neįmanoma ką nors teigti. Galbūt pasakodama mums, kad Čarlzas grasino savo tetai, mis Louson neturėjo piktų kėslų? O gal turėjo? Galbūt daktaro Tanijos replikos apie Terezą Arandel tebuvo gydytojo nuomonė, o ne noras ją kompromituoti? Mis Pibodi, kalbėdama apie Čarlzo Arandelo polinkius, taip pat galėjo būti visiškai nuoširdi, tačiau ir tai tik jos asmeninė nuomonė. Tas patį galima pasakyti ir apie kitus. Tačiau svarbiausio dalyko mes iki šiol nežinome. Kuris iš jų – žudikas.

– O ką jūs apie tai manote, Puaro?

– Hastingsai, Hastingsai, kiek kartų jums sakiau, kad aš neleidžiu sau „manyti" ta prasme, kuria vartojate šį žodį jūs! Dabar aš tik svarstau.

– Ką?

– Motyvus. Kokie galimi mis Arandel nužudymo motyvai? Be abejonės, pats akivaizdžiausias motyvas yra nauda. Kas laimėtų iš mis Arandel mirties, jei ji būtų mirusi antradienį, trečiąją Velykų dieną?

– Visi, išskyrus mis Louson.

---

* Labai gerai (pranc.)

– Visiškai teisingai.

– Tokiu atveju bent jau vieną žmogų galime išbraukti iš įtariamųjų sąrašo.

– Taip, – susimąstęs sutiko Puaro. – Bent jau taip atrodo. Tačiau įdomu tai, kad būtent tas asmuo, kuris būtų nieko negavęs, jei mis Arandel būtų mirusi Velykų trečiąją dieną, gavo viską po dvejų savaičių.

– Kur link sukate, Puaro? – paklausiau aš suglumęs.

– Priežastis ir pasekmė, mano drauge. Priežastis ir pasekmė.

Abejodamas pažvelgiau į jį.

– Mąstykite logiškai! – tęsė jis. – Kas atsitiko iškart po nelaimingo atsitikimo?

Tokiomis akimirkomis aš tiesiog nekenčiau Puaro. Kad ir ką pasakytum, vis tiek būsi neteisus.

– Mis Arandel buvo priversta gulėti lovoje, – labai atsargiai pasakiau aš.

– Visiškai teisingai. Ji turėjo daug laiko apmąstymams. O kas toliau?

– Ji parašė jums.

Puaro linktelėjo.

– Taip, ji man parašė. Bet kad ir kaip būtų gaila, laiškas nebuvo išsiųstas.

– Jūs įtariate, kad laiškas nebuvo išsiųstas sąmoningai?

Puaro susiraukė.

– Turiu prisipažinti, Hastingsai, kad būtent šito aš nežinau. Manau, – o atsižvelgus į vėlesnius įvykius, – esu beveik įsitikinęs, kad laiškas buvo tiesiog kažkur nukištas. Mano galva, – nors negaliu garantuoti, – niekas net neįtarė apie jo egzistavimą. O dabar tęskime. Kas buvo

toliau?

Aš susimąsčiau.

– Atėjo advokatas, – pasakiau aš. – Taip. Ji paprašė pakviesti advokatą ir jis atėjo. Tada ji sudarė naują testamentą, – tęsiau aš.

– Teisingai. Ji sudarė naują ir labai netikėtą testamentą. Atsižvelgę į šį faktą, mes turėtume labai nuodugniai apsvarstyti Elenos žodžius. Ar pamenate, ką ji pasakė? Mis Louson labai troško, kad mis Arandel nesužinotų, jog Bobas naktį praleido ne namie.

– Bet... aš suprantu... ne, nesuprantu. Nors, regis, pradedu suprasti, kur link jūs sukate...

– Abejoju. Bet jei tikrai suprantate, tikiuosi, suvokiate ir tai, koks reikšmingas šis pareiškimas, – pasakė Puaro ir įbedė į mane įdėmų žvilgsnį.

– Taip, žinoma, – skubiai atsakiau aš.

– Buvo ir daugiau įvykių, – tęsė Puaro. – Savaitgalį atvažiavo Čarlzas su Tereza, ir mis Arandel, pasak Čarlzo, parodė jam naują testamentą.

– Netikite juo?

– Tikiu tik tuo, ką galima patikrinti. Terezai testamento mis Arandel neparodė.

– Nes galvojo, kad jai apie tai papasakos Čarlzas.

– Bet jis nepapasakojo. Kodėl?

– Čarlzas tvirtina, kad jai sakė.

– O Tereza teigia, kad nieko nežino. Labai įdomus ir daug bylojantis susikirtimas. O kai mes išėjome, ji pavadino Čarlzą kvailiu.

– Aš visiškai nieko nesuprantu, Puaro, – pasiskundžiau aš.

– Pamėginkime atkurti įvykių seką. Sekmadienį at-

važiavo daktaras Tanijos, galimas dalykas, slapčiom nuo žmonos.

– Aš esu įsitikinęs, kad ji nieko nežinojo.

– Tarkime, kad ji greičiausiai nežinojo. Čarlzas ir Tereza išvažiavo pirmadienį. Mis Arandel yra sveika ir gerai nusiteikusi. Sočiai pavakarieniavusi, dalyvauja spiritizmo seanse kartu su seserimis Trip ir mis Louson. Besibaigiant seansui ji pasijunta blogai, atgula ir po keturių dienų miršta. Mis Louson paveldi visus jos pinigus. O kapitonas Hastingsas tvirtina, kad ji mirė sava mirtimi!

– O tuo tarpu Erkiulis Puaro, neturėdamas jokių įrodymų, teigia, kad ji buvo nunuodyta vakarienės metu.

– Aš turiu pagrindą, Hastingsai. Prisiminkite mūsų pokalbį su seserimis Trip. O taip pat žodžius, išsprūdusius iš mis Louson lūpų.

– Jūs turite omenyje tą faktą, kad per vakarienę ji valgė troškinį su kariu? Ir karis sutrukdė pajusti nuodų skonį? Jūs tai norėjote pasakyti?

– Galimas dalykas, kad ir karis turėjo tam tikros reikšmės, – susimąstęs ištarė Puaro.

– Bet jei jūsų spėjimas teisingas, nors jis ir prieštarauja gydytojo išvadoms, tuomet ją galėjo nunuodyti tik mis Louson arba viena iš tarnaičių.

– Abejoju.

– Nejaugi seserys Trip? Nesąmonė! Aš tuo netikiu. Šios visos moterys tikrai nekaltos.

Puaro gūžtelėjo pečiais.

– Atminkite, Hastingsai: bukumas ar netgi paikumas gali žengti koja kojon su nepaprastu gudrumu. Ir nepamirškite pirmojo pasikėsinimo nužudyti. Jį sumanė tikrai ne itin sumanus ar didelio proto žmogus. Tai la-

bai paprastas nužudymo būdas, kurį pasufleravo Bobo įprotis palikti kamuoliuką laiptų viršuje. Mintis ištempti siūlą skersai laiptų visiškai paprasta – tai sugalvotų net vaikas!

– Jūs norite pasakyti, kad... – susiraukiau aš.

– Aš noriu pasakyti, kad turime išsiaiškinti, kas gi norėjo nužudyti. Ir tiek.

– Bet tokiu atveju nuodai turėjo būti parinkti labai sumaniai, nes neliko jokių pėdsakų, – paprieštaravau aš. – O paprastas žmogus vargu ar sugebėtų tokių gauti. Po šimts velnių, Puaro, aš tiesiog negaliu tuo patikėti! Dabar jūs nieko negalite sužinoti. Visa tai tik grynos hipotezės.

– Mano drauge, jūs klystate. Šio ryto pokalbių metu išsakytos užuominos išties leidžia taip manyti. Tai migloti, tačiau neabejotini ženklai. Bėda ta, kad aš bijau.

– Bijote? Ko?

– Pažadinti miegantį šunį. Regis, taip sakoma, ar ne? Nenoriu prisišaukti bėdos. Štai ką šiuo metu veikia mūsų žudikas – ramiai sau snaudžia prieš saulutę... Bet juk mudu, Hastingsai, žinome: sudrumstus žudiko ramybę, neretai jis įvykdo ne tik antrą, bet ir trečią žmogžudystę.

– Jūs bijote, kad gali įvykti dar viena žmogžudystė?

Puaro linktelėjo.

– Taip. Jei tik šiame širšių lizde yra žudikas. O aš manau, kad jis yra. Taip, Hastingsai, mano galva, jis ten...

19 skyrius

VIZITAS PAS MISTERĮ PERVISĄ

Puaro paprašė sąskaitos ir ją apmokėjo.

– Ką darysime toliau? – paklausiau aš.

– Tai, ką siūlėte anksčiau šįryt. Važiuosime į Harčesterį pas misterį Pervisą. Dėl to aš ir skambinau iš „Daramo“ viešbučio.

– Jūs skambinote Pervisui?

– Ne, Terezai Arandel. Paprašiau, kad man parašytų rekomendacinį laišką. Jei norime, kad advokatas su mumis kalbėtųsi, privalome turėti šeimos įgaliojimą. Mis Arandel rekomendacinį laišką pažadėjo atsiųsti per pasiuntinį į mano butą. Tikriausiai jis jau mūsų laukia ten.

Puaro bute radome ne tik laišką, bet ir Čarlzą Arandelą, kuris jį pats ir atnešė.

– Puikiai įrengtas butas, mesjė Puaro, – apžiūrinėdamas svetainę pagyrė jis.

Tą pačią akimirką pastebėjau ne iki galo uždarytą rašomojo stalo stalčių, iš kurio kyšojo kažkokio dokumento kraštelis. Puaro jokiu būdu nebūtų palikęs neuždaryto stalčiaus. Aš mąsliai pažvelgiau į Čarlzą. Šiame kambaryje jis buvo paliktas vienas, nes laukė mūsų. Net neabejojau, kad jis leido laiką rausdamasis po Puaro dokumentus. Na ir sukčius gi šis vyrukas! Aš tiesiog degiau iš pasipiktinimo.

O Čarlzas buvo nusiteikęs linksmai.

– O štai ir mes, – ištarė jis, paduodamas laišką. – Viskas, kaip sutarta. Tikiuosi, kad jums labiau pasiseks su senuoju Perviu, nei mums.

– Kaip supratau, jums suteikė ne itin daug vilties?

– Visiškai jokios... Jo manymu, ta paukštytė Louson puikiai prasisuko.

– Ar jums su seseria neatėjo į galvą mintis apeliuoti į tos damos jausmus?

– Aš apie tai pagalvojau, – nusijuokė Čarlzas. – Tačiau ir tai neišdegė. Veltui gražbyliavau. Palikimo netekusio šeimos nevykėlio (nors mėginau įrodyti, kad nesu jau toks beviltiškas nevykėlis, kokiu mane visi vaizduoja) kančios tos moters nesujaudino! Atrodo, kad ji išties manęs nemėgsta. Tik nesuprantu, kodėl. – Jis nusijuokė. – Dauguma senučių gana greitai mane pamilsta. Joms atrodo, kad manęs niekas niekada nesuprato ir nesuteikė galimybės pasireikšti!

– Naudingas požiūris.

– Taip, iki šiol man jis buvo be galo naudingas. Bet, kaip jau sakiau, su paukštyte Louson šis triukas neišdegė. Man regis, ji nusiteikusi prieš vyrus. Matyt ji iš tų, kurios senais gerais prieškariniais laikais prisirakindavo

grandinėmis prie bėgių ir mosavo sufražisčių vėliava.

– Aišku, – linktelėjo galvą Puaro. – Vadinasi, jei paprastesni metodai nebus veiksmingi...

– Teks imtis nusikalstamų, – linksmai užbaigė mintį Čarlzas.

– Aha, – ištarė Puaro. – O jei jau prakalbome apie nusikalstamus metodus, jaunuoli – ar tiesa, kad jūs grasinote savo tetai, sakydamas, jog „pribaigsite“ ją, ar kažką panašaus?

Čarlzas atsisėdo į krėslą ir, ištiesęs kojas, įsmeigė akis į Puaro.

– Kas jums tai sakė? – paklausė jis.

– Nesvarbu. Ar tai tiesa?

– Na, iš dalies – taip.

– Nagi, papasakokite man viską, kaip buvo. Tik gryną tiesą, prašau.

– Kaip pageidaujate, sere. Nebuvo jokių melodramų. Tiesiog mėginau ją paveikti, jei suprantate, ką noriu pasakyti.

– Suprantu.

– Tačiau man nepavyko. Teta Emilė leido suprasti, kad bet kokie bandymai iškaulyti iš jos pinigų bus bevaisiai. Aš susivaldžiau, tačiau nusprendžiau jai išaiškinti situaciją. „Klausykite, teta Emile, – pasakiau aš, – jūs elgiatės taip, kad galų gale jus kas nors pribaigs!“ Ji gana išdidžiai paklausė, ką noriu tuo pasakyti. „Tik tai, kad aplink jus, vildamiesi ką nors gauti, sukasi jūsų giminaičiai ir pažįstami. Visi jie – neturtingi it bažnyčios pelės. O ką darote jūs? Sėdite ant pinigų maišo ir atsisakote dalintis. Štai už tokius dalykus žmonės ir nužudomi. Patikėkite man žodžiu, jeigu jus pribaigs, galėsite kaltinti tik save“, – pa-

aiškinau aš. Kaip įprasta, ji pažvelgė į mane pro akinių viršų. Žvilgsnis buvo kupinas pykčio. „Tu taip manai?“ – sausai paklausė ji. „Taip, – atsakiau aš. – Patariu jums būti šiek tiek dosnesnei“. „Dėkoju, Čarlzai, už geranorišką patarimą. Bet manau, – ir tu tuo greit įsitikinsi, – kad sugebu pasirūpinti savimi“, – pasakė ji. „Kaip pageidaujate, teta Emile, – atsakiau aš, plačiai išsišiepęs, nes man pasirodė, kad ji ne tokia jau ir supykusi, kokia mėgino atrodyti. – Paskui nesakykite, kad jūsų neperspėjau“. „Aš to nepamiršiu“, – užtikrino ji.

Čarlzas patylėjo, o paskui pridūrė:

– Štai ir visas pokalbis.

– Ir tuomet jūs pasitenkinote keliais banknotais, kuriuos radote rašomojo stalo stalčiuje, – konstatavo Puaro.

Čarlzas išpūtė akis, o po to ėmė kvatoti.

– Pasirengęs prieš jus nukelti kepurę! – pasakė jis. – Jūs puikus seklys! Kaip sužinojote?

– Vadinasi, tai tiesa?

– Žinoma, tiesa! Man trūk plyšk reikėjo pinigų. Stalčiuje radau nemenką pluoštelį banknotų ir kelis paėmiau. Aš buvau labai kuklus ir nemaniau, kad tokia smulki vagystė bus pastebėta. Tikėjausi, kad kaltė bus suversta tarnams.

– Tarnų lauktų dideli nemalonumai, jei kuriam nors iš jų būtų šovusi tokia mintis, – sausai pastebėjo Puaro.

Čarlzas gūžtelėjo pečiais.

– Kiekvienas už save... – sumurmėjo jis.

– O kiti tesižino, – užbaigė priežodį Puaro. – Vadinasi, toks jūsų kredo?

Čarlzas smalsiai pažvelgė į Puaro.

– Tikrai nežinojau, kad senutė pastebėjo, jog dingo keli banknotai. Iš kur jūs sužinojote apie tą pokalbį su teta Emile?

– Man pasakė mis Louson.

– Klastinga senė! – Čarlzas atrodė sunerimęs. – Ji nekenčia manęs ir Terezos. Kaip manote, gal ji dar ką nors žino, bet nesako?

– O ką ji dar galėtų žinoti?

– Nežinau, bet ji man atrodo piktavalė. – Jis patylėjo, o paskui pridūrė: – Ji nekenčia Terezos...

– Misteri Arandeli, ar žinojote, kad daktaras Tanijos lankėsi pas jūsų tetą sekmadienį, jos mirties išvakarėse?

– Ką? Tą sekmadienį, kai ten buvome mes?

– Taip. Jūs jo nematėte?

– Ne. Po pietų mes buvome išėję pasivaikščioti. Matyt, tuomet jis ir pasirodė. Keista, kad teta Emilė neužsiminė apie jo vizitą. Kas jums tai sakė?

– Mis Louson.

– Ir vėl Louson? Ji, regis, neišsenkantis informacijos šaltinis. – Jis patylėjo, o paskui pridūrė: – Žinote, tas Tanijos – šaunus vyrukas. Man jis patinka. Visuomet linksmas, besišypsantis.

– Taip, malonus žmogus, – sutiko Puaro.

Čarlzas atsistojo.

– Jo vietoje aš jau seniai būčiau pribaigęs tą nuobodą Belą! Ar jums neatrodo, kad ji iš tų moterų, kurioms tiesiog lemta tapti aukomis? Tiesą sakant, nenustebčiau, jei jos sukapotą ir į lagaminą sukištą kūną rastų Margeito kelyje ar kokioje kitoje nuošalioje vietelėje!

– Ne kokį darbelį siūlote Belos vyrui, kuris jums taip patinka, – rūsčiu balsu pasakė Puaro.

– Sutinku, – susimąstęs ištarė Čarlzas. – Tiesą sakant, manau, kad Tanijos nenuskriaustų nė musės. Jis pernelyg geros širdies žmogus.

– O jūs? Ar, iškilus būtinybei, ryžtumėtės žmogžudystei?

Čarlzas skambiai nusijuokė.

– Šantažuojate mane, mesjė Puaro? Neišdegs. Galiu jus užtikrinti, kad aš neįbėriau... – Jis trumpam nutilo, o paskui užbaigė: – Strichnino į tetos Emilės sriubą.

Ir, nerūpestingai pamojęs ranka, išėjo.

– Mėginote jį įbauginti, Puaro? – paklausiau aš. – Jei taip, nemanau, kad jums pavyko. Sprendžiant iš to, kaip sureagavo, jis nekaltas.

– Nekaltas?

– Nekaltas. Jis nė trupučio nesutriko.

– Užtat padarė įdomią pauzę, – pasakė Puaro.

– Pauzę?

– Taip. Jis nutilo prieš ištardamas žodį „strichninas". Tarytum būtų ketinęs pasakyti kažką kitą, tačiau nusprendė nutylėti.

Aš gūžtelėjau pečiais.

– Galbūt mėgino prisiminti kokių nors grėsmingų nuodų pavadinimą?

– Galbūt. Gal ir taip. Tačiau mums jau metas važiuoti. Manau, pernakvosime Market Beisinge, viešbutyje „Jurgis".

Po dešimties minučių mes jau dūmėme iš Londono.

Į Harčesterį atvykome apie ketvirtą valandą ir nuėjome tiesiai į advokatų „Pervis, Pervis, Čarlzvortas ir Pervis" kontorą.

Misteris Pervis buvo augalotas žilaplaukis ir rausva-

skruostis vyras. Savo išvaizda jis priminė kaimo skvairą. Su mumis kalbėjo mandagiai, tačiau santūriai.

Perskaitęs mūsų atsivežtą laišką, pakėlė akis. Žvilgsnis buvo gudrus ir tiriantis.

– Žinoma, man teko apie jus girdėti, mesjė Puaro, – pagarbiai ištarė jis. – Kaip suprantu, mis Arandel ir jos brolis nusprendė pasinaudoti jūsų paslaugomis, tačiau net neįsivaizduoju, kuo jūs galėtumėte jiems padėti.

– Bent jau tuo, misteri Pervi, kad atliksiu išsamų visų aplinkybių tyrimą.

– Kalbant apie teisinę šio reikalo pusę, tai aš mis Arandel ir jos broliui jau išsakiau savo nuomonę. Aplinkybės visiškai aiškios ir nekelia jokių abejonių, – sausai pareiškė advokatas.

– Žinoma, žinoma, – suskubo pritarti Puaro. – Bet aš tikiuosi, jog neatsisakysite viską papasakoti ir man. Norėčiau teisingai įvertinti situaciją.

– Aš jūsų paslaugoms, – linktelėjo galvą advokatas.

– Ar tiesa, kad balandžio septynioliktąją mis Arandel jums parašė laišką, kuriame išsakė savo pageidavimus? – pradėjo Puaro.

Prieš atsakydamas, misteris Pervis peržiūrėjo kažkokius ant stalo gulėjusius dokumentus.

– Visiškai teisingai.

– Ar galite man pasakyti, ko ji pageidavo?

– Ji paprašė manęs surašyti testamentą, kuriuo tam tikros nedidelės sumos atitektų dvejoms tarnaitėms, trims ar keturioms labdaros organizacijoms, o visas likęs turtas – Vilhelminai Louson.

– Atleiskite už smalsumą, misteri Pervi, bet ar tokia mis Arandel valia jūsų nenustebino?

– Tiesą sakant, nustebino.

– Mis Arandel jau anksčiau buvo surašiusi testamentą?

– Taip, prieš penkis metus.

– Pagal kurį, po nedidelių išmokų tarnaitėms, visas turtas paliekamas jos sūnėnui ir dvejoms dukterėčioms?

– Pagrindinė jos palikimo dalis turėjo būti po lygiai padalinta jos brolio Tomo ir sesers Arabelos Bigs vaikams.

– Kas gi nutiko tam testamentui?

– Mis Arandel prašymu, paėmiau jį kartu su savimi, kai balandžio dvidešimt pirmąją vykau į „Litlgrinhausą" jos aplankyti.

– Misteri Pervi, aš būčiau be galo dėkingas, jei išsamiai papasakotumėte visus tos dienos įvykius.

Advokatas minutėlę patylėjo.

– Į „Litlgrinhausą" atvykau trečią valandą, – labai tiksliai ėmė pasakoti jis. – Mane lydėjo vienas iš mano sekretorių. Mis Arandel mane priėmė svetainėje.

– Kaip ji atrodė?

– Man ji pasirodė esanti sveika, nors ėjo pasiramsčiuodama lazda. Kaip supratau, dėl to, kad neseniai buvo nukritusi. O apskritai, man regis, ji jautėsi neblogai. Tiesa, man pasirodė, kad ji šiek tiek nervinga ir pernelyg susijaudinusi.

– Ar su ja buvo mis Louson?

– Kai atvažiavau, mis Louson buvo šalia, tačiau ji tučtuojau pasišalino.

– O paskui?

– Mis Arandel paklausė, ar aš padariau tai, ko ji prašė ir, ar atvežiau naująjį testamentą, kad galėtų jį pasirašy-

ti.

– Aš pasakiau „taip". Aš... – Advokatas trumpam nutilo, o paskui šiek tiek nenatūraliu balsu kalbėjo toliau: – Vis dėlto prisipažinsiu: neperžengdamas padorumo ribų, mėginau atkalbėti mis Arandel nuo šio žingsnio. Drįsau pastebėti, kad naujasis testamentas būtų neteisingas jos giminaičių atžvilgiu.

– Ir ką gi ji jums į tai atsakė?

– Paklausė, ar neturi teisės su savo pinigais elgtis kaip tinkama. „Žinoma, turite", – atsakiau aš. „Na ir puiku", – pasakė ji. Aš priminiau jai, kad su mis Louson ji susipažino visai neseniai, ir paklausiau, ar ji įsitikinusi, jog jos giminaičiai nusipelnė tokios neteisybės. „Mano mielas drauge, aš tikrai žinau, ką darau", – atsakė mis Arandel.

– Jūs minėjote, kad ji buvo labai susijaudinusi.

– Tuo aš nė kiek neabejoju, bet... Supraskite mane teisingai, mesjė Puaro, ji buvo pilno proto ir turėjo teisę su savo pinigais elgtis kaip tinkama. Jei reikės, aš tai patvirtinsiu teisme, nors tikrai palaikau mis Arandel giminaičių pusę.

– Savaime suprantama. Bet, prašau jūsų, tęskite.

– Mis Arandel perskaitė savo ankstesnį testamentą ir paėmė tą, kurį buvau surašęs jos pageidavimu. Turiu pasakyti, kad esu linkęs pirmiausiai pateikti juodraštį, tačiau ji leido suprasti, jog turėčiau atvežti jau parengtą testamentą, kurį iškart galėtų pasirašyti. Sudaryti testamentą man nebuvo sunku, nes jo sąlygos buvo labai paprastos. Mis Arandel jį perskaitė ir, linktelėjusi galvą, pasakė, kad nori jį nedelsiant pasirašyti. Jaučiau pareigą dar kartą išsakyti savo abejones. Ji ganėtinai kantriai manęs išklausė ir pareiškė, kad jau yra apsisprendusi. Aš pakvie-

čiau savo sekretorių ir jis kartu su sodininku dalyvavo pasirašant testamentą. Tarnaitės tam netiko, nes pačios pagal šį testamentą turėjo gauti dalį palikimo.

– O paskui ji patikėjo jums tą testamentą saugoti?

– Ne, ji padėjo testamentą į rašomojo stalo stalčių ir jį užrakino.

– O ką ji padarė su senuoju testamentu? Suplėšė?

– Ne. Mis Arandel jį užrakino kartu su naujuoju.

– O kur po mis mirties buvo rastas testamentas?

– Tame pačiame stalčiuje. Kadangi buvau jos valios vykdytojas, turėjau raktus, todėl peržiūrėjau visus jos popierius ir finansinius dokumentus.

– Stalčiuje buvo abu jos testamentai?

– Taip, būtent ten, kur ji juos padėjo.

– Ar paklausėte jos, kokie motyvai paskatino pakeisti testamentą?

– Paklausiau. Bet aiškaus atsakymo nesulaukiau. Ji tik patikino mane, kad „žino, ką daro“.

– Nepaisant to, jus nustebino toks jos poelgis?

– Labai. Man regis, mis Arandel visuomet buvo svarbiausia šeima.

Minutėlę patylėjęs, Puaro paklausė:

– Jūs, tikriausiai, apie tai nesikalbėjote su mis Louson?

– Žinoma ne. Tai būtų be galo netaktiška.

Misterį Pervį toks klausimas, regis, šokiravo.

– Ar mis Arandel kaip nors leido suprasti, kad mis Louson žino naujojo testamento turinį?

– Priešingai. Kai apie tai paklausiau, mis Arandel užtikrino mane, kad mis Louson ničnieko apie tai nežino. Aš pagalvojau, kad mis Louson išties nėra reikalo žinoti

apie tai, jog testamentas surašytas jos naudai. Apie tai užsiminiau mis Arandel ir ji su manimi visiškai sutiko.

– O kodėl jums tai taip svarbu, misteri Pervi?

Pagyvenęs džentelmenas išdidžiai atrėmė Puaro žvilgsnį.

– Manau, kad geriau neaptarinėti tokių dalykų. Be to, vėliau gali ištikti nusivylimas.

– Ak! – Puaro giliai atsiduso. – Kaip suprantu, jūs neatmetėte galimybės, kad mis Arandel netolimoje ateityje dar gali persigalvoti?

– Būtent, – linktelėjo galvą advokatas. – Aš nusprendžiau, kad mis Arandel stipriai susikivirčijo su giminaičiais. Ir pamaniau, kad ji, kai tik nurims, dar pasigailės savo skuboto sprendimo.

– Ir ką gi ji padarytų nurimusi?

– Paprašytų manęs surašyti naują testamentą.

– O argi ne paprasčiau būtų sunaikinti naująjį testamentą? Juk tokiu atveju senasis vėl taptų galiojančiu?

– Tai šiek tiek ginčytinas klausimas. Suprantate, sudaręs naują testamentą, testatorius panaikina visų ankstesnių testamentų galiojimą.

– Bet mis Arandel galėjo šito ir nežinoti. Galbūt ji manė, kad sunaikinus naująjį testamentą, galiojančiu vėl tampa senasis?

– Galimas dalykas.

– Vadinasi, jei prieš mirtį ji būtų sunaikinusi antrąjį testamentą, o naujojo nebūtų sudariusi, po jos mirties visą turtą būtų paveldėję giminaičiai?

– Taip. Pusė palikimo būtų atitekusi misis Tanijos, o kita pusė – po lygiai padalinta Čarlzui ir Terezai Arandelams. Tačiau ji juk nepersigalvojo! Ir mirė nepakeitusi

savo sprendimo.

– Štai čia ir yra mano užduotis, – pareiškė Puaro.

Advokatas įsmeigė į jį klausiamą žvilgsnį.

Puaro palinko į priekį.

– Tarkime, kad mis Arandel jau gulėdama mirties patale panoro sunaikinti paskutinį testamentą. Tarkime, mis manė, jog sunaikino jį, o iš tiesų sunaikino anksčiau sudarytą testamentą.

– Bet juk abu testamentai išliko, – papurtė galvą misteris Pervis.

– Tuomet tarkime, kad ji sunaikino padirbtą testamentą, galvodama, kad jis tikras. Pamenate, ji labai sunkiai sirgo? Todėl apgauti ją buvo lengva.

– Būtų gerai, kad pateiktumėte tai patvirtinančius įrodymus, – griežtai pasakė advokatas.

– Žinoma... be jokios abejonės...

– Leiskite paklausti: ar yra pagrindo manyti, kad įvyko kas nors panašaus?

Puaro atsitiesė.

– Šioje tyrimo stadijoje nenorėčiau prisiimti atsakomybę...

– Žinoma, žinoma, – sutiko misteris Pervis, jam įprastais žodžiais.

– Tačiau galiu pasakyti, žinoma, visai konfidencialiai, kad šioje byloje yra labai įdomių aplinkybių.

– Štai kaip? Nejaugi?

Misteris Pervis, tikėdamasis išgirsti kažką įdomaus, iš malonumo patrynė rankas.

– Norėjau išgirsti jūsų nuomonę ir dabar ją jau žinau, – tęsė Puaro. – Jei mis Arandel būtų gyvenusi ilgiau, ji greičiausiai būtų pasigailėjusi savo šeimos narių ir pakei-

tusi savo sprendimą.

– Žinoma, tai tik mano asmeninė nuomonė, – paaiškino advokatas.

– Savaime suprantama, gerbiamasis. Tikiuosi, jūs neatstovaujate mis Louson interesams?

– Aš patariau mis Louson kreiptis į kitą advokatą, – šaltu tonu atsakė misteris Pervis.

Atsisveikindamas, Puaro ištiesė jam ranką ir padėkojo už suteiktą informaciją.

20 skyrius

ANTRASIS APSILANKYMAS „LITLGRINHAUSE“

Pakeliui iš Harčesterio į Market Beisingą, kuriuos skyrė maždaug dešimt mylių, mes aptarėme susiklosčiusią situaciją.

– Puaro, ar turite kokį nors pagrindą tai prielaidai, kurią išsakėte pas advokatą?

– Turite omenyje tą mintį, kad mis Arandel manė sunaikinusi naują testamentą? Ne, *mon ami*, tiesą sakant, neturiu. Supraskite mane teisingai – aš buvau priverstas iškelti kokią nors prielaidą! Misteris Pervis – įžvalgus žmogus. Jei būčiau to nepadaręs, jam išsyk kiltų klausimas, kodėl aš ėmiausi šios bylos.

– Puaro, ar žinote, ką man primenate? – paklausiau aš.

– Ne, *mon ami*.

– Fokusininką, žongliruojantį daugybe įvairiaspalvių

kamuoliukų! Ir visi jie vienu metu ore.

– Įvairiaspalviai kamuoliukai – tai įvairios mano melagystės, kurias aš pasakoju aplinkiniams, ar ne?

– Panašiai.

– Jūs manote, kad vieną dieną tie kamuoliukai nukris ir trenksmingai suduš?

– Juk negalite jų visą laiką išlaikyti ore, – paaiškinau aš.

– Tai tiesa. Tačiau ateis lemiamas momentas, kai vienas po kito jie atsidurs mano rankose. O tada aš nusilenksiu ir nulipsiu nuo scenos.

– Lydimas audringų publikos plojimų.

Puaro įtariai pažvelgė į mane.

– Galimas dalykas.

– Iš misterio Pervio nedaug ką sužinojome, – pastebėjau aš, keisdamas pavojingą temą.

– Taip, ne kažin ką, tačiau jis patvirtino mūsų prielaidas.

– Kaip ir mis Louson teiginį, jog iki mis Arandel mirties ji nieko nežinojo apie naująjį testamentą.

– Asmeniškai aš negirdėjau jokio patvirtinimo.

– Bet juk Pervis patarė mis Arandel nieko nesakyti mis Louson, o ji atsakė, kad nė neketina to daryti.

– Taip, visa tai tiesa. Bet juk egzistuoja raktų skylutės ir raktai, kuriais atrakinami užrakinti stalčiai, mano drauge.

– Jūs iš tikrųjų manote, kad mis Louson paslapčiom klausydavosi ir kaišiodavo nosį į svetimus reikalus? – paklausiau aš, sukrėstas vien šios minties.

Puaro nusišypsojo.

– Mis Louson nepriklauso tam visuomenės sluoks-

niui, kuris paiso padorumo normų, *mon cher*. Mes jau žinome, kad ji nugirdo vieną pokalbį, kuris nebuvo skirtas jos ausims. Turiu omenyje tą Čarlzo pokalbį su savo teta, kai jie diskutavo apie šykščių giminaičių galimybę mirti smurtine mirtimi.

Man beliko sutikti su Puaro.

– Pats suprantate, Hastingsai, kad ji taip pat sėkmingai galėjo pasiklausyti misterio Pervio ir mis Arandel pokalbio. Advokato balsas stiprus ir skambus. O kalbant apie šniukštinėjimą, – tęsė Puaro, – turiu pasakyti, kad tuo užsiima daugiau žmonių, nei jūs įsivaizduojate. Tokie drovūs ir baigštūs žmonės, kaip mis Louson, dažnai įgyja nemažai gėdingų įpročių, kurie jiems tampa vieninteIe paguoda ir pramoga.

– Puaro, jūs tikriausiai juokaujate! – pasipiktinau aš.

Jis energingai papurtė galvą.

– Ne. Aš kalbu rimtai.

Mes atvykome į viešbutį „Jurgis“ ir užsisakėme porą kambarių. Tuomet pėstute patraukėme į „Litlgrinhausą“. Vos tik nuspaudėme durų skambutį, pasigirdo įnirtingas Bobo lojimas. Jis perbėgo holą ir metėsi prie paradinių durų.

„Iškabinsiu jūsų kepenis ir plaučius! – urzgė jis. – Suplėšysiu į gabalėlius! Tuoj sužinosite, ką reiškia brautis į svetimus namus! Palaukite, netrukus pakliūsite man į nasrus!“

– Nagi, nagi, nurimk! – šiame triukšme pasigirdo ir raminantis murmesys. – Geras šunelis! Eikš čionai!

Bobą, nors jis ir priešinosi, sučiupo už antkaklio ir nuvilko į svetainę.

„Kaip visuomet neleidžia pasilinksminti, – urzgė jis.

– Jau senokai neteko ką nors gerai pagąsdinti. Tiesiog netveriu savo kailyje iš noro suleisti dantis į kelnių klešnę! Pamatysit, kas jums bus, kai liausiuos jus saugoti!"

Svetainės durys paskui jį užsitrenkė, o Elena atrakino spyną ir atidarė paradines duris.

– O, tai jūs, sere! – sušuko ji.

Ji plačiai atlapojo duris. Elenos veide švietė džiugi šypsena.

– Prašau, sere, įeikite.

Mes įėjome į holą. Kairėje pro durų apačią girdėjosi garsus šnarpštimas, besikaitaliojantis su urzgimu. Bobas stengėsi „suprasti", kas mes tokie.

– Galite jį išleisti, – pasiūliau aš.

– Tuojau, sere. Žmonės bijo, nes Bobas smarkiai loja ir šokinėja. Tačiau jis nesikandžioja. Bobas puikus sarginis šuo.

Elena pravėrė kambario duris ir Bobas iš ten išlėkė kaip patrankos sviedinys.

„Kas jie tokie? Kur jie? Ak, štai kur jūs! Oi, man regis, aš prisimenu... – Bobas ėmė uostinėti, o tada pratisai sušnarpštė. – Na, žinoma! Mes pažįstami!"

– Sveikas, drauguži, – pakalbinau aš. – Kaip laikaisi?

Bobas pradėjo nerūpestingai vizginti uodegą.

„Dėkoju, neblogai. Leiskite įsitikinti... – Ir vėl ėmėsi uostinėti. – Jaučiu, kad visai neseniai bendravote su spanieliu. Mano manymu, spanieliai – kvaili šunys. O čia kas? Katė? O tai jau įdomu. Norėčiau, kad ji būtų čia! Puikiai pasilinksmintume! Hm, neblogas bulterjeras!"

Teisingai nustatęs, pas kokių šunų savininkus aš neseniai lankiausi, jis nukreipė savo dėmesį į Puaro, tačiau užuodęs benzino kvapą, nepatenkintas nuėjo šalin.

– Bobai! – pašaukiau aš.

Jis metė žvilgsnį į mane per petį: „Viskas gerai. Aš žinau, ką darau. Beregint grįšiu“.

– Visas namas uždarytas. Tikiuosi, jūs atleisite... – Elena įbėgo į svetainę ir ėmė atidarinėti langines.

– Nesijaudinkite, viskas tiesiog puiku, – įeidamas paskui ją į kambarį ir sėsdamas pasakė Puaro. Tą patį ketinau padaryti ir aš, kai staiga iš kažkur išdygo Bobas. Jo nasruose buvo kamuoliukas. Jis nuskuodė laiptais aukštyn ir išsidrėbė ant viršutinės pakopos. Kamuoliuką laikė tarp letenų ir lėtai vizgino uodegą.

„Nagi! – kvietė jis. – Pažaiskime!“

Mano susidomėjimas tyrimu akimirksniu išgaravo ir keletą minučių žaidžiau su Bobu, mėtydamas jam kamuoliuką. Tačiau po to, susigėdęs, nuskubėjau į svetainę.

Puaro ir Elena kalbėjosi apie ligas ir vaistus.

– Mažas baltas piliules – štai ir viskas, ką ji vartojo, sere. Po dvi tris po kiekvieno valgymo. Taip liepė daktaras Greindžeris. Tos mažutės piliulės mis Arandel labai patiko. O paskui ji ėmė vartoti ir mis Louson rekomenduotus kapsulių pavidalo vaistus. Daktaro Lofberou kapsules kepenims. Jų reklamą galite pamatyti ant kiekvienos skelbimų lentos.

– Ir mis Arandel šiuos vaistus taip pat pradėjo vartoti?

– Taip. Iš pradžių pagal mis Louson rekomendaciją, o paskui ir pati įsitikino, kad jie jai padeda.

– Ar daktaras Greindžeris apie tai žinojo?

– Jis neprieštaravo, sere. ”Vartokite, jei manote, kad jie jums padeda“, – sakydavo jis. O ji atrėždavo: „Galite

šaipytis iš manęs, kiek tik norite, bet jie iš tiesų man padeda. Daug labiau, nei jūsų vaistai“. Daktaras Greindžeris juokdavosi ir sakydavo, kad tikėjimas gydo geriau, nei visi kada nors išrasti vaistai kartu paėmus.

– O daugiau ji nieko nevartojo?

– Ne. Mis Belos vyras, tas gydytojas užsienietis, kartą jai nupirko kažkokią mikstūrą, bet ji, labai mandagiai padėkojusi, išpylė tuos vaistus į kriauklę. Aš pati mačiau! Ir mano galva, pasielgė visiškai teisingai. Tais užsienietiškais vaistais negalima pasitikėti.

– Misis Tanijos taip pat matė, kaip ji išpylė mikstūrą?

– Taip, ir manau, kad vargšei ledi dėl to buvo labai skaudu. Man taip pat buvo nemalonu, nes daktaras Tanijos rūpinosi, vedinas pačių geriausių ketinimų.

– Žinoma. Be jokios abejonės. Tikriausiai visi vaistai, kurie liko po mis Arandel mirties, buvo išmesti?

Šis klausimas Eleną šiek tiek nustebino.

– Žinoma, sere. Dalį jų išmetė slaugė, o likusiais vaistais, kurie buvo laikomi vaistinėlėje vonioje, atsikratė mis Louson.

– Ten buvo laikomos ir... hm... daktaro Lofberou kapsulės?

– Ne, jos buvo laikomos kampinėje spintelėje valgomajame, kad visuomet būtų po ranka, nes jas reikėjo vartoti tuoj po valgio.

– Kas slaugė mis Arandel? Ar galite man pasakyti slaugės pavardę ir adresą?

Elena netruko įvykdyti jo prašymą.

Puaro toliau klausinėjo ją apie paskutiniąją mis Arandel ligą.

Elena su pasimėgavimu išsamiai pasakojo apie ligos

eigą, skausmus, geltligės pradžią ir priešmirtinius kliedesius. Nežinau, ar Puaro buvo reikalingos visos tos detalės, tačiau jis klausėsi įdėmiai, retkarčiais įterpdamas tinkamą klausimą, dažniausiai apie mis Louson ir tai, kiek laiko ši praleisdavo prie ligonės lovos. Jis taip pat labai domėjosi ligonės dieta, kurią lygino su kokio nors savo, dabar jau mirusio, giminaičio (neegzistuojančio) dieta.

Matydamas, kaip jie įsitraukę į pokalbį, aš vėl išsėlinau į holą. Padėjęs snukį ant kamuoliuko, Bobas snaudė laiptų aikštelėje. Aš tyliai švilptelėjau ir jis tučtuojau pašoko, tarytum nė nebūtų miegojęs. Tačiau šįkart, šiek tiek įsižeidęs, Bobas ne išsyk nustūmė kamuoliuką – kelis kartus bakstelėjęs nosimi, pačią paskutinę akimirką vėl jį sulaikydavo. „Nusiminei, ar ne? Ką gi, gal šį kartą nustumsiu jį tau“, – tarytum sakė jis.

Kai aš vėl grįžau į svetainę, Puaro klausinėjo Eleną apie daktaro Tanijos netikėtą apsilankymą tą paskutinį sekmadienį prieš senutės mirtį.

– Taip, sere, misteris Čarlzas ir mis Tereza buvo išėję pasivaikščioti. Kiek man žinoma, daktaras Tanijos atvyko nelauktai. Šeimininkė gulėjo ir labai nustebo, kai aš pranešiau, kas atvažiavo. „Daktaras Tanijos? – paklausė ji. – O kartu su juo ir misis Tanijos?“ Ne, pasakiau aš, džentelmenas atvyko vienas. Ji paprašė perduoti, kad po minutėlės nulips žemyn.

– Ar jis ilgai užtruko?

– Ne daugiau kaip valandą, sere. Kai išėjo, atrodė nusiminęs.

– Ar numanote, koks buvo jo vizito tikslas?

– Tikrai nežinau, sere.

– O gal netyčia nugirdote jų pokalbį?

Elena staiga plykstelėjo.

– Ką jūs, sere! Aš niekuomet slapčia nesiklausau, kaip tai daro kitos. O jos tikrai turėtų žinoti, kaip dera elgtis!

– Jūs neteisingai mane supratote, – paskubėjo ištaisyti savo klaidą Puaro. – Aš tiesiog pamaniau, kad gal atnešėte arbatos, kuomet ten buvo tas džentelmenas, ir tada galėjote girdėti, apie ką jis kalbėjo su jūsų šeimininke.

Elena atsileido.

– Atleiskite, sere, aš iš tikrųjų neteisingai jus supratau. Ne, daktaras Tanijos nepasiliko arbatai.

Puaro pažvelgė į Eleną ir akys žybtelėjo.

– Galbūt mis Louson žino, kodėl jis čionai atvažiavo, kaip jūs manote?

– Jei jau ji nežino, tuomet nežinos niekas, sere, – prunkštelėjo Eelena.

– Sakykite, – Puaro susiraukė, tarytum mėgindamas prisiminti, – mis Louson kambarys yra šalia mis Arandel miegamojo?

– Ne, sere. Mis Louson kambarys išeina tiesiai į laiptų aikštelę. Galiu jums jį parodyti, sere.

Puaro mielai priėmė pasiūlymą. Lipdamas laiptais, jis stengėsi laikytis arčiau sienos, ir kuomet pasiekė laiptų aikštelę, staiga aiktelėjo ir susirūpinęs ėmė apžiūrinėti savo kelnių klešnę.

– Ak! Aš už kažko užsikabinau! Ten, iš grindjuostės kyšo vinis!

– Taip, sere. Tikriausiai atsilaisvino ir išlindo. Ir mano sijonas jau keletą kartų už jos užsikabino.

– Ar seniai ji taip styro?

– Manau, kad senokai, sere. Pirmą kartą ją pastebėjau,

kai šeimininkė atgulė, nukritusi nuo laiptų, sere. Mėginau ją ištraukti, bet nepajėgiau.

– Man atrodo, kad ji buvo kažkuo apvyniota.

– Visiškai teisingai, sere. Ant jos buvo užnerta kilpelė iš siūlo. Nesuprantu, kam to prireikė.

Buvo akivaizdu, kad Elena visiškai nieko neįtaria. Jai tai buvo tik dar vienas dalykas namuose, kurio paskirties niekas nesivargina paaiškinti.

Puaro įžengė į kambarį, išeinantį tiesiai į laiptų aikštelę. Vidutinio dydžio miegamajame, priešais duris buvo dveji langai, kampe stovėjo tualetinis staliukas, tarp langų – drabužių spinta su ilgu veidrodžiu, o dešinėje, už durų, galvūgaliu į langus – lova. Prie sienos kairėje stovėjo didelė raudonmedžio komoda ir marmurinė prausyklė.

Puaro mąsliai apsižvalgė ir vėl išėjo į laiptų aikštelę. Jis nužingsniavo koridoriumi ir, praėjęs dvi duris, užsuko į didelį miegamąjį, priklausiusį Emilei Arandel.

– Slaugė miegodavo gretimame kambarėlyje, – paaiškino Elena.

Puaro susimąstęs linktelėjo.

Kai mes nusileidome į apačią, jis paklausė, ar galime pasivaikščioti po sodą.

– Žinoma, sere. Ten dabar labai gražu.

– Sodininkas dar tebedirba?

– Engesas? O taip, jis vis dar čia. Mis Louson nori, kad viskas būtų prižiūrėta, nes mano, jog taip bus lengviau parduoti.

– Ko gero, ji teisi. Jeigu viskas būtų apleista, niekas net nenorėtų žiūrėti.

Sode viešpatavo ramybė ir grožis. Žydėjo lubinai, šar-

kakojai, ir didžiulės raudonos aguonos. Bijūnai dar nebuvo išsiskleidę.

Vaikščiodami po sodą, pagaliau priėjome pašiūrę, kurioje darbavosi augalotas šiurkščių veido bruožų senis. Jis mandagiai su mumis pasisveikino. Puaro jį užkalbino.

Išgirdęs, kad visai neseniai matėmės su misteriu Čarlzu, senis išsyk tapo draugiškesnis ir mielai leidosi į kalbas.

– Jis visuomet buvo šelmis! Pamenu, kartą jis nugvelbė pusę agrastų pyrago ir atbėgo čionai. O virėja blaškėsi po sodą, jo ieškodama. Vėliau jis grįžo namo, nutaisęs tokį nekaltą veidelį, kad beliko visą kaltę suversti katei, nors man dar neteko matyti katės, kuri ėstų agrastų pyragą! Taip, tokių šelmių, kaip misteris Čarlzas, dar reikia paieškoti!

– Čarlzas čia lankėsi balandį, ar ne?

– Taip, du kartus. Savaitgaliais. Kaip tik prieš šeimininkės mirtį.

– Jūs dažnai jį matydavote?

– Taip. Jaunam džentelmenui čia nėra kas veikti – štai kur bėda. Todėl jis dažnai eidavo į „Jurgio“ restoraną išgerti. O kartais ateidavo čionai ir klausinėdavo manęs apie įvairiausius dalykus.

– Apie gėles?

– Ir apie gėles, ir apie piktžoles.

– Apie piktžoles?

Staiga Puaro intonacija pakito. Jis pasuko galvą ir nužvelgė lentynas. Jo dėmesį patraukė skardinė dėžutė.

– Gal klausė, kaip jomis atsikratote?

– Klausė.

– Jūs, tikriausiai, naudojate šią priemonę?

Puaro atsargiai apsuko skardinę dėžutę ir perskaitė užrašą ant etiketės.

– Taip, šią, – patvirtino Engesas. – Labai veiksminga priemonė.

– Ar ji pavojinga?

– Nepavojinga, jei tik moki ja naudotis. Žinoma, tai arsenas. Mes abu su misteriu Čarlzu netgi juokavome apie šiuos nuodus. Jis sakė, kad jei ves ir žmona jam įgrįs, ateis pas mane paimti šios priemonės, kad ją galėtų nunuodyti. „O jeigu, – pasakiau aš, – ne jūs, o ji sumanys jus pribaigti?“ Na ir kvatojosi misteris Čarlzas tuomet! Tiesiog plyšo juokais!

Mes taip pat priverstinai nusijuokėme. Puaro pakėlė dėžutės dangtelį.

– Beveik tuščia, – sumurmėjo jis.

Senis taip pat pažiūrėjo į vidų.

– Taip. Sunaudojau daugiau, nei atrodė iš pradžių. Nežinojau, kad liko tiek mažai. Teks užsakyti daugiau.

– Taip, – šypsodamasis ištarė Puaro, – bijau, kad tokio kiekio mano žmonai nepakaks!

Mes dar kartą visi smagiai pasijuokėm iš šio sąmojo.

– Jūs, misteri, kaip supratau, nevedęs?

– Ne.

– Tik nevedę žmonės gali sau leisti taip juokauti, nes nežino, kokia bėda jų laukia!

– Aš tikiuosi, kad jūsų žmona... – atsargiai pradėjo Puaro.

– Gyva ir sveika, – atsakė Engesas, man regis, nelabai dėl to džiaugdamasis. Pagyrę sodą, mes su juo atsisveikinome.

21 skyrius

VAISTININKAS, SLAUGĖ, GYDYTOJAS

Skardinė dėžutė su herbicidu nukreipė mano mintis kita vaga. Tai buvo pirmoji iš tiesų įtartina aplinkybė. Čarlzo susidomėjimas nuodais ir akivaizdus sodininko sumišimas pamačius beveik tuščią dėžutę su nuodais vertė susimąstyti.

Mėgindamas atvėsinti mano įkarštį, Puaro, kaip visuomet, išsisukinėjo.

– Net jei tam tikra herbicido dalis dingo, tai dar neįrodo, kad kaltininkas – Čarlzas.

– Bet būtent jis kalbėjosi su sodininku apie nuodus!

– Nelabai protingas elgesys, jeigu jis ketino dalį nuodų pasiimti.

– Jeigu jūsų paprašytų pasakyti kokių nors nuodų pavadinimą, koks pirmiausiai jums šautų galvą? – tęsė

Puaro.

– Tikriausiai arsenas.

– Žinoma. Dabar jūs suprantate, kodėl Čarlzas, kai su mumis šiandien kalbėjosi, prieš ištardamas žodį „strichninas“, padarė gana žymią pauzę?

– Jūs norite pasakyti...

– Jis ketino pasakyti „neįbėriau arseno į sriubą“, tačiau laiku sustojo.

– O kodėl jis sustojo? – paklausiau aš.

– Būtent, kodėl? Galiu prisipažinti, Hastingsai, kad būtent tas „kodėl“ ir privertė mane išeiti į sodą ir paieškoti tokio herbicido.

– Ir jūs jį radote!

– Ir aš jį radau.

Aš papurčiau galvą.

– Galima sakyti, kad situacija jaunajam Čarlzui ne itin palanki. Su Elena jūs ilgai aptarinėjote senosios ledi ligą. O jos simptomai primena apnuodijimą arsenu.

Puaro patrynė nosį.

– Sunku pasakyti. Jai skaudėjo pilvą, kamavo pykinimas.

– Būtent tokie simptomai ir yra!

– Hm, aš nesu visiškai tuo įsitikinęs.

– O kokie nuodai sukelia tokius simptomus?

– *Eh bien*, mano drauge, tokius simptomus greičiausiai sukelia ne nuodai, o kepenų liga, kuri baigiasi mirtimi.

– Ak, Puaro, – sušukau aš, – tai ne natūrali mirtis, o žmogžudystė!

– Mat kaip! Regis, mudu pasikeitėme vaidmenimis.

Jis apsisuko ir įėjo į vaistinę. Aptaręs su vaistininku

savo negalavimus, Puaro nusipirko dėžutę virškinimą gerinančių pastilių. Kai pirkinys jau buvo supakuotas ir mes ketinome išeiti, Puaro dėmesį patraukė gražiai įpakuotos daktaro Lofberou kapsulės.

– Tai geras vaistas, sere. Labai veiksmingas, – vidutinio amžiaus vaistininkas, matyt, labai mėgo pašnekėti.

– Pamenu, kad juos vartojo mis Arandel. Mis Emilė Arandel.

– Visiškai teisingai, sere. Mis Arandel iš „Litlgrinhauso". Puiki seno sukirpimo dama. Aš asmeniškai ją aptarnaudavau.

– Ar ji pirkdavo daug patentuotų vaistų?

– Ne, sere. Mažiau, nei kitos pagyvenusios damos. Kaip antai mis Louson, jos kompanionė, kuriai atiteko visi mis Arandel pinigai...

Puaro linktelėjo.

– Ši pirko viską iš eilės. Piliules, pastiles, virškinimą gerinančias tabletes ir kraują valančias mikstūras. Ji su tokiu malonumu apžiūrinėdavo tuos buteliukus. – Jis gailiai nusišypsojo. – Norėčiau, kad tokių pirkėjų būtų daugiau. Šiais laikais žmonės vartoja mažiau vaistų nei kadais. Gerai bent tai, kad padidėjo tualetinių reikmenų paklausa.

– Ar mis Arandel reguliariai vartojo šias kepenų veiklą gerinančias kapsules?

– Taip, ji vartojo jas tris mėnesius, man regis, iki pat savo mirties.

– Kartą, norėdamas užsakyti mikstūros, pas jus buvo užsukęs ir jos giminaitis, toks daktaras Tanijos, tiesa?

– Taip, žinoma, tas graikų džentelmenas, mis Arandel dukterėčios vyras. Ta mikstūra buvo išties įdomi – su to-

kia dar nebuvo tekę susidurti.

Apie šią mikstūrą vaistininkas kalbėjo su tokiu užsidegimu, su kokiu botanikas aprašo pirmą kartą pamatytą augalą.

– Visai kitas reikalas, kai gauni užsakymą paruošti naują vaistą. Pamenu, kad tai buvo labai įdomus vaistinių medžiagų derinys. Žinoma, nieko keisto, juk tas džentelmenas gydytojas. Labai malonus žmogus.

– O jo žmona pas jus ką nors pirko?

– Jo žmona? Nepamenu. Ak, taip! Kartą pirko migdomuosius. Prisiminiau: tai buvo chloralis. Recepte buvo nurodyta dviguba dozė. Mums visuomet iškyla sunkumų su migdomaisiais vaistais. Suprantate, dauguma gydytojų paprastai neskiria tokių didelių dozių.

– Kas jai išrašė tą receptą?

– Man regis, jos vyras. Receptas buvo išrašytas tinkamai, tačiau, suprantate, šiais laikais turime būti labai atsargūs. Žinote, jei gydytojas išrašydamas receptą suklysta, o mes pagal jį išduodame vaistus ir kas nors nutinka, atsako ne gydytojas, o mes.

– Bet juk tai neteisinga!

– Taip, sutinku, nelabai teisinga. Tačiau aš nesiskundžiu, nes iki šiol tokių problemų neturėjau.Pastuksensiu į medį, kad neprisišaukčiau bėdos, – pasakė vaistininkas ir krumpliais smarkiai pabeldė į prekystalį.

Puaro nusprendė nusipirkti ir daktaro Lofberou kepenų veiklą gerinančių kapsulių.

– Dėkoju, sere. Kokią pakuotę: dvidešimties, penkiasdešimties ar šimto?

– Tikriausiai kuo didesnė pakuotė, tuo geresnė kaina, bet aš...

– Imkite penkiasdešimties, sere. Mis Arandel visuomet pirko būtent tokią. Viso aštuoni šilingai ir šeši pensai.

Puaro sutiko su pasiūlymu, sumokėjo aštuonis šilingus ir šešis pensus, paėmė supakuotą pirkinį ir mes išėjome iš vaistinės.

– Taigi, misis Tanijos pirko migdomuosius! – sušukau aš, kai mes išėjome į gatvę. – O didelė tokių vaistų dozė nužudytų bet ką, ar ne?

– Labai lengvai.

– Jūs manote, kad senoji mis Arandel... – Aš prisiminiau mis Louson žodžius: „Neabejoju, kad nužudytų bet ką, jei tik jis jai lieptų“.

Puaro papurtė galvą.

– Chloralis yra narkotikas ir migdomieji vaistai. Paprastai vartojamas kaip skausmą slopinanti priemonė ir kaip migdomieji vaistai. Tačiau prie jo lengva priprasti.

– Jūs manote, kad misis Tanijos tapo nuo jų priklausoma?

Suglumęs Puaro papurtė galvą.

– Ne, nemanau. Tačiau tai keista. Nors, man regis, numanau, kam jai reikėjo chloralio. Bet tai reikštų...

Jis nutilo ir pažvelgė į laikrodį.

– Eime. Pamėginsime rasti seserį Karazers, kuri slaugė mis Arandel prieš jos mirtį.

Slaugė Karazers pasirodė esanti protinga, vidutinio amžiaus moteris.

Šį kartą Puaro ėmėsi naujo vaidmens. Jis prisistatė mylinčiu sūnumi, kuris savo senyvai motinai ieško supratingos slaugės.

– Būsiu visiškai atviras. Mano motina – sunkaus būdo

moteris. Mes turėjome keletą puikių, jaunų ir kompetentingų slaugių, tačiau ją erzino jų jaunystė. Mano motina nemėgta jaunų moterų, todėl jas užgaulioja. Ji – storžieviška ir kaprizinga, neleidžia atidaryti langų ir yra nusiteikusi prieš šiuolaikinę higieną. Žodžiu – su ja labai sunku.

Puaro liūdnai atsiduso.

– Aš suprantu, – užjaučiamai atsiliepė slaugė Karazers. – Kartais tai labai vargina, tačiau reikia valdytis. Neverta pykdyti pacientų. Geriau, jei tik įmanoma, jiems nusileisti. O kai tik jie pajunta, kad jų nespaudžiate, jie atsipalaiduoja ir tampa nuolankūs.

– Matau, kad puikiai tiktumėte mano motulei, nes jūs suprantate senus žmones.

– Man yra tekę dirbti su tokiais ligoniais, – nusijuokė slaugė Karazers. – Kantrybė ir humoro jausmas daro stebuklus!

– Labai išmintingas požiūris! Jūs, man regis, slaugėte mis Arandel? Jos būdas, tikriausiai, taip pat buvo ne iš lengvųjų?

– Nežinau. Ji buvo užsispyrusi, tačiau aš su ja gerai sutariau. Tiesa, pas ją dirbau neilgai. Ketvirtąją dieną ji mirė.

– Aš tik vakar kalbėjausi su jos dukterėčia, mis Tereza Arandel.

– Tikrai? Koks mažas tas pasaulis!

– Vadinasi, jūs ją pažįstate?

– Na, žinoma, ji atvažiavo, kai mirė teta, o paskui dalyvavo jos laidotuvėse. Esu mačiusi ją tuose namuose ir anksčiau. Labai daili mergina.

– Taip, tikrai daili, tačiau labai jau liesa. Pernelyg lie-

sa.

– Žinoma, moteris neturėtų būti pernelyg liesa, – šiek tiek didžiuodamasi savo apvalumais, pareiškė slaugė Karazers.

– Vargšelė, – tęsė Puaro, – man taip jos gaila. E*ntre nous**, – jis palinko į priekį, – tetos testamentas jai buvo didžiulis smūgis.

– Tikriausiai, – sutiko slaugė Karazers. – Žinau, kad tas testamentas sukėlė daug kalbų.

– Negaliu suprasti, kas paskatino mis Arandel atimti palikimą iš savo šeimos. Visa tai labai keista.

– Taip, iš tiesų keista, sutinku su jumis. Bet žmonės šneka, kad čia kažkas ne taip.

– Kaip jūs manote, kodėl mis Arandel taip pasielgė? Ar ji ką nors jums sakė?

– Ne. Man ji nieko nesakė.

– O kitiems?

– Man regis, ji kažką sakė mis Louson, nes aš atsitiktinai nugirdau, kaip mis Louson pasakė: „Gerai, brangioji, bet dabar jis yra pas advokatą“. O mis Arandel prieštaravo: „Jūs klystate. Jis yra rašomojo stalo stalčiuje“. O mis Louson atsakė: „Ne, jūs išsiuntėte jį misteriui Perviui. Nejaugi nepamenate?“ O paskui mano pacientę vėl pradėjo pykinti ir kol ja rūpinausi, mis Louson išėjo. O aš dažnai svarstydavau, ar tik ne apie testamentą buvo kalbama?

– Galimas dalykas.

– Jeigu taip, – tęsė slaugė Karazers, – tai tikriausiai mis Arandel buvo sunerimusi ir norėjo testamentą pakeisti. Tačiau vargšelė taip sunkiai sirgo, kad negalėjo

* Tik tarp mūsų (pranc.)

prisiminti, kur jis yra.

– O mis Louson padėjo jums slaugyti šeimininkę? – paklausė Puaro.

– Ne, ką jūs! Tam ji neturėjo jokių įgūdžių. Mis Louson buvo pernelyg bruzdi ir tuo tik erzino ligonę.

– Vadinasi, ją slaugėte tik jūs? *C'est formidable ça**.

– Man talkino tarnaitė – kuo ji ten vardu? – Elena. Štai ji tikrai padėjo. Ji nebijojo prieiti prie ligonės ir apskritai buvo pripratusi rūpintis senąja ledi. Mes abi puikiai sutarėme. Tiesą sakant, penktadienį daktaras Greindžeris atsiuntė mums naktinę slaugę, tačiau mis Arandel mirė dar prieš jai atvykstant.

– Gal mis Louson padėdavo ruošti valgį ligonei?

– Ne, ji apskritai nieko nedarė. Tiesą sakant, nebuvo ką ir ruošti. Visi vaistai buvo pas mane. O mis Louson tik slankiojo po namus, verkė ir maišėsi visiems po kojomis, – kandžiai kalbėjo slaugė.

– Kaip matau, jūs esate ne itin geros nuomonės apie mis Louson, – šypsodamasis pasakė Puaro.

– Aš manau, kad iš kompanionių mažai naudos. Jos nėra apmokytos ir apskritai nesugeba nieko dorai padaryti. Kompanionėmis dažniausiai tampa moterys, kurios niekam tikusios.

– Kaip jūs manote, ar mis Louson buvo prisirišusi prie mis Arandel?

– Manau, kad taip. Ji labai sielojosi, kai senoji ledi mirė. Bet kuriuo atveju – labiau, nei giminaičiai, – paniekinamai prunkštelėjo slaugė Karazers.

– Vadinasi, mis Arandel žinojo, ką daro, kai visus pinigus paliko mis Louson? – supratingai linkčiodamas

* Nuostabu! (pranc.)

galvą paklausė Puaro.

– Ji buvo labai įžvalgi senutė, – atsakė slaugė. – Ji viską pastebėdavo ir viską suprato.

– Ar ji kada nors buvo jums užsiminusi apie Bobą, savo šunį?

– Keista, kad to paklausėte. Ji daug apie jį kalbėjo, o ypač – kai kliedėjo. Kažką apie jo kamuoliuką ir apie tai, kaip ji nukrito nuo laiptų. Tas Bobas iš tiesų labai mielas šuo, – aš taip pat myliu šunis. Vargšelis buvo labai nelaimingas, kai mirė jo šeimininkė. Šunys – nuostabūs sutvėrimai, ar ne? Visai kaip žmonės.

Tuo mūsų pokalbis baigėsi ir mes atsisveikinome.

– Pagaliau sutikome žmogų kuriam tikrai nekilo jokių įtarimų, – pastebėjo Puaro, kai mes išėjome. Jo balse nuskambėjo dvejonė.

Mes pietavome „Jurgio“ restorane. Pietūs buvo prasti. Puaro ištisai skundėsi, o ypač – sriuba.

– O juk taip lengva išvirti skanią sriubą, Hastingsai! *Le pot au feu**...

Aš šiaip ne taip išsisukau nuo valgių gaminimo aptarinėjimo.

Po pietų mūsų laukė staigmena.

Mes sėdėjome poilsio kambaryje, kuriame, be mūsų, daugiau nieko nebuvo. Restorane pietavo dar vienas žmogus, sprendžiant iš išvaizdos – komersantas, tačiau jis išėjo. Aš tingiai varčiau labai seno „Stok Bryders Gazet“ ar į pastarąjį panašaus leidinio puslapius, kai staiga išgirdau kažką tariant Puaro pavardę. Balsas sklido iš lauko.

– Kur jis? Čia? Gerai, aš pats jį rasiu.

* Troškinys (pranc.)

Durys atsilapojo ir į kambarį įsiveržė daktaras Greindžeris. Jo veidas buvo išraudęs, antakiai suraukti. Jis uždarė duris ir ryžtingai patraukė link mūsų.

– Štai kur jūs! O dabar, mesjė Erkiuli Puaro, leiskite paklausti, kodėl, po galais, jūs atėjote pas mane ir pripasakojote nebūtų dalykų?

– Štai ir vienas iš jūsų, mesjė žonglieriau, kamuoliukų, – pašaipiai sumurmėjau aš.

– Gerbiamasis, leiskite man paaiškinti... – perdėtai maloniai pradėjo Puaro.

– Leisti jums? Leisti jums paaiškinti? Velniai griebtų, aš jus priversiu pasiaiškinti! Jūs esate seklys, štai kas jūs! Seklys, kuris kiša nosį ne į savo reikalus! Atėjote pas mane ir pamelavote, kad rašote senojo generolo Arandelo biografiją! O aš, kvailys, ėmiau ir patikėjau!

– Iš kur jūs sužinojote, kas aš toks? – paklausė Puaro.

– Iš kur aš sužinojau? Mis Pibodi pasakė. Ji jus kiaurai permatė!

– Mis Pibodi? – susimąstė Puaro. – O aš maniau...

– Aš laukiu jūsų pasiaiškinimų, sere! – piktai pertraukė jį daktaras Greindžeris.

– Prašau. Paaiškinimas labai paprastas. Tiriu pasikėsinimą nužudyti.

– Ką? Apie ką jūs čia kalbate?

– Mis Arandel buvo nukritusi, ar ne? Nukrito nuo laiptų prieš pat savo mirtį, juk taip? – paklausė tyliai Puaro.

– Taip. Na ir kas iš to? Ji užmynė ant to prakeikto šuns kamuoliuko.

Puaro papurtė galvą.

– Ne, daktare, ant jokio kamuoliuko ji neužmynė.

Viršuje, skersai laiptų buvo ištemptas siūlas, už kurio ji ir užkliuvo.

Daktaras Greindžeris išpūtė akis.

– Tuomet kodėl ji man nieko nepasakė? – paklausė jis. – Net neužsiminė.

– Tai visiškai suprantama, jei tą siūlą ištempė kažkas iš jos šeimos narių.

– Hm... Aišku. – Daktaras Greindžeris metė skvarbų žvilgsnį į Puaro, o tada atsisėdo į krėslą. – Na, o kaip jūs įsipainiojote į šį reikalą? – paklausė jis.

– Man parašė mis Arandel, prašydama visiško konfidencialumo. Tik gaila, kad jos laiškas į mano rankas pakliuvo per vėlai.

Puaro pateikė tam tikras, kruopščiai atrinktas detales ir paaiškino, kodėl, jo manymu, iš grindjuostės kyšo vinis. Daktaras Greindžeris klausėsi susirūpinęs. Jo pyktis atslūgo.

– Jūs, žinoma, suprantate, kad mano padėtis buvo ganėtinai kebli, – užbaigė Puaro. – Juk mane pasamdė žmogus, kurio jau nebėra gyvųjų tarpe. Tačiau ši aplinkybė mano pareigos nepanaikino.

Daktaras Greindžeris suraukė antakius ir susimąstė.

– Ir jūs nenumanote, kas ištempė siūlą skersai laiptų? – paklausė jis.

– Aš neturiu įrodymų, bet negalėčiau sakyti, kad nenumanau, kas tai padarė.

– Kokia niekšybė!

– Taip. Jūs juk suprantate, kad iš pradžių aš nežinojau, kaip ši istorija vystysis toliau.

– Kodėl?

– Faktiškai, mis Arandel mirė sava mirtimi. Bet ar

galime būti visiškai tikri? Į jos gyvybę kartą jau buvo kėsintasi. Kaip aš galiu būti tikras, kad nebuvo ir antro mėginimo? Tik šį kartą – sėkmingo!

Greindžeris susimąstęs linktelėjo galvą.

– Daktare Greindžeri, prašau nepykite, bet ar jūs tikrai įsitikinęs, kad mis Arandel mirė sava mirtimi? Nes šiandien aš aptikau įrodymų...

Puaro papasakojo apie savo pokalbį su senuoju Engesu, Čarlzo netikėtą susidomėjimą herbicidais ir apie senojo Engeso nuostabą pamačius, kad skardinė beveik tuščia.

Greindžeris labai įdėmiai klausėsi. Kai Puaro baigė savo pasakojimą, jis ramiai ištarė:

– Aš supratau jūsų mintį. Nunuodijimas arsenu neretai palaikomas ūminiu gastroenteritu ir mirties liudijime įrašoma būtent tokia diagnozė, ypač jei mirties aplinkybės nesukelia jokių įtarimų. Nustatyti nuodijimą arsenu yra gana sudėtinga, nes jis pasireiškia daugybe įvairiausių simptomų. Jie gali būti tokie pat, kaip ir ūminio, apyūmio, nervinio arba chroniško gastroenterito. Vienus gali kamuoti vėmimas ir pilvo skausmai, o kitų – ne. Žmogus gali netikėtai nukristi ir tuoj pat mirti, jį gali apimti liguistas mieguistumas arba ištikti paralyžius. Simptomai labai įvairūs.

– *Eh bien*, – prabilo Puaro, – ką pasakysite, atsižvelgęs į visus šiuos faktus?

Minutėlę daktaras Greindžeris tylėjo.

– Atsižvelgęs į visas aplinkybes, – neskubėdamas pradėjo jis, – ir būdamas absoliučiai nešališkas, galiu pasakyti, kad mis Arandel atveju nepastebėjau nė vieno nunuodijimo arsenu požymio. Esu įsitikinęs, kad ji mirė

nuo geltonosios kepenų distrofijos. Tikriausiai žinote, kad buvau jos gydytojas daugybę metų. Ją ir anksčiau ištikdavo priepuoliai, panašūs į tą, kuris tapo jos mirties priežastimi. Tokia mano nuomonė, mesjė Puaro.

Tuo pokalbis, norom nenorom, turėjo baigtis, tačiau tuomet Puaro, nutaisęs kaltą veido išraišką, išsiėmė pakelį su daktaro Lofberou kapsulėmis, kurias jis pirko vaistinėje.

– Man regis, mis Arandel vartojo šias kapsules? Turbūt jos negalėjo pabloginti jos būklės? – paklausė jis.

– Šios kapsulės? Tikrai ne! Jos pagamintos alavijo pikio, podofilino pagrindu. Tai švelnaus poveikio ir visiškai nežalingas preparatas, – atsakė daktaras Greindžeris. – Jai patiko šie vaistai. Aš neprieštaravau.

Jis atsistojo.

– Kai kuriuos vaistus jūs pats jai paruošdavote? – paklausė Puaro.

– Taip. Kepenų veiklą gerinančias piliules, kurias reikėjo vartoti po valgio. – Jo akys žybtelėjo. – Ir net jeigu ji būtų iškart išgėrusi visas piliules, nebūtų padariusi sau jokios žalos. Mesjė Puaro, aš ne iš tų, kurie nuodija savo pacientus.

O tada, šypsodamasis, paspaudė mums rankas ir išėjo.

Puaro atidarė vaistinėje pirktą pakuotę. Joje buvo skaidrios kapsulės, kurių trys ketvirtadaliai buvo užpildyti tamsiai rudos spalvos milteliais.

– Jos panašios į vaistus nuo jūrligės, kuriuos kažkada man teko vartoti, – pasakiau aš.

Puaro atidarė kapsulę, apžiūrėjo miltelius, paragavo ir susiraukė.

– Taigi, – ištariau aš, atsilošęs į krėslo atkaltę ir nusižiovavęs, – tiek daktaro Lofberou patentuotos kapsulės, tiek daktaro Greindžerio piliulės yra visiškai nekaltos. Ir daktaras Greindžeris kategoriškai atmeta nunuodijimo arsenu versiją. Ar dabar jus įtikino, užsispyrėli Puaro?

– Aš iš tiesų užsispyręs... kaip asilas. Regis, taip anglai sako? – susimąstęs ištarė Puaro.

– Vadinasi, nepaisant vaistininko, slaugės ir gydytojo parodymų, jūs vis tiek manote, kad mis Arandel buvo nužudyta?

– Taip. Aš taip manau. Dar daugiau – aš tuo įsitikinęs, Hastingsai, – ramiai atsakė Puaro.

– Manau, kad tai įrodyti galima tik vienu būdu, – susimąstęs ištariau aš. – Atlikus ekshumaciją.

Puaro pritariamai linktelėjo.

– Vadinasi, toks bus kitas mūsų žingsnis?

– Aš turiu veikti labai atsargiai, mano drauge.

– Kodėl?

– Nes bijau, kad įvyks dar viena tragedija, – prislopintu balsu pasakė Puaro.

– Jūs norite pasakyti...

– Aš bijau, Hastingsai. Bijau. O dabar tuo ir baikime.

22 skyrius

MOTERIS ANT LAIPTŲ

Kitą rytą mums atnešė raštelį. Rašysena buvo padrika, neryžtinga, eilutės kilo į viršų.

„Gerbiamas mesjė Puaro,
Iš Elenos sužinojau, kad vakar buvote „Litlgrinhause“. Būčiau labai dėkinga, jeigu šiandien mane aplankytumėte jums patogiu laiku.
Su pagarba,
Vilhelmina Louson.“

– Vadinasi, ji taip pat čia, – pastebėjau aš.
– Taip.
– Įdomu, kodėl ji atvažiavo?
Puaro nusišypsojo.
– Nemanau kad ją čionai atvedė kokie nors pikti kės-

lai. Galų gale, namas priklauso jai.

– Taip, tiesa. Žinote, Puaro, bjauriausia yra tai, kad kiekviename poelgyje galima įžvelgti ką nors bloga.

– Tiesą sakant, aš ir pats pernelyg pamėgau šį jūsų devizą – „įtark kiekvieną“.

– Ir iki šiol neatvėsote?

– Regis, jau atvėsau, nes dabar įtariu tik vieną konkretų asmenį.

– Ką?

– Kadangi kol kas tai tik įtarimai, nes aiškių įrodymų nėra, todėl manau, kad turiu jums suteikti galimybę išsakyti savo samprotavimus, Hastingsai. Ir nepamirškite psichologijos – tai labai svarbus aspektas. Nužudymo pobūdis visuomet atspindi žudiko temperamentą, todėl jis labai svarbus, norint atkleisti nusikaltimą.

– Aš negaliu atsižvelgti į žudiko charakterį, jei nežinau, kas jis.

– Ne, ne! Jūs ne itin įdėmiai klausėtės manęs. Jei jūs gerai apgalvotumėte nužudymo pobūdį, jūs išsyk suprastumėte, kas žudikas!

– O jūs tikrai žinote, Puaro? – pasmalsavau aš.

– Negaliu teigti, kad žinau, nes neturiu įrodymų. Todėl šiuo metu nieko negaliu sakyti. Tačiau aš esu visiškai tikras, mano drauge. Visiškai įsitikinęs.

– Tokiu atveju saugokitės, kad jis su jumis nesusidorotų! – juokdamasis pasakiau aš. – Tai būtų tikra tragedija!

Puaro krūptelėjo. Jam nebuvo juokinga.

– Jūs visiškai teisus, – sumurmėjo jis. – Aš turiu būti atsargus, labai atsargus.

– Jums reikėtų vilkėti šarvinius marškinius, –šaipiau-

si aš, – ir pasisamdyti ragautoją, kad patikrintų, ar jūsų maiste nėra nuodų. O dar geriau būtų, jei turėtumėte būrį ginkluotų asmens sargybinių.

– *Merci**, Hastingsai, bet aš verčiau pasikliausiu savo nuovoka.

Tuomet jis parašė raštelį mis Louson, pažadėdamas į „Litlgrinhausą" užeiti vienuoliktą.

Papusryčiavę, mes išėjome į aikštę. Buvo maždaug ketvirtis po dešimtos. Apsnūdusiame miestelyje tvyrojo karštis.

Pro vitriną spoksojau į antikvarinės krautuvėlės vidų, kur buvo išstatytas nuostabus Heplvaito krėslų komplektas, kai staiga kažkas, skaudžiai dūręs man į šoną, šaižiu balsu pasakė:

– Labas!

Aš su pasipiktinimu apsisukau ir akis į akį susidūriau su mis Pibodi. Jos rankoje buvo didžiulis skėtis smailiu galu, kuriuo mane ir bakstelėjo.

Matyt ji nesuprato, kad sukėlė man skausmą, nes patenkinta pareiškė:

– Cha! Taip ir maniau, kad čia jūs! Aš nedažnai klystu.

– Hm... labas rytas! – šaltokai pasisveikinau aš. – Kuo galėčiau būti naudingas?

– Papasakokite man, kaip jūsų draugui sekasi rašyti knygą apie generolo Arandelo gyvenimą.

– Tiesą sakant, jis dar nepradėjo jos rašyti, – pasakiau aš.

Akivaizdžiai patenkinta, mis Pibodi ėmė tyliai juoktis. Ji kratėsi kaip drebučiai. O kai liovėsi juoktis, pasakė:

* Ačiū (pranc.)

– Nemanau, kad jis kada nors pradės ją rašyti.

– Vadinasi, jūs mus perpratote? – nusišypsojau aš.

– Kuo jūs mane laikote? Kvaile? – paklausė mis Pibodi. – Aš greitai supratau, ko atėjo jūsų draugužis. Norėjo, kad aš išsikalbėčiau. Ką gi, aš neprieštarauvau, nes mėgstu pakalbėti. Šiais laikais sunku rasti klausytojų. Tą popietę išties gerai praleidau laiką.

Ir, reikšmingai mirktelėjusi, paklausė:

– Kam jam viso to reikėjo, ką?

Vis dar svarsčiau, ką jai atsakyti, kai prie mūsų priėjo Puaro. Jis energingai nusilenkė mis Pibodi.

– Labas rytas, madmuazele. Džiaugiuosi jus matydamas.

– Labas rytas, – atsakė mis Pibodi. – Kaip vadinatės šįryt? Paročiu ar Puaro?

– Na ir greitai jūs mane permatėte, – šypsodamasis pasakė Puaro.

– Tai nebuvo sunku. Mūsų kraštuose tokių kaip jūs tikrai nedaug. Tik nežinau, gerai tai ar blogai. Sunku pasakyti.

– Aš norėčiau būti vieninteliu, madmuazele.

– Taip ir yra, – sausai pareiškė mis Pibodi. – Kadangi neseniai išklojau visas jus dominančias paskalas, dabar atėjo mano eilė užduoti klausimus, misteri Puaro. Ką visa tai reiškia, a? Kas čia nutiko?

– Užduodate klausimą, atsakymą į kurį, ko gero, jau žinote?

–Aš nieko nežinau, – ji įdėmiai pažvelgė į Puaro. – Kažkas negerai su tuo testamentu? Ar dar kažkas? Ketinate iškasti Emilę? Ar taip?

Puaro neatsakė.

Mis Pibodi, tarsi išgirdusi atsakymą, supratingai linktelėjo galvą.

– Dažnai mėginau įsivaizduoti, kaip būtų, jei... Žinote, skaitydama laikraščius, pagalvodavau: ar tik neteks ko nors ekshumuoti Market Beisinge... Bet tikrai nemaniau, kad tuo kažkuo gali būti Emilė Arandel... – nerišliai kalbėjo ji.

Jį įsmeigė veriamą žvilgsnį į Puaro.

– Nemanau, kad jai tai būtų patikę. Jūs, tikriausiai, apie tai jau pagalvojote?

– Taip, pagalvojau.

– Taip ir maniau. Juk jūs – ne kvailys. Ir nesate pernelyg įkyrus.

– Dėkoju jums, madmuazele, – nusilenkė Puaro.

– Nors dauguma, pažvelgę į jūsų ūsus, su manimi nesutiktų. Kam jums tokie ūsai? Jie jums patinka?

Aš nusisukau, kretėdamas iš juoko.

– Anglai ūsams neteikia jokios reikšmės, –atsakė Puaro, vogčiomis glostydamas savo vešlius ūsus.

– Juokinga! – pareiškė mis Pibodi. – Pažinojau moterį, kuri turėjo gūžį. Įsivaizduojate, ji juo labai didžiavosi! Sunku patikėti, bet tai tiesa. Aš visuomet sakau, kad laimingas yra tas, kuris patenkintas tuo, kuo jį apdovanojo Viešpats. Tačiau dažniausiai būna atvirkščiai.

Ji palingavo galvą ir atsiduso.

– Niekuomet nemaniau, kad šiame užkampyje gali įvykti žmogžudystė. – Ir vėl įdėmiai pažvelgė į Puaro. – Kuris iš jų tai padarė?

– Ar turėčiau išrėkti šį vardą tiesiog čia, gatvėje?

– Greičiausiai tai reiškia, kad jūs nežinote. O gal žinote? Ką gi, netikusi kilmė daro savo. Įdomu, ar ta Varli iš

tikrųjų nunuodijo savo pirmąjį vyrą, ar ne? Tai daug ką pasakytų.

– Jūs tikite paveldimumu?

– Verčiau jau tai būtų Tanijos, – netikėtai pareiškė mis Pibodi. – Geriau jau pašalietis! Deja, ne visuomet būna taip, kaip norisi. Gerai, jau eisiu. Kaip matau, iš jūsų nieko neišpešiu... Tarp kitko, kas jūsų prašė tuo užsiimti?

– Velionė, madmuazele, – niūriai atsakė Puaro.

Išgirdusi tai, mis Pibodi kažkodėl prapliupo kvatoti. Tačiau greitai susitvardė ir pasakė:

– Atleiskite man. Jūs kalbėjote panašiai, kaip Izabelė Trip, ir tiek. Kokia siaubinga moteris! Bet Džulija, mano manymu, dar blogesnė. Vis vaizduojasi esanti jauna mergaitė. O aš niekada nesijauninau. Ką gi, viso geriausio! Ar buvote susitikę su daktaru Greindžeriu?

– Madmuazele, turiu jums pretenzijų. Jūs išdavėte mano paslaptį.

Mis Pibodi vėl ėmė kikenti.

– Vyrai tokie naivuoliai! Daktaras Greindžeris iš tiesų patikėjo jūsų pasakomis. O kaip jis pasiuto, kai aš jam išklojau visą tiesą! Išėjo netverdamas pykčiu! Jis ieško jūsų.

– Jau rado. Vakar vakare.

– Ak, kaip gaila, kad manęs ten nebuvo.

– Ir man gaila, madmuazele, – galantiškai pasakė Puaro.

Mis Pibodi nusijuokė ir nukrypavo toliau.

– Iki pasimatymo, jaunuoli! Nesumanykite pirkti šių kėdžių! Jos neoriginalios, – mestelėjo man per petį ir, kikendama, nuėjo.

– Labai protinga senutė, – pareiškė Puaro.

– Nepaisant to, kad deramai neįvertino jūsų ūsų?

– Skonis ir protas – du skirtingi dalykai, – šaltai atsakė Puaro.

Mes užsukome į krautuvėlę ir dvidešimt minučių praleidome apžiūrinėdami prekes, nors nieko neketinome pirkti. Išėję, patraukėme į „Litlgrinhausą“.

Mus įleido ir į svetainę palydėjo Elena. Šįkart jos skruostai buvo įraudę labiau, nei įprastai. Pagaliau iš viršaus pasigirdo žingsniai ir netrukus į kambarį įėjo mis Louson. Ji buvo pridususi ir atrodė susijaudinusi. Jos plaukai buvo surišti šilkine skepetaite.

– Tikiuosi, jūs man atleisite už mano išvaizdą, mesjė Puaro. Aš apžiūrinėjau užrakinamas spinteles... Jose tiek daiktų! Seni žmonės mėgsta rinkti visokias smulkmenas: manau, kad ir mieloji mis Arandel nebuvo išimtis... Po tvarkymosi tiek dulkių plaukuose... Tiesiog nuostabu, kiek žmonės visko sukaupia... Radau du tuzinus adatinių... Galite patikėti?! Net du tuzinus!

– Norite pasakyti, kad mis Arandel buvo nupirkusi du tuzinus adatinių?

– Taip. Nusipirko, padėjo ir pamiršo apie jas. O dabar, žinoma, visos adatos surūdijusios. Taip gaila! Paprastai ji dovanodavo jas per Kalėdas kambarinėms.

– Nejaugi ji buvo tokia užmarši?

– Labai. Niekada neprisimindavo, kur ką padėjusi. Kaip šuo, kuris paslepia kaulą, o po to negali rasti. Aš jai visuomet sakydavau: „Nieko neslėpkite!“

Ji nusijuokė, o tada išsitraukė iš kišenės nosinaitę ir staiga pradėjo šnirpšti.

–Ai-ai-ai! – pro ašaras pasakė ji. – Man turėtų būti gėda juoktis.

– Jūs labai jautri, – pastebėjo Puaro, – ir viską pernelyg imate į širdį.

– Tą patį sakydavo ir mano motulė, mesjė Puaro. „Tu viską pernelyg imi į širdį, Mina“, – sakydavo ji. Toks jautrumas, mesjė Puaro, iš tiesų yra didžiulis trūkumas. Ypač tuomet, kai tenka pačiai užsidirbti pragyvenimui.

– Taip, tikrai. Tačiau viskas jau praeityje. Dabar jūs pati sau šeimininkė. Galite mėgautis gyvenimu, keliauti. Jums jau nėra ko nerimauti ar jaudintis.

–Tikiuosi, kad taip ir yra, – abejodama ištarė mis Louson.

– Užtikrinu jus, kad būtent taip ir yra. O dabar grįžkime prie mis Arandel užmaršumo. Dabar aš suprantu, kodėl aš taip vėlai gavau iš jos laišką.

Jis papasakojo, kaip buvo rastas laiškas. Mis Louson skruostus išmušė raudonis.

– Elena turėjo man pasakyti! – griežtai pasakė ji. – Išsiųsti laišką, man nieko nepasakius! Koks įžūlumas! Pirmiausiai ji turėjo manęs atsiklausti! Siaubingas akiplėšiškumas! Net neužsiminė apie tai. Kokia gėda!

– Ak, mieloji ponia, esu tikras, kad Elenos ketinimai buvo patys geriausi!

– Vis dėlto, tai labai keista! Labai keista! Kad tarnai sau leistų daryti tokius dalykus! Elenai derėtų nepamiršti, kad dabar namo šeimininkė esu aš!

Ji išdidžiai išsitiesė.

– Elena buvo labai atsidavusi savo šeimininkei, ar ne? – paklausė Puaro.

– Manau, kad taip, tačiau tai nieko nekeičia. Ji turėjo man pasakyti!

– Svarbiausia, kad aš tą laišką gavau, – pasakė Puaro.

–Aš suprantu, kad jau šaukštai po pietų, bet, nepaisant to, Elena turi įsisąmoninti, kad prieš ko nors imdamasi, visų pirma turi atsiklausti manęs.

Ji nutilo. Dabar jos skruostai tiesiog liepsnojo.

Puaro truputį patylėjo, o paskui paklausė:

– Norėjote, kad šiandien užsukčiau pas jus. Kuo galėčiau būti naudingas?

Mis Louson susierzinimas nuslūgo taip pat greitai, kaip ir buvo kilęs. Ji vėl sutriko ir ėmė nerišliai kalbėti:

– Matote, aš niekaip negaliu suprasti... Tiesą sakant, mesjė Puaro, aš atvažiavau čionai vakar ir Elena man papasakojo, kad buvote užsukęs... Ir aš niekaip negaliu suprasti... kodėl jūs nepasakėte man, kad ketinate apsilankyti... Man tai atrodo keista... ir man neaišku...

– Jums neaišku, ką aš čia veikiau? – užbaigė jos mintį Puaro.

– Aš... Ne, ne visai taip... Taip, man nesuprantama... – Ji nenuleido nuo jo tiriamo žvilgsnio.

–Turiu jums kai ką prisipažinti, – kalbėjo Puaro. – Aš leidau jums klaidingai manyti, kad laiške, kurį gavau iš mis Arandel, buvo rašoma apie tam tikrą sumą pinigų, kurią greičiausiai pasisavino misteris Čarlzas Arandelas.

Mis Louson linktelėjo.

–Tačiau laiškas buvo ne apie tai... Tiesą sakant, pirmą kartą apie pavogtus pinigus aš išgirdau iš jūsų... Mis Arandel parašė man apie nelaimingą atsitikimą.

– Nelaimingą atsitikimą?

– Taip. Kai ji nukrito nuo laiptų.

– O, taip! Taip! – mis Louson atrodė išmušta iš vėžių. Ji buku žvilgsniu spoksojo į Puaro. – Bet... atleiskite, žinau, kad labai kvaila klausinėti tokių dalykų, – tęsė ji,

– bet kodėl ji jums apie tai rašė? Kaip suprantu... Jūs juk pats sakėte... kad esate detektyvas. O gal jūs dar ir gydytojas? Arba gydūnas?

– Ne, aš nesu nei gydytojas, nei gydūnas. Bet, kaip ir gydytojas, kartais imuosi tų atvejų, kai mirtis ištinka dėl nelaimingo atsitikimo.

– Mirtis dėl nelaimingo atsitikimo?

– Taip, kai mirtis ištinka dėl nelaimingo atsitikimo. Tiesa, mis Arandel tuomet nemirė, bet galėjo numirti!

– Ai-ai-ai! Žinoma! Taip sakė ir daktaras. Bet aš nesuprantu...

Mis Louson atrodė visiškai sutrikusi.

– Nelaimingo atsitikimo priežastimi buvo Bobo kamuoliukas, ar ne?

– Taip, taip. Būtent. Tai buvo Bobo kamuoliukas.

– O ne, Bobo kamuoliukas čia niekuo dėtas.

– Bet, atleiskite man, mesjė Puaro, aš pati mačiau kamuoliuką... kai visi nubėgome žemyn.

– Galimas dalykas, kad jūs jį matėte. Tačiau nelaimingo atsitikimo priežastimi buvo ne kamuoliukas. Mis Arandel nukrito, nes užkliuvo už tamsios spalvos siūlo, kuris buvo ištemptas laiptų aikštelėje maždaug pėda virš grindų.

– Bet... Bet juk šuo negalėjo...

– Būtent, – suskubo patvirtinti Puaro. – Šuo to padaryti negalėtų. Jis nėra nei pakankamai protingas, nei toks blogas... Tą siūlą ištempė žmogus...

Mis Louson mirtinai išblyško. Ji pakėlė drebančią ranką prie veido.

– Ak, mesjė Puaro... aš negaliu tuo patikėti. Jūs norite pasakyti... Bet juk tai siaubinga, išties siaubinga! Norite

pasakyti, kad tai buvo padaryta sąmoningai?

– Taip, tai buvo padaryta sąmoningai.

– Bet juk tai siaubinga. Tai tas pats... kas nužudyti žmogų.

– Jei planas būtų pavykęs, žmogus būtų žuvęs, o tiksliau –būtų įvykdyta žmogžudystė!

Mis Louson riktelėjo.

Tuo pačiu rimtu tonu Puaro kalbėjo toliau:

– Į grindjuostę buvo įkalta vinis, kad būtų galima skersai laiptų ištempti siūlą. O kad vinies nesimatytų, ją padengė laku. Sakykite, ar nepamenate lako kvapo, sklindančio nežinia iš kur?

– Kaip keista! – sušuko mis Louson. – Tik pamanykit! Žinoma! O aš net nepagalvojau... bet iš kur man žinoti? Nors tuo metu nusistebėjau.

Puaro palinko į priekį.

– Vadinasi, jūs galėsite mums padėti, madmuazele? Jūs ir vėl galėsite mums pagelbėti! *C'est épatant**!

– Tik pamanykit! O taip, viskas sutampa.

– Prašau, papasakokite man. Jūs užuodėte lako kvapą, ar ne?

– Taip. Tik tuo metu aš nežinojau, koks čia kvapas. Aš pagalvojau, kad dažų. Bet ne, tai labiau priminė grindų lako kvapą. O paskui pamaniau, kad man tik pasivaideno.

– Kada tai buvo?

– Leiskite pagalvoti.

– Didžiąją savaitę, kai namai buvo pilni svečių?

– Taip, būtent tuo metu. Tik aš mėginu prisiminti, kokia tai buvo diena... Palaukite... ne, tai buvo ne sekma-

* Nuostabu! (pranc.)

dienis. Ir ne antradienis – antradienį pas mus vakarieniavo daktaras Donaldsonas. O trečiadienį visi jie išvažiavo. Taip, žinoma, tai buvo pirmadienį, kaip buvo uždaryti visi bankai. Buvau atsigulusi, bet nemiegojau, nes vis nerimavau. Tos tarnautojų nedarbo dienos man visuomet kelia nerimą. Vakarienei užtektinai turėjome tik šaltos jautienos ir aš bijojau, kad mis Arandel supyks. Suprantate, aš šeštadienį užsakiau mentės. Turėjau užsakyti septynis svarus, o aš nusprendžiau, kad užteks ir penkių. O mis Arandel visuomet taip pykdavo, kai ko nors trūkdavo... Ji buvo tokia svetinga...

Mis Louson nutilo, kad atsikvėptų, ir dėstė toliau:

– Taigi aš gulėjau ir galvojau, ar ji dėl to ką nors sakys, kol pradėjau snausti. Ir tuomet mane pažadino kažkoks bildenimas. Aš atsisėdau lovoje ir ėmiau uosti orą. Žinote, aš labai bijau gaisro – pabundu per naktį du tris kartus ir mėginu užuosti, ar kas nedega (kaip būtų baisu, jei negalėtum ištrūkti!). Šiaip ar taip, kažkuo kvepėjo, ir aš dar kartą pamėginau suuosti, tačiau kvepėjo ne dūmais. „Labiau panašu į dažus ar grindų laką, tačiau iš kur toks kvapas vidury nakties?“ – pasakiau aš sau. Kvapas buvo ganėtinai stiprus, todėl aš sėdėjau ir vis uodžiau, kol nepamačiau jos veidrodyje...

– Pamatėte ją? Ką pamatėte?

– Savo veidrodyje. Žinote, jis labai patogus. Aš visuomet palikdavau duris truputį praviras, kad girdėčiau mis Arandel, kai ji kviečia, arba matyčiau, jei ji lips laiptais žemyn ar aukštyn. Koridoriuje mes visuomet palikdavome degti vieną lempą. Štai taip aš ir pamačiau, kad ant laiptų klūpi ji. Turiu omenyje Terezą. Ji klūpėjo ant trečio laiptelio, ties kažkuo pasilenkusi. Vos spėjau pa-

galvoti: „Keista! Gal jai pasidarė bloga?“, kai ji atsistojo ir nuėjo, todėl nusprendžiau, kad Tereza paslydo. Arba paprasčiausiai pasilenkė, norėdama kažką pakelti. O vėliau, žinoma, apie tai pamiršau.

–Greičiausiai jus pažadino vinies kalimas plaktuku, – susimąstęs ištarė Puaro.

– Galimas dalykas. Bet, mesjė Puaro, kaip tai siaubinga, kaip baisu! Aš visuomet laikiau Terezą šiek tiek patrakusia, tačiau padaryti tokį dalyką...

– Jūs esate tikra, kad ten buvo Tereza?

– O Dieve! Žinoma, tikra.

– Ar ten negalėjo būti misis Tanijos arba, pavyzdžiui, kuri nors iš tarnaičių?

– O ne. Tai buvo Tereza.

Mis Louson palingavo galvą ir sumurmėjo:

– Ai-ai-ai!

Puaro į ją buvo įsmeigęs keistą žvilgsnį, kurio aš niekaip negalėjau suprasti.

– Leiskite man atlikti eksperimentą, – staiga pasakė jis. –Lipkime į viršų ir pamėginkime atkurti šį epizodą.

– Atkurti? Ak, aš nežinau... Noriu pasakyti, kad aš nelabai aiškiai mačiau...

– Aš jus palydėsiu, – valdingu tonu pasakė Puaro, nutraukdamas mis Louson dvejones.

Truputį sutrikusi, mis Louson nusivedė mus į viršų.

– Nežinau, ar mano miegamasis sutvarkytas... Tiek darbų... Dėl tos ar kitos priežasties... – be sąryšio murmėjo ji.

Kambaryje iš tiesų mėtėsi įvairūs daiktai. Buvo akivaizdu, kad mis Louson kraustė spintas. Ji, kaip visuomet padrikai, paaiškino mums, kur ji gulėjo tą naktį ir

Puaro galėjo pats įsitikinti, kad veidrodyje iš tiesų atsispindi dalis laiptų.

– O dabar, madmuazele, – pasiūlė jis, – malonėkite išeiti ir atkartoti tai, ką tuo metu matėte.

Vis dar murmėdama „O, Dieve", mis Louson nuskubėjo vykdyti jo prašymą. Šįkart Puaro atliko stebėtojo vaidmenį.

Kai vaidinimas buvo baigtas, jis išėjo į laiptų aikštelę ir paklausė, kokia lempa buvo įjungta tą naktį.

– Štai ta. Kaip tik prieš mis Arandel miegamojo duris.

Puaro priėjo, išsuko lemputę ir ją apžiūrėjo.

– Keturiasdešimties vatų lemputė. Jos skleidžiama šviesa ne itin ryški.

– Taip. Ji įžiebiama tik tam, kad koridoriuje nebūtų visiškai tamsu.

Puaro grįžo į laiptų aikštelę.

– Atleiskite man, madmuazele, bet tokioje blausioje šviesoje, ir dar krentant šešėliui, jūs vargu ar galėjote aiškiai įžiūrėti, kas buvo ant laiptų. Jūs įsitikinusi, kad tai buvo mis Tereza Arandel? Gal jūs tiesiog matėte kažkokią moterį su chalatu?

– Ne, mesjė Puaro, aš esu visiškai tuo tikra! – pasipiktino mis Louson. –Aš gerai žinau, kaip atrodo Tereza. Tai buvo ji. Ji vilkėjo tamsų chalatą, į kurį buvo įsegta didžiulė blizganti segė su jos inicialais. Aš tai aiškiai mačiau.

– Vadinasi, nėra jokių abejonių. Jūs matėte inicialus?

– Taip. T.A. Aš atpažinau tą sagę. Tereza ją dažnai segėdavo. O taip, aš galiu prisiekti, kad ten buvo Tereza. Ir jeigu reikės – prisieksiu teisme!

Ji tai pasakė kaip niekad tvirtai ir ryžtingai.

Puaro nuvėrė ją smalsiu, vertinančiu žvilgsniu, kuris taip pat bylojo, kad jis priėmė kažkokį sprendimą.

– Vadinasi, jūs pasiruošusi netgi prisiekti? – paklausė jis.

– Jei... jei tai bus būtina. Bet aš tikiuosi... kad to nereikės.

Puaro ją vėl nuvėrė tiriamu žvilgsniu.

– Tai priklausys nuo ekshumacijos rezultatų, – atsakė jis.

– Eks... ekshumacijos?

Puaro teko mis Louson prilaikyti už parankės, nes ji taip susijaudino, kad vos nenusirito nuo laiptų.

– Gali prisireikti ekshumacijos, – paaiškino jis.

– O Dieve, kaip nemalonu! Tačiau aš neabejoju, kad giminaičiai tikrai tam pasipriešins.

– Galimas dalykas.

– Esu tikra, kad jie net girdėti apie tai nenorės!

– Taip, tačiau gali būti duotas Vidaus reikalų ministerijos potvarkis.

– Bet kodėl, mesjė Puaro, kodėl? Nejaugi... Nejaugi...

– Nejaugi kas, madmuazele?

– Nejaugi nutiko kas nors negero?

– O jūs manote, kad nenutiko?

– Žinoma, kad nenutiko. Ir negalėjo nutikti. Noriu pasakyti, kad tiek gydytojas, tiek slaugė, tiek visi kiti...

– Nesisielokite, –mėgino ją nuraminti Puaro.

– Aš negaliu nesisieloti! Vargšė mis Arandel! Bet Terezos čia net nebuvo, kai mirė mis Arandel.

– Taip, Tereza išvyko pirmadienį, dar prieš tai, kai mis Arandel susirgo. Ar ne?

– Anksti ryte. Todėl, kaip suprantate, ji negalėjo turėti nieko bendro su mis Arandel mirtimi.

– Tikėkimės, kad neturėjo, – pasakė Puaro.

– Ai-ai-ai! –mis Louson sunėrė rankas.– Man dar niekada neteko patirti tokio siaubo! Man tiesiog neišneša galva.

Puaro pažvelgė į laikrodį.

– Mums metas. Mes grįžtame į Londoną. O jūs, madmuazele, dar kurį laiką pabūsite čia?

– Ne, ne... Ar dar neapsisprendžiau. Tiesą sakant, aš taip pat šiandien grįžtu į Londoną... Atvažiavau tik vienai nakčiai... šiek tiek apsitvarkyti.

– Aišku. Viso geriausio, madmuazele, ir atleiskite, jei jus kuo nors nuliūdinau.

– Ak, mesjė Puaro! Nuliūdinote mane? Aš jaučiuosi tiesiog siaubingai! O, Dieve! Kiek daug šiame pasaulyje blogio! Kiek blogio!

Tvirtai paėmęs mis Louson ranką, Puaro nutraukė jos aimanavimus.

–Jūs visiškai teisi. Ar jūs ir dabar pasiryžusi prisiekti, kad antrąją Velykų dieną, tai yra naktį iš pirmadienio į antradienį, matėte ant laiptų klūpinčią Terezą Arandel?

– O taip, galiu prisiekti.

– Ir tai, kad spiritizmo seanso metu matėte šviesos aureolę aplink mis Arandel galvą?

Mis Louson iš nuostabos neteko amo.

– Ak, mesjė Puaro, jums nederėtų juoktis iš tokių dalykų!

– O aš ir nesijuokiu. Kalbu visiškai rimtai.

– Tai buvo ne aureolė, o greičiau materializavimosi pradžia, – oriai pareiškė ji. – Atsirado juosta iš kažko-

kios švytinčios medžiagos. Man regis, iš jos buvo pradė-jęs formuotis kažkieno veidas.

– Labai įdomu. *Au revoir**, madmuazele, ir, prašau, niekam apie tai neprasitarkite.

– Žinoma... savaime suprantama. Man net į galvą nebūtų atėję...

Paskutinis dalykas, kurį įsiminiau, buvo kvailoka mis Louson veido išraiška, kai ji stovėjo ant durų slenksčio ir lydėjo mus akimis.

---

* Iki pasimatymo (pranc.).

23 skyrius

MUS APLANKO DAKTARAS TANIJOS

Nespėjome išeiti iš namo, kai Puaro nuotaika pasikeitė. Jis tapo niūrus, veide atsispindėjo ryžtas.

–*Dépéchons-nous**, Hastingsai, – pasakė jis. – Kaip įmanoma greičiau turime grįžti į Londoną.

–Aš pasiruošęs. – Paspartinau savo žingsnį, stengdamasis neatsilikti nuo jo. Ir dar kartą pažvelgiau į jo niūrų veidą.

– Ką jūs įtariate, Puaro? – paklausiau aš. – Prašau, papasakokite. Jūs tikite, kad ant laiptų buvo Tereza Arandel, ar ne?

Puaro neatsakė. Vietoj to, jis pats man uždavė klausimą:

– Ar jums neatrodo – prieš atsakydamas gerai pagalvokite, – kad mis Louson pasakojime buvo kažkas keisto?

---

* Paskubėkime (pranc.).

– Ką reiškia „keisto"?

– Jeigu žinočiau, jūsų neklausčiau.

– Taip, bet kokia prasme keisto?

– Tas ir yra, kad negaliu tiksliau paaiškinti. Tačiau, kai ji kalbėjo, aš pajutau: kažkas ne taip... tarytum jos žodžiuose buvo kažkoks netikslumas... Taip, mane apėmė jausmas, kad tai, ką ji sako, yra tiesiog neįmanoma...

– Ji, regis, neabejoja, kad matė Terezą.

– Taip, taip.

– Bet juk apšvietimas buvo labai menkas. Nesuprantu, kaip ji gali būti tokia tikra.

– Ne, Hastingsai, jūs man visai nepadedate. Mane sutrikdė kažkokia smulkmena, detalė, susijusi su... taip, taip, su miegamuoju.

– Su miegamuoju? – pakartojau aš, mėgindamas prisiminti, kaip atrodė kambarys. – Ne, – pagaliau pasakiau aš, – šiuo klausimu aš jums negaliu padėti.

Susierzinęs Puaro papurtė galvą.

– Kodėl jūs vėl užvedėte kalbą apie tą spiritizmo seansą? – paklausiau aš.

– Nes tai svarbu.

– Kas būtent? Švytinčios „juostos materializavimasis", apie kurį jums pasakojo mis Louson?

– Ar pamenate, kaip seserys Trip nupasakojo seansą?

– Jos sakė, kad matė aureolę aplink senutės galvą, – nelauktai sau pačiam, susijuokiau. – Sprendžiant iš kitų žmonių atsiliepimų, ji tikrai nebuvo šventoji. Atrodo, kad mis Louson jos siaubingai bijojo. Man buvo taip gaila vargšelės, kai ji pasakojo, kaip negalėjo užmigti, nes baiminosi gauti velnių už tai, jog užsakė per mažą kiekį jautienos nugarinės.

– Taip, išties įdomi detalė.

– Ką darysime atvykę į Londoną? – paklausiau aš, kai užėjome į „Jurgį“ ir Puaro paprašė sąskaitos.

– Mums reikia nedelsiant pasimatyti su Tereza Arandel.

– Ir išsiaiškinti tiesą? O kas, jei ji viską neigs?

– *Mon cher*, klūpėjimas ant laiptų nėra nusikaltimas! Gal ji rado smeigtuką, kuris jai atneš laimę ar panašiai?

– O lako kvapas?

Daugiau mes nespėjome nieko vienas kitam pasakyti, nes padavėjas atnešė sąskaitą.

Važiuodami į Londoną mes beveik nesikalbėjome. Vairuodamas aš nemėgstu kalbėti, o Puaro taip rūpestingai šerpe dangstė savo ūsus nuo vėjo ir dulkių, kad buvo neįmanoma suprasti, ką jis sako.

Į Puaro namus atvykome be dvidešimt dvi. Duris mums atidarė Džordžas, kaip visuomet nepriekaištingas Puaro kamerdineris anglas.

– Jūsų laukia daktaras Tanijos, sere. Jis čia jau pusvalandį.

– Daktaras Tanijos? Kur jis?

– Svetainėje, sere. Buvo užsukusi ir kažkokia dama, sere, norėjo su jumis pasimatyti. Man pasirodė, kad ji labai nusiminė sužinojusi, jog jūsų nėra namie. Tai buvo dar prieš jūsų skambutį, sere, todėl aš negalėjau jai pasakyti, kada grįšite į Londoną.

– Nupasakokite, kaip ji atrodė.

– Penkių pėdų ir septynių colių ūgio, šviesiai mėlynų akių tamsiaplaukė. Vilkėjo pilką kostiumėlį ir skrybėlaitę, kuri buvo nustumta ant pakaušio, nors paprastai moterys jas nešioja ant šono.

– Misis Tanijos! – prislopintu balsu šūktelėjau aš.

– Ji, man regis, buvo labai susinervinusi, sere. Pasakė, kad jai būtina jus rasti kaip įmanoma greičiau.

– Kada tai buvo?

– Maždaug pusė vienuolikos, sere.

Eidamas į svetainę, Puaro liūdnai palingavo galvą.

– Štai jau antras kartas, kai negaliu išgirsti to, ką man nori pranešti misis Tanijos. Ką pasakysite, Hastingsai? Likimas?

– Trečią kartą pasiseks, – paguodžiau jį.

Puaro abejodamas papurtė galvą.

– Kažin, ar bus tas trečias kartas? Ką gi, pasiklausykime, ką pasakys jos vyras.

Daktaras Tanijos sėdėjo fotelyje ir skaitė psichologinę knygą iš Puaro bibliotekos. Pamatęs mus, jis pašoko.

– Prašau man atleisti už tokį įsibrovimą. Tikiuosi, nesupyksite, kad šitokiu būdu nusprendžiau sutrumpinti laukimą.

– *Du tout, du tout**. Prašau, sėskitės. Leiskite jums pasiūlyti taurę chereso.

– Dėkoju. Tiesą sakant, atėjau dėl itin rimtos priežasties. Mesjė Puaro, aš susirūpinęs, labai susirūpinęs savo žmonos būkle.

– Jūsų žmonos? Labai apgailestauju. O kas atsitiko?

– Gal matėte ją pastaruoju metu? – paklausė Tanijos.

Klausimas atrodė visiškai natūralus, tačiau tuo pat metu vogčia mestas jo žvilgsnis man pasirodė keistas.

– Paskutinį kartą mačiau ją drauge su jumis vakar, viešbutyje.

– A! O aš maniau, kad ji užsuks pas jus.

* Visai ne (pranc.).

Puaro susikaupęs pilstė cheresą į tris taures.

– Ne, – šiek tiek išsiblaškęs atsakė jis. –O ji turėjo priežastį mane aplankyti?

– Ne, ne. – Daktaras Tanijos paėmė savo taurę. – Dėkoju. Labai jums ačiū. Ne, konkrečios priežasties neturėjo, bet, tiesą sakant, aš labai sunerimęs dėl jos sveikatos būklės.

– Ji prastai jaučiasi?

– Fiziškai ji sveika, – lėtai prabilo Tanijos. – Deja, bet to paties negalėčiau pasakyti apie jos psichiką.

– Štai kaip?

– Mesjė Puaro, bijau kad ji yra ties nervinio pakrikimo riba.

– Gerbiamas daktare Tanijos, man labai skaudu tai girdėti!

– Jos būklė jau kuris laikas prastėja. Per pastaruosius du mėnesius jos elgesys su manimi visiškai pasikeitė. Ji nervinga, lengvai išsigąsta, ją užvaldo keistos fantazijos, kurias net būčiau linkęs vadinti kliedesiais!

– Štai kaip?

– Taip. Ją kamuoja gerai žinoma liga, kurią paprastai vadiname „persekiojimo manija“.

Puaro užjaučiamai caktelėjo liežuviu.

– Jūs suprantate mano susirūpinimą?

– O taip, žinoma. Tačiau aš nevisai suprantu, kodėl atėjote pas mane. Kuo aš galėčiau jums padėti?

Man pasirodė, kad daktaras Tanijos šiek tiek sutriko.

– Pamaniau, kad mano žmona jau buvo arba ketina pas jus užeiti, norėdama papasakoti kokią nors neįtikėtiną istoriją. Ji netgi gali pareikšti, kad esu pavojingas ir jai yra iškilusi grėsmė... ar ką nors panašaus.

– Bet kodėl ji turėtų ateiti pas mane?

Daktaras Tanijos nusišypsojo. Jo šypsena buvo žavinga ir nuoširdi, bet liūdna.

– Jūs garsus detektyvas, mesjė Puaro. Aš išsyk pastebėjau, kad vakarykštis susitikimas su jumis mano žmonai padarė didžiulį įspūdį. Būnant tokios būklės, kokios yra ji, net pats faktas, kad sutiko detektyvą, jai gali pasirodyti labai reikšmingas. Todėl ir pamaniau, kad norėdama išsipasakoti, ji gali jūsų ieškoti. Nervų ligos dažniausiai pasireiškia tuo, kad imama pykti ant pačių artimiausių ir brangiausių žmonių.

– Labai liūdna.

– Taip, iš tiesų liūdna. Aš labai myliu savo žmoną. – Jo balsas, tariant šiuos žodžius, buvo kupinas švelnumo. – Aš visuomet maniau, kad, tekėdama už manęs, svetimšalio, palinkdama savo gimtąją šalį, draugus ir įprastą aplinką, ji pasielgė labai drąsiai. Per paskutines kelias dienas iš sielvarto tiesiog praradau protą... Ir matau tik vieną išeitį...

– Kokią?

– Geras poilsis, visiška ramybė ir tinkamas gydymas. Žinau puikią gydyklą, kuriai vadovauja aukščiausios klasės specialistas. Noriu ją nedelsiant ten nuvežti. Gydykla Norfolke. Jai reikia pailsėti ir atsiriboti nuo aplinkos įtakos. Esu įsitikinęs, kad po poros mėnesių kvalifikuoto gydymo jos būklė pagerės.

– Aišku, – dalykišku tonu pasakė Puaro, neparodydamas savo tikrųjų jausmų.

Tanijos vėl dirstelėjo į jį.

– Todėl prašyčiau tučtuojau man pranešti, jeigu ji ateitų pas jus.

– Savaime suprantama, aš jums iššyk paskambinsiu. Jūs vis dar apsistoję „Daremo“ viešbutyje?

– Taip. Dabar kaip tik ten ir važiuosiu.

– O jūsų žmonos ten nėra?

– Ji išėjo tuoj po pusryčių.

– Nepasakiusi jums, kur?

– Taip. O jai tai visiškai nebūdinga.

– O vaikai?

– Pasiėmė su savimi.

– Aišku.

Tanijos pakilo.

– Labai jums ačiū, mesjė Puaro. Vargu ar turėčiau jums sakyti, kad neverta kreipti dėmesį į jos graudžias istorijas apie bauginimą ir persekiojimą. Deja, taip pasireiškia jos liga.

– Labai gaila, –pareiškė užuojautą Puaro.

– Taip. Ir nors žinau, kad tai ligos požymis, sunku nejausti nuoskaudos, kai artimas ir brangus žmogus nusigręžia, o jo meilė virsta neapykanta.

– Leiskite pareikšti jums užuojautą, – pasakė Puaro, spausdamas ranką savo svečiui. – Tarp kitko... – pridūrė Puaro, kai Tanijos jau buvo prie durų.

– Taip?

– Ar kada nors buvote savo žmonai išrašęs chloralio?

Tanijos net krūptelėjo iš netikėtumo.

– Aš? Ne. O gal ir buvau išrašęs. Bet ne paskutiniu metu. Ji nenori vartoti jokių migdomųjų vaistų.

– Gal dėl to, kad jumis nebepasitiki?

– Mesjė Puaro!

Tanijos staigiai apsisuko ir ėmė žingsniuoti link jo.

– Juk tai irgi būtų galima paaiškinti jos liga, – ramiai

pasakė Puaro.

Tanijos sustojo.

– Taip, taip, žinoma.

– Tikriausiai ji labai įtariai žiūri į jūsų siūlomą maistą ir gėrimus? Greičiausiai mano, kad norite ją nunuodyti?

– Mesjė Puaro, jūs visiškai teisus! Vadinasi, jums teko susidurti su panašiais atvejais?

– Žinoma, retkarčiais ir man tenka susidurti su panašiais atvejais. Tačiau nedrįstu jūsų gaišinti. Galbūt ji jau laukia jūsų viešbutyje.

– Tiesa. Tikiuosi. Aš labai sunerimęs, – pasakė jis ir išskubėjo iš kambario.

Puaro greitai metėsi prie telefono. Jis pasklaidė telefono knygos puslapius ir paprašė sujungti su nurodytu numeriu.

– Alio! Alio! „Daremo“ viešbutis? Gal galėtumėte pasakyti, ar misis Tanijos savo numeryje? Ką? T-a-n-i-j-o-s. Taip, teisingai. Taip? Aišku.

Jis padėjo ragelį.

– Iš viešbučio misis Tanijos išėjo anksti ryte. Ji grįžo vienuoliktą, neišlipdama iš taksi palaukė, kol bus atneštas jos bagažas, ir išvažiavo.

– O daktaras Tanijos žino, kad ji pasiėmė bagažą?

– Greičiausiai, ne.

– Ir kurgi ji išvažiavo?

– Sunku pasakyti.

– Manote, kad ji dar čia grįš?

– Galbūt. Nežinau.

– Gal parašys?

– Galbūt.

– Ką darysime?

Puaro papurtė galvą. Jis atrodė susikrimtęs.

– Šią akimirką – nieko. Greitai papietaukime ir keliaukime pas Terezą Arandel.

– Jūs tikite, kad ant laiptų buvo ji?

– Negaliu pasakyti. Esu įsitikinęs tik tuo, kad mis Louson nematė jos veido. Ji matė tik aukštą moterį, vilkinčią tamsiu chalatu – štai ir viskas.

– O sagė?

– Mielas drauge, sagė – ne žmogaus kūno dalis. Ją galima nusegti, pamesti, pasiskolinti ar net pavogti.

– Kitaip sakant, jūs nenorite tikėti, kad Tereza Arandel kalta.

– Aš noriu išgirsti, ką ji pati apie tai pasakys.

– O jeigu grįš misis Tanijos?

– Aš tuo pasirūpinsiu.

Džordžas atnešė omletą.

– Paklausykite, Džordžai, – pasakė Puaro, – jeigu ta dama grįš, paprašykite jos palaukti. O jeigu tuo metu, kai ji bus čia, ateis daktaras Tanijos, jokiu būdu jo neįleiskite. Ir dar: jei jis paklaus, ar jo žmona čia, pasakykite, jog nėra. Supratote?

– Puikiai, sere.

Puaro ėmėsi omleto.

– Šis reikalas vis labiau komplikuojasi, – pareiškė jis. – Turime veikti itin atsargiai. Antraip žudikas smogs dar kartą.

– Tuomet tikrai jį sučiupsite.

– Galimas dalykas, tačiau išgelbėti nekaltojo gyvybę yra svarbiau, nei pagauti žudiką. Turime veikti labai atsargiai.

24 skyrius

TEREZA VISKĄ NEIGIA

Kai atvažiavome, Tereza Arandel ruošėsi išeiti.

Ji atrodė nepaprastai patraukliai. Madingiausio fasono skrybėlaitė buvo pakreipta ant šono. Aš šyptelėjau prisiminęs, kad ant Belos Tanijos galvos vakar pūpsojo pigi tokio pat modelio skrybėlaitės kopija, kurią ji, kaip pastebėjo Džordžas, buvo užsidėjusi ant pakaušio, o ne ant šono. Aš gerai prisiminiau, kaip Bela stūmė ją atgal, darkydama ir taip netvarkingą savo šukuoseną.

– Ar galiu jus sutrukdyti porai minučių, madmuazele? O gal jūs labai skubate? – mandagiai paklausė Puaro.

– Nieko tokio, – nusijuokė Tereza. – Aš visuomet vėluoju maždaug keturiasdešimt penkias minutes. O šiandien vėluosiu valandą.

Ji palydėjo jį į svetainę. Mano nuostabai, iš krėslo prie lango pakilo daktaras Donaldsonas.

– Reksai, su mesjė Puaro jau buvote susitikę, ar ne?

– Taip, Market Beisinge, – sausai atsakė Donaldsonas.

– Jūs tada apsimetėte, kad rašote mano girtuoklio senelio biografiją, – pasakė Tereza. – Reksai, mano angele, tu gali eiti.

– Dėkoju Tereza, bet manau, kad būtų geriau, jei likčiau ir dalyvaučiau šiame pokalbyje.

Įvyko trumpa žvilgsnių dvikova. Terezos žvilgsnis bylojo, kad ji reikalauja, Donaldsono – jog jis nenusileis.

– Gerai, pasilik, velniai tave griebtų! – pyktelėjo ji.

Daktaras lyg niekur nieko vėl atsisėdo ir padėjo knygą ant krėslo ranktūrio. Pastebėjau, kad tai buvo knyga apie hipofizę.

Tereza įsitaisė ant savo mėgstamos kėdutės ir nekantraudama pažvelgė į Puaro.

– Na, ar jau kalbėjotės su Perviu? Ką jis sako?

– Šiokių tokių galimybių yra, – abstrakčiai atsakė Puaro.

Tereza susimąsčiusi pažvelgė į jį. Paskui vogčiomis – į daktarą. Man pasirodė, kad tai buvo perspėjimas Puaro.

– Bet apie tai norėčiau jums papasakoti šiek tiek vėliau, kai jau turėsiu konkretų veiksmų planą, – tęsė Puaro.

Tereza šyptelėjo.

– Šiandien grįžau iš Market Beisingo, kur šnektelėjau su mis Louson. Sakykite, madmuazele, ar balandžio 13-osios naktį (antrąją Velykų dienų), po to, kai visi nuėjo miegoti, jums neteko klūpėti ant laiptų?

– Brangusis Erkiuli Puaro, koks keistas klausimas! Kam gi man ten klūpėti?

– Madmuazele, klausiu, norėdamas sužinoti, ar klūpėjote, ar ne, o ne kam jums to reikėjo.

– Nežinau. Greičiausiai – ne.

– Matote, madmuazele, mis Louson teigia, kad klūpėjote.

Tereza gūžtelėjo dailiais pečiais.

– Argi tai svarbu?

– Labai svarbu.

Ji įsmeigė į Puaro nuostabos kupiną žvilgsnį. Puaro taip pat nenuleido nuo jos akių.

– Kažkokia kvailystė! – staiga išrėžė Tereza.

– *Pardon**?

– Tikrų tikriausia kvailystė! – pakartojo Tereza. – Kaip tu manai, Reksai?

Daktaras Donaldsonas kostelėjo.

– Atleiskite man, mesjė Puaro, bet koks šio klausimo tikslas?

Mano draugas skėstelėjo rankomis.

– Pats paprasčiausias. Kažkas laiptų viršuje į grindjuostę įkalė vinį, o paskui užtepė rudu laku, kad ji nekristų į akis.

– Ar tai naujas raganavimo būdas? – paklausė Tereza.

– Ne, madmuazele, viskas daug paprasčiau, nei manote. Kitą vakarą, antradienį, kažkas prie vinies pririšo siūlą, o kitą jos galą – prie turėklų. Mis Arandel išėjo iš savo kambario, koja užkliudė tą siūlą ir žemyn galva nulėkė nuo laiptų.

Tereza giliai įkvėpė.

– Kaltas buvo Bobo kamuoliukas!

---

* Atleiskite (pranc.)

– *Pardon*, bet tai netiesa.

Įsivyravusią tylą nutraukė daktaras Donaldsonas, kuris ramiu ir aiškiu balsu paklausė:

– Prašau atleisti, bet ar turite tai patvirtinančių įrodymų?

– Vinis, mis Arandel ranka rašytas laiškas ir tai, ką mis Louson matė savo akimis, – taip pat ramiai atsakė Puaro.

– Ji teigia, kad tai padariau aš, ar ne? – atgavo balsą Tereza.

Puaro nieko neatsakė, tik linktelėjo galvą.

– Tai melas! Aš niekaip su tuo nesusijusi!

– Jūs klūpėjote ant laiptų dėl visai kitos priežasties?

– Aš apskritai neklūpėjau ant laiptų!

– Gerai pagalvokite, madmuazele.

– Ten buvau ne aš! Nakvodama pas tetą aš niekuomet neišeidavau iš savo kambario iki pat ryto.

– Mis Louson atpažino jus.

– Tikriausiai ji matė Belą Tanijos arba kurią nors iš tarnaičių.

– Ji tvirtina, kad ten buvote jūs.

– Ji meluoja!

– Ji atpažino jūsų chalatą ir sagę.

– Sagę? Kokią sagę?

– Sagę su jūsų inicialais.

– Ak, tą! Kokia gi ji niekinga melagė!

– Vis tiek neigiate, kad ji matė jus?

– Jums belieka pasikliauti arba mano žodžiu, arba jos...

– Juk jūs geresnė melagė už ją, ar ne?

– Galbūt, – ramiai pasakė Tereza. – Bet šiuo atveju

aš sakau tiesą. Aš nespendžiau spąstų, neklūpėjau, kad pasimelsčiau, nerankiojau kažkieno pamesto aukso ar sidabro – aš apskritai tą naktį nebuvau ant laiptų.

– Ar vis dar turite tą sagę?

– Tikriausiai. Norite ją pamatyti?

– Jei malonėsite, madmuazele.

Tereza atsistojo ir išėjo iš kambario. Įsivyravo nejauki tyla. Daktaras Donaldsonas žvelgė į Puaro tokiu žvilgsniu, kokiu, tikriausiai, žiūri į kokį nors savo mėginį.

Grįžo Tereza.

Ji kone nusviedė papuošalą Puaro.

Tai buvo didelė ir ryški chromuota arba nerūdijančio plieno sagė su T.A. inicialais apskritimo viduryje. Turiu pripažinti, kad ji išties buvo pakankamai didelė ir ryški, todėl mis Louson tikrai galėjo ją įžiūrėti veidrodyje.

– Aš jau seniai jos nenešioju. Man ji atsibodo, – paaiškino Tereza. – Londone tokių pilna. Dabar kiekviena tarnaitė tokią nešioja.

– Bet kai jūs pirkote, buvo brangi?

– Taip. Iš pradžių tokių beveik niekas neturėjo.

– O kada tai buvo?

– Man regis, per praėjusias Kalėdas. Taip, maždaug tokiu laiku.

– Jūs kam nors ją skolinote?

– Ne.

– Ar vežėtės ją į „Litlgrinhausą“?

– Tikriausiai. Taip, pamenu, tikrai vežiausi.

– Ir niekur, išskyrus savo miegamąjį, nebuvote palikusi?

– Niekur. Pamenu, kad buvau įsegusi ją į žalią palaidinę. Tą pačią vilkėjau visas viešnagės dienas.

– O kur dėdavote ją eidama miegoti?

– Palikdavau įsegtą palaidinėje.

– O palaidinė?

– O palaidinė, velniai griebtų, kabėdavo ant kėdės atkaltės!

– Jūs esate tikra, kad naktį niekas nebuvo jos išsegęs, o kitą dieną grąžinęs ją į vietą?

– Gal visa tai aptarsime teisme, žinoma, jei tik nesugalvosite dar ko nors. Esu įsitikinusi – nieko panašaus nebuvo! Neblogai sugalvota, kaip mane apkaltinti, tačiau tai grynas melas.

Puaro susiraukė. Paskui pakilo, pridėjo sagę prie savo švarko atlapo ir priėjo prie veidrodžio, stovėjusio ant stalo kitame kambario gale. Puaro pastovėjo prieš jį, o paskui lėtai atsitraukė, norėdamas pažiūrėti, kaip sagė atrodo iš toliau.

– Koks gi aš kvailys! Na, žinoma! – suniurnėjo jis.

Jis priėjo prie Terezos ir, nusilenkęs, atidavė jai sagę.

– Jūs visiškai teisi, madmuazele. Sagė visuomet buvo pas jus. Aš buvau apgailėtinas kvailys.

– Vertinu jūsų kuklumą, – nusijuokė Tereza, nerūpestingai segdama sagę. Ir pakėlusi galvą paklausė: – Dar kas nors? Nes aš jau turiu eiti.

– Visą kitą mes galėsime aptarti vėliau.

Tereza pasuko link durų.

– Tiesą sakant, galvojame apie ekshumaciją... – jai pavymui tyliai pasakė Puaro.

Tereza staigiai sustojo. Sagė iškrito jai iš rankos.

– Ką?

–Galimas dalykas, kad teks ekshumuoti mis Arandel kūną, – aiškiai pakartojo Puaro.

Tereza stovėjo sugniaužusi kumščius.

– Tai jūsų idėja? – tyliu, tačiau pykčio kupinu balsu paklausė ji. – Be šeimos narių sutikimo ekshumacijos atlikti negalima.

– Jūs klystate, madmuazele. Ekshumacija gali būti atlikta ir Skotlend Jardo nurodymu.

– Dieve mano! – ištarė Tereza. Ji apsisuko ir ėmė greitai vaikštinėti pirmyn atgal po kambarį.

– Nesuprantu, ko gi tu taip nusiminei, Tesa, – ramiai pasakė Donaldsonas. – Taip, iš šalies žiūrint, ši idėja neatrodo labai puiki, bet...

– Nekalbėk kvailysčių, Reksai! – pertraukė jį Tereza.

– Ši mintis jus trikdo, madmuazele? – paklausė Puaro.

– Žinoma! Tai nepadoru! Vargšė teta Emilė! Kodėl, po galais, jums prireikė ją ekshumuoti?

– Spėju, kad mesjė Puaro kilo abejonių dėl mis Arandel mirties priežasties,– pasakė Donaldsonas. Jis klausiamai pažvelgė į Puaro, o paskui tęsė: – Prisipažinsiu – aš nustebęs. Mano manymu, nėra jokių abejonių, kad mis Arandel mirė natūralia mirtimi, nuo įsisenėjusios ligos.

– Pameni, kartą tu man pasakojai apie triušį ir kepenų ligą? – pasakė Tereza. –Aš dabar gerai nepamenu, bet, regis, buvo taip: triušiui įšvirkštei geltonąja atrofija sergančio žmogaus kraujo, paskui to triušio kraujo įšvirkštei kitam triušiui, vėliau pastarojo kraujo – žmogui, ir jis susirgo ta pačia kepenų liga. Aš teisingai supratau?

– Aš tiesiog tau vaizdingai papasakojau, kaip veikia seroterapija, – kantriai paaiškino Donaldsonas.

– Gaila, kad šioje istorijoje yra tiek daug triušiukų, – nerūpestingai nusijuokė Tereza. – Nė vienas iš mūsų

nelaiko triušių. – Ji atsigręžė į Puaro ir jos balsas staiga pasikeitė.

– Mesjė Puaro, ar tai tiesa? – paklausė ji.

– Taip, madmuazele, tai tiesa, tačiau yra būdų viso to išvengti.

– Tuomet padarykite viską, kad to išvengtume! – jos balsas pritilo ir virto kone šnabždesiu. – Padarykite tai bet kokia kaina! – reikalavo ji.

Puaro atsistojo.

– Tokie jūsų nurodymai? – oficialiu tonu paklausė jis.

– Tokie yra mano nurodymai.

– Bet Tesa... – įsiterpė Donaldsonas.

Ji staigiai atsigręžė į savo sužadėtinį.

– Nutilk! Tai mano teta, aišku? Kodėl ji turėtų būti iškasta? Nejaugi nesupranti, kad apie tai bus rašoma laikraščiuose, prasidės apkalbos ir kiti nemalonumai?– Ji vėl staigiai atsisuko į Puaro. – Jūs turite tam užkirsti kelią! Duodu jums visišką veiksmų laisvę. Darykite, ką norite, kad tik nereikėtų ekshumacijos!

Puaro ceremoningai nusilenkė.

– Padarysiu viską, ką galiu. *Au revoir**, madmuazele, *au revoir*, daktare.

– Eikite! – sušuko Tereza. – Ir pasiimkite savo šventąjį Leonardą. Būtų gerai, jei nė vieno iš jūsų daugiau nepamatyčiau.

Mes išėjome iš kambario. Šį kartą Puaro nekišo ausies prie rakto skylutės, tačiau išeiti irgi neskubėjo.

Ir ne veltui.

– Nežiūrėk į mane tokiomis akimis, Reksai!– valdin-

* Iki pasimatymo (pranc.).

gai pasakė Tereza, o paskui, jau užsikirsdama, švelniai pridūrė: – Brangusis!

– Tas žmogus sumanė kažką negero, – labai aiškiai atsiliepė daktaras Donaldsonas.

Puaro netikėtai nusijuokė ir nutempė mane prie paradinių durų.

– Eime, šventasis Leonardai, – pasakė jis. – *C'est drôle, ça**!

Asmeniškai man šis sąmojis pasirodė ypač kvailas.

---

* Tai juokinga (pranc.).

25 skyrius

SĖDŽIU KRĖSLE IR MĄSTAU

„Žinoma, –galvojau aš, skubėdamas paskui Puaro,– nėra jokių abejonių. Mis Arandel buvo nužudyta ir Tereza tai žino. Bet ar nusikaltimą įvykdė ji pati, ar kas nors kitas?“

Ji bijo – tai akivaizdu. Tik neaišku, ar dėl savęs, ar dėl ko nors kito? Nejaugi bijo dėl pedantiško ir abejingo jauno gydytojo? Negi senoji dama mirė nuo dirbtinai sukeltos ligos?

Iš dalies viskas atitiko: Donaldsonas turėjo ambicijų, jis vylėsi, kad Tereza paveldės tetos pinigus. Įtarimą sukelia ir faktas, kad jis ten vakarieniavo būtent tada, kai įvyko nelaimingas atsitikimas. Jis lengvai galėjo palikti pravirą langą, naktį pro jį patekti į namus ir pririšti mirtį nešantį siūlą skersai laiptų. Bet kada jis galėjo įkalti vinį į grindjuostę?

Ne, vis dėlto tai padarė Tereza – jo sužadėtinė ir bendrininkė. Jeigu jie kartu sumanė šį nusikaltimą, tuomet viskas pasidaro aišku. Tokiu atveju siūlą, greičiausiai, ištempė Tereza. Pirmasis nusikaltimas, nusikaltimas, kuris nepavyko, buvo jos rankų darbas. O antrasis, pavykęs nusikaltimas, buvo Donaldsono mokslinis šedevras.

Taip, dabar viskas atitinka.

Taip, bet tuomet iškyla dar vienas klausimas. Kam Terezai reikėjo išplepėti tai, kad kepenų ligą galima sukelti dirbtinu būdu? Tarytum jai nebūtų ko bijoti šios temos... Bet tokiu atveju... Aš pajutau, kad vis labiau painiojuosi, todėl nutraukiau savo apmąstymus ir paklausiau:

– Kur mes važiuojame, Puaro?

– Atgal, į mano butą. Galbūt ten užtiksime misis Tanijos.

Mano mintys pakrypo kita vaga.

Misis Tanijos! Dar viena paslaptis! Jeigu Donaldsonas ir Tereza yra nusikaltėliai, tuomet kaip su šiuo reikalu yra susiję misis Tanijos ir jos nuolat besišypsantis sutuoktinis? Ką ši moteris norėjo papasakoti Puaro ir kodėl Tanijos taip stengiasi jai sutrukdyti?

– Puaro, – nuolankiai kreipiausi aš, – aš jau nieko nebesuprantu. Nejaugi visi jie įsipainioję į šį reikalą?

– Grupinė žmogžudystė? Šeimos suorganizuota žmogžudystė? Ne, tik ne šį kartą. Tai sumąstė ir padarė vienas žmogus. Psichologiškai – viskas labai aišku.

– Norite pasakyti, kad tai padarė arba Tereza, arba Donaldsonas, bet ne abu kartu? Vadinasi, jis privertė ją įkalti vinį į grindjuostę, prisidengęs visai nekalta dingstimi?

– Mano mielas drauge, nuo tos akimirkos, kai aš iš-

klausiau mis Louson pasakojimą, aš supratau, kad gali būti trys galimybės. Pirma – mis Louson sakė gryną tiesą, antra – dėl jai vienai žinomų priežasčių, mis Louson viską išgalvojo, trečia – mis Louson nuoširdžiai tiki savo istorija, tačiau ji atpažino ant laiptų buvusią moterį tik iš sagės. Bet, kaip jau sakiau, sagę labai lengva nusegti.

– Taip, tačiau Tereza tvirtina, kad sagė visą laiką buvo pas ją.

– Ir ji sako tiesą. Aš pražiūrėjau nedidelę, tačiau labai reikšmingą detalę.

– Sunku patikėti, kad Puaro galėjo kažką pražiūrėti... – rimtai pareiškiau aš.

– Klysti žmogiška. *N'est-ce pas**?

– Amžius daro savo.

– Amžius čia niekuo dėtas, – šaltai pastebėjo Puaro.

– Kai kokia gi ta detalė? – paklausiau aš, kai mes pasukome link įėjimo į namą.

– Aš jums parodysiu.

Mes kaip tik priėjome prie buto durų. Džordžas mums atidarė duris. Išgirdęs Puaro klausimą, papurtė galvą.

– Ne, sere. Misis Tanijos nebuvo užsukusi ir neskambino.

Puaro nuėjo į svetainę. Keletą minučių vis vaikštinėjo po kambarį. Paskui pakėlė telefono ragelį ir paskambino į „Daremo“ viešbutį.

–Taip, taip, prašau. Daktare Tanijos? Čia Erkiulis Puaro. Jūsų žmona grįžo? Negrįžo? Dieve mano... Sakote, pasiėmė savo daiktus? O vaikai? Ir neturite nė menkiausio supratimo, kur ji išvyko? Taip, būtent... Gerai... Jeigu jums prireiks mano profesionalios pagalbos... Turiu

* Ar ne? (pranc.).

patirties tokiuose reikaluose... Tokio pobūdžio tyrimas gali būti atliktas visiškai konfidencialiai... Ne, žinoma, ne... Taip, tai tiesa... Žinoma, savaime suprantama. Aš atsižvelgsiu į jūsų pageidavimus.

– Jis nežino, kur ji, –susimąstęs ištarė jis, kai padėjo ragelį. – Ir aš juo tikiu. Tanijos balse skambėjo nuoširdus susirūpinimas. Jis nenori kreiptis į policiją ir tai suprantama. Aš jį suprantu. Bet jis atsisako ir mano pagalbos. O štai šito aš nelabai suprantu. Jis nori ją rasti, tačiau nenori, kad ją rasčiau aš... Taip, jis tikrai nenori, kad ją rasčiau aš... Atrodo, jis įsitikinęs, kad pats susitvarkys. Jis mano, kad ilgai slapstytis ji negalės, nes turi labai mažai pinigų. Be to ji su vaikais. Hastingsai, aš manau, kad mes ją rasime greičiau, nei jis. O tai labai svarbu.

– Kaip jūs galvojate, ji iš tiesų šiek tiek trenkta? – paklausiau aš.

– Man regis, ji pernelyg susijaudinusi ir jos psichinė būklė nėra stabili.

– Bet ne tokia prasta, kad ją reikėtų guldyti į psichiatrinę ligoninę?

– Tikrai ne.

– Žinote, Puaro, aš jau visiškai nieko nesuprantu.

– Atleiskite, Hastingsai, bet jūs nieko nesupratote jau nuo pat pradžių.

– Bet šioje byloje tiek šalutinių linijų!

– Žinoma, kad yra šalutinių linijų. Todėl pirmoji mąstyti gebančio žmogaus užduotis ir yra atskirti pagrindinę liniją nuo šalutinių.

– Sakykite, Puaro, jūs iš karto supratote, kad šioje byloje yra aštuoni, o ne septyni įtariamieji?

– Aš tai supratau tuomet, kai Tereza Arandel užsimi-

nė, jog daktarą Donaldsoną paskutinį kartą matė per vakarienę „Litlgrinhause“ balandžio keturioliktąją.

– Aš nevisai suprantu... – pradėjau aš, bet nutilau.

– Ir ko gi jūs nesuprantate?

– Jeigu Donaldsonas planavo atsikratyti mis Arandel įšvirkščiant jai serumo, tuomet aš nesuprantu, kodėl jis griebėsi tokio primityvaus dalyko, kaip virvė skersai laiptų.

– *En verité**, Hastingsai, būna akimirkų, kai pritrūksτu kantrybės su jumis! Vienas būdas reikalauja ypatingų, grynai mokslinių žinių, ar ne?

– Taip.

– O kitas – labai paprastas, kaip sakoma reklamose – „namimis“. Tiesa?

– Taip, būtent.

– Galvokite, Hastingsai, galvokite. Atsiloškite, užmerkite akis ir priverskite dirbti savo pilkąsias ląsteles.

Aš paklusau. Atsirėmiau į krėslo atkaltę, užsimerkiau ir pamėginau įvykdyti trečiąją Puaro instrukcijos dalį, tačiau rezultatas buvo lygus nuliui.

Atsimerkęs pamačiau, kad Puaro mane geraširdiškai stebi, tarytum auklė, prižiūrinti mažą globotinį.

– *Eh bien*?

Desperatiškai mėginau mėgdžioti Puaro.

– Man atrodo, – pradėjau aš, – kad spąstus paspendė ne tas pats žmogus, kuris suplanavo mokslo žiniomis pagrįstą žmogžudystę.

– Visai teisingai.

– Ir aš abejoju, kad toks išsimokslinęs žmogus griebtųsi tokio primityvaus dalyko ir pasikliautų atsitiktinumu.

* Tiesą sakant (pranc.).

– Labai teisinga išvada.

Padrąsintas, tęsiau:

– Todėl vienintelė logiška išvada būtų tokia: šiuo du pasikėsinimus suplanavo du skirtingi žmonės. Turime reikalą su žmogžudyste, kurią sumanė du visiškai skirtingi žmonės.

– Jums neatrodo, kad tai jau pernelyg didelis sutapimas?

– Jūs pats kažkada sakėte, kad žmogžudystės bylose beveik visuomet pasitaiko bent vienas sutapimas.

– Taip, turiu pripažinti, kad tai tiesa.

– Taigi.

– Ir kas, jūsų nuomone, tie piktadariai?

– Donaldsonas ir Tereza Arandel. Daktaras puikiai tinka antrojo, tai yra tikrojo žudiko vaidmeniui. Kita vertus, mes žinome, kad Tereza Arandel yra susijusi su pirmuoju pasikėsinimu. Galimas dalykas, kad jie veikė nepriklausomai vienas nuo kito.

– Jūs taip mėgstate sakyti „mes žinome“, Hastingsai. Galiu jus užtikrinti, kad aš tikrai nežinau, ar Tereza Arandel yra į tai įsipainiojusi.

– Bet mis Louson pasakojo...

– To, ką pasakojo mis Louson, dar negalima laikyti įrodymu.

– Tačiau ji sako...

– Ji sako... Ji sako... Jūs visuomet linkęs tikėti tuo, ką sako žmonės. O dabar paklausykite, *mon cher*. Aš jums minėjau, ar ne, kad mis Louson pasakojime man kažkas užkliuvo?

– Taip, minėjote. Tačiau niekaip negalėjote suprasti, kas.

– Tai štai, dabar aš supratau. Dar minutėlę ir aš jums parodysiu tai, ką aš, kvailys, turėjau suprasti iš karto.

Jis priėjo prie rašomojo stalo ir, atidaręs stalčių, išėmė iš jo lakštą kartono. Paskui paėmė žirkles ir pradėjo kirpti, mostu parodęs, kad nežiūrėčiau, ką jis daro.

– Kantrybės, Hastingsai. Po minutėlės pradėsime eksperimentą.

Aš paklusniai nukreipiau žvilgsnį į šalį.

Po minutėlės Puaro patenkintas šūktelėjo. Jis padėjo žirkles, išmetė kartono likučius į popierdėžę ir priėjo prie manęs.

– Nežiūrėkite. Ir toliau žvelkite į šalį, kol aš kai ką įsegsiu į jūsų švarko atlapą.

Aš paklusau. Puaro padarė tai, ką norėjo, paskui padėjo man atsistoti ir nuvedė į gretimais esantį miegamąjį.

– O dabar, Hastingsai, pažvelkite į savo atvaizdą veidrodyje. Jūsų švarke madinga sagė su jūsų inicialais, ar ne? Tik, *bien entendu**, ši sagė padaryta ne iš chromuoto plieno, ne iš aukso ar platinos, o iš paprasto kartono.

Aš pažvelgiau į save ir nusišypsojau. Puaro puikiai pasidarbavo. Mano švarko atlape puikavosi kažkas panašaus į Terezos Arandel sagę – iš kartono iškirptas apskritimas su mano inicialais – A.H.

– *Eh bien*? – paklausė Puaro. – Ar jūs patenkintas? Dabar turite labai puošnią sagę su jūsų inicialais, ar ne?

– Tikras meno kūrinys, – sutikau aš.

– Tiesa, ji neblyksi ir neatspindi šviesos, bet, nepaisant to, jūs neneigsite, kad tokią sagę galima aiškiai įžiūrėti ir iš didesnio atstumo?

– Nė neabejoju.

* Žinoma (pranc.).

– Visiškai teisingai. Abejonės jus kankina ne taip jau ir dažnai. Todėl, kad esate labai patiklus. O dabar, Hastingsai, būkite toks malonus ir nusivilkite švarką.

Nors ir stebėjausi, padariau, ko prašomas. Puaro taip pat nusivilko švarką ir, šiek tiek nusisukęs, apsivilko manąjį.

– O dabar, –iškilmingu balsu prabilo jis, – atkreipkite dėmesį į sagę. Ar sagė su jūsų inicialais tinka man?

Jis atsigręžė. Akimirką spoksojau į jį nieko nesuprasdamas. O tada pamačiau.

– Aš paskutinis kvailys! Žinoma! Sagėje buvo įrašyti inicialai H.A., o ne A.H.

Džiugiai šypsodamasis, Puaro su manimi vėl susikeitė švarkais.

– Dabar jūs suprantate, kas man užkliuvo mis Louson pasakojime. Ji teigė, kad aiškiai matė Terezos inicialus. O jei ji matė Terezos atvaizdą veidrodyje, vadinasi, inicialus ji turėjo matyti atvirkščiai.

– Palaukite, – paprieštaravau aš, – o gal ji suprato, kad inicialai atvirkšti?

– *Mon cher*, tuomet kodėl jums iki šiol tai neatėjo į galvą? Kodėl nesušukote: „Puaro, inicialai parašyti neteisingai! Čia H.A., o ne A.H!“ Jūs to nepadarėte, nors esate žymiai protingesnis už mis Louson. Ir tik nepradėkite man įrodinėti, kad tokia kvaila moteris, kaip ji, vos pabudusi sugeba suvokti, kad T.A. iš tiesų reiškia A.T. Ne, tai ne mis Louson protui.

– Ji buvo įsitikinusi, kad tai Tereza, – susimąstęs pasakiau aš.

– Štai dabar, mano drauge, jūs artėjate prie tiesos. Ar pamenate, kaip ji sureagavo, kai aš pasakiau, kad ji tikrai

negalėjo įžiūrėti ant laiptų stovinčio žmogaus veido? Prisiminė Terezos sagę, visiškai negalvodama, kad vien pats faktas, jog sagę matė veidrodyje, paverčia jos pasakojimą melu.

Šaižiai suskambėjo telefonas. Puaro nuėjo atsiliepti.

Jis ištarė tik keletą nerišlių žodžių.

– Taip? Taip... žinoma. Taip, patogu. Manau, kad po pietų. Taip, antrą valandą man puikiai tinka.

Jis padėjo ragelį ir su šypsena atsisuko į mane.

– Su manimi trokšta pasikalbėti daktaras Donaldsonas. Jis ateis čionai rytoj antrą valandą. Mes judame į priekį, *mon ami*.

26 skyrius

MISIS TANIJOS ATSISAKO KALBĖTI

Kitą rytą po pusryčių užsukęs pas Puaro, radau jį sėdintį už rašomojo stalo. Sveikindamasis su manimi, kilstelėjo ranką ir vėl ėmėsi darbo. Netrukus surinko visus lapus, sudėjo juos į voką, o pastarąjį kruopščiai užklijavo.

– Ką veikiate, drauguži? Rašote bylos ataskaitą, kuri bus paslėpta saugioje vietoje, tuo atveju, jei šiandien jus kas nors pribaigtų?

– Žinote, Hastingsai, jūs ne taip jau ir klystate, – rimtu tonu pasakė jis.

– Nejaugi mūsų žudikas iš tiesų tampa pavojingas?

– Žudikas visuomet pavojingas, – niūriai atsakė Puaro. –Tiesiog stebėtina, kaip dažnai žmonės tai pamiršta.

– Turite kokių nors naujienų?

– Skambino daktaras Tanijos.

– Žinių apie jo žmoną vis dar nėra?

– Ne.

– Vadinasi, viskas gerai.

– Abejoju.

– Po šimts pypkių, Puaro! Nejaugi manote, kad su ja susidorojo?

Dvejodamas Puaro papurtė galvą.

– Prisipažįstu, jog labai norėčiau žinoti, kur ji yra, – sumurmėjo jis.

– Kur gi ji dings? Tikrai atsiras, – pasakiau aš.

– Jūsų neišsenkantis optimizmas nesiliauja manęs stebinti, Hastingsai!

– Viešpatie, Puaro, tikiuosi nemanote, kad ją ras supjaustytą ir sukištą į lagaminą?!

– Daktaro Tanijos nerimas man atrodo šiek tiek perdėtas, tačiau priežasčių nerimauti yra. Pirmiausia mums reikėtų pasikalbėti su mis Louson.

– Ketinate pasakyti, kad ji suklydo dėl sagės?

– Žinoma, ne. Šį nežymų faktą aš pasilaikysiu tinkamesniam momentui.

– Tuomet apie ką ketinate su ja pasikalbėti?

– Išgirsite, kai ateis laikas, *mon ami.*

– Turbūt dar vienas jūsų pramanas, ar ne?

– Kartais jūs būnate labai bjaurus, Hastingsai. Galima pamanyti, kad man labai patinka meluoti.

– Nepatinka? O aš esu įsitikinęs, kad patinka.

– Tiesą sakant, kartais net pats save giriu už išmoningumą, – negudraudamas prisipažino Puaro.

Negalėjau susilaikyti nesusijuokęs. Puaro priekaištingai pažvelgė į mane ir mes išsiruošėme į „Klenroiden Menšns“.

Mus palydėjo į tą pačią baldais ir daiktais užgrūstą svetainę, į kurią tuoj pat įsiveržė mis Louson. Ji kalbėjo dar nerišliau, nei paprastai:

– Oi, mesjė Puaro, labas rytas! Tiek daug reikalų... Atsiprašau už netvarką... Šįryt temperatūra neviršijo šešiasdešimt septyniasdešimt laipsnių... Nuo tada, kai atvažiavo Bela...

– Ką jūs pasakėte? Bela?

– Taip, Bela Tanijos. Ji atvažiavo prieš pusvalandį – su vaikais, – tokia nusikamavusi, vargšelė! Tiesą sakant, net nežinau, ką man daryti. Matote, ji paliko savo vyrą.

– Paliko jį?

– Taip ji sako. Žinoma, aš nė trupučio neabejoju, kad ji pasielgė teisingai, vargšelė.

– Ji pati jums viską papasakojo?

– Ne visiškai taip. Iš tikrųjų, ji nieko nesakė. Tiesiog kartoja, kad paliko jį ir niekas neprivers jos grįžti pas jį.

– Ji priėmė labai rimtą sprendimą.

– Žinoma! Tiesą sakant, jei jis būtų anglas, aš jai patarčiau... Bet jis juk ne anglas... Ir Bela dabar tokia keista. Vargšelė nepaprastai įbauginta. Ką gi jis jai padarė? Kiek teko girdėti, turkai kartais būna nepaprastai žiaurūs.

– Daktaras Tanijos yra graikas.

– Taip, žinoma, kaip tik viskas priešingai. Noriu pasakyti, kad tai juos puola turkai... O gal aš painioju graikus su armėnais? Šiaip ar taip, man tai nerūpi... Manau, kad jai neverta grįžti pas jį. O ką apie tai manote jūs, mesjė Puaro? Bet kuriuo atveju... ji sako, kad ne... Ji netgi nenori, kad vyras žinotų, kur ji.

– Štai kaip?

– Taip, dėl vaikų. Ji taip bijo, kad jis išsiveš juos atgal

į Smirną. Vargšelė! Jos padėtis išties siaubinga. Suprantate, ji visiškai neturi pinigų – nė penso. Bela nežino, ką daryti ir kur dėtis. Ji nori pati užsidirbti pragyvenimui, bet, mesjė Puaro, jūs juk žinote, kad tai nėra taip paprasta, kaip atrodo. Aš tai gerai žinau. Štai jeigu ji turėtų specialybę!

– Kada ji paliko savo vyrą?

– Vakar. Naktį ji praleido nedideliame viešbutyje netoli Padingtono. Vargšė moteris atvažiavo pas mane, nes mano, kad daugiau neturi į ką kreiptis.

– Ir jūs ketinate jai padėti? Jūs labai kilni!

– Matote, mesjė Puaro, aš iš tiesų manau, kad tai mano pareiga. Bet, žinoma, viskas ne taip paprasta. Mano butas labai mažas, čia nėra vietos... ir dėl tos, ir dėl kitos priežasties...

– Gal galėtumėte ją išsiųsti į „Litlgrinhausą"?

– Tikriausiai, bet, suprantate, jos vyras taip pat gali jos ten ieškoti. Dabar aš užsakiau jai kambarius „Velingtono" viešbutyje Kvinzroude. Ji užsiregistravo ten misis Piters vardu.

– Aišku, – pasakė Puaro ir, šiek tiek patylėjęs, pridūrė: – Norėčiau pasimatyti su misis Tanijos. Matote, vakar ji buvo užsukusi pas mane, tačiau manęs nebuvo namie.

– Štai kaip? Šito ji man neminėjo. Aš jai pasakysiu, gerai?

– Būkite tokia maloni.

Mis Louson išskubėjo iš kambario. Mes girdėjome jos balsą.

– Bela! Bela, mieloji, jus nori matyti mesjė Puaro.

Mes negirdėjome, ką atsakė misis Tanijos, bet gana greitai ji įėjo į kambarį.

Mane išties sukrėtė Belos išvaizda: jos paakiai buvo pajuodę, o skruostai – perbalę. Tačiau labiausiai mane pritrenkė baimė, kuri aiškiai atsispindėjo jos veide. Ji buvo įtempusi klausą ir krūpčiojo nuo menkiausio garso.

Puaro labai šiltai su ja pasisveikino. Priėjo, paspaudė ranką, atitraukė krėslą ir padavė jai pagalvėlę. Su šia išblyškusia, išsigandusia moterimi jis elgėsi kaip su karaliene.

– O dabar, madam, pasikalbėkime. Regis, vakar buvote užsukusi pas mane?

Ji linktelėjo.

– Labai apgailestauju, kad manęs neradote.

– Taip, ir aš dėl to labai apgailestauju.

– Jūs norėjote man kažką pasakyti?

– Taip. Norėjau...

– *Eh bien*. Aš čia, jūsų paslaugoms.

Misis Tanijos nieko neatsakė. Ji sėdėjo kaip įbesta ir sukiojo ant piršto vestuvinį žiedą.

– Taigi, madam?

Paskui lėtai, beveik nenoromis, papurtė galvą.

– Ne, – prabilo ji. – Aš nedrįstu.

– Nedrįstate, madam?

– Taip. Aš... Jei jis sužinotų, jis... Manęs lauktų nemalonumai!

– Kalbėkite, madam, kalbėkite! Kokie dar nemalonumai? Juk tai absurdas!

– O ne, tai ne absurdas! Jūs jo nepažįstate...

– Madam, sakydama „jo“, jūs turite omenyje savo vyrą, ar ne?

– Taip, žinoma.

Puaro minutėlę patylėjo.

– Jūsų vyras, madam, vakar buvo pas mane atėjęs, – pasakė jis.

Jos veide atsirado siaubo išraiška.

– O ne! Juk jūs nepasakėte jam... Žinoma, nepasakėte! Jūs negalėjote. Jūs nežinojote, kur aš. Ar jis jums sakė... ar sakė, kad aš pamišusi?

– Jis sakė, kad jūs labai susijaudinusi, – atsargiai atsakė Puaro.

Bet ji nepatikliai papurtė galvą.

– Ne, jis sakė, kad aš arba pamišusi, arba kraustausi iš proto! Jis nori uždaryti mane į beprotnamį, kad negalėčiau nieko papasakoti.

– Ką papasakoti?

Bet ji tik papurtė galvą ir, nervingai sukinėdama pirštus, sumurmėjo:

– Aš bijau...

– Bet, madam, kai tik viską man papasakosite, būsite saugi! Nebus paslapties, vadinasi nebus ir ko bijoti.

Tačiau ji nieko neatsakė ir toliau sukinėjo savo žiedą.

– Pati, tikriausiai, tai suprantate, – švelniai pasakė Puaro.

– Iš kur man žinoti? – žioptelėjo ji. – O Dieve, tai siaubinga! Jis taip moka įtikinėti! Juk jis gydytojas! Žmonės patikės juo, o ne manimi. Aš žinau, tikrai tai žinau. Niekas manimi nepatikės. Kas aš tokia, kad manimi tikėtų?

– Jūs net nesuteiksite man šanso?

Ji nerimastingai dirstelėjo į Puaro.

– Iš kur man žinoti? Gal jūs jo pusėje?

– Aš niekieno pusėje, madam. Aš visuomet esu už tie-

są.

– Nežinau, –netekusi vilties pasakė misis Tanijos. – Aš nežinau.

Ji kalbėjo toliau, žodžiai ėmė lietis it iš gausybės rago:

– Tai buvo siaubinga ir tęsėsi metų metais. Mačiau, kad tai niekuomet nesiliaus. Bet negalėjau nieko pasakyti ar padaryti. Mes juk turime vaikų. Tai buvo nesibaigiantis košmaras. O dabar... Ne, aš negrįšiu pas jį. Aš jam neleisiu paimti vaikų! Išvyksiu ten, kur jis negalės manęs rasti. Minė Louson man padės. Ji tokia gera, nepaprastai gera. Geresnio žmogaus dar nebuvau sutikusi.

Ji nutilo, dirstelėjo į Puaro ir paklausė:

– Ką jis sakė apie mane? Ar sakė, kad kenčiu nuo persekiojimo manijos?

– Madam, jis sakė, kad jūsų požiūris į jį pasikeitė.

Ji linktelėjo.

– Ir sakė, kad sergu persekiojimo manija, ar ne?

– Būsiu atviras su jumis, madam. Taip, sakė.

– Štai, matote! Būtent tuo jis visus ir įtikinės. O aš neturiu jokių įrodymų.

Puaro atsirėmė į kėslo atkaltę. O kai prabilo, jo tonas buvo visiškai pasikeitęs. Kalbėjo dalykiškai ir be emocijų, tarytum aptarinėtų verslo reikalus.

– Įtariate, kad jūsų vyras nužudė mis Emilę Arandel?

Ji atsakė spontaniškai, net nesusimąsčiusi:

– Aš ne įtariu, o žinau.

– Tuomet, madam, jūs tiesiog privalote viską papasakoti.

– Taip, bet tai nelengva. Išties nelengva.

– Kaip jis ją nužudė?

– Tiksliai nežinau, bet tai jo darbas.

– Tai jūs nežinote, kokiu būdu ją nužudė?

– Nežinau. Jis kažką padarė tą paskutinį sekmadienį.

– Tą sekmadienį, kai atvažiavo jos aplankyti?

– Taip.

– Bet jūs nežinote, kas ten buvo?

– Ne.

– Atleiskite man, bet iš kur tuomet toks įsitikinimas, madam?

– Todėl, kad jis... – ji nutilo, o paskui pridūrė: – Aš esu tuo tikra!

– *Pardon*, madam, bet jūs kažką slepiate. Jūs dar kažko man nepasakėte?

– Taip.

– Tokiu atveju, prašau papasakoti.

Bela Tanijos staiga atsistojo.

– Ne. Aš negaliu to padaryti. Vaikai. Jis jų tėvas. Aš negaliu. Paprasčiausiai negaliu...

– Bet, madam...

– Sakau jums, aš negaliu.

Šiuos žodžius ji kone išrėkė. Durys atsidarė ir, pakreipusi galvą ant šono, įėjo mis Louson. Ji buvo susijaudinusi, bet nusiteikusi džiugiai.

– Galiu įeiti? Jūs jau pasikalbėjote? Bela, brangioji, jums reikėtų išgerti arbatos ar sultinio puodelį. O gal norėtumėte šlakelio brendžio?

Misis Tanijos papurtė galvą.

– Dėkoju, aš jaučiuosi gerai. – Ji šyptelėjo. – Turiu eiti pas vaikus. Liepiau jiems išpakuoti daiktus.

– Mieli mažyliai, – pareiškė mis Louson. – Aš taip myliu vaikus.

Misis Tanijos staiga atsisuko į ją.

– Nežinau, ką aš be jūsų daryčiau, – pasakė ji. – Jūs... jūs tokia gera, Mine.

–Na, na, mieloji, neverkite! Viskas bus gerai. Jūs pasikalbėsite su mano advokatu – jis labai malonus ir sugebantis užjausti žmogus, – ir jis jums patars, kaip geriausiai išsiskirti. Mūsų laikais išsiskirti nesunku, ar ne? Visi taip sako. O Dieve, skambutis. Įdomu, kas gi čia?

Ji išskubėjo iš kambario. Hole pasigirdo balsai. Vėl pasirodė mis Louson. Ji įėjo ant pirštų galų ir atsargiai uždarė paskui save duris.

– Ak, brangioji mano Bela, – susijaudinusi sušnibždėjo ji, pabrėždama kiekvieną žodį,– tai jūsų vyras! Nežinau, ar...

Misis Tanijos puolė prie durų, vedančių į kitą kambarį. Mis Louson ėmė energingai linkčioti galvą.

– Teisingai, mieloji, eikite ten. Aš atvesiu jį čionai, o jūs tuo tarpu nepastebėta išsmuksite.

– Nesakykite jam, kad aš čia, – sušnibždėjo misis Tanijos. – Nesakykite, kad matėte mane.

– Ne, ne, žinoma, nesakysiu.

Misis Tanijos išsmuko pro duris. Mes išskubėjome paskui ir atsidūrėme nedideliame valgomajame.

Puaro priėjo prie durų, vedančių į holą, šiek tiek pravėrė jas ir įsiklausė. Tuomet jis pamojo mums ranka.

– Kelias laisvas. Mis Louson jį nusivedė svetainę.

Mes nutykinome per holą ir išsmukome pro paradines duris. Puaro be garso jas uždarė.

Misis Tanijos, klupdama ir griebdamasi už turėklų, pasileido laiptais žemyn. Puaro prilaikė ją už parankės.

– *Du calme, du calme**. Viskas gerai.

Mes nusigavome iki vestibiulio.

– Nepalikite manęs, – gailiai paprašė misis Tanijos. Ji atrodė taip, tarsi tuoj nualps.

– Tikrai nepaliksiu, – nuramino ją Puaro.

Mes perėjome į kitą pusę gatvės, užsukome už kampo ir atsidūrėme Kvinzroude. „Velingtonas" pasirodė besąs mažas, niekuo neišsiskiriantis, pensioną primenantis viešbutukas.

Kai tik įėjome, misis Tanijos susmuko ant pliušinės sofos. Ranką ji spaudė prie besidaužančios širdies.

Puaro raminamai patapšnojo jai per petį.

– Vos ne vos suspėjome, taip. O dabar, madam, labai įdėmiai manęs paklausykite.

– Daugiau nieko negaliu jums pasakyti, mesjė Puaro. Tai būtų neteisinga. Jūs... Jūs žinote, ką aš manau... žinote, jog esu visiškai tikra. Nejaugi to nepakanka?

– Ir vis dėlto aš paprašiau manęs išklausyti, madam. Tarkime – o tai, viso labo, tik prielaida, – kad aš žinau visus šios bylos faktus. Tarkime, kad aš jau žinau viską, ką man galite papasakoti. O juk tai keičia situaciją, ar ne?

Ji nepatikliai pažvelgė į Puaro. Jos akyse atsispindėjo kančia ir didžiulė įtampa.

–O, patikėkite manimi, madam, aš nemėginu jus įvilioti į spąstus, kad pasakytumėte tai, ko nenorite. Bet juk tai iš tiesų pakeistų situaciją, ar ne?

– Tikriausiai.

– Gerai. Tuomet leiskite man pasakyti štai ką. Aš, Erkiulis Puaro, žinau tiesą. Aš neprašau jūsų tikėti mano žodžiais. Paimkite tai. – Jis įbruko jai storą voką, kurį

* Nusiraminkite (pranc.).

buvo paruošęs šįryt. – Čia faktai. Po to, kai su jais susipažinsite, ir jei jie pasirodys įtikimi, paskambinkite man. Mano telefono numerį rasite ant laiškinio popieriaus.

Voką ji paėmė nenoriai.

– Ir dar vienas dalykas, – greitai tęsė jis. – Jūs turite tuoj pat išvykti iš šio viešbučio.

– Kodėl?

– Persikelkite į „Kaniston" viešbutį šalia Justono. Ir niekam nesakykite, kur išvykstate.

– Bet juk Minė Louson mano vyrui nepasakys, kur aš.

– Jūs taip manote?

– Taip. Ji mano pusėje.

– Taip, tačiau jūsų vyras labai protingas žmogus. Jam nebus sunku apmauti šią pagyvenusią damą. Suprantate, labai svarbu, kad jūsų vyras nežinotų, kur jūs.

Ji be žodžių linktelėjo galvą.

Puaro jai ištiesė popieriaus lapą.

– Štai adresas. Susirinkite daiktus ir kartu su vaikais važiuokite ten kaip įmanoma greičiau. Supratote?

Ji linktelėjo.

– Supratau.

– Madam, jūs turite galvoti apie vaikus, o ne apie save. Juk mylite savo vaikus?

Puaro užgavo jos jautrią stygą.

Bela atlošė galvą, jos skruostus užliejo raudonis. Dabar ji nė trupučio neprisiminė pilkos, išsigandusios pelytės. Prieš mus buvo pasipūtusi dama, kone gražuolė.

– Vadinasi, sutarta, – apibendrino Puaro.

Jis paspaudė jai ranką ir mes nuėjome. Tačiau netoli. Prisiglaudę čia pat esančioje kavinėje, gurkšnojome kavą

ir stebėjome įėjimą į viešbutį. Maždaug po penkių minučių pamatėme gatve žingsniuojantį daktarą Tanijos. Jis net nepažvelgė į „Velingtoną“– praėjo pro šalį nuleidęs galvą, visiškai paskendęs savo mintyse, o tada pasuko link metro.

Dar po dešimties minučių pamatėme, kaip misis Tanijos su vaikais ir lagaminais sėdo į taksi ir išvažiavo.

– *Bien**, – pasakė Puaro, stodamasis su sąskaita rankoje. – Mes savo darbą atlikome. Dabar viskas Dievo rankose.

* Ką gi (pranc.).

27 skyrius

DAKTARO DONALDSONO VIZITAS

Donaldsonas atvyko lygiai antrą. Jis, kaip visuomet, buvo ramus ir pedantiškas.

Daktaro asmenybė buvo pradėjusi mane intriguoti. Iš pradžių jį laikiau niekuo neišsiskiriančiu jaunuoliu. Negalėjau suprasti, ką jame rado tokia ekstravagantiška ir energinga būtybė, kaip Tereza. Tačiau dabar suvokiau, kad Donaldsonas tikrai ne menkysta. Už jo nuobodaus pedantiškumo slypėjo jėga.

Po to, kai pasisveikinome, Donaldsonas tarė:

– Mano vizito priežastis, mesjė Puaro, yra ta, kad aš visiškai nesuprantu, kodėl jūs įsipainiojote į šį reikalą.

– Jūs, tikriausiai, žinote, kuo aš užsiimu? – atsargiai paklausė Puaro.

– Žinoma. Galiu pasakyti, kad nepatingėjau ir pasidomėjau jumis.

– Jūs apdairus žmogus, daktare.

– Aš noriu būti tikras tuo, kas man sakoma, – sausai pareiškė Donaldsonas.

– Jūs pasižymite analitiniu protu.

– Galiu pasakyti, kad visi atliepimai apie jus tokie patys. Akivaizdu, kad esate didelis autoritetas savo srityje. Be to, turite sąžiningo ir padoraus žmogaus reputaciją.

– Jūs man pataikaujate, – sumurmėjo Puaro.

– Todėl aš negaliu suprasti, kodėl jūs ėmėtės šio reikalo.

– Viskas labai paprasta!

– Tikriausiai, nelabai, – paprieštaravo Donaldsonas, – jei iš pradžių sumanėte prisistatyti kaip biografas.

– Atleistina apgavystė, ar ne? Negali gi visiems skelbti, kad esi detektyvas, nors kartais tai taip pat praverčia.

– Galiu įsivaizduoti, – vėl šaltai pasakė Donaldsonas. – Kitas jūsų žingsnis buvo vizitas pas mis Terezą Arandel. Jūs pasakėte jai, kad jos tetos sudarytas testamentas gali būti anuliuotas.

Puaro linktelėjo galvą.

– Šis teiginys, žinoma, buvo absurdiškas, – griežtu tonu pareiškė Donaldsonas. – Jūs gerai žinojote, kad testamentas yra teisėtas ir nieko pakeisti negalima.

– Jūs taip manote?

– Mesjė Puaro, jūs mane laikote kvailiu?

– Ką jūs, daktare Donaldsonai, net minties tokios neturėjau!

– Aš šiek tiek gaudausi teisėje, nedaug, tačiau pakankamai. To testamento neįmanoma nuginčyti. Kodėl gi

jūs teigiate, kad tai įmanoma? Akivaizdu, kad dėl savų, savanaudiškų priežasčių, kurias mis Tereza Arandel ne iš karto perprato.

– Regis, esate visiškai įsitikinęs, jog žinote, ką ji galvoja ir jaučia.

Jaunuolio veidu perbėgo blanki šypsenėlė.

– Apie Terezą žinau daugiau, nei ji mano, – netikėtai pareiškė jis. – Nė neabejoju, kad ji ir Čarlzas tikisi jūsų pagalbos šiame abejotiname reikale. Čarlzas – žmogus be jokios moralės. O Tereza paveldėjo ne kokius genus ir jos auklėjimas buvo nevykęs.

–Ir jūs taip kalbate apie savo sužadėtinę – tarsi ji būtų kokia nors jūros kiaulytė?

Donaldsonas į jį spoksojo pro savo pensnė lęšius.

– O kodėl turėčiau užsimerkti ir nematyti tiesos? Aš myliu Terezą Arandel. Myliu tokią, kokia ji yra ir neketinu jos idealizuoti.

– Ar jūs suprantate, kad Tereza Arandel jums yra be galo atsidavusi ir pinigai jai reikalingi daugiausia tam, kad galėtų patenkinti jūsų ambicijas?

– Žinoma, suprantu. Aš jums jau sakiau, kad nesu kvailys. Ir tikrai neketinu leisti, kad dėl manęs Tereza įsipainiotų į kokią nors aferą. Daugeliu atžvilgiu Tereza vis dar yra vaikas. Aš ir savo pastangomis sugebėsiu padaryti mokslinę karjerą. Žinoma, solidi suma man tikrai būtų neprošal, nes pinigai pagreitintų mano progresą.

– Vadinasi, jūs visiškai įsitikinęs savo gebėjimais?

– Galbūt tai skamba nelabai kukliai, bet aš tikrai esu įsitikinęs, – ramiai atsakė Donaldsonas.

– Tuomet tęskime. Aš prisipažįstu, kad įgijau mis Terezos pasitikėjimą apgaule. Aš leidau jai galvoti, kad aš,

sakykim taip, ketinu užsidirbti pinigų nelabai sąžiningu būdu. Ir lengvai tuo patikėjo.

– Tereza įsitikinusi, kad dėl pinigų žmonės gali padaryti viską, – pasakė jaunasis daktaras dalykišku tonu, kuriuo paprastai sakomi savaime suprantami dalykai.

– Tai tiesa. Taip pat galvoja ir jos brolis.

– Čarlzas, turbūt, dėl pinigų padarytų bet ką!

– Jūs, kaip matau, dėl savo svainio nepuoselėjate jokių iliuzijų.

– Nepuoselėju. Man jis labai įdomus tyrimų objektas. Manau, kad Čarlzas serga neuroze. Na, bet tai jau kita tema. Verčiau grįžkime prie mūsų reikalų. Aš paklausiau savęs, kodėl jūs taip elgiatės, ir man piršosi tik vienas atsakymas. Akivaizdu, kad įtariate Terezą arba Čarlzą nužudžius mis Arandel. Ne, prašau, nemėginkite man prieštarauti! Apie ekshumaciją jūs užsiminėte tik todėl, kad norėjote pasižiūrėti, kokia bus mūsų reakcija. Ar jūs iš tikrųjų ėmėtės žygių orderį ekshumacijai gauti?

– Būsiu su jumis visiškai atviras. Kol kas dar ne.

Donaldsonas linktelėjo.

– Aš taip ir maniau. Tikiuosi, jūs neatmetate galimybės, kad mis Arandel mirė dėl natūralių priežasčių?

– Taip.

– Tačiau nepaisant to, teigiate ką kitą?

– Taip. Jei, tarkime, turite tuberkuliozės atvejį, o diagnozę patvirtina tiek akivaizdūs simptomai, tiek kraujo tyrimas, *eh bien*, jūs juk neabejojate, kad tai tuberkuliozė?

– Tai štai koks jūsų požiūris. Aišku. Tuomet ko gi jūs laukiate?

– Laukiu paskutinio įrodymo.

Suskambo telefonas. Puaro rankos mostu paprašė manęs pakelti ragelį. Aš išgirdau pažįstamą balsą.

– Kapitone Hastingsai? Kalba misis Tanijos. Būkite toks malonus ir perduokite mesjė Puaro, kad jis visiškai teisus. Jeigu jis ateis rytoj dešimtą ryto, aš duosiu tai, ko jis nori.

– Rytoj dešimtą valandą?

– Taip.

– Gerai, aš jam perduosiu.

Puaro klausiamai žvelgė į mane. Aš linktelėjau. Jis atsigręžė į Donaldsoną. Puaro akivaizdžiai pagyvėjo ir atgavo įprastą pasitikėjimą savimi.

– Leiskite man paaiškinti, – prabilo jis. – Aš kvalifikavau šį atvejį kaip žmogžudystę. Jis turėjo visus žmogžudystei būdingus požymius ir detales. Trumpai tariant, tai ir buvo žmogžudystė! Nėra net menkiausios abejonės.

– Tuomet kokia jūsų abejonių priežastis, nes aš jaučiu, kad jūs vis dar abejojate?

– Abejojau, nes nežinojau, kas žudikas, tačiau dabar abejonių neliko.

– Štai kaip? Vadinasi, dabar jūs jau žinote?

– Sakykime, kad neabejotinus įrodymus rankose turėsiu rytoj.

Daktaras Donaldsonas šiek tiek ironiškai kilstelėjo antakius.

– Rytoj? – paklausė jis. – Mesjė Puaro, kartais to rytojaus tenka laukti labai ilgai.

– Priešingai, – paprieštaravo Puaro, – nespėji net apsidairyti, o šiandieną jau keičia rytojus.

Donaldsonas nusišypsojo ir atsistojo.

– Mesjė Puaro, apgailestauju, kad atėmiau iš jūsų tiek

daug brangaus laiko.

– Visai ne. Išsiaiškinti visuomet gerai.

Linktelėjęs, daktaras Donaldsonas išėjo iš kambario.

28 skyrius

DAR VIENA AUKA

– Protingas žmogus, – susimąstęs ištarė Puaro.

– Sunku suprasti, ką jis galvoja.

– Sutinku. Ir šaltokas. Tačiau labai įžvalgus.

– Skambino misis Tanijos.

– Aš taip ir supratau.

Aš perdaviau jam tai, ko ji prašė. Puaro pritariamai linktelėjo.

– Gerai. Viskas vyksta pagal planą. Po dvidešimt keturių valandų, Hastingsai, mes tiksliai žinosime, kaip klostosi reikalai.

– Man vis dar neaišku. Ką gi mes įtariame?

– Ką įtariate jūs, Hastingsai, aš pasakyti negaliu. Turbūt visus iš eilės.

– Kartais man atrodo, kad jums visai smagu šaipytis iš manęs!

– Ne, ne, tokiu būdu aš neleidžiu sau linksmintis.

– O aš visai nenustebčiau.

Puaro papurtė galvą, bet atrodė išsiblaškęs. Įdėmiai pažvelgiau į jį.

– Kas atsitiko? – paklausiau aš.

– Mano drauge, aš visuomet nervinuosi prieš bylos pabaigą. Jeigu reikalai pakryptų nenumatyta linkme...

– O taip gali nutikti?

– Tikriausiai, ne. – Jis nutilo ir susiraukė. – Aš iš anksto pasiruošiau visiems nenumatytiems atvejams.

– Tuomet gal galime pamiršti nusikaltimą ir eiti į teatrą?

– *Ma foi*, Hastingsai, kokia puiki mintis!

Mes labai maloniai praleidome vakarą, nors aš padariau nedidelę klaidą, pakvietęs Puaro žiūrėti detektyvą. Noriu duoti patarimą visiems savo skaitytojams. Kareivio niekuomet neveskite į pjesę apie karą, jūreivio – apie jūrą, škoto – apie Škotiją, seklio – apie detektyvą, o aktoriaus apskritai nėra ko vesti į teatrą! Antraip negailestingos kritikos strėlių išvengti nepavyks. Puaro nesiliovė peikti psichologinį primityvumą, o tvarkos ir metodo stokojantis herojus seklys jį tiesiog vedė iš proto. Grįžtant namo, Puaro vis negalėjo nurimti ir tvirtino, kad bylą buvo galima užbaigti jau pirmojo veiksmo pradžioje.

– Bet tokiu atveju, Puaro, nebūtų ir spektaklio, – paaiškinau aš.

Puaro buvo priverstas su tuo sutikti.

Kitą rytą kelios minutės po devynių, įžengiau į svetainę.

Puaro sėdėjo prie pusryčių stalo ir kaip visuomet

kruopščiai atplėšinėjo rytinę korespondenciją.

Suskambo telefonas ir aš pakėliau ragelį.

Pasigirdo sunkiai alsuojančios moters balsas:

– Čia mesjė Puaro? O, tai jūs, kapitone Hastingsai?

Moteris aiktelėjo ir pradėjo kūkčioti.

– Mis Louson, čia jūs? – paklausiau aš.

– Taip, taip! Atsitiko baisus dalykas!

Aš tvirčiau sugniaužiau ragelį.

– Kas nutiko?

– Ji išsikėlė iš „Velingtono"... turėjau omenyje, Bela. Nuėjau ten vakar vakare, o man ir sako – ji išvažiavo. Nepasakiusi man nė žodžio! Tiesiog neįtikėtina! Todėl imu manyti, kad daktaras Tanijos buvo teisus. Jis taip gražiai apie ją kalbėjo ir atrodė toks nusiminęs. O dabar iš tiesų atrodo, kad jis sakė tiesą.

– Bet kas nutiko, mis Louson? Jus nuliūdino tai, kad misis Tanijos išsikraustė iš viešbučio jūsų neperspėjusi?

– O ne! Žinoma, kad ne tai! Dieve mano, ne! Tai būtų menkniekis... Nors man tai pasirodė keista... Daktaras Tanijos sakė, kad ji kaip nesava... Na, jūs suprantate, ką turiu omenyje. Jis tai pavadino persekiojimo manija.

– Taip (velniai griebtų tą moterį!). Bet kas atsitiko?

– O Dieve, kaip baisu! Ji mirė miegodama. Išgėrė per daug migdomųjų. Vargšai vaikeliai! Viskas taip siaubinga! Nuo tada, kai išgirdau, vis verkiu ir verkiu.

– Iš kur jūs sužinojote? Pasakykite man.

Akies krašteliu pamačiau, kad Puaro liovėsi atplėšinėti laiškus. Jis klausėsi, ką kalbu. Aš nenorėjau perduoti jam ragelio, nes nuogąstavau, kad mis Louson vėl pradės aimanuoti.

– Man paskambino. Iš viešbučio. Jis vadinasi „Kanis-

ton". Matyt jos rankinėje jie rado mano adresą. Ak, mesjė Puaro... norėjau pasakyti, kapitone Hastingsai, argi ne siaubinga? Vargšai vaikeliai liko be mamos!

– Paklausykite, –pasakiau aš. – Jūs įsitikinusi, kad tai nelaimingas atsitikimas? Jie nemano, kad tai panašu į savižudybę?

– Ak, apie tai net pagalvoti baisu, kapitone Hastingsai! O Dieve! Aš nežinau. Jūs manote, kad yra tokia tikimybė? Tai būtų siaubinga! Žinoma, paskutiniu metu ji atrodė labai prislėgta. Bet dėl ko? Noriu pasakyti, kad pinigai čia niekuo dėti. Juk aš ketinau su ja pasidalinti. Garbės žodis! Esu tikra, kad mieloji mis Arandel tikrai man būtų pritarusi. Nejaugi ji tikrai nusižudė? Bet gal ji to nepadarė... Viešbutyje mano, kad tai nelaimingas atsitikimas.

– Kokių vaistų ji išgėrė?

– Kažkokių migdomųjų. Man regis, veronalio. Ne, chloralio. Taip, taip, chloralio. O Dieve! Kapitone Hastingsai, jūs manote...

Be jokių ceremonijų nutrenkiau ragelį ir atsigręžiau į Puaro.

– Misis Tanijos...

Jis pakėlė ranką.

– Taip, taip, aš žinau, ką jūs ketinate pasakyti. Ji mirė, ar ne?

– Taip. Nuo per didelės migdomųjų dozės. Chloralio.

Puaro atsistojo.

– Važiuojame, Hastingsai, mums reikia ten patekti kaip įmanoma greičiau.

– Būtent to jūs ir bijojote vakar vakare? Kai sakėte,

kad visuomet nervinatės prieš bylos pabaigą?

– Taip. Bijojau dar vienos mirties. – Puaro veidas suakmenėjo, žvilgsnis tapo rūstus.– Beveik visą kelią iki Justono mes tylėjome. Keletą kartų Puaro papurtė galvą.

– O jeigu... – baikščiai pradėjau aš. – O jeigu tai iš tiesų nelaimingas atsitikimas?

– Ne, Hastingsai, ne. Tai nėra nelaimingas atsitikimas.

– Kaip, velniai griebtų, jis sužinojo, kur ji persikėlė?

Bet Puaro tik papurtė galvą ir nieko neatsakė.

„Kanistonas“ buvo neskoningas viešbutėlis, įsikūręs netoli Justono stoties. Mosuodamas savo vizitine kortele ir keldamas didžiulį triukšmą, Puaro prasiskynė kelią į administratoriaus kabinetą.

Faktai buvo visiškai paprasti. Misis Piters, kaip ji save pavadino, ir jos du vaikai į viešbutį atvyko maždaug pusę pirmos. Pirmą valandą jie papietavo. Ketvirtą valandą atėjo kažkoks žmogus ir paprašė perduoti raštelį misis Piters. Raštelis buvo nuneštas į viršų. Po kelių minučių ji nulipo žemyn su abiem vaikais ir vienu lagaminu. Vaikai išvažiavo kartu su lankytoju. Misis Piters užėjo pas administratorių ir pasakė, kad dabar jai reikalingas tik vienas kambarys.

Ji neatrodė labai susikrimtusi ar susirūpinusi. Priešingai – atrodė nurimusi ir susikaupusi. Pusę aštuonių ji pavakarieniavo ir neilgai trukus nuėjo į savo kambarį.

Ryte kambarinė ją rado mirusią.

Buvo iškviestas gydytojas. Jis pasakė, kad mirtis ištiko prieš kelias valandas. Ant staliuko prie lovos stovėjo tuščia stiklinė. Buvo visiškai akivaizdu, kad ji išgėrė

migdomųjų ir per klaidą įsipylė per didelę dozę. Gydytojas paaiškino, kad chloralhidratas yra labai klastingas vaistas. Nebuvo jokių savižudybės požymių, jokio atsisveikinimo raštelio. Jie pradėjo ieškoti giminaičių adresų. Rado mis Louson adresą bei telefono numerį, todėl jai ir paskambino.

Puaro paklausė, ar tarp velionės daiktų nerado kokių nors laiškų ar dokumentų. Pavyzdžiui, to raštelio, kurį jai atnešė žmogus, vėliau išsivežęs jos vaikus.

Administratorius pasakė, kad jokių dokumentų nerado, tačiau židinyje buvo krūvelė pelenų.

Puaro susimąstęs linktelėjo.

Pasak viešbučio personalo, pas mis Piters lankytojų nebuvo, išskyrus tą žmogų, kuris išsivežė vaikus, ir į jos kambarį niekas nebuvo užėjęs.

Aš pats paklausiau durininko, kaip tas žmogus atrodė, tačiau jis nieko tiksliai pasakyti negalėjo. Tai buvo vidutinio ūgio, šviesiaplaukis, į kariškį panašus vyras. Daugiau detalių durininkas pasakyti negalėjo.

– Tai buvo ne Tanijos, – sušnibždėjau aš Puaro.

– Mano mielas Hastingsai! Nejaugi manote, kad, po visų tų pastangų paslėpti vaikus nuo tėvo, misis Tanijos nuolankiai ir neprieštaraudama juos perduotų jam? Tikrai ne!

– Tuomet kas gi tas žmogus?

– Tikriausiai tas, kuriuo misis Tanijos pasitikėjo arba to žmogaus pasiuntinys.

– Vidutinio ūgio vyras, – susimąsčiau aš.

– Mums visai nesvarbu, kaip jis atrodė, Hastingsai. Aš įsitikinęs, kad žmogus, kurį atsiuntė paimti vaikų, su šiuo reikalu visiškai nesusijęs. O tas, kuris susijęs, apdai-

riai laikėsi atstu!

– O raštelis buvo nuo to apdairiojo?

– Taip.

– Nuo to, kuriuo misis Tanijos pasitikėjo?

– Taip.

– O tas raštelis sudegintas?

– Taip. Jai buvo liepta raštelį sudeginti.

– O kaip gi su tuo bylos aprašymu, kurį jai davėte?

Puaro veidas pasidarė nepaprastai rūstus.

– Jis taip pat buvo sudegintas. Bet tai neturi reikšmės.

– Neturi?

– Neturi. Matote, visa tai liko Erkiulio Puaro galvoje.

Jis įsitvėrė man į parankę.

– Eime, Hastingsai, mums čia nėra kas veikti. Dabar turime pasirūpinti ne mirusiais, o gyvaisiais. Štai su jais ir ketinu pasikalbėti.

29 skyrius

APKLAUSA „LITLGRINHAUSE“

Kitą rytą, vienuoliktą valandą „Litlgrinhause“ susirinko septyni žmonės. Erkiulis Puaro stoviniavo prie židinio. Čarlzas ir Tereza įsitaisė ant sofos. Čarlzas sėdėjo ant atramos, padėjęs ranką seseriai ant peties. Daktaras Tanijos – senelio krėsle. Jo akys buvo raudonos, o ant švarko rankogalio juodavo gedulo juostelė. Ant kėdės stačia atkalte, šalia apvalaus stalo, sėdėjo namo savininkė, mis Louson. Jos akys taip pat buvo užverktos, o plaukai dar labiau išsidraikę, nei paprastai. Daktaras Donaldsonas sėdėjo tiesiai priešais Puaro. Jo veidas, kaip visuomet, buvo be jokios išraiškos.

Žvelgiau paeiliui į kiekvieną veidą ir mano susidomėjimas vis augo. Kiek kartų buvau tokių scenų liudininku! Nedidelė žmonių kompanija ir jie visi – su kaukėmis. Ne sykį mačiau, kaip Puaro nuplėšia kaukę nuo vieno iš to-

kių veidų. Ir tuomet visi pamato, koks yra tikrasis žudiko veidas.

Taip, nebuvo jokių abejonių. Vienas iš šių žmonių – žudikas! Bet kuris? Net ir tuomet tiksliai nežinojau.

Puaro, kaip įprasta, iškilmingai atsikrenkštė ir prabilo:

– Mes susirinkome čia, ledi ir džentelmenai, kad išsiaiškintume mis Emilės Arandel mirties, ištikusios ją gegužės pirmąją, aplinkybes. Tėra keturios galimybės: ji mirė sava mirtimi; mirė įvykus nelaimingam atsitikimui; ji nusižudė; ir, pagaliau, žuvo nuo pažįstamo arba nepažįstamo žmogaus rankos.

Po jos mirties tyrimas atliktas nebuvo, nes visi manė, kad ji mirė sava mirtimi. Taip buvo parašyta ir mirties liudijime, kurį išdavė daktaras Greindžeris.

Tais atvejais, kai po laidotuvių kyla įtarimas, kad žmogus buvo nužudytas, paprastai atliekama kūno ekshumacija. Yra priežasčių, dėl kurių aš to nereikalavau. Pagrindinė jų – mano klientei tai būtų nepatikę.

– Jūsų klientei? – nustebęs pertraukė jį daktaras Donaldsonas.

Puaro atsigręžė į jį.

– Mano klientė – pati mis Emilė Arandel. Aš veikiu jos vardu. Ji labai troško, kad nekiltų skandalas.

Aš praleisiu kitas dešimt minučių, nes tik be reikalo kartočiau tai, kas jums jau žinoma. Puaro papasakojo apie gautą laišką ir tučtuojau jį garsiai perskaitė. Jis paaiškino, kokių žygių ėmėsi atvykęs į Market Beisingą, papasakojo, kaip rado įkalčius, liudijančius apie tai, kad nelaimingas atsitikimas iš tikrųjų buvo inscenizuotas.

Šiek tiek patylėjęs ir atsikrenkštęs, jis kalbėjo toliau:

– Dabar aš jus palydėsiu tuo keliu, kuriuo ėjau pats, norėdamas išsiaiškinti tiesą. Ketinu jums parodyti, kaip rutuliojosi įvykiai ir kuo visa tai pasibaigė.

Visų pirma reikia išsiaiškinti, kokios aplinkybės sukėlė mis Arandel nerimą. Tai, mano galva, padaryti nesunku. Ji nukrito, neva užmynusi Bobo kamuoliuką, bet ji žinojo, kad kamuoliukas čia niekuo dėtas. Jos guvus ir įžvalgus protas apsvarstė visas kritimo aplinkybes ir ji priėjo labai aiškią išvadą. Kažkas sąmoningai mėgino ją sužaloti, galbūt net nužudyti. Tuomet ji ėmė galvoti, kas gi tai padarė. Namuose septyni žmonės – keturi svečiai, kompanionė ir dvi tarnaitės. Iš šių žmonių tik vienas nekėlė įtarimų, nes jos mirtis jam nebūtų atnešusi jokios naudos. Rimtai neįtarė ir tarnaičių, nes abi seniai pas ją tarnavo ir buvo nuoširdžiai jai atsidavusios. Taigi įtariamųjų liko keturi, iš kurių trys buvo jos artimi giminaičiai, o ketvirtas – taip pat šeimos narys – giminaitės vyras. Visiems jiems jos mirtis būtų naudinga – trims tiesiogiai, vienam – netiesiogiai.

Mis Arandel atsidūrė keblioje padėtyje, kadangi labai mylėjo savo šeimą. O svarbiausia, ji buvo ne iš tų, kuriems, kaip sako patarlė, patinka teršti savo lizdą. Tačiau taip pat neketino ramiai laukti, kol kažkas su ja susidoros.

Ji nusprendžia parašyti man. O paskui, kaip suprantu, vedina dviejų motyvų, žengia dar vieną ryžtingą žingsnį. Ji pyksta ant visų giminaičių ir juos įtarinėja, todėl nusprendžia trūks plyš visus pamokyti! Antrasis, labiau pagrįstas motyvas – noras apsiginti. Kaip žinote, ji parašė savo advokatui, misteriui Perviui, ir liepė jam surašyti naują testamentą vieno šiuose namuose gyvenančio

žmogaus naudai, kuris, jos įsitikinimu, nebuvo prisidėjęs prie nelaimingo atsitikimo.

Dabar aš galiu pasakyti, kad, išanalizavęs kai kurias frazes iš laiško man ir jos vėlesnius veiksmus, supratau, jog laikui bėgant iš keturių įtariamųjų liko vienas. Mis Arandel laiško tonas liudijo jos troškimą viską išsaugoti paslaptyje, kadangi buvo kalbama apie jos šeimos garbę.

Atsižvelgus į požiūrį, būdingą karalienės Viktorijos epochos žmogui, tai gali reikšti, kad buvo kalbama apie žmogų, turintį jos pavardę ir, greičiausiai, apie vyrą.

Jei mis Arandel būtų įtarinėjusi misis Tanijos, tuomet jai būtų labiau rūpėjęs jos pačios saugumas, o ne šeimos garbė. Ji taip pat galėjo nerimauti ir dėl Terezos, tačiau ne taip stipriai, kaip dėl Čarlzo. Jis – Arandelas, giminės tęsėjas. Ji turėjo priežasčių įtarinėti būtent jį. Kartą jis tik per plauką neužtraukė šeimai gėdos. Čarlzas buvo ne potencialus, o tikras nusikaltėlis! Jis jau buvo suklastojęs jos parašą ant čekio. O nuo klastojimo iki žmogžudystės – vienas žingsnis! Be to, likus dviem dienoms iki nelaimingo atsitikimo, įvyko daug minčių sukėlęs pokalbis su juo. Čarlzas paprašė pinigų, o mis Arandel atsisakė duoti ir tuomet jis nerūpestingai mestelėjo, kad ji tiesiog prašosi nudobiama. Ji atrėžė, kad sugebės pasirūpinti savimi. „Nebūkite tokia tikra“, – atsakė jos sūnėnas. O po dviejų dienų įvyko nelaimingas atsitikimas. Todėl nereikia stebėtis, kad, po šio įvykio atgulusi į lovą, mis Arandel padarė išvadą, jog į jos gyvybę pasikėsino ne kas kitas, o Čarlzas Arandelas.

Įvykių seka labai aiški: pokalbis su Čarlzu, nelaimingas atsitikimas, iš sielvarto parašytas laiškas man ir laiškas advokatui. Kitą antradienį, balandžio dvidešimt

pirmąją, misteris Pervis atveža naują testamentą ir mis Arandel jį pasirašo.

Kitą savaitgalį atvažiuoja Čarlzas ir Tereza, o mis Arandel išsyk imasi žygių, kad apsisaugotų. Ji praneša Čarlzui apie naują testamentą ir net parodo jį! Mano supratimu, tai neabejotinas įrodymas. Numanomam žudikui ji leidžia aiškiai suprasti, kad jai mirus jis nieko negaus!

Greičiausiai ji tikėjosi, kad Čarlzas apie tai pasakys savo seseriai. Tačiau jis to nepadarė. Kodėl? Manau, kad tam jis turėjo rimtą priežastį – Čarlzas jautė kaltę! Jis galvojo, kad tik dėl jo buvo perrašytas testamentas. Bet kodėl jis jautėsi kaltas? Nes jis iš tikrųjų kėsinosi nužudyti savo tetą? O gal paprasčiausiai dėl to, kad pavogė iš jos kelis banknotus? Jo nenorą su seseria pasidalinti šia naujiena buvo galima paaiškinti ir vienaip, ir kitaip. Galbūt jis nutylėjo tikėdamasis, kad teta atlyš ir apsigalvos?

Man regis, aš pakankamai tiksliai atkūriau mis Arandel apmąstymus. Beliko išsiaiškinti, ar jos įtarimai buvo pagrįsti.

Mano įtariamųjų ratą sudarė tie patys septyni žmonės, kuriuos įtarė ir mis Arandel. Čarlzas ir Tereza Arandelai, daktaras ir misis Tanijos, dvi tarnaitės ir mis Louson. Buvo ir aštuntas žmogus, kurio taip pat nederėjo išleisti iš akių. Tai daktaras Donaldsonas, kuris vakarieniavo „Litlgrinhause“ tą lemtingą vakarą, bet apie tai aš sužinojau daug vėliau.

Tuos septynis žmones aš suskirsčiau į dvi kategorijas. Šešiems iš jų mis Arandel mirtis daugiau ar mažiau buvo naudinga. Jei nusikaltimą įvykdė kuris nors iš tų šešių, jo motyvas, greičiausiai, buvo nauda. Antrai kategorijai

priskyriau vieną vienintelį žmogų – mis Louson. Mirus mis Arandel ji būtų nieko nepaveldėjusi. Užtat naudos jai atnešė mis Arandel kritimas!

Jei mis Louson iš tiesų surengė šį nelaimingą atsitikimą...

– Aš nieko panašaus nedariau! – pertraukė jį mis Louson. – Kokia niekšybė! Apkaltinti mane tokiais dalykais!

– Šiek tiek kantrybės, madmuazele. Būkite tokia maloni, nepertraukinėkite manęs, – paprašė Puaro.

Mis Louson piktai krestelėjo galvą.

– Aš protestuoju! Tai niekšybė – kitaip ir nepavadinsi! Siaubinga niekšybė!

Nekreipdamas į ją dėmesio, Puaro kalbėjo toliau:

– Kaip sakiau, jei mis Louson iš tiesų surengė tą nelaimingą atsitikimą, ji tai padarė dėl visai kitos priežasties, norėdama, kad mis Arandel pradėtų įtarinėti savo giminaičius ir nutoltų nuo jų. Tokia galimybė buvo. Ieškojau patvirtinimo šiai versijai ir radau vieną gana reikšmingą faktą. Jeigu mis Louson būtų norėjusi, kad mis Arandel įtartų savo šeimos narius, ji tikrai būtų sukėlusi triukšmą dėl to, kad naktį Bobas praleido gatvėje, o ne namie. O mis Louson, priešingai, kaip įmanydama stengėsi šį faktą nuslėpti nuo mis Arandel. Todėl manau, kad mis Louson nekalta.

– Tikiuosi! – sušuko mis Louson.

– Dabar pereisiu prie mis Arandel mirties aplinkybių aptarimo. Paprastai po pirmojo pasikėsinimo nužudyti būna ir antrasis. Man išsyk pasirodė reikšminga tai, kad mis Arandel mirė praėjus vos dviem savaitėms po pasikėsinimo ją nužudyti. Aš išsyk ėmiau rinkti informaciją.

Daktarui Greindžeriui jo pacientės mirtis nesukėlė jokių įtarimų. Tai šiek tiek išmušė mane iš vėžių. Tačiau tirdamas to vakaro, po kurio ji susirgo, įvykius, aš sužinojau svarbų faktą. Mis Izabelė Trip paminėjo aureolę, atsiradusią aplink mis Arandel galvą spiritizmo seanso metu. Jos sesuo tai patvirtino. Žinoma, jos tai galėjo išsigalvoti, nes abi linkusios fantazuoti, bet aš nusprendžiau, kad šis fenomenas vis tiek turėjo kažkokį pagrindą. Kalbėdamas su mis Louson taip pat sužinojau kai ką įdomaus. Mis Louson užsiminė apie šviečiančią juostą, sklidusią iš mis Arandel burnos ir šviečiančia migla apgaubusią jos galvą.

Nors tai, ką matė, liudininkės apibūdino skirtingai, faktas buvo tas pats. Atmetus visas spiritistines kvailystes, tai reiškė, kad tą vakarą mis Arandel kvėpavimas buvo fosforescuojantis!

Daktaras Donaldsonas neramiai sujudėjo savo kėdėje.

– Taip, – linktelėjo jam Puaro, – jūs taip pat pradedate suprasti. Tamsoje šviečiančių medžiagų yra ne tiek jau daug. Pirma ir plačiausiai žinoma medžiaga man pasufleravo tai, ko ieškojau. Aš perskaitysiu jums trumputę ištrauką iš straipsnio apie apsinuodijimą fosforu.

„Žmogaus kvėpavimas gali fosforescuoti dar prieš tai, kai jis pajunta nuodų poveikį“. Būtent tai ir pamatė mis Louson ir seserys Trip tamsoje: mis Arandel šviečiantį kvėpavimą. Štai dar: „Pasireiškusi gelta gali būti palaikyta ne tik apsinuodijimo fosforu simptomu, bet ir rimtu tulžies išskyrimo sistemos sutrikimu, dėl ko kartais sunku atskirti apsinuodijimą fosforu nuo tam tikrų kepenų pažeidimų, tokių kaip, pavyzdžiui, geltonoji kepenų at-

rofija“.

Dabar jūs suprantate, kaip protingai buvo viskas padaryta? Mis Arandel jau daugybę metų kentėjo nuo kepenų disfunkcijos. Apnuodijimo fosforu simptomai buvo panašūs į dar vieną ligos priepuolį. Nieko naujo, nei keisto tame nebuvo.

Taip, viskas buvo puikiai suplanuota! Užsienietiški degtukai – štai jums ir fosforas. O žmogžudystei pakanka ir labai mažos dozės: nuo vienos šimtosios iki vienos trisdešimtosios grano.

Voilà. Kokia aiškia, nepaprastai aiškia tampa ši byla. Daktaras, žinoma, nieko neįtarė, be to, kaip sužinojau, jis neturi uoslės, o juk česnako kvapas iš burnos – akivaizdus apsinuodijimo fosforu simptomas. Jis nieko neįtarė ir kodėl turėtų? Nebuvo jokių įtartinų aplinkybių, o vienintelis dalykas, kuris galėjo daktarą užvesti ant kelio, buvo tas švytėjimas, apie kurį jis nieko nežinojo, o jei ir būtų apie jį išgirdęs, būtų palaikęs spiritisčių tauškalais.

Pasikalbėjęs su mis Louson ir seserimis Trip jau neabejojau, kad buvo įvykdyta žmogžudystė. Beliko vienas klausimas – kas žudikas? Iš įtariamųjų sąrašo išbraukiau tarnaites – joms nebūtų pakakę proto suplanuoti tokią žmogžudystę. Atmečiau ir mis Louson, nes jei ji būtų susijusi su nusikaltimu, vargu ar pasakotų apie šviečiančią ektoplazmą. Išbraukiau ir Čarlzą Arandelą, kadangi jis matė testamentą ir žinojo, kad mirus tetai jis nieko negaus. Liko tik jo sesuo Tereza, misteris ir misis Tanijos bei daktaras Donaldsonas, kuris, kaip vėliau sužinojau, nelaimingo atsitikimo su šuns kamuoliuku išvakarėse tuose namuose valgė vakarienę.

Štai čia man mažai kas galėjo padėti. Teko remtis psi-

chologiniais žmogžudystės aspektais ir žudiko asmenybe. Abu nusikaltimai turėjo bendrų bruožų. Abu buvo gana paprasti, nors iki smulkmenų apgalvoti ir meistriškai įvykdyti. Tam reikėjo turėti šiek tiek, nors ir ne per daugiausia, žinių. Reikalingas žinias apie apsinuodijimo fosforu ypatybes gauti nesunku ir pačią medžiagą, kaip jau minėjau, gauti nesudėtinga, ypač užsienyje.

Iš pradžių pagalvojau apie vyrus. Abu – gydytojai, be to labai protingi žmonės. Tiek vienas, tiek kitas galėjo pagalvoti apie fosforo savybes ir kaip jis tiktų šiuo konkrečiu atveju, tačiau istorija su Bobo kamuoliuku niekaip nesiderino su vyriška psichologija. Tokį dalyką galėjo sugalvoti tik moteris.

Pirmiausia pagalvojau apie Terezą Arandel. Ji turėjo tam tinkamų savybių – buvo drąsi, negailestinga ir be jokių skrupulų. Savimyla ir malonumų ieškotoja buvo įpratusi visuomet gauti tai, ko nori. Ir kaip tik tuo metu jai žūtbūt reikėjo pinigų – jai pačiai ir žmogui, kurį mylėjo. Iš jos elgesio aš supratau, kad ji žino, jog jos teta nužudyta.

Reikia pasakyti, kad tarp jos ir brolio tvyrojo įtampa. Spėju, kad jie abu vienas kitą įtarinėjo įvykdžius nusikaltimą. Čarlzas norėjo, kad ji pasakytų, jog neva žinojo apie naują testamentą. Kodėl? Nes jei žinojo, jos niekas neįtars įvykdžius žmogžudystę! O Tereza manė, kad Čarlzas meluoja ir mis Arandel nerodė jam jokio testamento! Ji tai laikė tiesiog nevykusiu mėginimu nukreipti nuo savęs įtarimus.

Tyrimo eigoje aš pastebėjau dar vieną reikšmingą faktą. Čarlzas itin vengė vartoti žodį „arsenas“. Vėliau aš išsiaiškinau, kad jis išsamiai klausinėjo senąjį sodininką

apie tam tikrų herbicidų poveikio stiprumą. Savaime suprantama, kad ne šiaip sau.

Čarlzas Arandelas neramiai sujudėjo.

– Aš apie tai galvojau, – prisipažino jis, – bet man nepakako ryžto.

Puaro linktelėjo.

– Būtent, nes tai neatitinka jūsų psichologijos. Jūsų nusikaltimai visuomet ir bus silpno žmogaus nusikaltimais. Pavogti, suklastoti čekį – taip, nes tai padaryti lengva, bet ką nors nužudyti – ne! Norint nužudyti, reikia pasižymėti ypatingu protu, būti apsėstam vienos idėjos.

Puaro tęsė savo paskaitą:

– Mano manymu, Tereza Arandel buvo pakankamai protinga, kad įvykdytų tokį nusikaltimą, tačiau negalėjau nekreipti dėmesio ir į kitas jos savybes. Pavyzdžiui, ji buvo įpratusi tenkinti kiekvieną savo įgeidį. Gyveno laisvai ir tik dėl savęs. Tokio tipo žmonės paprastai nesiryžta žudyti, nebent pagauti ūmaus pykčio. Ir vis dėlto aš buvau įsitikinęs, kad herbicidą iš skardinės pavogė būtent Tereza Arandel.

– Aš pasakysiu jums tiesą, –staiga prabilo Tereza. – Aš galvojau apie tai. Ir iš tiesų „Litlgrinhause“ atpyliau šiek tiek herbicido. Bet aš nesugebėjau to padaryti! Aš per daug myliu gyvenimą, todėl negaliu jo atimti iš kito... Galbūt aš esu negera ir egoistė, tačiau yra dalykų, kurių aš negaliu padaryti! Aš negalėčiau nužudyt žmogaus!

– Tai tiesa, – linktelėjo Puaro. –Ir jūs ne tokia jau bloga, kokią ką tik save pavaizdavote, madmuazele. Tiesiog jūs dar pernelyg jauna ir nerūpestinga.

Jis pasakojo toliau:

– Liko tik misis Tanijos. Kai tik ją pamačiau, supra-

tau, kad ta moteris kažko bijo. Ji išsyk suvokė, kad aš tai pastebėjau, ir tuoj pat ėmė tuo naudotis. Pradėjo labai įtaigiai vaidinti moterį, kuri būgštauja dėl savo vyro. O šiek tiek vėliau ji pakeitė savo taktiką. Ji tai padarė labai sumaniai, tačiau manęs apgauti nesugebėjo. Moteris gali nuogąstauti dėl savo vyro arba gali bijoti savo vyro, tačiau neįmanoma tuo pat metu nuogąstauti dėl kažko ir to kažko bijoti. Misis Tanijos pasirinko antrąjį vaidmenį ir jį atliko puikiai – netgi išbėgo paskui mane į viešbučio holą, apsimetusi, kad nori man kažką pasakyti. Kai misteris Tanijos išėjo paskui ją, ko ji, tiesą sakant, ir laukė, misis Tanijos apsimetė, kad jo akivaizdoje kalbėti negali.

Aš iš karto supratau, kad ji visai nebijo savo vyro. Ji jo nemėgo. Ir tuomet, apibendrindamas visus surinktus duomenis, aš supratau, kad prieš mane būtent tas žmogus, kurio ieškau. Ji buvo ne iš tų, kurios nuolaidžiauja savo silpnybėms, nes ji tiesiog negalėjo sau to leisti. Neišvaizdi, vargingai gyvenanti mergina nesugebėjo patikti tiems vyrams, kurie jai patiko, todėl, nenorėdama likti sena merga, ištekėjo už nemylimo žmogaus. Galėčiau atkurti, kaip augo jos nepasitenkinimas gyvenimu Smirnoje, toli nuo visko, kas jai buvo brangu. O tada – vaikų gimimas ir aistringas prisirišimas prie jų.

Nors vyras buvo jai atsidavęs, Bela jo nekentė vis labiau. Ji griežė dantį ant jo ir už tai, kad tas spekuliavo biržoje ir vėjais paleido visus jos pinigus.

Ir tik vienas dalykas praskaidrindavo jos nuobodų gyvenimą – ji laukė tetos Emilės mirties. Tuomet ji taps nepriklausoma, turės pinigų ir galės suteikti savo vaikams gerą išsilavinimą. Nepamirškite, išsilavinimas jai reiškė

labai daug, juk ji buvo profesoriaus dukra.

Galimas dalykas, kad nusikaltimą ji suplanavo dar prieš atvykdama į Angliją. Ji šiek tiek gaudėsi chemijoje, nes talkindavo tėvui laboratorijoje. Ji žinojo, kuo serga mis Arandel ir ji greit suvokė, kad fosforas yra ideali priemonė tikslui pasiekti.

Po to, kai atvyko į „Litlgrinhausą", ji nusprendė, kad išsivers ir su paprastesnėmis priemonėmis: Bobo kamuoliuku ir siūlu skersai laiptų. Paprasta, bet išmoninga moteriška idėja.

Tačiau jai nepavyko. Nemanau, kad Bela sumojo, jog mis Arandel išsiaiškino „nelaimingo atsitikimo" priežastį. Mis Arandel įtarimai krito tik ant Čarlzo. Abejoju, ar jos elgesys su Bela kaip nors pasikeitė. Ir tuomet ši uždara, nelaiminga, bet labai ambicinga moteris ryžtingai ėmėsi įgyvendinti savo ankstesnį planą. Ji rado puikų būdą, kaip sugirdyti nuodus. Mis Arandel buvo įpratusi po pietų išgerti patentuotas kapsules kepenų veiklai gerinti. Reikėjo tik atidaryti kapsulę, vaistus pakeisti fosforu ir vėl ją uždaryti. Lengviau nebūna! Kapsulę ji padėjo šalia kitų. Anksčiau ar vėliau mis Arandel ją praris. Vargu ar kas supras, kad kapsulėje buvo nuodai. Net jei tai įvyktų, tuo metu ji jau būtų toli nuo Market Beisingo.

Nepaisant to, ji nusprendė apsidrausti. Suklastojusi savo vyro parašą ant recepto, vaistinėje ji nusipirko dvigubą chloralhidrato dozę. Kam jis buvo skirtas, abejonių nėra: jei jos planas žlugtų, lai chloralis būna po ranka.

Kaip jau sakiau, nuo pat pirmos akimirkos, kai ją pamačiau, aš buvau įsitikinęs, kad misis Tanijos – tas žmogus, kurio ieškau, tačiau aš neturėjau jokių įrodymų. Turėjau būti labai atsargus. Bijojau, kad misis Tanijos

gali ryžtis dar vienam nusikaltimui, jei pastebės, kad aš ją įtariu. Manau, kad ji jau galvojo apie tai. Labiausiai ji troško atsikratyti savo vyru.

Tačiau jos gudrus planas atsigręžė prieš ją. Koks kartus nusivylimas! Visi pinigai atiteko misis Louson. Tai buvo smūgis, tačiau šįkart ji nusprendė elgtis labai protingai. Ji ėmė apeliuoti į mis Louson sąžinę, kuri, manau, ir taip jau nedavė jai ramybės.

Mis Louson pradėjo raudoti. Ji išsiėmė iš kišenės nosinę, tačiau sutramdyti ašarų nesugebėjo.

– Tai buvo siaubinga! – kūkčiojo ji. – Kokia aš buvau negera! Labai negera! Žinote, man buvo labai smalsu, kodėl mis Arandel nusprendė sudaryti naują testamentą. Ir kartą, kai mis Arandel ilsėjosi, man pavyko atrakinti rašomojo stalo stalčių. Ir tada aš sužinojau, kad ji viską paliko man! Žinoma, aš net nenutuokiau, kad turtas toks didžiulis. Aš galvojau, kad bus keletas tūkstančių. O kodėl gi ne? Galų gale, jos giminaičiai iš tikrųjų nemylėjo jos. Bet po to, kai ji jau labai sirgo, paprašė manęs atnešti jos testamentą. Aš supratau, buvau įsitikinusi, kad ji tą testamentą suplėšys... Štai kodėl aš laikau save bloga. Pasakiau jai, kad grąžino jį misteriui Perviui. Vargšelė buvo tokia užmarši. Ji niekada neprisimindavo, kur ką padėjusi. Ji manimi patikėjo. Liepė jam parašyti, o aš pasakiau, kad tai padarysiu.

O Dieve, Dieve! Jai darėsi vis blogiau ir blogiau, ji jau ėmė nieko nebesuprasti. O paskui mirė. Ir kai testamentas buvo perskaitytas ir visi pinigai atiteko man, pasidarė baisu. Trys šimjtai septyniasdešimt penki tūkstančiai svarų sterlingų! Man ir į galvą neatėjo, kad ji turėjo tiek daug pinigų, antraip nebūčiau šitaip pasielgusi.

Aš jaučiausi tarsi vagis ir nežinojau, ką daryti. Užvakar, kai Bela atvažiavo pas mane, aš pasakiau jai, kad gali pasiimti pusę šių pinigų. Aš buvau įsitikinusi, kad man iš karto palengvės.

– Matote? – pasakė Puaro. – Misis Tanijos ir toliau siekė užsibrėžto tikslo. Štai kodėl ji nenorėjo ginčyti testamento. Ji turėjo savų planų ir nenorėjo sukelti mis Louson priešiškumo. Ji, žinoma, apsimetė, kad turi atsiklausti savo vyro, tačiau gana aiškiai leido suprasti, ką ji pati apie tai mano.

Tuo metu ji turėjo du tikslus: kartu su vaikais palikti daktarą Tanijos ir gauti savo dalį. Tuomet ji turės tai, ko siekia – turtingą ir malonumų kupiną gyvenimą Anglijoje kartu su vaikais. Laikas bėgo, o jai darėsi vis sunkiau slėpti savo priešiškumą vyrui. Tiesą sakant, ji ir nemėgino to daryti. Vargšas vyras buvo rimtai sunerimęs ir susikrimtęs. Tikriausiai jos poelgiai jam buvo nesuprantami. O iš tikrųjų viskas buvo logiška. Ji vaidino mirtinai išsigandusios moters vaidmenį. Jei aš turiu įtarimų – o ji net neabejojo, kad aš jų turiu, – tuomet svarbiausia leisti man suprasti, kad žmogžudystę įvykdė jos vyras. Bet kurią akimirką galėjo įvykti ir antra žmogžudystė, kurią, esu tikras, ji jau buvo suplanavusi. Žinojau, kad ji turi mirtiną dozę chloralio. Ir labai bijojau, kad ji nenužudytų savo vyro, inscenizavusi jo savižudybę ir prisipažinimą.

O aš vis dar neturėjau jokių įrodymų prieš ją. Ir štai tuomet, kai jau buvau netekęs vilties, gavau tai, ko man reikėjo. Mis Louson pranešė man, kad matė, kaip naktį iš sekmadienio iš pirmadienį Tereza Arandel klūpėjo ant laiptų. Aš greitai išsiaiškinau, kad mis Louson negalėjo

aiškiai įžiūrėti Terezos – bet kuriuo atveju, negalėjo įžiūrėti jos veido bruožų. Tačiau mis Louson buvo įsitikinusi, kad matė būtent Terezą. Kodėl? Pasirodo, ji aiškiai matė sagę su Terezos inicialais – T.A.

Paprašiau ir mis Tereza Arandel parodė man tą sagę. Be to, ji kategoriškai neigė, kad buvo išėjusi naktį ant laiptų. Tuomet aš pagalvojau, kad kažkas ją paėmė be mis Terezos žinios, tačiau atsitiktinai veidrodyje pamačiau sagės atspindį ir akimirksniu viską supratau. Atsibudusi mis Louson matė neryškią figūrą ir šviesoje blyksinčius inicialus T.A. Todėl ji ir padarė išvadą, kad ten buvo Tereza.

Bet jeigu veidrodyje ji matė inicialus T.A., vadinasi, iš tiesų ten buvo raidės A.T., nes veidrodis, kaip žinia, atspindi atvirkščią vaizdą.

Žinoma! Misis Tanijos motina buvo vardu Arabela Arandel. Bela yra Arabelos vardo sutrumpinimas. A.T. reiškė Arabela Tanijos. Nieko keisto tame, kad misis Tanijos turėjo tokią pat sagę. Per Kalėdas jos buvo labai brangios, bet pavasariop jas ėmė nešioti visos, o aš jau spėjau pastebėti, kad misis Tanijos, kiek leido jos kišenė, kopijavo savo pusseserės Terezos skrybėles ir drabužius.

Šiaip ar taip, man ši byla buvo baigta!

Ką gi aš turėjau daryti? Iš Skotlend Jardo gauti orderį kūno ekshumacijai? Be abejonės, tai padaryti buvo nesunku. Aš galėčiau įrodyti, kad mis Arandel nunuodijo fosforu – abejonių nebuvo likę. Bet laidotuvės įvyko prieš du mėnesius, o aš žinau atvejį kai audinių pokyčiai velionio organizme buvo tokie dideli, kad nepavyko aptikti beveik jokių nunuodijimo fosforu požymių. Be to, kaip aš galėčiau įrodyti, kad misis Tanijos išties turėjo

fosforo? Niekaip. Nes, greičiausiai, ji nusipirko jo užsienyje.

Ir štai tada misis Tanijos imasi ryžtingų veiksmų. Ji palieka vyrą, tikėdamasi, kad mis Louson jos pasigailės. Ir nė nemirktelėjusi apkaltina savo vyrą žmogžudyste.

Buvau įsitikinęs, kad jei nieko nesiimsiu, kita auka taps jis. Ėmiausi priemonių, kad juos atskirčiau vienas nuo kito, neva dėl jos saugumo. Ji neišdrįso man prieštarauti. O iš tikrųjų aš nerimavau dėl jos vyro saugumo. O po to... po to...

Jis nutilo ir ilgai tylėjo. Jis netgi išbalo.

–Bet tai tebuvo laikina priemonė. Aš turėjau būti tikras, kad žudikas daugiau nieko nenužudys. Turėjau pasirūpinti nekaltųjų saugumu. Todėl aš parašiau laišką, kuriame išdėsčiau viską, ką jums dabar papasakojau, ir perdaviau jį misis Tanijos.

Įsivyravo ilga tyla.

– O Dieve, tai štai kodėl ji nusižudė! – sušuko daktaras Tanijos.

– Argi tai nebuvo geriausia išeitis? – švelniai paklausė Puaro. – Ji pati priėmė sprendimą. Kaip suprantate, derėjo pagalvoti ir apie vaikus.

Daktaras Tanijos užsidengė rankomis veidą.

Puaro priėjo prie jo ir padėjo ranką ant peties.

– Tai buvo neišvengiama. Ir netgi būtina. Antraip būtų buvę daugiau aukų. Iš pradžių – jūs, paskui, galbūt, tam tikromis aplinkybėmis, mis Louson. Ir taip toliau...

Jis nutilo.

– Vieną vakarą ji man pasiūlė, – lūžtančiu balsu prabilo daktaras Tanijos, – išgerti migdomųjų... Jos veido išraiška buvo tokia, kad aš išmečiau tabletę... Štai tuomet

aš ir pagalvojau, kad jai krinka protas...

– Jūs turite teisę taip galvoti. Iš dalies tai tiesa. Bet ne iš teisinio požiūrio taško. Ji visiškai suvokė, ką ji daro...

Daktaras Tanijos susimąstęs pasakė:

– Ji buvo per gera man, pernelyg gera.

Keista epitafija prisipažinusiai žudikei.

30 skyrius

PASKUTINIS ŽODIS

Papasakota beveik viskas.

Neilgai trukus Tereza ištekėjo už savo daktaro. Dabar aš juos pažįstu pakankamai gerai ir pradėjau vertinti Donaldsono proto aštrumą, vidinę stiprybę ir žmogiškumą. Žinoma, jo manieros nė trupučio nepasikeitė – liko toks pats pedantiškas ir šaltas. Tereza dažnai parodijuoja jį. Ji, man regis, nepaprastai laiminga ir visiškai atsidavusi savo vyro karjerai. Jis jau įgijo gerą vardą ir endokrinologų tarpe tapo autoritetu.

Mis Louson, iškankintą sąžinės priekaištų, vos atkalbėjo nuo ketinimų atsisakyti visų pinigų. Padedant misteriui Perviui buvo sudarytas visų suinteresuotų šalių susitarimas, pagal kurį visas mis Arandel turtas buvo po lygiai padalintas tarp mis Louson, abiejų Arandelų ir daktaro Tanijos vaikų.

Čarlzas per truputį daugiau kaip metus išleido viską, kas jam atiteko, ir dabar, man regis, gyvena Britų Kolumbijoje.

Ir dar du epizodai.

– Na ir gudruolis gi jūs! – pasakė mis Pibodi, sustabdžius mus, kai vieną gražią dieną išėjome pro „Litlgrinhauso“ vartus. – Sugebėjote taip delikačiai viską sutvarkyti! Be ekshumacijos. Ir padorumas išlaikytas.

– Man regis, nėra jokių abejonių, kad mis Arandel mirė nuo geltonosios kepenų atrofijos, – švelniai paprieštaravo Puaro.

– Ką gi, labai gerai, – atsakė mis Pibodi. – O Bela Tanijos, kiek girdėjau, išgėrė per didelę migdomųjų dozę?

– Taip, labai gaila.

– Ji buvo nelaiminga moteris – visuomet norėjo to, ko negalėjo turėti. Dėl to galima ir kuoktelėti. Kažkada pas mane dirbo viena virėjos padėjėja. Tokia pati. Negraži mergina ir tai pati suprato. Tai va, pradėjo rašinėti anoniminius laiškus. Kiekvienas savaip iš proto kraustosi. Ką gi, aš visuomet sakau: viskas tik į gera.

– Tikėkimės, madam. Tikėkimės.

– O jums noriu pasakyti, – jau nueidama mestelėjo mis Pibodi, – kad viską labai delikačiai sutvarkėte. Išties labai delikačiai. – Ir nuėjo toliau.

Kažkas gailiai amtelėjo man už nugaros. Aš atsigręžiau ir atidariau vartelius.

– Eime, seni.

Bobas su džiaugsmu iššoko ant takelio. Jo dantyse buvo kamuoliukas.

– Kamuoliuką palik namuose. Mes einame pasivaikščioti.

30 skyrius

PASKUTINIS ŽODIS

Papasakota beveik viskas.

Neilgai trukus Tereza ištekėjo už savo daktaro. Dabar aš juos pažįstu pakankamai gerai ir pradėjau vertinti Donaldsono proto aštrumą, vidinę stiprybę ir žmogiškumą. Žinoma, jo manieros nė trupučio nepasikeitė – liko toks pats pedantiškas ir šaltas. Tereza dažnai parodijuoja jį. Ji, man regis, nepaprastai laiminga ir visiškai atsidavusi savo vyro karjerai. Jis jau įgijo gerą vardą ir endokrinologų tarpe tapo autoritetu.

Mis Louson, iškankintą sąžinės priekaištų, vos atkalbėjo nuo ketinimų atsisakyti visų pinigų. Padedant misteriui Perviui buvo sudarytas visų suinteresuotų šalių susitarimas, pagal kurį visas mis Arandel turtas buvo po lygiai padalintas tarp mis Louson, abiejų Arandelų ir daktaro Tanijos vaikų.

Čarlzas per truputį daugiau kaip metus išleido viską, kas jam atiteko, ir dabar, man regis, gyvena Britų Kolumbijoje.

Ir dar du epizodai.

– Na ir gudruolis gi jūs! – pasakė mis Pibodi, sustabdžius mus, kai vieną gražią dieną išėjome pro „Litlgrinhauso“ vartus. – Sugebėjote taip delikačiai viską sutvarkyti! Be ekshumacijos. Ir padorumas išlaikytas.

– Man regis, nėra jokių abejonių, kad mis Arandel mirė nuo geltonosios kepenų atrofijos, – švelniai paprieštaravo Puaro.

– Ką gi, labai gerai, – atsakė mis Pibodi. – O Bela Tanijos, kiek girdėjau, išgėrė per didelę migdomųjų dozę?

– Taip, labai gaila.

– Ji buvo nelaiminga moteris – visuomet norėjo to, ko negalėjo turėti. Dėl to galima ir kuoktelėti. Kažkada pas mane dirbo viena virėjos padėjėja. Tokia pati. Negraži mergina ir tai pati suprato. Tai va, pradėjo rašinėti anoniminius laiškus. Kiekvienas savaip iš proto kraustosi. Ką gi, aš visuomet sakau: viskas tik į gera.

– Tikėkimės, madam. Tikėkimės.

– O jums noriu pasakyti, – jau nueidama mestelėjo mis Pibodi, – kad viską labai delikačiai sutvarkėte. Išties labai delikačiai. – Ir nuėjo toliau.

Kažkas gailiai amtelėjo man už nugaros. Aš atsigręžiau ir atidariau vartelius.

– Eime, seni.

Bobas su džiaugsmu iššoko ant takelio. Jo dantyse buvo kamuoliukas.

– Kamuoliuką palik namuose. Mes einame pasivaikščioti.

Bobas atsiduso, apsisuko ir nenoromis paliko kamuoliuką už vartelių. Nerimastingai pažvelgė į jį ir nuėjo šalin. Paskui pakėlė akis į mane.

„Na, jei tu taip sakai, šeimininke, paklusiu“.

Aš giliai atsidusau.

– Garbės žodis, Puaro, kaip gera vėl turėti šunį.

– Karo trofėjus, – nusijuokė Puaro. – Bet turiu jums, mano drauge, priminti, kad mis Louson Bobą padovanojo man, o ne jums.

– Nesiginčiju, – pasakiau aš. – Bet jūs nemokate sutarti su šunimis, Puaro. Jūs nesuprantate šuns psichologijos! O štai mes su Bobu suprantame vienas kitą iš pusę žodžio. Ar ne, Bobai?

– Au! – energingai pritarė Bobas.

Christie, Agatha

Ch525 Nebylus liudytojas : [romanas] / Agata Kristi ; [iš anglų kalbos vertė Lina Bucevičienė]. – Vilnius : Sirokas [i.e. FNS Group], [2014]. – 320 p. – (Agatos Kristi kolekcija, ISSN 1822-7376 ; 59)

ISBN 978-609-8057-15-7
UDK 821.111-31

Iš anglų kalbos vertė ***Lina Bucevičienė***

Išleido FNS Group leidykla "Sirokas"
agathachristie.lt
sirokas@vsp.lt

Spausdino UAB BALTO PRINT

Puaro gauna laišką iš moters, kuri įsitikinusi, kad jos giminaičiai bando ją nužudyti. Bet laišką jis perskaito per vėlai...

Niekas neabejoja, kad nelaimingo atsitikimo priežastis yra guminis kamuoliukas, kurį ant laiptų paliko jos guvusis terjeras.